BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
XVI
C
27
NAPOLI

Google

Digitized by Google

FEBRONIUS ABBREVIATUS, CUM NOTIS, ADVERSUS NEOTERICOS TEHOLOGOS ET CANONISTAS etc.

TOMUS IV.

B R NEAPOLIS

FRANCOFURTI ET LIPSIAE.

1785.

Digitized by Google

Digitized by Google

JUSTINI FEBRONII ICTi

CAPUT VII.

De Authoritate Epiſcoporum ex Jure Divino.

§. I.

Chriſtus Epiſcopatum inſtituit, eique propria Ipſi Jura attribuit, perpetuo illi adhæſura.

Inde colligitur æqualis omnium Epiſcoporum authoritas.

Chriſtus ex Diſcipulis duodecim elegit, quos *Apoſtolos* nominavit, mittens eos ad prædicationem Evangelii, tanquam teſtes oculatos vitæ, Doctrinæ, & Reſurrectionis ſuæ. His totum ſuum officium perficiendum generali mandato commiſit: *ſicut miſit me vivens Pater, ita ego mitto vos.* Quod officium Chriſtus *propria* authoritate exercuit *circumeundo Civitates & Caſtella*, ipſi *delega-*

ta authoritate continuarent, doctrinâ eis traditâ, infuſâ & experimentali. Ut Apoſtoli in Eccleſia eſſent perpetui, dedit eis poteſtatem alios eligendi ad hoc officium, ſicut ipſe eos elegerat cum commiſſione & mandato generali, atque ſimili authoritate munitos: *Ite, docete, prædicate, baptizate, & ſicut miſit me Pater, ita & ego mitto vos.* Conſequens eſt, omnes Epiſcopos in ſua inſtitutione, *præveniendo omnem humanam ordinationem*, eſſe in poteſtate & authoritate gubernandi Eccleſiam æquales, non tantum quoad ea, quæ *ordinis* ſunt, ſed & quæ *Jurisdictionis*; conſtat enim, Succeſſorem in Jura ſui Prædeceſſoris ſuccedere, niſi oſtendatur, hæc in Succeſſore legitime reſtricta eſſe. Citat dein Ambroſium & Hyeronimum, qui alios Apoſtolos Petro æquales faciunt.

Vocatione Apoſtolorum expenſâ ſecundum Scripturam ſinguli immediata vocatione Apoſtolatum acceperunt à Domino cum

om-

omnibus Juribus eidem adhærentibus. Sic Paulus ad Galat. 1. *Apoſtolus non ab hominibus, neque per hominem, ſed per Jeſum Chriſtum.* Lucas Cap. 6. *Vocavit Diſcipulos ſuos, & elegit duodecim ex ipſis, quos & Apoſtolos nominavit.* Ipſe Chriſtus per ea verba, *euntes in mundum univerſum, prædicate &c. quæcunque alligaveritis &c.* Talem poteſtatem Diſcipulis dedit, non ut acciperent, ad Petrum miſit.

Juxta regulas legitimæ Succeſſionis ex eodem fonte, quo Apoſtoli immediatè, etiam horum ſucceſſores ſuam Jurisdictionem habent, ſicut ſuam habent Petri Succeſſores ab eo, à quo Petrus ipſe. Hæc principia ſi firma non permaneant, erit actum de legitima in Eccleſia Succeſſione.

Sicuti Scriptura, ita & traditio abſolute repugnat prætenſo Juri Rom. Pontificis, conferendi Jurisdictionem Epiſcopis. Per duodecim circiter ſæcula nullum in-

ſiuxum habuit Poteſtas Petri & Succeſſorum in ordinationes Epiſcoporum. Elegerunt Epiſcopos Plebs, Clerus, Epiſcopi comprovinciales cum Metropolitano, hic confirmavit, & ordinavit cum ſuis Suffraganeis: non dedit ad eligendum Papa conſenſum; non fuit ab eo petita, aut obtenta confirmatio; non data Metropolitano neo-electum conſecrandi poteſtas: non aſſignata à Papa Diœceſis. Sicut Chriſtus Characteri Epiſcopali poteſtatem ordinandi Presbyteros, ita & conſecrandi Epiſcopos alligavit. Utraque hæc poteſtas haud dubie exercenda eſt juxta Canones non à ſolo *Papa*, ſed ab *Eccleſia* conditos.

Zallwein ait, rem abſurdam, & humano captu ſuperiorem videri, quod Jurisdictio omnium Epiſcoporum ex Primatu Petri, velut ex fonte originario immediate in ipſos diffundatur.

1. Epiſcopi in Apoſtolicam authoritatem ſuccedunt, ſic ut quidquid poteſtatis

Epi-

Epiſcopalis *Apoſtoli* habuerunt, id ab ipſis in Epiſcopos transfuſum ſit. Quæ ab Apoſtolis non ut *Epiſcopis*, ſed ut *Apoſtolis* ſunt propria, in Epiſcopos non niſi forte ad tempus tranſierunt.

2. Omnibus & ſingulis Apoſtolis dictum eſt: *quidquid ligaveris, quidquid ſolveris. Qnoad hoc* nullus altero ſuperior aut maior eſt: nullus alterius poteſtatem reſtringere aut limitare poteſt, quia omnibus eadem plenitudine & independentia data eſt. Idem eſt quoad facultatem annuntiandi Evangelium, *euntes docete omnes gentes, baptizantes* &c.

3. Hoc ſenſu Hyeronimus Epiſt. ad Evag. ait: *ubicunque fuerit Epiſcopus, ſive Romæ, ſive Eugubii, ſive Conſtantinopoli, ſive Regii, ſive Alexandriæ, ſive Tanis, ejusdem meriti, ejusdem eſt Sacerdotii.* Et Cyprianus: *Epiſcopatus unus eſt, cujus à ſingulis pars in ſolidum tenetur.* Hæc plena poteſtas manſit uſque ad falſas Decretales.

4. Non conſtat, S. Petrum cuivis Apoſtolo certam Nationem aut populum prædicatione ſua convertendum aſſignaſſe, & dum jam inter Apoſtolos & Chriſti Diſcipulos nonnulli fuerunt certæ Eccleſiæ aſſignati, hæc aſſignatio nullam inter Apoſtolos, ſicut nec inter Epiſcopos eſſentialem differentiam induxit, nec impedit, quo minus Epiſcopi cenſeantur vocati ad impendendam omnibus fidelibus curam paſtoralem, dum id neceſſitas aut ſalus Populi exigit. Vid. Cap. III. §. 1.

5. Hinc nihil circa adminiſtrationem Eccleſiarum Jure divino reſervatum Papæ: quæ *Canones* & *obſervantia* reſervarunt, inter ſummæ Sedis Privilegia, maxime *Patriarchalia* numerantur juxta illud Concilii Chalcedonenſis: *Sedi Senioris Romæ, quod urbs illa imperaret, Patres Jure Privilegia tribuerunt.* Ibi. §. 5. n. 1.

6. Vere ſcripſit Colletus in Inſtit. Theolog., S. Gregorium M. Epiſcopi *univerſa-*

verſalis nomen à ſe etiam rejeciſſe in eo ſenſu, quaſi unus foret in orbe Chriſtiano Epiſcopus, à quo ſuam cæteri mutuarent Authoritatem: omnes enim Epiſcopi *pro Chriſto legatione funguntur:* omnes ſunt *à Spiritu S. poſiti regere Eccleſiam Dei:* omnibus dictum: *accipite Spiritum S., quorum remiſeritis peccata* &c. Ad hunc ſenſum Gregorium M. reſpexiſſe patet ex Epiſt. 18.

7. Romani Pontifices uſque ad Sæculum nonum *Fratris* titulo ab Epiſcopis compellati hoc nomen faſtidire incipientes, *Patris* titulum cum excluſione fraternitatis prætendunt. Sic Gregorius IV. Epiſt. ad Epiſcopos Regni Francorum: *Romano Pontifici ſcribentes contrariis eum in præfatione nominibus adpellaſtis, fratrem videlicet & Papam, dum congruentius eſſet, ſolam ei paternam reverentiam exhibere.*

8. Authores contrariæ Sententiæ, præcipue Regulares, ait Febronius, in hac

quæſtione non ſatis aperte, ſincere & diſtincte agere.

9. Diviſio Poteſtatis Epiſcopalis, ſeu verius dilaceratio hujus dignitatis in eam, quæ eſt *Ordinis* & *Jurisdictionis* à Chriſti inſtituto aliena eſt, non quod *diſtinguere* non liceat duplicem poteſtatem officii, ſed *dividere* nefas eſt. Hujus rei indicium remanſit in Eccleſia, quia non licet Epiſcopum ſine certæ Jurisdictionis ac Diœceſeos attributione conſecrari, per quod Eccleſia nihil facit aliud, quam quod Jurisdictioni jam collatæ vel conferendæ det objectum, in quod Epiſcopus ſuam Jurisdictionem exerceat. Adde Cap. III. §. 1.

10. Bellarminum exagitat, quod pro mediata Jurisdictione Epiſcoporum nullum è Scripturis novi Teſtamenti locum adducat, quod ſemel obſervaſſe in re tanti momenti Bellarminum refutaſſe ſit. Exin diſtinctionem inter *mediate* & *immediate* tanquam frivolam carpit.

Nota.

Nota.

Sacræ & eminentis Epiſcopalis Dignitatis, Poteſtatisque Jura convellere, aut deprimere nobis animus nunquam fuit, ſed ſicut illa Pontificis, ita & Epiſcoporum Jura ſalvare, defendere, omnique reverentia proſequi ſtatuimus ita, ut etiam Poteſtatem Regiminis & Jurisdictionis, quantum ad inſtitutionem Chriſti, *immediate à* Deo in eos derivari ultro concedamus, quin tamen hæc ſententia noſtro Syſtemati aut præeminenti authoritati & Poteſtati Rom. Pontificis quidquam detrahat, aut tantum officiat, ait Nicolaus Kales in ſuâ Diſſert. de Poteſt. Epiſcop. primigen., ut ſupremus iſte ſuper omnes Epiſcopos Apoſtolico culmine ſublimatus totius Hierarchiæ Eccleſiaſticæ Præſul divinâ ſuâ & ampliſſimâ ſuper cunctas Chriſtiani Populi Nationes protenſâ poteſtate in minimo ſe abdicare, aut impediri eapropter valeat, atque à regula conſtanter excipiantur ea,

quæ Rom. Pontifici, qua Capiti totius Eccleſiæ, & D. Petri in univerſali Apoſtolatu Succeſſori pro conſervanda unitate ſpecialiſſimâ prærogativâ à Chriſto Domino collatâ, atque conceſſâ dignoſcuntur. Nos igitur, dum immediatam à Deo Epiſcopis collatam poteſtatem concedimus, non eſt; cur ad ſingula reſpondeamus.

Attamen dum Febronius hanc ſibi ſententiam de immediata Epiſcoporum authoritate ſeligit, tueturque mordicus, neſcio, qualiter ſe à contradictionibus extricare valeat. Si enim *Spiritus S. poſuit Epiſcopos regere Eccleſiam Dei:* ſi hi immediate à Deo ſuam Poteſtatem accipiunt: quomodo eandem accipiunt *ab Eccleſia* tanquam hujus Miniſtri, prout toto Capite I. id ſe demonſtraſſe gloriatur? pariter aliæ adhuc contradictiones ſatis patebunt.

Interim non obſtante hac ſententia, quod Poteſtas Juriſdictionis (de qua ſola hic ſermo eſt) in Epiſcopis immediate à

Deo

Deo ſit, qui eam defendunt, neceſſario admittere debent, Epiſcopos eam non accipere, aut tenere, niſi cum ſubordinatione, dependentia & reſtrictione ad ſummum & univerſalem Primatem Rom. Pontificem: hæc ſi non admittas, nunquam teſtimonia, & argumenta contraria, nec ipſa geſta Apoſtolorum, nec tandem traditionem explicare, aut diſſolvere poteris.

Quæritur, utrum Plenitudo Poteſtatis ſolum officio Apoſtolatus adhæreat, eique ſit propria, vel an etiam in Succeſſores Epiſcopos manaverit, ordinique Epiſcopali eſſentialiter inhæreat? Legimus in S. Scriptura poſt Aſcenſionem Chriſti tres adhuc Apoſtolos, plures vero Epiſcopos ordinatos fuiſſe; ſed magna inter has ordinationes interceſſit differentia: qui ad Apoſtolatum aſſumpti fuerunt, non ab ipſis Apoſtolis, ſed à Spiritu S. ſunt deſignati ac ſpecialiter conſtituti. *Segregate mihi*, inquit *Spiritus S.* apud Lucam *Saulum & Barnabam in opus*,

ad quod aſſumpſi eos. De Mathia Petrus divino afflatus Spiritu edixit, implendam eſſe Scripturam, *quam prædixit Spiritus S. per os David de Juda, qui fuit Dux eorum, qui comprehenderunt Jeſum, qui connumeratus erat in nobis, & ſortitus eſt ſortem miniſterii hujus.* At neque Petrus, neque alii Apoſtoli auſi fuerunt, propria authoritate aliquem in Locum Judæ vocare, eligere, & poteſtatem ei conferre, ſed poſtquam inventi ſunt duo, qui cum *Apoſtolis congregati erant omni tempore, quo intravit, & exivit inter nos Dominus Jeſus, incipiens à Baptiſmate Joannis usque in diem, qua aſſumptus eſt à nobis*, Barſabas nempe & Mathias, non ipſi elegerunt, ſed *orantes dixerunt: tu Domine, qui corda noſti omnium, oſtende, quem elegeris ex his duobus unum, accipere locum miniſterii hujus & apoſtolatus, de quo prævaricatus eſt Judas*: tunc miſſis ſortibus ad experiendam Dei voluntatem, ſors cecidit ſuper Mathiam, *& annumeratus eſt cum undecim Apoſtolis.* In hos neo-apoſtolos

omnem

omnem plenitudinem Poteſtatis , non ab Apoſtolis, ſed à Spiritu ſine limitatione deſcendiſſe, nemo eſt, qui negat. At vero de inſtitutione Epiſcoporum aliud ex Scriptura tenemus : quivis Apoſtolus propria ſua authoritate Epiſcopos eligebat, inſtituebat, ordinabat : attamen hi Epiſcopi erant, non Apoſtoli, in officio Epiſcopatus Apoſtolis ſuccedebant, non in officio apoſtolatus eos Apoſtolos vocatos, vel Apoſtolis ſicut Mathiam , Paulum , Barnabam adnumeratos fuiſſe nullibi legimus. Sed num hi etiam habuerunt omnem ac illimitatam plenitudinem Poteſtatis , quam habuerunt Apoſtoli eorum electores, ac ordinatores ?

Certe Paulus Titum Cretæ , Thimoteum Epheſi conſtituit , ordinavitque Epiſcopos : tenemus adhuc canonicas Pauli Epiſtolas , queis quot præcepta, tot Canones his Epiſcopis dedit. Sed quid ? ſi Epiſcopi ex aſſe Apoſtolis, & in omnia eorum Jura ſucceſſerunt : ſi juxta regulas legitimæ

ſucceſ-

ſucceſſionis ex eodem fonte, quo Apoſtoli, immediate ſuam poteſtatem & Jurisdictionem habent: ſi præveniendo omnem humanam ordinationem in ſua inſtitutione quoad poteſtatem gubernandi Eccleſiam, ſcilicet tum ordinis tum Jurisdictionis cum Apoſtolis ſunt æquales, quomodo Apoſtolus Paulus jam ſibi æqualibus poteſtate & Jurisdictione, immediate à Deo, non à Paulo acceptâ, his Epiſcopis præcepta, ordinationes, leges dare potuit? cum æqualis in æqualem jus nullum habeat, nec ſingularis Epiſcopus ſingulari Epiſcopo per ſe ſubjaceat. Quidquid dicas, & undecunque hanc Titi atque Thimotei Epiſcoporum ab Apoſtolo Paulo dependentiam & ſubordinationem deſumas, ex hoc exemplo ſemper verum, manifeſtumque eſt, non omnem poteſtatem æqua lance & Jure ab Apoſtolo in illos Epiſcopos manaſſe, etſi fuerint ejus Succeſſores, & poteſtatem atque Jurisdictionem ex eodem fonte, quo Paulus, nempe à Deo acceperint. Da quoque ulterius ratio-

rationem, quare Titus vel Thimoteus ſucceſſores Apoſtoli Pauli præter aſſignatas ſibi, non etiam alias à Paulo fundatas poſt mortem hujus Apoſtoli pari poteſtate rexerint, ordinaverintque Eccleſias, ſicut Paulus adhuc vivens fecerat non obſtante, quod proprios haberent Epiſcopos? Quod ſi hanc poteſtatem in Paulo ad officium Apoſtolatus, & ad plenitudinem Poteſtatis, quæ in Apoſtolis fuit, referre vis, hoc ipſo probas, non omnem poteſtatem ab Apoſtolis in Epiſcopos manaſſe, plenitudinem poteſtatis ad officium Apoſtolatus, non Epiſcopatus pertinere, Epiſcopos quidem eſſe Apoſtolorum ſucceſſores, ſed non ex aſſe, ſaltem in iis, quæ proprie ad officium, ordinem & poteſtatem Apoſtolatus pertinent. Vid. Cap. III. §. 1. in Not.

Porro conſtat juxta omnes Doctores, quod illa Poteſtas, quæ in cæteris Apoſtolis tantum privilegium perſonale fuit, in Petro, qui conſtitutus eſt vertex non ſo-

lum Epiſcopatus, ſed etiam Apoſtolatus, ſic permanſerit, ut ejus morte non finiretur, ſed etiam ad ejus Succeſſores tranſiret; unde conſequens eſt, ut Succeſſor Petri Rom. Pontifex in cæteros Epiſcopos & Eccleſias ſaltem eam poteſtatem habeat, qualem Paulus in eas, quas ipſe fundavit, conſtitutis in iis jamjam propriis Epiſcopis; imo qualem Petrus in omnes habuit, & viciſſim omnes Epiſcopi Rom. Pontifici eam dependentiam & ſubordinationem debeant, qualem Titus, Thimoteusque &c. Paulo debuerunt, exhibueruntque.

Diſtributio Diœceſium & aſſignatio portionis gregis manifeſtum dependentiæ & limitationis ſignum eſt: hæc diſtributio & aſſignatio à Chriſto facta fuiſſe non legitur: facta autem jam fuit tempore Apoſtolorum vel à Petro, vel ab omnibus Apoſtolis ſimul, ſic ut ſinguli exin Epiſcopi certa gregis portione donarentur. Quot dein etiam leges poſitæ ſunt Epiſcopis? ut apud ſuam

Eccle-

Eccleſiam & gregem permanerent, reſiderent, ne gregem commiſſum deſererent, ne alienum occuparent, ne authoritatis limites transgrederentur? at ſi Epiſcopi immediate à Chriſto habent jurisdictionem univerſalem in totam Eccleſiam, ſi ex inſtitutione ſua in poteſtate gubernandi Eccleſiam ſunt æquales, quo jure Petrus, omnes Apoſtoli, Concilia hanc poteſtatem contra inſtitutionem Chriſti potuerunt coarctare? hæc utique aſſignatio, diviſio in Epiſcopis circa eorum authoritatem & miſſionem ad gubernandam Eccleſiam patenter eſſentialem differentiam induxiſſet, utpote inſtitutioni Chriſti è Diametro contrariam.

Dum igitur nihilominus jam tempore Apoſtolorum, & ab ipſis Apoſtolis facta eſt hæc limitatio, fors etiam ex mandato Chriſti facta, quin & neceſſario facta ad vitandas confuſiones, rectumque ordinem tenendum; hinc ſequitur, quod Epiſcopi à prima inſtitutione ſua, ubi ab Apoſtolis

ſunt ordinati, in hoc ſint æquales, quod nulli pateat jurisdictio in totam Eccleſiam, præterquam ſoli Petro, ejusque Succeſſori, cui ipſe Dominus totum gregem & omnes oves paſcendas commendavit, ſed illa in cæteris, quamquam immediate à DEO acceperint, adhuc ſit limitata, & dependeat à determinatione & aſſignatione certæ portionis gregis. Quis vero aſſignabit, niſi qui eſt Paſtor univerſalis totius gregis?

Omnes Apoſtoli fundarunt Eccleſias, multæque Apoſtolicæ Eccleſiæ habentur: his magna reverentia ſemper habita fuit ob notam antiquitatis & Apoſtolicæ traditionis depoſitum: nihilominus quamvis *Apoſtolicæ* ſeu ab Apoſtolis fundatæ eſſent, non idcirco omnium jurisdictio latius patebat, ita ut ſæpe ne quidem jure Metropolitico gauderent. Sic de Epiſcopo Hyeroſolomitano, cujus Eccleſiam D. Jacobus Apoſtolus fundavit, primusque rexit, Concilium Nicænum Can. 7. ſic ſtatuit: *Quia conſuetudo ob-*

tinuit

tinuit & antiqua traditio, ut Eliæ Epiſcopus honoretur, habeat honoris conſequentiam, ſalvà Metropoli propria dignitate. Quippe is tum necdum erat Patriarcha, ſed primum Sæculo V. talis conſtitutus, imo nec Archi-epiſcopus ſeu Metropolitanus, ſed erat ſubjectus Cæſarienſi Palæſtinæ Archi-Epiſcopo & Patriarchæ Antiocheno. Attamen à tempore Apoſtolorum plurimum eminebant Eccleſiæ, Romana, Alexandrina & Antiochena, ſic ut in plures & maximas Provincias dominarentur, Epiſcopi & Metropolitæ cum ſuis Eccleſiis iisdem ſubiicerentur, & ideo Eccleſiæ *Matrices* & *Patriarchales*, eorum Epiſcopi vero *Patriarchæ* nominarentur, & quidem Patriarchæ *Apoſtolici*, *primævi*, *nativi*, quorum adhuc magna differentia erat ab illis, qui *Eccleſiaſtici*, id eſt, ab Eccleſia poſtmodum inſtituti erant, uti Conſtantinopolitanus, Aquileienſis &c. Nicolaus I. in Reſponſione ad Bulgaros circa annum 860. ita ſcribit: *Deſideratis ſcire, quot veraciter ſint Patriarchæ? veraciter illi*

ſunt habendi Patriarchæ , qui Sedes Apoſtolicas per ſucceſſiones Pontificum obtinent , id eſt , qui illis præſunt Eccleſiis , quos Apoſtoli inſtituiſſe probantur, Romanam ſcilicet & Alexandrinam & Antiochenam. Interim inter has Sedes Patriarchales talis nexus & ordo erat , ut horum Epiſcopi , ſeu Patriarchæ Alexandrinus & Antiochenus iterum Rom. Pontifici ſubeſſent , qui etiam ſuam poteſtatem & Jurisdictionem in eos exercuit , uti ſæpe monſtratum eſt.

Jam quæro : undenam iſta dependentia & ſubordinatio aliorum Epiſcoporum ad Patriarcham & hujus ad Rom. Pontificem ortum habuit ? à quo & quando Patriarchæ in Epiſcopos , & Rom. Præſul in ipſos Patriarchas hanc poteſtatem & authoritatem obtinuerunt ?

Profer, ſi potes , Concilium; nam tanta ſubjectio ſeu ſubordinatio tot Provinciarum & Epiſcoporum totius orbis , authoritate æqualium , tam concorditer & ſua

ſponte

ſponte absque Concilio ſaltem fieri haud potuiſſet. Concilium Nicænum vero Can. VI. hanc Patriarcharum poteſtatem non ſolum jam agnovit, ſed & ad traditionem atque antiquam conſuetudinem retulit: *antiqua*, ait, *conſuetudo ſervetur.* Dum igitur hujus rei initium monſtrari non poteſt, atque ipſum primum totius orbis univerſale Concilium conſuetudinem hanc jam antiquam vocat, neceſſario ad traditionem ſaltem apoſtolicam referri debet.

Verum quis Apoſtolorum hanc ſubordinationem inſtituit? niſi ſolus Petrus, qui has Patriarchales Eccleſias ipſe primus inſtituit, rexitque, quique poteſtatem in reliquos duos Patriarchas ſibi reſervavit, ſic ut omnes tres Eccleſiæ ab ipſo fundatæ eſſent quaſi una Cathedra, & ipſe ſolus ſupremus Patriarcha, teſte Gregorio M. Lib. 5. Epiſt. 60. & Lib. 6. Epiſt. 37. *Veteres Patriarchæ tres in una & eadem apoſtolica ſedent Cathedra, & præſident, qui Petri Sedi*

omnes ſucceſſere, Eccleſiæque ſuæ, quam unam in unitate Fidei fundavit Chriſtus, dedit & caput unum, quod tribus præcipuis trium regiarum urbium præſideret cœtibus, ita ut tres iſtæ Sedes unitatis vinculo necterentur indiviſibili, Eccleſiasque cœteras cum Capite ſtrictiſſime necterent, quod Caput divinitus inſtitutum eſt, ut ſit totius vertex unitatis.

At vero *ſi ex inſtitutione Chriſti* poteſtas & Jurisdictio Epiſcoporum ſit illimitata & univerſalis ad gubernandam totam Eccleſiam, uti tenet Febronius, quo jure Petrus, vel etiam omnes ſimul Apoſtoli hanc inſtitutionem Chriſti invertere, atque hanc Epiſcoporum dependentiam, limitationem & ſubjectionem inducere potuerunt? & tamen id fecit Petrus; igitur quamvis Poteſtas & jurisdictio Epiſcoporum ſit immediate à Deo, ea tamen ita univerſalis & illimitata non eſt: & dum id fecit Petrus, vel etiam alii Apoſtoli, ut Epiſcopi Patriarchis, & hi ſibi ſubiicerentur, per hoc ejus Primatus Jurisdictionis clare oſtenditur. Sed

Sed jam hæc primæva & apoſtolica traditio etiam antiquis, certisque teſtimoniis corroboratur. Siricius P. Epiſt. ad Epiſcop. Afric. apud Conſtant. tom. 1. pag. 651. *Per Petrum & Apoſtolatus & Epiſcopatus in Chriſto cœpit exordium.* Eodem modo loquitur Innocentius I. Epiſt. ad Victric. Anno 404. *Incipiam adjuvante S. Apoſtolo Petro, per quem & Apoſtolatus & Epiſcopatus in Chriſto cœpit exordium.* Idem Epiſt. ad Concil. Milevit. *Arbitror omnes Fratres & Coepiſcopos noſtros nonniſi ad Petrum, id eſt, ſui nominis & honoris authorem referre debere.* S. Leo P. Epiſt. 89. *Hujus muneris Sacramentum ita Dominus ad omnium Apoſtolorum officium pertinere voluit, ut in Beatiſſimo Petro, Apoſtolorum omnium ſummo, principaliter collocaverit, & NB. ab ipſo quaſi quodam capite dona ſua velut in corpus omne manare.* Idem Serm. 3. in Anniverſ. aſſumpt. *De toto mundo unus Petrus eligitur, qui & univerſarum gentium vocationi & omnibus Apoſtolis, cunctisque Eccleſiæ partibus præponatur, ut quamvis in*

Populo Dei multi Sacerdotes ſint, multique Paſtores, omnes tamen proprie regat Petrus, quos principaliter regit & Chriſtus. Magnum & mirabile, dilectiſſimo huic viro conſortium Potentiæ ſuæ tribuit divina dignatio, & ſi quid cum eo commune cæteris voluit eſſe Principibus (Apoſtolis) *nunquam niſi per ipſum dedit, quidquid aliis non negavit.* Hoc ſenſu etiam Optatus Milevit. Lib. 7. ait : *& præferri cæteris omnibus Apoſtolis meruit* (Petrus) *& claves Regni cælorum communicandas cæteris ſolus accepit.* Nil ineptum magis atque ridiculum, quam ille ſenſus, quem huic textui & clariſſimis verbis Dupinius, Boſſuetus atque Febronius affingunt, nempe intelligendum eſſe, Petrum accepiſſe claves communicandas cæteris à Chriſto. Verum Litteræ obviæ & plano verborum ſenſui aperte adverſatur. Cur enim Petrus a Chriſto *ſolus* accepit, ſi à Chriſto etiam cæteris communicandæ erant ? ſic etiam D. Thomas Lib. 4. contra Gentes Cap. 76. ait : ſoli (Petro) *promiſit : tibi dabo claves Regni cælorum, ut oſten-*

oſtenderetur Poteſtas clavium per eum ad alios derivanda ad conſervandam Eccleſiæ unitatem. Denique ut hoc etiam teſtimonio ex Gallia antiquo firmetur, Cæſarius Epiſcopus Arelatenſis, ut eſt apud Labb. tom. 4. Concil. pag. 1294., ad Symmachum P. ſcripſit: *Sicut à Perſona B. Petri Apoſtoli Epiſcopatus ſummit initium, ita neceſſe eſt, ut diſciplinis competentibus ſanctitas veſtra ſingulis Eccleſiis quid obſervare debeant, evidenter oſtendat.*

Hactenus allata Febronius cum ſuis nunquam in ſuo Syſtemate apte, & ne quidem ad veriſimilitudinem explicare valebit, ſed neceſſe eſt, ut vel admittat, Epiſcopos ſuam Jurisdictionem non accipere immediate à Chriſto, ſed per Petrum, quod hìc negat: vel ſi immediate à Chriſto accipiant, eam habere tantum cum ſubordinatione & dependentia ad Petrum tanquam Primatem omnium Epiſcoporum divinitus inſtitutum, & hoc modo ruit ſuus Epiſcopatus univer-

ſalis

ſalis & jurisdictio in totam Eccleſiam; ideo utrobique confunditur.

His igitur rite penſatis, ut alia omittam, facile patet, quam invalida atque inſufficientia ſint, quæ Febronius hoc paragrapho non tam pro immediata, quam pro univerſali & illimitata jurisdictione Epiſcoporum profert, quaſi ſi illa immediate à DEO deſcendat, ideo non amplius poſſit eſſe in ſuo uſu & exercitio ſubordinata, limitata atque dependens. Vidimus quidem zeloſiſſimos Epiſcopos Athanaſium, Epiphanium, Chryſoſtomum, Euſebium, Baſilium aliis quoque Eccleſiis ſuccurriſſe, ſuumque paſtorale officium, & curam utiliter impendiſſe. Verum iſtæ Eccleſiæ tum periclitabantur, ubi vel grex à ſuis veris Paſtoribus derelictus fuit, vel intrarunt Lupi rapaces loco Paſtorum, vel premente perſecutione in exilium abrepti ſunt. Non ignorabant hi Epiſcopi, Canonibus cautum eſſe, ne quis Epiſcopus alienæ Diœceſi ſe

im-

immiſceat : ſed tum deficientibus veris Paſtoribus non ſolum charitas urgebat, ut vicini vel alii ſubſidium ferrent, ſed premente neceſſitate etiam cura ipſis incubuit, alienis ovibus providendi, utpote qui vocati ſunt in Partem ſollicitudinis univerſæ Eccleſiæ. Hoc ſenſu D. Cyprianus L. 3. Epiſt. 13. ad Steph. P. ſcripſit : *Idcirco Frater chariſſime copioſum eſt Corpus Sacerdotum, concordiæ mutuæ glutine atque unitatis vinculo copulatum, ut ſi quis ex Collegio noſtro hæreſin facere, & gregem Chriſti lacerare, & vaſtare tentaverit, ſubveniant cæteri.* Attamen contra Marcianum Arelatenſem, de quo hic loquitur Cyprianus, ipſe nihil agit, ſed cum præſto eſſe poſſet Rom. Pontifex, jus amplius in hoc recognoſcens, eum urgebat, ut majorem ſuam authoritatem interponeret. *Dirigantur*, ait, *à te Litteræ in Provinciam & Plebem Arelate conſiſtentem, quibus abſtento Marciano alius in locum ejus ſubſtituatur.* His & Authoritas Rom. Pontificis & Dependentia Epiſcoporum ſatis comprobantur.

De

De cætero nemo negat, Poteſtatem in omnibus Epiſcopis æqualem eſſe, undeunde demum deſcendat, & ſive maximis ſive minimis Civitatibus præſint, uti ait D. Hyeronimus; at eorum Poteſtas non eſt *æqualis poteſtati Primatus*, cui omnes ſubduntur. Et ſi poteſtati patriarchali jure eccleſiaſtico, admittente Febronio, quædam *reſervari* potuerunt, cur non & univerſali & divinitus inſtituto Primatui quædam reſervata eſſe noſcantur?

Concedit equidem Febronius talem reſervationem; attamen ex jure mere eccleſiaſtico juxta Can. 28. Concilii Chalcedon. *Sedi Senioris Romæ, quod urbs illa imperaret, Patres jure Privilegia tribuerunt.* At mirum eſt, illum ex traditione ea proferre, quæ falſa ſunt, nullum valorem habent, atque jam tum reprobata ſunt. Canon ille, quod jam alibi monſtravi, non à toto Concilio, ſed ab anatolio fraudulenter & abſentibus Papæ legatis formatus fuit: ſequenti die petierunt Legati, ut omnia prælegerentur,

quæ

quæ à Concilio præcedenti die acta ſunt, quibus perlectis de nullitate proteſtati ſunt, & S. Leo hunc Canonem reprobavit. *Quod firmavit*, ait S. Gelaſius P. contra Fautores Acacii, *in Synodo* (Chalcedonenſi) *Sedes Apoſtolica, hoc robur obtinuit, quod refutavit, habere non potuit firmitatem; & ſola reſcindit, quod præter ordinem congregatio Synodica putaverat uſurpandum.* Idem Epiſt. 19. ad Epiſcop. Dardan. ſcribit; S. Leonem P. hunc Canonem *competenti refutatione evacuaviſſe.* Falſum quoque continet Canon ille, quaſi *Patres* Sedi Apoſtolicæ Privilegia *tribuerint*; & hoc ideo, *quod urbs illa imperaret.* Ubi, quando Patres Sedi Romanæ Privilegia tribuerunt? Bonifacius I. teſte Nicolao I. P. ad Epiſcop. per Theſſaliam conſtitutos ſcribit: quod *Nicæna Synodus non aliquid ſupra eam* (Romanam Eccleſiam) *auſa ſit conſtituere, cum viderit nihil ſupra meritum ſuum poſſe conferri: omnia denique huic noverat Domini ſermone conceſſa.* Eodem teſte S. Gelaſius I. Epiſt. 42. ait: *Privilegia ſua per Petrum à*

Chriſto

Chriſto conſecuta eſt Romana Eccleſia. Ideo etiam ipſe Nicolaus I. Epiſt. ad Michael. Imperat., quæ lecta & laudata fuit in Synodo generali VIII., ita ſcripſit. *Privilegia iſtius Sedis vel Eccleſiæ perpetua ſunt, divinitus radicata atque plantata ſunt, impingi poſſunt, transferri non poſſunt, trahi poſſunt, evelli non poſſunt: -- -- -- à Chriſto donata, à Synodis non donata, ſed jam ſolummodo celebrata & venerata.* Neque quod Urbs Roma imperaret, Privilegia accepit, ſicut nec Alexandria, nec Antiochia Jure Patriarchali & Privilegiis eminebant, eo quod eſſent celeberrima mundi emporia, maximæ Civitates & Imperatorum Sedes, ſed quia Petrus primus in his ſedit, atque in eas rivulos ſupremi ſui Primatus diſpertiit, reliquitque, uti ſupra oſtendimus. *Riſimus autem*, ait Gelaſius I. ad Epiſcop. Dardan., *quod prærogativam volunt Acacio comparari, quia Epiſcopus fuerit Regiæ Civitatis. Nunquid apud Mediolanum, apud Ravennam, apud Syrmium, apud Treviros multis temporibus conſiſtit Im-*

perator

perator ? nunquidnam harum urbium Sacerdotes ultra menſuram, ſibimet antiquitus deputatam, quidpiam ſuis Dignitatibus uſurparunt? -- -- nam quod dictis, Regiæ Civitatis, alia poteſtas eſt Regni ſæcularis, alia Eccleſiaſticarum diſtributio dignitatum. -- -- -- Sit clara urbs illa poteſtate præſentis Imperii : religio ſub eadem tunc firma, tunc libera, tunc profecta conſiſtit, ſi potius hoc præſente propriam teneat ſine ulla perturbatione menſuram. Igitur ridiculum, & falſiſſima ratio eſt, magnis Civitatibus majora privilegia competere, aut tributa eſſe ob præſentiam Imperatoris, & quod ſic imperare dicantur.

Tandem adhuc adverto, Rom. Pontifices *Fratris* titulum non adeo dedignari, quando hodiedum Epiſcopos ſuos Fratres compellant, & Clemens V. in Clementin. 1. §. *nec ſuper. de pœnis* ait : *Epiſcopi enim dicuntur ſanctiſſimi, Chriſti Legati exiſtunt, ſpirituales ſunt Patres, noſtrique Fratres & Coepiſcopi, columnæ comprobantur Eccleſiæ,*

 Grego-

Gregorius IV. ſolum ait, Epiſcopos Galliæ in inſcriptione eum contrariis nominibus appellaſſe, *Fratrem* nempe & *Papam*; quod utique verum erat, quia Papa *Patrem* ſonat. Dum vero ait, congruentius eſſe, ſolam ei paternam reverentiam exhibere, & hoc verum eſt; quia non tantum Epiſcopus, ſed & totius Eccleſiæ Primas & Paſtor Paſtorum eſt; Perſona autem, quæ multiplici & poteſtate & titulo gaudet, ſemper eo honoratur, qui præcipuus & honoratior eſt. Olim omnes Epiſcopi; quin & Presbyteri, & hi adhuc hodie apud Græcos *Papa* vocantur.

Quod tandem Febronius contra quasdam Scholæ diſtinctiones oggerit, hoc ſibi & Boſſueto potius inculcet, qui talibus diſtinctionibus ipſi non raro utuntur, uti jam aliquoties memini: minus adhuc ſuas opiniones falſa traditione & reprobatis Canonibus firmet, quod ſupra per Canonem 28. Concilii Chalcedonenſis facere auſus fuerit.

§. II.

§. II.

Quæſtio de immediata vel mediata Epiſcoporum authoritate in Concilio Tridentino propoſita, nec tamen aperte definita fuit. Argumenta, quæ in utramque partem propoſita fuerunt, recenſentur, & ponderantur.

Tridentina Synodus ſeſſ. 23. de ord. Cap. 4. aſſerit, *Epiſcopos in locum Apoſtolorum ſucceſſiſſe.* Sicut ergo Pontifex ſuum Primatum immediate habet à DEO, *quia eſt Petri Succeſſor*, ita Epiſcopi inde etiam habent ſuam authoritatem, quia æque ſunt Succeſſores Apoſtolorum. Narrat author ex Natali Alexandro diſceptationes ob hanc quæſtionem in Concilio habitas, dein agente Cardinali Lotharingo, ſepoſita quæſtione, de qua variabant Catholicorum ſententiæ, an Epiſcoporum Jurisdictio eſſet Juris Divini, hæreticorum errores duntaxat damnatos fuiſſe; idem fere factum eſſe circa quæſtionem de Reſidentia, utrum ſit Juris Divini.

1. Affert argumenta, quibus utebantur

ii, qui ſtabant pro Divina inſtitutione & immediata Jurisdictione Epiſcoporum, quales fuere Fonſeca, Bartholomæus de Martyribus Segovienſis Epiſcopus, Georgius Ziſchowid Senienſis &c.

2. Contrariam Sententiam in ampliſſima oratione multis argumentis defendit Didacus Lainez Jeſuitarum Generalis: his relatis, ait Febronius, Lainium variatis phraſibus idem thema, quod in quæſtione vertitur, proferre, & in fine nec minimum probâſſe. *Hi ſunt*, proſequitur, *fructus ſpinoſæ, ſentiçoſæ, frigidæ, jejunæ ac infelicis illius tum Philoſophiæ, tum Theologiæ, quæ teſtibus actis Concilii Trevirenſis anno* 1548. *in ſcholis recepta, fuit una ex cauſis hæreſum ſæculo* 16. *in Eccleſia enatarum.*

3. In Tridentino Concilio Italiæ Epiſcopi, quorum 187. aderant, dum univerſim illud ex 265. Epiſcopis conſtabat, pro aris & focis dimicabant, ne Concilium definiret, Epiſcoporum inſtitutionem & reſidentiam eſſe

Juris

Juris Divini : illorum ſecretum motivum prodit Petrus Gibert , quia illi ambiunt officia Curiæ Romanæ , Legationes , Nuntiaturas , quæ volunt conjungere cum Epiſcopatibus : niſi Pontifex poſſit à reſidentia diſpenſare, urgerentur conſcientiæ ſtimulis, & quamvis exiguam habeant cognitionem dignitatis Juris Divini, ignorare nequeunt, non licere Pontifici diſpenſare ab eo pro arbitrio ſuo.

4. Idem Gibert vere dicit, Chriſtum Eccleſiæ ſuæ non promiſiſſe , fore , ut omnes veritates revelatas *ſimul* ipſi detegeret, ſed *ſucceſſive* , prout ipſe volet &c.

Nota.

Quamquam ego ſententiam de *immediata* Jurisdictione Epiſcoporum alteri anteponam, parum tamen , aut nihil ex Concilio Tridentino pro iſta probari exiſtimo. Ex illis verbis Concilii, quod *Epiſcopi in locum Apoſtolorum ſucceſſerint*, eo ipſo nihil probatur, quia circa utramque ſententiam Concilium

nihil definire voluit, & quia Epiſcopi non ſunt proprie Apoſtoli, ideo non in omnem poteſtatem Apoſtolorum ſucceſſerunt. Argumentum Febronii ergo non valet, dum id ipſum ponit, de quo quæritur, & per quod ipſum Concilium nihil definire ſtatuit. Si dein Galli, ſi Hiſpani Epiſcopi pro illa ſententia ſtabant, num ideo ſequitur, eam veram ac certam eſſe, quando ultimato in hac re nihil à Concilio definitum fuit? in eodem Concilio Canon de Poteſtate & Juriſdictione univerſali Romani Pontificis in univerſam Eccleſiam, pene ad verbum ex Concilio Florentino exſcriptus: jamjam paratus erat, ſola promulgatio deerat: huic teſte Pallavicino *cum pars maxima aſſentiretur, ſolum habita ratio eſt paucorum Gallorum, qui ne decima quidem Concilii pars erant.* Hi quippe obſiſtebant, ne Canon promulgaretur, quia per eum ſententia Sorbonæ de Superioritate Concilii Generalis ſupra Papam ſic publice & ſolemniter damnari videbatur, & ideo Galli diſceſſum & ſchiſma

mini-

minitabantur. Jam ita arguo: ſi ſententia de immediata Inſtitutione & Jurisdictione Epiſcoporum ideo præhabenda & vera eſt, quia Galli & Hiſpani in Concilio eam defendebant, adhuc magis vera & tenenda erit ſententia de ſuperioritate Papæ ſupra Concilium generale, quia huic maxima pars Concilii aſſentiebatur, de hac Canon definitivus jam conceptus erat, & ne decima quidem pars, nempe ſoli Galli obſiſtebant, ita ut pro ſententia de ſuperioritate Papæ ſupra Concilium inde communior Eccleſiæ ſenſus aperte pateat, ut taceam de Concilio Florentino. Vid. Cap. I. §. 8. in Not.

Jam quod attinet argumenta ſententiæ contrariæ de mediata Epiſcoporum Inſtitutione & Jurisdictione adeo infirma non ſunt, ut deſpicienda videantur. Benedictus XIV., qui eam defendit, Lib. 1. Cap. 4. de Synod. putat rationi & authoritati conformiorem, neque Iſidorianis principiis Doctiſſimus Pontifex innititur, de quo eum

accuſat Febronius, ſed genuinis omnino ex traditione teſtimoniis, de quibus ſupra, fulcitur, quæ cum illimitata ſaltem & non ſubordinata poteſtate nunquam combinari poterunt.

Minus adhuc captum noſtrum iſta ſententia tranſcendit, quod ait P. Zallwein: hanc quippe bene ceperunt doctiſſimi & celebratiſſimi D. Thomas, D. Bonaventura, Bellarminus, de Vargas, Fagnanus, quos citat Benedictus XIV., aliique permulti. Certum eſt, Chriſtum potuiſſe Petrum & ejus Succeſſores ea prærogativa donare, ut Epiſcopi ab his ſuam jurisdictionem accipiant: quid in hoc imperceptibile eſt? nunc quæritur, utrum res ita ſe habeat? quod fieri potuit, & factum non fuiſſe, adhuc neutiquam certum eſt, ſi defendatur, futiliter tanquam imperceptibile declamatur.

Porro in Concilio Tridentino & illi Epiſcopi, qui tam fervide pro immediata jurisdictione perorabant, ſalvam ſemper volue-

voluerunt poteſtatem Rom. Pontificis, atque ſubordinationem & dependentiam Epiſcoporum, ita ut Guerrerus nomine omnium Hiſpanorum edixerit, ſibi probari, ut poneretur in Canone de Epiſcopis, eos *Jure Divino* ſubjectos eſſe Rom. Pontifici, & ad ipſi parendum obſtrictos. Sed hæc noſtra ſententia eſt, & dum ad hos provocat Febronius, hæc etiam ſibi notet, & tunc in hac quæſtione omnino manus jungimus. Vid. Cap. I. §. 8. in Not.

De Lainii argumentis quiquid ſit, Febronius nondum probavit, illius temporis Philoſophiam & Theologiam hæreſum cauſam fuiſſe: ſubdole ait, *acta Concilii Trevirenſis* iſtud teſtari; in ipſo Concilio id non legitur, ſed in oratione, quam ad Concilium habuit Pelargus, qui tamen cauſam hæreſum potius in ignorantiam & neglectum litterarum reiicit. Utrum rem acu tetigerit vir ille, dum ſatis notæ ſunt aliæ & occaſio & cauſæ hæreſum, non diſquiri-

mus ; attamen ſi illud verum eſt , DEO ſint laudes , quod non ſolus Papa & ejus Principatus Monarchicus fuerint cauſa hæreſum, quod toties inculcat Febronius. Equidem verum eſt , Philoſophia Religioni Chriſtianæ vix non ſemper inimica fuit ; primis jam ſæculis hæreſum occaſio & cauſa extitit , unde Ss. Patres contra eam multum clamabant , ſed Philoſophia Ethnicorum fuit. At num purior, & Religioni noſtræ aptior hodie eſt Philoſophia, præſertim illa, quæ dicitur *moralis* & *naturalis* ? an non ad infidelitatem , ad Naturaliſmum , & etiam materialiſmum prope viam ſternit, revelationi adverſatur, æquiſſima principia evertit , vetus jus gentium diſſolvit , æquitati inſidiatur , honeſtatem naturæ confundit, virtutes in vitia commutat , & ipſa vitia cohoneſtat ? hæc modo oculis prendimus, manibusque palpamus. Sic vetera carpimus. Nova laudamus, quantumvis ſæpe pejora prioribus.

Tan-

Tandem Febronius cum ſuo Giberto ſumma injuria & calumnia afficit Epiſcopos Italos: ergo 187. Epiſcopi non alio fine in Concilio decertabant, quàm ut officia Curiæ Romanæ, Legationes, Nuntiaturas reportarent? num id non ſolum de Epiſcopis ſtatûs Pontificii, ſed etiam de Venetis, Lombardicis, Genuenſibus, Sicilianis &c. qui talia munera ægre ſperare poterant, præſumendum, atque dicendum eſt? ſi ad Epiſodia reſpondere vellent Itali, quærerent fors, quare ex Germania duo ſolummodo adfuerint Epiſcopi in Concilio, cum tamen iſtud in Germaniæ Civitate celebratum ſit, in quo etiam hujus Nationis cauſa præprimis agebatur, ita ut illi Germaniæ potius ad reprimendas in ea hæreſes, & pacem reducendam in ſubſidium venerint? quare Germaniæ Epiſcopi, aliique, ſi tantam habeant cognitionem Juris Divini, nihilominus pluralitatem Epiſcopatuum ambiant, atque Diſpenſationem in hoc petant â Rom. Pontifice, ſi tamen cenſeant, Reſiden-

ſidentiam Epiſcoporum eſſe Juris Divini, & nunquam non prohibita ſit? quare non magis conſcientiæ ſtimulis urgeantur ob talem Diſpenſationem, cum officia Curiæ Romanæ & Cardinalatus cum Epiſcopatu ſint magis compatibilia, quam plures Epiſcopatus in eadem Perſona? talia & plura regerent Itali, ita ut à ſimilibus dicteriis ſatius foret abſtinere, quando pro ignominia illata nil niſi major ignominia reportatur. Quin & aliam Giberti injuriam facile vindicabunt Itali, nempe *quod exiguam habeant cognitionem dignitatis Juris Divini*, cum notum ſit, Italos Epiſcopos & ſcientia & rerum Divinarum, Eccleſiaſticarumque notitia aliarum Nationum Epiſcopis ſi non præſtare, ſaltem facile æquari. Non eſt, cur deſpectui habeat, vel injuriam faciat Nationi Italicæ Febronius, iis reſponſa nunquam deerunt.

§. III.

§. III.

Refutatur Fagnanus, omnem Jurisdictionem à Papa in Epiſcopos dimanare ſuſtinens. Epiſcopalia Jura in aliorum Diœceſibus exercendi facultas Rom. Pontifici non competit.

Fagnanus ad Cap. 1. X. de offic. Jud. ord. n. 50. de illo textu: *Attendite vobis & univerſo gregi, in quo vos Spiritus S. poſuit Epiſcopos regere Eccleſiam DEI*, ſic ratiocinatur: hic per *Eccleſiam* non poteſt intelligi *univerſalis* reſpectu *ſingulorum Epiſcoporum*, ita ut quilibet Epiſcopus ſit poſitus à Spiritu S. ad regendam Eccleſiam univerſalem, quod eſt erroneum; alioquin tot eſſent Papæ & Primates, quot Epiſcopi contra unitatem Eccleſiæ, & catholicam veritatem. Nec poteſt intelligi de *ſingularibus* Eccleſiis, nempe quod Epiſcopi ſingularium Eccleſiarum omnes collective concurrant ad regimen univerſalis Eccleſiæ, quia Chriſtus Populos Apoſtolis non diviſit, ſed omnes & ſingulos juſſit *docere omnes gentes, prædicare omni creaturæ, quæcunque*

que ligaveritis ſuper terram , *quorum remiſeritis peccata &c.* Ergo non eſt noſtrum fingere, hanc limitationem & diviſionem Jurisdictionis fuiſſe factam immediate à Chriſto, cum ex Evangelio haberi non poſſit : ſequitur ergo factam fuiſſe à Petro.

Febronius contra hæc ex Cap. III. §. 1. ait, ſe ibi probaſſe unum & indiviſum à Chriſto inſtitutum eſſe Epiſcopatum in *ſolidum* : Diviſis poſtea Diœceſibus ſub Apoſtolis manſiſſe illam *ſolidariam* in Epiſcopis ſollicitudinem & obligationem, ſed ſine præjudicio jurium cuique Epiſcopo in ſuo diſtrictu privative attributorum ; quod confuſioni tollendæ neceſſarium fuit, & ideo variis Canonibus ſtabilitum, interdictumque, ne Epiſcopi in aliena Diœceſi ordinent, aut quidquam agant. *Jus Epiſcopale* Rom. Pontificis par eſt cum Jure aliorum Epiſcoporum : Jus primatus per ſe non importat facultatem functiones Epiſcopales ordinarias in alienis Diœceſibus exercendi.

Hæc

Hæc non obſtant, quin perſæpe Epiſcopi *ſuapte ſponte* in Pontifices effuderint Jura ſibi ſolis competentia: Pontifices vero nil niſi in eorundem commodum & voluptatem aggrederentur. Hinc dum Leo IX. aliique Pontifices complures Italiæ, Galliæ, Germaniæque luſtrarent Provincias, nullus Epiſcopus cogitavit eos anteire in ſua propria Eccleſia, & Pontificalium munerum functione. Nempe Concordiæ, Charitatis Lex, & boni publici amor omnium mentes rexit, temperavitque. Econtra haud raro obſtitum fuit, quando Pontifices in aliis Eccleſiis Jura Epiſcopatus exercere, & quaſi ſurripere tentarent.

1. Innocentius I. Epiſt. ad Victric. Rothomag. Leo I. Epiſt. 2. Concilia Nicænum, Sardicenſe, Africana ſtatuunt, ut nullus de aliena Diœceſi clericum, niſi conſentiente ejus Epiſcopo accipiat. Si in hoc *majoribus Sedibus* aliquid ſpeciale permiſſum

ſum eſt, omnibus commune evaſit, nec Romanæ particulare Jus tribuit.

2. Gregorius M. titulum *univerſalis Epiſcopi* ideo damnat, quia videtur tribuere Jus & Jurisdictionem per omnes Diœceſes. Hinc Lib. 9. Epiſt. 68. ait: *Si unus univerſalis eſt, reſtat, ut vos Epiſcopi non ſitis*, hic Febronius laudat Gregorium M., quod nullus Pontificum apoſtolicæ Poteſtatis plenitudine & univerſalitate tam late, nullus tamen humilius, ſanctius, modeſtius regnaverit, propenſius *ſolis* Eccleſiæ *utilitatibus* & *neceſſitatibus* ſervierit, quam Gregorius: eum nihil ex prætenſo univerſali Primatu egiſſe, hunc non nudo verbo, ſed magis opere perhorruiſſe. Gerſon tantum admittit plenitudinem Poteſtatis Papæ in inferiores, *dum ſubeſt neceſſitas, ex defectu ordinariorum inferiorum, aut dum apparet evidens utilitas Eccleſiæ*. Hoc vero *non ad ordinariam poteſtatem*, ſed ad Jus *extraordinarium* in unitate Epiſcopatus radica-

tum,

tum, & omnibus Epiſcopis commune pertinet, quamvis ſpecialius adhærens officio Primatus.

3. Concilium Seeligenſtadienſe Anno 1022. declarat, Romam euntibus pœnitentibus, ut ibi à Papa abſolutionem accipiant, hanc indulgentiam illis non prodeſſe, niſi prius pœnitentiam ſibi à ſuis Sacerdotibus injunctam adimpleant. Quid hodie, mutato per falſas Decretales Jure Eccleſiaſtico, diceret Romana Curia, ſi particularis Synodus talem Canonem conderet?

4. Id confirmatur ex Concilio Lemovicenſi Anno 1034., ubi quædam fraude elicitæ abſolutiones Papales retractantur, *quia inconſulto ſuo Epiſcopo ab Apoſtolico pœnitentiam & abſolutionem nemini accipere licet.* Adde Petrum de Marca L. 4. Cap. 8. n. 6. in ſimili caſu Henricus Leodienſis Epiſcopus Anno 1078. contra Gregorium VII. conqueſtus eſt; reſcripſit ille; *mirati ſum-*

mus, non ea te, qua decuit, ad Apoſtolicam Sedem reverentia ſcripſiſſe, ſed nos ab abſolutione illius Parochiani tui, qui olim ad nos venit, mordaci invectione reprehendiſſe, tanquam Apoſtolicæ Sedis non eſſet authoritas quoscunque & ubicunque vult ligare & abſolvere. Non ſic ſcripſiſſet Gregorius M., ſed ſcimus diſcrimen inter utrumque Gregorium in ſentiendo & agendo.

5. Fulco Comes Andegavenſis Anno 1050. Monaſterium in Diœceſi Turonenſi à ſe ædificatum à Petro Cardinali Apoſtolico Delegato conſecrari fecit, quod Galliarum Epiſcopi teſte Rudolpho Glaber L. 2 C. 4. deteſtati ſunt, quod etiam, ſed modeſtius refert Hincmarus apud Flodoardum L. 3. Cap. 13. utpote quia hoc eſſet contra Canones. Baronius vero ait, Glabrum in recenſenda hiſtoria fidelem eſſe. Hæc diſciplina, quidquid de ſpeciali hoc caſu in contrarium proponant de Marca Lib. 4. Cap. 8. & Thomaſſinus Part. 1.

L. 1.

L. 1. Cap. 6. , Sæculo XI. Epiſcoporum animis firmiter inhæſit. Salernitanus Archi-epiſcopus oppoſuit ſe Urbano II. volenti conſecrare Eccleſiam Monaſterii Cavenſis, eo quod hoc eſſet exemptum.

6. Natio Gallica antiquæ Diſciplinæ tenax nunquam patitur, ut ordinario Epiſcoporum Juri à Pontificibus vel horum Legatis præjudicium inferatur, aut impedimentum ponatur. Citat Talonum, advocatum generalem in actione circa Decretum Inqniſitionis die 15. Maij Anno 1647.

7. Theotmarus Archi-epiſcopus Salisburgenſis cum aliis Bavariæ Epiſcopis Joannem IX. *non unius urbis, ſed totius orbis Epiſcopum* vocant, ſe vero *humillimos Paternitatis veſtræ filios* inſcribunt. Heriveus Rhemenſis Anno 900. in præſentia aliorum Epiſcoporum profert ſententiam contra occiſores ſui anteceſſoris Fulconis, ubi ait, ſe illos excommunicare *authoritate Epiſcopis per B. Petrum Principem Apoſtolorum*

D 2 *divini-*

divinitus collata. Authores Hiſtoriæ litterariæ Galliæ notant, ſimiles loquendi formulas in Epiſcopis eousque inuſitatas fuiſſe. Fructus primi hi erant Iſidorianarum Epiſtolarum.

8. Concilium ad Anſam Anno 1025. Exemptionem & Privilegium, quod pro ſuo Monaſterio à Papa ſe habere oſtendit Odilo Abbas, ratum non habuit.

9. Boſſetus in Defenſ. Declarat Cleri Gallic. Lib. 13. Cap. 11. contrariam ſententiam de mediata Jurisdictione Epiſcoporum merito vocat commentum priſcis ſæculis inauditum, & ſæculo decimo tertio in theologiam invehi cæptum, ubi magis peſſimis Philoſophicis rationibus agere, quam Patres conſulere maluerunt.

Nota.

Si Febronius hic ſolum ſuam theſin validis rationibus firmaret, aut Fagnani argumenta debite refelleret, non foret nobis quidquam contradicendi neceſſitas; ſed

ſed cum ea in medium proferat, quibus non tam immediata & divina Epiſcoporum Poteſtas probatur, quam potius divinus Primatus in nihilum redigitur, interim ſuam cauſam miſere defendat, hinc ejus falſa principia, ſpecioſos rationum prætextus & præjudicia rurſum detegere juvat, quamquam hoc loco nihil novi, aut aliud quidquam proponat, niſi quod ſparſim jam alibi dixerat.

Febronius argumentum Fagnani nequicquam ſolvit, minus iſtud refellit. Se ad Caput ſuum III. §. 1. refert; verum de hoc ipſo quæritur, utrum ſuus unus Epiſcopatus in ſolidum in hoc ſenſu intelligendus ſit?

Fagnanus hic probat, & nos ibi invicte oſtendimus, unum & indiviſum Epiſcopatum *in ſolidum* in ſenſu Febronii falſum, atque erroneum eſſe: igitur Fagnanus non refutatur, & Febronius adhuc, ſi poſſit, ſeipſum defendere deberet, non aſſerere, quod modo refellitur.

 Dicit,

Dicit, hanc *ſolidariam*, ſeu ut ipſe explicat, univerſalem ſollicitudinem in Epiſcopis manſiſſe *ſine præjudicio jurium cuivis Epiſcopo in ſuo diſtrictu privative* attributorum: ſic etiam ſupra dixerat §. 1., diviſionem & adſcriptionem Diœceſium nullam inter Apoſtolos & Epiſcopos *eſſentialem differentiam* induxiſſe. Verum iſta neutiquam cohærent, & conſequentia Doctrinæ hic deſideratur.

Num talis limitatio, adſcriptio, aſſignatio particularis diſtrictus, in quo ſua jura exerceat Epiſcopus, & alius non exerceat, non *præjudicat* Poteſtati & Jurisdictioni univerſali & hujus & aliorum Epiſcoporum, quam habent in totam Eccleſiam? num potuit Epiſcopo privative aſſignari diſtrictus & terminus Jurisdictionis, ſi ipſe divinitus jam acceperit in omnes? num potuit ejus jurisdictio auferri, coarctari, vel limitari in alienam Diœceſin, ſi illam à Chriſto teneat & in hanc &

in

in omnem ? ſi ex inſtitutione Chriſti omnes Epiſcopi ſunt æquales in Poteſtate & Jurisdictione , ita ut hæc ſe extendat in univerſam Eccleſiam, quo Jure, qua Poteſtate Petrus vel Apoſtoli auſi fuerunt, hanc divinam inſtitutionem ſtatim ſubvertere, coarctare, limites præſcribere, ſubordinare ? vel an non talis coarctatio, limitatio ſubordinationem manifeſte arguit, præſupponitque ? an non inter Jurisdictionem univerſalem, illimitatam & independentem, atque inter talem particularem, limitatam & ſubordinatam eſſentialis differentia eſt ?

Ait Febronius, hoc confuſioni tollendæ neceſſario factum eſſe : optime. Sed qualiscunque fuerit id faciendi vel ratio vel neceſſitas , debuit in Petro vel Apoſtolis præexiſtere facultas id agendi, de quo modo quæſtio eſt. Dein quis dicet, Chriſtum inſtituendo Poteſtatem Epiſcopalem tam improvidum , aut minus ſapientem

fuiſſe, ut hanc confuſionem, prædicato Evangelio, mox futuram non prævideret, vel illam non eo modo inſtituiſſe, ut talis confuſio non ſequeretur? equidem Chriſtus non ipſe Diœceſes diviſit, non aſſignavit Apoſtolis, neque Epiſcopis ſucceſſoribus: igitur hanc poteſtatem determinandi & aſſignandi cuivis Epiſcopo diſtrictus pro exercendo ſuo officio paſtorali & juriſdictione commiſit præprimis Petro, ejusque ſucceſſoribus, quin & Apoſtolis, non tamen horum ſucceſſoribus Epiſcopis, ſecus confuſio non ſublata, ſed aucta fuiſſet.

At hinc ſequitur, quod Febronius per ſuum univerſalem Epiſcopatum ſemper effugere nititur, Epiſcopos, quamvis ſuam poteſtatem accipiant immediate à DEO, in hujus tamen aſſignatione & exercitio dependere & ſubordinari ſummo & univerſali Paſtori Rom. Pontifici.

Dum autem Febronius ait, *Jus Epiſcopale* Rom. Pontificis par eſſe cum Jure alio-

aliorum Epiſcoporum, *Jus Primatus* per ſe non importare facultatem, functiones Epiſcopales in aliena Diœceſi exercendi; hæc palam æquivocatione & idearum falſitate laborant. Jus Epiſcopale præciſe ſumptum, atque abſtracto *Primatu* in omnibus Epiſcopis par eſt. Verum quid aliud eſt Primatus, quam *officium Paſtorale* cum addito, quod ſit primum & univerſale in omnes, atque in inferiores etiam Paſtores? hinc à Regula communi excipitur, atque per hoc diſtinguitur ab officio & jure paſtorali omnibus Epiſcopis communi. Quare Jus paſtorale Rom. Pontificis, prout eſt conjunctum cum Primatu, importat facultatem functiones hierarchicas & officium Paſtorale exercendi in univerſa Eccleſia, utique non pro libitu, ſed ad finem à Legislatore Chriſto, hunc Primatum inſtituente, intentum, nempe pro neceſſitate, utilitate, ſervanda unitate, rectoque ordine tenendo. Revera ſi tale Jus & univerſalis Jurisdictio exiſteret in ſin-

 gulis

gulis Epiſcopis, prout fingit Febronius, tunc ruit utique Primatus, & tot ſunt Papæ, quot ſunt Epiſcopi.

Poſtea gratis fingitur, Epiſcopos *ſuapte ſponte* ſua jura in Romanos Pontifices effudiſſe: id probari debet; nam præſummendum non eſt, tot Epiſcopos ſua jura ignoraſſe, minus adhuc, ſi non ignorarunt, ea reliquiſſe; quippe culpandi & de negligentia poſtulandi fuiſſent, ſi in tantum ſuo officio defuiſſent, & quis tum negligentiam horum Prælatorum ſupplere debuit, niſi Rom. Pontifex?

Neque dicas, ex lege Charitatis & Concordiæ Epiſcopos talia permiſiſſe. Luſtrare, viſitare alienas Provincias, corrigere, emendare, leges dare &c., actus Jurisdictionis ſunt, qui illi ex officio incumbunt, cui talis Jurisdictio competit, alter vero ex lege ſubordinationis permittere tenetur. Nam ex ſola lege Charitatis quivis Epiſcopus ſimiles actus alteri

Coepiſco-

Coepiſcopo in ſua Diœceſi nec permittere tenetur, nec ille exercere poſſet, quod genuinæ diſciplinæ & praxi repugnat: concedere vero præcedentiam, utique ſignum honoris eſt; ſed utrum hic honor ſit debitus, vel ſolum ex Charitate deſcendat, de hoc quæritur? tandem ſi aliqui Epiſcopi reſtituerunt, utrum jure, bene vel male? Mox inferius exempla docebunt.

Ad 1. Quid hæc contra jura Primatus? an ab hac regula Pontifex non excipitur? Num Innocentius I. & Leo I. etiam contra ſe ipſos hanc legem tulerunt? ſi neceſſitas alicujus Eccleſiæ poſtulet, num Paſtor univerſalis huic Eccleſiæ de Clerico etiam alienæ Diœceſis providere non poterit? quoties id primis ſæculis à Rom. Pontificibus factum fuiſſe, non conſtat?

Ad 2. Quo ſenſu Gregorius M. rejecerit titulum *univerſalis Epiſcopi*, ſatis dictum fuit Cap. II. §§. 9. & 11. in Not. Hæc

Ponti-

Pontificio Primatui non obſtant. Aſt encomia admiror, quæ modo in Gregorium M. uberrime effundit Febronius, qui tamen tom. 2. Apolog. *flores ſparſi* pag. mihi 420, ſanctiſſimum hunc Pontificem de novitate, abundanti Zelo, ſingulari confidentia Epiſcoporum, extenſione Pontificiæ Poteſtatis accuſat. Vid. Cap. V. §. 4. in Not. Nec Gerſon hìc nobis legem ponat: quando Pontifex ſua plenitudine Poteſtatis uti poſſit aut debeat, jam novimus. Si vis, hoc Jus *extraordinarium* eſſe in Rom. Pontifice, ita ut iſtud æque ſit omnibus Epiſcopis commune, tunc iterum ceſſat Primatus. Gerſon ſolum oſtendit, quando & quo caſu Pontifex ſuum Jus Primatus, quod *ſemper & ordinarie* ipſi inexiſtit, exercere debeat? an Jus Metropoliticum in Primate ideo *ordinarium* non eſt, quia illud non ſemper & ubivis, ſed ſolum jubente Canone exercere poteſt? ad hoc, ut Jurisdictio & Jus Primatus ſit ordinarium in Papa, ſufficit quod inferiores Prælati in uſu & exerci-

exercitio ſuæ Poteſtatis quodammodo dependant, & ſubordinentur Primatui Pontificio, quamvis hujus jura non ſemper actu, ſed ſolum extra ordinem ſubintrent, exerceanturque.

Ad 3. Concilium Seeligenſtadienſe perperam hic adducitur. Nullibi Rom. Pontifici poteſtas ligandi & ſolvendi per totam Eccleſiam negatur; ſed ſub- & obreptitias lapſorum fraudes Synodus culpat, dum nempe ut pœnitentiam pro criminibus imponi ſolitam effugiant, Romam petebant, & nullâ peractâ pœnitentiâ ibi abſolutionem fraude eliciebant; ideo hanc eis indulgentiam nihil prodeſſe, ait Synodus, quod utique verum erat. Sed quare ab eadem Synodo iis, peractâ ſibi à ſuis Sacerdotibus impoſitâ pœnitentia, cum Teſtimonio & litteris ad Papam ire permittitur, niſi ut dein ibi, ſi velint, abſolutionem percipiant? quod tamen ad proprium Epiſcopum pertinebat. Ergo Epi-

ſcopi

ſcopi hujus Synodi ſentiebant, quod Rom. Pontifex etiam ſuos Subditos & Diœceſanos poſſit ligare vel ſolvere: attamen ne peccatores ſub prætextu Romam eundi peccatis ſuis inſordeſçerent, pœnitentiam à ſuo Sacerdote recipere recuſarent, vel nullâ peractâ pœnitentiâ (quæ utique neceſſaria erat) abſolutionem fraude impetrarent, hoc curare ad proprium Epiſcopum pertinebat; & ideo ſtatuebant, ne tales inconſulto Epiſcopo, nec ſine ejusdem litteris Romam pergerent, ut Pontifex de ſtatu pœnitentis certior fieret, & ſic indulgentia ei prodeſſe poſſit In hunc finem ait Synodus: *prius juxta modum debiti pœnitentiam ſibi datam à ſuis Sacerdotibus adimpleant, & tunc Romam ire, ſi velint, ab Epiſcopo proprio licentiam, & litteras ad Apoſtolicum ex iisdem rebus deferendas accipiant.* Unde hæc Febronio magis obſunt: & ſi hodie Synodus particularis talem conderet Canonem, Romana Curia nequicquam obſiſteret, cum taliter ſraudibus, ſub- & ob-

obreptionibus janua obſtruitur. Et quid iterum falſas decretales hodiernis improperat? an non tempore hujus Synodi, nempe Sæculo XI., Iſidori Decretales ubivis jam obtinuêre, atque in omnes fere Epiſcopos pervaſerant? quomodo ergo Epiſcopi hujus Synodi iisdem imbuti Decretalibus contra authoritatem Papæ aliquid ſtatuere poterant?

Ad 4. Pudere opportuiſſet Febronium, quando talia affert, quæ ſuam ſententiam manifeſte atque magis profligant. Ubinam in Concilio Lemovicenſi Poteſtas Papæ negatur? quin ea potius aſſeritur, & ſolum fraudes, ſub- & obreptiones damnantur. Dum ibi querela fuiſſet propoſita, quod Papa excommunicatum injuſte abſolverit, Benedictus IX. teſte Baronio ad annum 1034. ita reſpondet; *quod neſcienter egi, non mea, Frater chariſſime! ſed tua eſt culpa. --- --- --- Debueras certe mihi, antequam illa mortua ovis Romam veniret,*

niret, *ejus cauſam tuis innoteſcere apicibus*, *ut ego eam omnimode abiicerem.* Et infra: *itaque illam pœnitentiam & abſolutionem*, *quam tuo excommunicato ignoranter dederam*, *& ille fraudulenter accepit*; *irritam facio & caſſam.* Videat hic aperte deceptionem. Videat etiam, hìc à Papa, quamquam Iſidori Decretales jam plene invaluerant, non ſolum probari illam Diſciplinam Concilii Seeligenſtadienſis ſupra citati, ut pœnitentes Epiſtolam ſui Epiſcopi deferant, ſed etiam culpam in ipſos Epiſcopos rejici, ſi per litteras Papam de ſtatu lapſi certiorem non faciant. Porro Poteſtas Rom. Pontificis ibidem in omnes quoscunque fideles clare aſſeritur: *Scis enim*, ait Pontifex, *quid quicunque de univerſa Dei Eccleſia*, *quæ eſt in toto orbe terrarum*, *ad me cauſa remedii recurrit*, *impoſſibile eſt mihi ejus curam negligere*; *dicente Domino ad Beatum ſpecialiter Petrum*, *Petre paſce oves meas.*

Omnia hucusque relata Epiſtolæ verba ipſe Febronius adducit, contrarium

inde

inde perſuaſurus. Verum an non ambobus oculis cæcutit ? Aliud obreptionis exemplum ibi profert de quodam Diœceſano Epiſcopi Engoliſmenſis, ubi refertur: *Epiſcopus intelligens fraudem ait homini: -- -- non credere poſſum hoc mandatum ab eo* (Papa) *NB. extortum.* Ex his argumentum Febronii ita conficitur: alieni Diœceſani abſolutio à Papa fraude & obreptione extorta invalida eſt, ergo Papa non habet poteſtatem abſolvendi alienum Diœceſanum. Quis non rideat? quaſi vero abſolutio proprii Epiſcopi fraudulenter elicita non eſſet etiam invalida ? & tamen hic certo habet poteſtatem in ſuum Diœceſanum. Quare Patres Concilii Lemovicenſis longe aliter, quam Febronius , ſentientes plenam Rom. Pontificis in ſuos Diœceſanos ſubditos poteſtatem recognoverunt, dum ajunt : *Judicium enim totius Eccleſiæ maxime in Apoſtolica Romana Sede conſtat.* Et ideo declarant, quod ſi Epiſcopus Parochianum ſuum pœnitentia prius impoſitâ ad Papam diri-

 gat,

gat, hic eam poſſit *confirmare, levigare*, aut *ſuper adiicere.* Quod ſi eum etiam ad pœnitentiam recipiendam ad Papam direxerit, eum poſſe à Papa remedium ſumere; attamen Parochianus ſemper litteras vel teſtes à ſuo Epiſcopo accipiat, nec *inconſulto ſuo Epiſcopo ab Apoſtolico pœnitentiam & abſolutionem accipiat.* Quod eſt fraudibus præcavere, non Poteſtatem Papæ negare, ſed potius affirmare, uti ſuperiora verba ſatis manifeſtant.

Quod Gregorium M. attinet, dico confidenter, etiam hunc in ſimili cauſa & *mordaci invectione* alicujus Epiſcopi ſibi reverentiam non minus quam S. Gregorium VII. poſtulaturum fuiſſe. Scripſiſſet ſane, quod lib. 13. Epiſt. 37. ad Joann. Panormit. ſcripſit: *illud admonemus, ut Apoſtolicæ ſedis reverentia nullius præſumptione turbetur, tunc enim ſtatus membrorum integer manet, ſi NB. Caput fidei nulla pulſat injuria.*

Ad 5.

Ad 5. Alia Poteſtas eſt Legati, alia Pontificis; non dicimus, Legatum poſſe in aliena Eccleſia omnes actus hierarchicos exercere, niſi ad hoc & poteſtatem & ſpeciale mandatum habeat, non ipſe tenet jura Primatus, ſed Pontifex. Interim nobis ſufficit, quod de ſpeciali hoc caſu in contrarium dicant Thomaſſinus atque Petrus de Marca à Febronio citati. Idem eſt de cauſa Archiepiſcopi Salernitani, ubi controverſia erat de exemptione Monaſterii, ſub quo ſolo titulo ibi Papa conſecrationem ſibi poſtulabat. Dein nos non dicimus, Papam ſuam poteſtatem ubivis pro libitu exercere debere, vel poſſe. De poteſtate loquimur, non de uſu Poteſtatis & ejus exercitio, quippe poteſtas genuina atque legitima ſe exerere non debet ſine cauſa. Ex ſupra dictis autem jam vidimus, qualis diſciplina circa Rom. Pontificis poteſtatem ſæculo XI. Epiſcoporum animis inſederit.

Ad 6. Hæc longiſſime abſunt ab illa poteſtate Pontificis, de qua hic nobis ſermo

eſt, & ſolum Politiam quamdam & cæremonias concernunt, quæ Talonus advocatus adfert, nempe quod Nuntius Papæ in Gallia vices gerat Ambaſſiatoris, quod non habeat Archivium proprie dictum & certum Territorium ſuæ Nuntiaturæ.

Ad 7. Hisce manifeſtum eſt, quem ſenſum de authoritate Papæ eo tempore tenuerint Salisburgenſis & Rhemenſis Provinciarum Epiſcopi: fallunt autem, vel falluntur authores hiſtoriæ litterariæ Galliæ, ſimiles titulos & loquendi formulas novas eſſe. Sixtus I. anno 130. ſuæ Epiſtolæ præfigit Titulum: *Sixtus univerſalis Apoſtolicæ Eccleſiæ Epiſcopus.* Victor I. *Pontifex Maximus, Epiſcopus Epiſcoporum* teſte Tertulliano, qui ait. *Audio etiam edictum propoſitum: & quidem peremptorium: Victor Pontifex maximus Epiſcopus Epiſcoporum (erat hæc inſcriptio Decreti) dicit* &c. A Concilio Chalcedonenſi, quin & à ſubſequentibus Patribus S. Leo I. teſte Gregorio M. lib.

lib. 8. Epiſt. 30. ad Eulog. Alexandrin. vocatur *univerſalis Eccleſiæ Epiſcopus.* Monachi Syriæ in ſuo adverſus Severum ſupplice libello Hormisdam Papam ſalutant: *Sanctiſſimo & Beatiſſimo univerſæ orbis terræ Patriarchæ Hormisdæ.* In Concilio Conſtantinop. IV. Græci Rom. Pontifici tribuunt titulum *Summi Pontificis, & univerſalis Papæ.* Taceo plura. Sed ignorare non debuerant Authores hiſtor. litter. Galliæ, quæ jam demonſtrant, illos titulos & formulas, quibus Bavariæ & Rhemenſis Provinciæ Epiſcopi uſi ſunt, nec novas, nec inuſitatas eſſe, hos illas à majoribus, etiam Græcis, quin & Conciliis generalibus accepiſſe, & quamvis iisdem ex modeſtia abſtinuerint ipſi Rom. Præſules, ea tamen ſatis manifeſtare, quem ſenſum de authoritate Papæ olim tenuerint tum Græci & Latini. Attamen qualiter vox *univerſalis* intelligi debeat, jam declaravimus Cap. II. §. 11. in Not.

Ad 8. Quidquid ſit de iſto Concilio *Anſano*, ex eodem contra poteſtatem & jus Primatus, quod Papa habet in univerſam Eccleſiam, nihil evincitur. Certe Burchardus Archiepiſcopus Viennenſis, qui in Diœceſi Epiſcopi Matisconenſis, nempe in Monaſterio Cluniacenſi ordinaverat Monachos, hanc Poteſtatem agnovit, ſecus ordinationem non auſus fuiſſet peragere. Neque alii Epiſcopi, quando S. Odilo Abbas ſe hoc privilegium ab Eccleſia Romana habere oſtendit, hanc poteſtatem negaverunt, ſed cum nullibi legerent, tale Privilegium conceſſum, atque rem novam eſſe cenſebant, ideo ipſis ſuſpectum de ob- vel ſubreptione erat, atque decreverunt, *Chartam non eſſe ratam, quæ Canonicis non ſolum non concordaret, ſed etiam contrairet ſententiis.* Scilicet dum tale Privilegium multum præjudicabat authoritati Epiſcoporum, per Canones probe firmatæ, credere non poterant, à Papa illud conceſſum fuiſſe, quin de eo ipſis etiam notitiam faceret: ſed hoc non

ad Poteſtatem, ſed ad uſum Pontificiæ poteſtatis attinet, atque id ipſum eſt, de quo queritur D. Bernardus Lib. 3. de Conſiderat. Cap. 4. *murmur loquor, & querimoniam Eccleſiarum. Truncari ſe clamitant & diſmembrari. --- --- --- Subtrahuntur Abbates Epiſcopis, Epiſcopi Archiepiſcopis, Archiepiſcopi Patriarchis ſive Primatibus. Bonane ſpecies hæc? mirum ſi excuſari queat vel opus. Sic factitando probatis vos habere plenitudinem poteſtatis, ſed juſtitiæ forte non ita. Facitis hoc, quia poteſtis, ſed utrum & debeatis, quæſtio eſt.* Vides, in his, poteſtatem non negari, ſed opus improbari, poteſtatem vero omnino affirmari.

Ad 9. Jam ſupra §. 2. dixi, contrariam ſententiam & ratione & authoritate nequaquam deſtitui, ubi, ommiſſis multis, celeberrimos quosdam nominavi, quos inter Benedictus XIV., qui certe non minus ac Boſſuetus *commentum* à *vero* diſtinguere novit. Si priſcis temporibus ea de *mediata* Epiſcoporum jurisdictione non audiebatur,

 etiam

etiam illa de immediata non celebrabatur. Sufficiebat Epiſcopis ſcire, ſe vices Chriſti agere, ſuam poteſtatem quomodocunque eſſe à Deo, interim ſe ſubordinari Capiti totius Eccleſiæ, eidemque tanquam Centro uniri; hinc aliqui de ſua poteſtate loquebantur, tanquam immediate dimanante à Deo, alii tanquam mediate, uti ſupra §. 1. in Not. patet de Siricio P., Innocentio I., Leone I., Optato Milevit. &c. &c. Interim parum refert inter iſtas duas ſententias, modo in uſu & exercitio hujus poteſtatis ſubordinatio & directio ad illam univerſalem Primatus poteſtatem, quæ in Petro, & ejus ſucceſſoribus eſt, admittatur. Hanc dependentiam autem & ſubordinationem publice in Concilio Tridentino profitebantur etiam ii Patres, qui ſtabant pro immediata jurisdictione Epiſcoporum, uti Cap. I. §. 8. in Not. oſtenſum fuit. Quare apud Patres præſentes de mala ſequela ex hac ſententia timendum non erat, ſed apud turbulenta ingenia, ut ait Pallavicinus, qualia

præſa-

præſago animo jam ad noſtra usque tempora prævidiſſe videntur Legati, aliique, quando futuri erant, qui occaſione hujus ſententiæ Epiſcopis omnem, illimitatam & univerſalem poteſtatem attribuerent, Rom. Pontifici e contra omnem abnegarent, & Caput membris penitus ſubiicerent.

§. IV.

Omnium Beneficiorum collatio originario ac genuino jure ad Epiſcopos pertinet.

Serius & variis modis atque titulis, plerumque in ignorantia veri Juris fundatis, Beneficiorum Proviſiones ad Romanam Sedem devolutæ ſunt.

Equidem inconvenientiis inde natis per varia Concordata modus aliquis poſitus fuit, ſed non ſatis firmus.

In Actis Apoſtolorum Cap. 6. v. 3. Apoſtoli dicunt: *Conſtituamus ſuper hoc opus ſeptem viros boni teſtimonii plenos Spiritu S.* Et Paulus Tito Cap. 1. mandat, *ut conſtituat per civitates Presbyteros.* His indicatur, Jus

Miniſtros Eccleſiæ in officiis & Beneficiis inſtituendi pertinere non ſolum ad Petrum, ſed ad omnes Apoſtolos & eorum ſucceſſores.

Quamdiu Beneficia à ſacra ordinatione ſejuncta non fuêre, prout ante Sæculum XI. fuit, omnis Beneficiorum collatio ad Epiſcopum pertinebat. Erectis vero Beneficiorum titulis, eadem ratio, quæ Epiſcopo tribuit jus *ordinandos* eligendi & ordinandi, etiam ſuadet *Beneficiandorum* optionem eidem primario tribuendam eſſe. Franciſcus Duarenus Lib. 3. Cap. 1. de ſacris Miniſt. ait, Romanum Pontificem priſcis temporibus nullum jus & poteſtatem ordinandorum Clericorum in aliena Diœceſi ſibi vindicaſſe. Inde concludit; cum ergo Pontifex ſecundum *antiquos Canones* in alienis Eccleſiis neminem ordinare poſſit, ſatis perſpicuum eſt, Eccleſiaſtica Beneficia totius orbis ab eo conferri non poſſe. Genuino huic & nativo Epiſcoporum juri grave

vulnus

vulnus inflictum fuit per mandata, exſpectativas & reſervationes Apoſtolicas, quæ ſunt ſequioris ævi partus. Clemens P. IV. omnino auſus eſt aſſerere, omnium Beneficiorum Eccleſiaſticorum plenariam diſpoſitionem ad Rom. Pontificem pertinere. Cap. 2. de Præbend. in 6.

1. *Mandatorum* Apoſtolicorum *de providendo* & *exſpectativarum* initia ad Sæculum XII. communiter referunt Canoniſtæ. Teſte Gonzalez horum in Decreto Gratiani nulla fit mentio.

2. Molinæus notat, *præventiones* de vacantibus in *Curia* Romana primum uſurpatas eſſe non jure *reſervationis*, ſed *præventionis*, & hoc plauſibiliter toleratum ab Ordinariis ad vitandam diuturnam vacationem Eccleſiis damnoſam, & tum Pontifices non Perſonis, ſed Eccleſiis providebant, nullâ Perſonarum acceptione habitâ. Dum autem etiam vacantia *in partibus* conferre tentarunt *jure præventionis*, tunc cœ-

perunt

perunt vacantia in Curia ſibi *jure reſervationis* præſumere.

3. Gradatim præcedebatur. Alexander III. ab Abbate S. Remigii pro certo Clerico præbendam petens addit: *rogantes attentius, monentes atque mandantes, quatenus eidem Clerico liberaliter provideatis.* Fuêre autem hæc mandata ad Beneficia non tam *vacatura*, quam actu *vacantia*.

4. Cum ſimilibus *Mandatis* non ſemper obedirent Collatores, quod conſtat de Roberto Lincolnienſi Epiſcopo, additæ ſunt *monitoriæ* & *executoriæ*, prout in Decretalibus Innocentii III. & Honorii III. invenitur. Hinc mos invaluit, ut in litteris adjungatur executor, ſi Epiſcopus Beneficium conferre nollet.

5. Mandatis ſuccedebant *reſervationes ſpeciales*, his *generales*, utrisque *præventiones*. Facile perſuadebatur Pontificibus, ſi ſibi jus eſſet *mandandi* collatoribus, etiam poſſe tale Beneficium ſuæ collationi *reſervari*, & quia

quia non eſt ratio reſervandi unum magis quam alterum, ideo quo jure reſervabant unum, cogitabant poſſe reſervari duo, tria, quatuor &c.

Author dein producit, ut eſt *in appendice ad Ortuinum Gratium*, Legatum Galliæ ad Papam perorantem, qui gravamina Eccleſiæ Gallicanæ illata recenſens ait, mirari, moveri & turbari Regem, Proceres, Magnates & omne Regnum, devotionem erga Romanam Eccleſiam extinctam, imo in odium & rancorem vehementem converſam eſſe inter alia, quod Papa multas præbendas & Perſonatus etiam non vacantes, ſed vacaturas conferat, quod prius factum non fuit, nec juri & rationi conſonum videatur; Alexandrum III. in Gallia profugum, nec hujus Anteceſſores, nec Succeſſores uſque ad Innocentium III. aliquod Beneficium ibi contuliſſe; hunc vero, item Honorium III. & Gregorium IX. multa contuliſſe, ſed omnes hi non tot, quot

ſolus

ſolus Innocentius IV., ad quem Legatus orationem habuit, ita quidem, ut *ſi ſucceſſor*, ait Legatus, *in tantum excederet vos in hoc; ſicut exceſſiſtis prædeceſſores veſtros; certe ipſe conſerret omnia Beneficia, & ſic non reſtabit aliud conſilium indigenis noſtris, niſi fugere & fugare.* Quod ſi Pontifices in *Gallia*, eadem in *Germania*, *Angliaque* præſtitiſſe probantur.

6. Hæc principia per iſtos Pontifices adoptata tendebant ad ſtabiliendum Jus abſolutum ſummi Pontificis diſponendi de omnibus Beneficiis, quod facile ſupremæ ſuæ dignitati adhærere concludebant. Primus hanc conſequentiam ſumme pernicioſam deduxit, aut ſaltem irrefragabilem propoſuit Clemens IV.

7. Hoc principio ſemel ſtabilito ſub Bonifacio VIII. pro Jure decernebatur Cap. 3. *de præbend.* in 6. Papam, ejusque Legatum in collatione Beneficiorum poſſe prævenire ordinarios collatores, & ſi dubium

ſit,

ſit, quis primus contulerit, proviſum Apoſtolicum præferendum eſſe *propter conferentis ampliorem dignitatem.*

8. Gerſonius Tract. de Reform. Eccles. Cap 23. ait, à Conciliis generalibus poteſtatem collatam eſſe Papæ diſpenſandi certa Beneficia, cætera diſpoſitioni Ordinariorum commiſſa, ut quod Patriarchæ & Cardinales per Papam inſtituerentur, Primates per Patriarchas, Archiepiſcopi per Primates, Epiſcopi per Archiepiſcopos, Abbates & reliquæ dignitates per Ordinarios. Reſervationes Papales vocat malitias, rapinas manifeſtas, conſuetudines ad omne malum inductivas, nec talium capax eſt Papalis authoritas, niſi univerſalis Eccleſia ita diſponat.

9. Inſignibus his inconvenientiis per Concordata à diverſis Nationibus utcunque modus poſitus fuit: ſed hæ, præcipue Germanica, queruntur, iisdem Pactis publicis per Romanos contraveniri, quia

Ponti-

Ad 8. Quidquid ſit de iſto Concilio *Anſano*, ex eodem contra poteſtatem & jus Primatus, quod Papa habet in univerſam Eccleſiam, nihil evincitur. Certe Burchardus Archiepiſcopus Viennenſis, qui in Diœceſi Epiſcopi Matisconenſis, nempe in Monaſterio Cluniacenſi ordinaverat Monachos, hanc Poteſtatem agnovit, ſecus ordinationem non auſus fuiſſet peragere. Neque alii Epiſcopi, quando S. Odilo Abbas ſe hoc privilegium ab Eccleſia Romana habere oſtendit, hanc poteſtatem negaverunt, ſed cum nullibi legerent, tale Privilegium conceſſum, atque rem novam eſſe cenſebant, ideo ipſis ſuſpectum de ob- vel ſubreptione erat, atque decreverunt, *Chartam non eſſe ratam, quæ Canonicis non ſolum non concordaret, ſed etiam contrairet ſententiis*. Scilicet dum tale Privilegium multum præjudicabat authoritati Epiſcoporum, per Canones probe firmatæ, credere non poterant, à Papa illud conceſſum fuiſſe, quin de eo ipſis etiam notitiam faceret: ſed hoc non

ad

ad Poteſtatem, ſed ad uſum Pontificiæ poteſtatis attinet, atque id ipſum eſt, de quo queritur D. Bernardus Lib. 3. de Conſiderat. Cap. 4. *murmur loquor, & querimoniam Eccleſiarum. Truncari ſe clamitant & diſmembrari. --- --- --- Subtrahuntur Abbates Epiſcopis, Epiſcopi Archiepiſcopis, Archiepiſcopi Patriarchis ſive Primatibus. Bonane ſpecies hæc? mirum ſi excuſari queat vel opus. Sic factitando probatis vos habere plenitudinem poteſtatis, ſed juſtitiæ forte non ita. Facitis hoc, quia poteſtis, ſed utrum & debeatis, quæſtio eſt.* Vides, in his, poteſtatem non negari, ſed opus improbari, poteſtatem vero omnino affirmari.

Ad 9. Jam ſupra §. 2. dixi, contrariam ſententiam & ratione & authoritate nequaquam deſtitui, ubi, ommiſſis multis, celeberrimos quosdam nominavi, quos inter Benedictus XIV., qui certe non minus ac Boſſuetus *commentum* à *vero* diſtinguere novit. Si priſcis temporibus ea de *mediata* Epiſcoporum jurisdictione non audiebatur,

etiam illa de immediata non celebrabatur. Sufficiebat Epiſcopis ſcire, ſe vices Chriſti agere, ſuam poteſtatem quomodocunque eſſe à Deo, interim ſe ſubordinari Capiti totius Eccleſiæ, eidemque tanquam Centro uniri; hinc aliqui de ſua poteſtate loquebantur, tanquam immediate dimanante à Deo, alii tanquam mediate, uti ſupra §. 1. in Not. patet de Siricio P., Innocentio I., Leone I., Optato Milevit. &c. &c. Interim parum refert inter iſtas duas ſententias, modo in uſu & exercitio hujus poteſtatis ſubordinatio & directio ad illam univerſalem Primatus poteſtatem, quæ in Petro, & ejus ſucceſſoribus eſt, admittatur. Hanc dependentiam autem & ſubordinationem publice in Concilio Tridentino profitebantur etiam ii Patres, qui ſtabant pro immediata jurisdictione Epiſcoporum, uti Cap. I. §. 8. in Not. oſtenſum fuit. Quare apud Patres præſentes de mala ſequela ex hac ſententia timendum non erat, ſed apud turbulenta ingenia, ut ait Pallavicinus, qualia

præſa-

præſago animo jam ad noſtra usque tempora prævidiſſe videntur Legati, aliique, quando futuri erant, qui occaſione hujus ſententiæ Epiſcopis omnem, illimitatam & univerſalem poteſtatem attribuerent, Rom. Pontifici econtra omnem abnegarent, & Caput membris penitus ſubiicerent.

§. IV.

Omnium Beneficiorum collatio originario ac genuino jure ad Epiſcopos pertinet.

Serius & variis modis atque titulis, plerumque in ignorantia veri Juris fundatis, Beneficiorum Proviſiones ad Romanam Sedem devolutæ ſunt.

Equidem inconvenientiis inde natis per varia Concordata modus aliquis poſitus fuit, ſed non ſatis firmus.

In Actis Apoſtolorum Cap. 6. v. 3. Apoſtoli dicunt: *Conſtituamus ſuper hoc opus ſeptem viros boni teſtimonii plenos Spiritu S.* Et Paulus Tito Cap. 1. mandat, *ut conſtituat per civitates Presbyteros.* His indicatur, Jus

 Mini-

Miniſtros Eccleſiæ in officiis & Beneficiis inſtituendi pertinere non ſolum ad Petrum, ſed ad omnes Apoſtolos & eorum ſucceſſores.

Quamdiu Beneficia à ſacra ordinatione ſejuncta non fuêre, prout ante Sæculum XI. fuit, omnis Beneficiorum collatio ad Epiſcopum pertinebat. Erectis vero Beneficiorum titulis, eadem ratio, quæ Epiſcopo tribuit jus *ordinandos* eligendi & ordinandi, etiam ſuadet *Beneficiandorum* optionem eidem primario tribuendam eſſe. Franciſcus Duarenus Lib. 3. Cap. 1. de ſacris Miniſt. ait, Romanum Pontificem priſcis temporibus nullum jus & poteſtatem ordinandorum Clericorum in aliena Diœceſi ſibi vindicaſſe. Inde concludit; cum ergo Pontifex ſecundum *antiquos Canones* in alienis Eccleſiis neminem ordinare poſſit, ſatis perſpicuum eſt, Eccleſiaſtica Beneficia totius orbis ab eo conferri non poſſe. Genuino huic & nativo Epiſcoporum juri grave

vulnus

vulnus inflictum fuit per mandata, exſpectativas & reſervationes Apoſtolicas, quæ ſunt ſequioris ævi partus. Clemens P. IV. omnino auſus eſt aſſerere, omnium Beneficiorum Eccleſiaſticorum plenariam diſpoſitionem ad Rom. Pontificem pertinere. Cap. 2. de Præbend. in 6.

1. *Mandatorum* Apoſtolicorum *de providendo* & *exſpectativarum* initia ad Sæculum XII. communiter referunt Canoniſtæ. Teſte Gonzalez horum in Decreto Gratiani nulla fit mentio.

2. Molinæus notat, *præventiones* de vacantibus in *Curia* Romana primum uſurpatas eſſe non jure *reſervationis*, ſed *præventionis*, & hoc plauſibiliter toleratum ab Ordinariis ad vitandam diuturnam vacationem Eccleſiis damnoſam, & tum Pontifices non Perſonis, ſed Eccleſiis providebant, nullâ Perſonarum acceptione habitâ. Dum autem etiam vacantia *in partibus* conferre tentarunt *jure præventionis*, tunc cœperunt

perunt vacantia in Curia ſibi *jure reſervationis* præſumere.

3. Gradatim præcedebatur. Alexander III. ab Abbate S. Remigii pro certo Clerico præbendam petens addit: *rogantes attentius, monentes atque mandantes, quatenus eidem Clerico liberaliter provideatis.* Fuêre autem hæc mandata ad Beneficia non tam *vacatura*, quam actu *vacantia*.

4. Cum ſimilibus *Mandatis* non ſemper obedirent Collatores, quod conſtat de Roberto Lincolnienſi Epiſcopo, additæ ſunt *monitoriæ* & *executoriæ*, prout in Decretalibus Innocentii III. & Honorii III. invenitur. Hinc mos invaluit, ut in litteris adjungatur executor, ſi Epiſcopus Beneficium conferre nollet.

5. Mandatis ſuccedebant *reſervationes ſpeciales*, his *generales*, utrisque *præventiones*. Facile perſuadebatur Pontificibus, ſi ſibi jus eſſet *mandandi* collatoribus, etiam poſſe tale Beneficium ſuæ collationi *reſervari*, &

quia

quia non eſt ratio reſervandi unum magis quam alterum, ideo quo jure reſervabant unum, cogitabant poſſe reſervari duo, tria, quatuor &c.

Author dein producit, ut eſt *in appendice ad Ortuinum Gratium*, Legatum Galliæ ad Papam perorantem, qui gravamina Eccleſiæ Gallicanæ illata recenſens ait, mirari, moveri & turbari Regem, Proceres, Magnates & omne Regnum, devotionem erga Romanam Eccleſiam extinctam, imo in odium & rancorem vehementem converſam eſſe inter alia, quod Papa multas præbendas & Perſonatus etiam non vacantes, ſed vacaturas conferat, quod prius factum non fuit, nec juri & rationi conſonum videatur; Alexandrum III. in Gallia profugum, nec hujus Anteceſſores, nec Succeſſores uſque ad Innocentium III. aliquod Beneficium ibi contuliſſe; hunc vero, item Honorium III. & Gregorium IX. multa contuliſſe, ſed omnes hi non tot, quot

ſolus

ſolus Innocentius IV., ad quem Legatus orationem habuit, ita quidem; ut *ſi ſucceſſor*, ait Legatus, *in tantum excederet vos in hoc; ſicut exceſſiſtis prædeceſſores veſtros; certe ipſe conferret omnia Beneficia, & ſic non reſtabit aliud conſilium indigenis noſtris, niſi fugere & fugare.* Quod ſi Pontifices in *Gallia*; eadem in *Germania*, *Angliaque* præſtiſtitiſſe probantur.

6. Hæc principia per iſtos Pontifices adoptata tendebant ad ſtabiliendum Jus abſolutum ſummi Pontificis diſponendi de omnibus Beneficiis, quod facile ſupremæ ſuæ dignitati adhærere concludebant. Primus hanc conſequentiam ſumme pernicioſam deduxit, aut ſaltem irrefragabilem propoſuit Clemens IV.

7. Hoc principio ſemel ſtabilito ſub Bonifacio VIII. pro Jure decernebatur Cap. 3. *de præbend.* in 6. Papam, ejusque Legatum in collatione Beneficiorum poſſe prævenire ordinarios collatores, & ſi dubium

ſit,

ſit, quis primus contulerit, proviſum Apoſtolicum præferendum eſſe *propter conferentis ampliorem dignitatem.*

8. Gerſonius Tract. de Reform. Eccles. Cap 23. ait, à Conciliis generalibus poteſtatem collatam eſſe Papæ diſpenſandi certa Beneficia, cætera diſpoſitioni Ordinariorum commiſſa, ut quod Patriarchæ & Cardinales per Papam inſtituerentur, Primates per Patriarchas, Archiepiſcopi per Primates, Epiſcopi per Archiepiſcopos, Abbates & reliquæ dignitates per Ordinarios. Reſervationes Papales vocat malitias, rapinas manifeſtas, conſuetudines ad omne malum inductivas, nec talium capax eſt Papalis authoritas, niſi univerſalis Eccleſia ita diſponat.

9. Inſignibus his inconvenientiis per Concordata à diverſis Nationibus utcunque modus poſitus fuit: ſed hæ, præcipue Germanica, queruntur, iisdem Pactis publicis per Romanos contraveniri, quia Ponti-

Pontifices ſe eis non teneri aſſerunt, uti aperte ſuſtinuit Benedictus XIV. in Brevi ad Capitulum Leodienſe anno 1741. hoc dici poteſt de iis, quæ eſſentialiter ad jus & officium univerſalis Primatus pertinent, non vero de iis, ad quæ Pontifices, Iſidorianis Decretalibus innixi, ſerius ſuas manus extenderunt, uti ſunt proviſio Beneficiorum, exactio Annatarum &c. etiam in Romana Curia Paræmia recepta eſt. *Papa providet Perſonis, Ordinarii autem Eccleſiis.*

10. Non defuêre prætextus, quibus odium his reſervationibus abſtergi volebat, nempe ut Eccleſiis provideatur de Perſonis idoneis & aptioribus, ut pauperibus Clericis à ſuis Epiſcopis ſine ſufficienti titulo ordinatis de honeſta ſuſtentatione provideatur. Sed hæc utique ab Epiſcopis facilius fieri poſſunt, & magis juſtum eſt? ideo non mirandum, quod non ceſſarint querelæ Epiſcoporum, & Principium adverſus

verſus has reſervationes, hodieque ab omnibus ut odioſæ & malæ reputentur.

11. *Non omnis propterea reſervatio Papæ deneganda, ſervetur modus, tollatur abuſus, aurea in omnibus ſervetur mediocritas. Non autem ex eo reſervatio eſt approbanda*, quod Papa Dominus ſit omnium Beneficiorum, *quod principium Romanorum falſum eſt; ſed ut ſervetur vinculum & debita Nationum obedientia; parum enim exteræ Nationes Pontificem curarent, niſi gratias quasdam ab ipſo poſſent exſpectare.* Ita Barthelius in annot. ad Jus Can. Lib. 3. tit. 5 §. 2. quæſt. 1.

Nota.

Si talibus ad firmandas noſtras ſententias argumentis, qualibus Febronius, uteremur, non cachinnis & ſibilis modò, ſed & opprobriis, quæ ubertim jactare ſolet, nos exciperet. Locus actuum Apoſtolorum Cap. 6. v. 3. certo & manifeſte non de Presbyteris, ſed de Diaconis intelligi poteſt. Dein ut ſacer textus habet, electio

horum Miniſtrorum erat penes multitudinem : *Convocantes autem multitudinem Diſcipulorum dixerunt. -- -- -- & placuit ſermo coram omni multitudine , & elegerunt Stephanum virum plenum Fide & Spiritu ſancto , & Philippum , & Prochorum , & Nicanorem & Timonem , & Parmenam & Nicolaum. -- Hos ſtatuerunt ante conſpectum Apoſtolorum.* In his quid amplius egerunt Apoſtoli , niſi ſolum quod ſic electos ordinabant manuum impoſitione ? *& orantes impoſuerunt eis manus.* Tandem tempore Apoſtolorum necdum *Tituli*, necdum *Beneficia* erant. Petrus cum cæteris Apoſtolis & Diſcipulis alebatur ex iis , quæ fideles ad eorum pedes depoſuerant , poſtea collectæ fiebant , è quibus Apoſtoli , alii Miniſtri , Diſcipuli & pauperes ſuſtentabantur. Quid inde pro collatione Beneficiorum inferri poterit ? quando Apoſtoli ne quidem Diaconos eligebant , ſed multitudo : quando nondum Tituli & Beneficia exiſtebant.

Mandat

Mandat quidem Paulus Tito, *ut conſtituat per Civitates Presbyteros*. At imprimis Paulus hos mox vocat Epiſcopos, ut ait Fleurius Inſtit. Jur. Eccleſ. Part. 1. Cap 10. n. 2. & conſtat, initio Eccleſiæ Epiſcopos & Presbyteros ſæpe confundi. Quod ſi tamen textus de ſolis Presbyteris intelligatur, certe Paulus vult, ut Presbyteros conſtituat Titus non alio modo, niſi ad exemplum Apoſtolorum, id eſt, à multitudine electos & præſentatos ordinaret; nam cum à temporibus Apoſtolorum Epiſcopi ab omnibus vicinis Epiſcopis conſentiente Clero & Populo eligi debebant, imo etiam Diaconos non ſoli Apoſtoli, ſed omnis multitudo eligeret; quis credat, Presbyteros, qui in Officio & Poteſtate ordinis Epiſcopos fere adæquant, ſine electione, & nominatione ab Epiſcopis privative aſſumptos fuiſſe? quod etiam adhucdum ex ritu ordinationis manifeſtum eſt, ubi Archidiaconus ordinandum, veluti *ab Eccleſia poſtulatum* Epiſcopo adducit, laudatque,

Dein, ut dixi, tunc nondum erant *Tituli* & *Beneficia*, ſed ex ſolis elemoſinis & oblationibus vivebatur, nec ullibi legitur, Apoſtolos Presbyteris certum Beneficium tribuiſſe, unde ex iis textibus pro electione Presbyterorum, pro collatione Beneficiorum nihil probatur, niſi quod ſola ordinatio ad Epiſcopum pertineat. Equidem admitto, ſucceſſu temporum, ubi tituli Eccleſiarum erecti erant, Beneficia *ab ordinatione* ſejuncta non fuiſſe, & Epiſcopum per ordinationem etiam Beneficium contuliſſe, ſed ajo, hoc Jus Epiſcoporum ex Scriptura non probari, minime vero ex textibus à Febronio allatis.

Quin imo ſi hi textus quid valent pro Jure Epiſcoporum in conferendis Beneficiis, dicerem ego, pari modo ex S. Scriptura probari, Inſtitutionem & confirmationem Epiſcoporum in omnibus Diœceſibus privative ad ſolum Petrum, ejusque Succeſſores Jure Divino pertinere, quod Febronius

bronius præfacte negat. Sed conferamus textus: ibi dixerunt Apoſtoli de Diaconis inſtituendis: *conſtituamus ſuper hoc opus ſeptem viros.* Et Paulus dixit Tito: *ut conſtituat Presbyteros.* Ergo infert Febronius, Jus conferendi Beneficia originario Jure ad Epiſcopos, Apoſtolorum Succeſſores pertinet. At Act. Cap. 1. ſolus *Petrus exurgens in medio Fratrum dixit: viri Fratres, oportet impleri Scripturam. -- -- -- Oportet ergo ex his viris -- -- -- -- teſtem Reſurrectionis ejus nobiscum fieri unum ex iſtis.* Ibi prius fiebat electio, & Apoſtoli non per ſeipſos ſeptem illos viros nominabant; & hic fiebat electio, *& ſtatuerunt duos*, qui nempe præſcriptas à Petro conditiones habebant, *& dederunt ſortes, & cecidit ſors ſuper Mathiam, & annumeratus cum undecim Apoſtolis*, utique non ab alio, quàm Petro annumeratus eſt, qui hanc electionem indixit, eidem præfuit, & conditionem Perſonæ eligendæ præſcripſit. Quin teſte S. Chryſoſtomo hom. 3. in acta Apoſtolor. Petrus etiam per ſe-

 ipſum

ipſum ſine electione Mathiam in Apoſtolum creare poterat. *Quid igitur* ? ait S. Pater, *nonne Petrus ipſemet eligere poterat? poterat quidem, ſed hoc non fecit, ne gratiæ deferre aliquid videretur*. Unde ex S. Scriptura probatur, quod Petrus mediante electione coram omnibus Apoſtolis novum Apoſtolum conſtituerit Mathiam, & cum teſtante S. Chryſoſtomo etiam ſine prævia electione per ſeipſum potuiſſet conſtituere, ſequitur, jus conſtituendi Epiſcopos (quamvis ob neceſſitatem fundandi Eccleſiam illud etiam habuerint reliqui Apoſtoli) tamen principaliter & jure hæreditario, ad Succeſſores transmittendo, ſoli Petro, & Rom. Pontificibus competere. Sed mittamus iſta: ſufficit, temporibus Apoſtolorum Beneficia nondum extitiſſe, omnibus fidelibus, Clericis & Laicis omnia fuiſſe communia; etiam Diaconos per electionem nominatos & præſentatos fuiſſe, ideoque ex illis Scripturæ Locis Jus Epiſcoporum Beneficia conferendi probari haud poſſe.

Febro-

Febronius exin in hac cauſa Franciſcum Duarenum, & Molinæum teſtes adducit: de Duareno prodit L'advocat, eum cum Calviniſtis ſenſiſſe, & Carolus Molinæus Rom. Pontificibus infenſiſſimus Calviniſta fuit. Num hi contra Pontifices idonei teſtes ſunt? poſſunt eſſe, ſi ſolummodo veritatem loquantur: attamen de hoc ipſo ſuſpecti ſunt, & aliunde oſtendi debet, quod veritatem dixerint. Quid ergo juvat, tales authores & teſtes proferre? Hoc tantum addo, Franciſcum Duarenum male concludere. Ex eo enim, quod Papa priſcis temporibus ſibi non vindicaverit Jus & Poteſtatem conferendi Beneficia in alienis Diœceſibus, concludit, ab illo conferri non poſſe. Non fecit: ergo non potuit; optima Logica! quamquam etiam ideo non fecerit, quia primis temporibus non extiterunt Beneficia. Interim viator à Coccaleo Duareno opponit Hyeronimum Gonzalez in Reg. 8. Cancellariæ, qui ſyſtematice probat, dignitates Eccleſiaſticas

& Beneficia à Petro & ejus Succeſſoribus ortum habuiſſe, & poteſtatem conferendi Beneficia Eccleſiaſtica à Chriſto non Apoſtolis, ſed Petro fuiſſe collatum. Gonzalez non Italus, ſed Hiſpanus fuit, & Authores, quos citat, ut plurimum Hiſpani ſunt. Non ergo ſoli Itali & Aſſentatores quidam Germani ſunt, qui Rom. Pontifici Jus reſervandi & conferendi Beneficia adſcribunt. Num vero hi omnes vel adulatores ſunt, vel decepti? an fors omnibus cucurbita pro Capite crevit? neceſſe eſt, omnes veteres & probatiſſimos Authores confundere, ut hodierna placita locum obtineant; ſed & in hoc modernorum ſciolorum vanitas eſt arrogantia ſpiritus.

Sit tamen, omnes alios Authores Febronio non placere, audiamus Cardinalem Petrum de Alliaco, qui ipſi diſplicere non poteſt, & cujus argumenta ubivis tanquam invicta ipſe proponit. Hic in ſuo opuſcolo apud van der Hardt in hiſtor Concil. Trident.

Trident. tom. 6. pag. 50. ſic habet : *Papa Jure potuit Ordinationes majorum & electivarum dignitatum , ac collationes aliorum Beneficiorum ſibi & Apoſtolicæ Sedi reſervare, quia hæc antiquiſſimo Jure ſibi competebant. Hæc etiam non ſolum Jure univerſali adminiſtrationis Papalis potuerunt competere ,ſed etiam ex ſpeciali cauſa , ratione materiæ ſubjectæ, utpote quia inferiores in ſuis electionibus , & Ordinarii Collatores in Beneficiorum collationibus abutebantur , & per potentiam Laicalem ſæpe Jure ſuo non libere uti permittebantur, ſeu aliqua ſpeciali ratione.*

Alliacenſis igitur pro reſervatione Pontificia duæ rationes ſunt, Primatus univerſalis, dein abuſus & impotentia collatorum, ſed utraque ratio etiam impræſentiarum viget.

Dico itaque & Inſtitutionem Clericorum & collationem Beneficiorum Epiſcopis in ſuis Diœceſibus Jure ordinario & per ſe competere, *inſtitutionem* quidem ſive

privative ſive mediante electione, quia ad Epiſcopum pertinet, de dignitate & habilitate Miniſtrorum ſuæ Eccleſiæ judicare, atque in Coadjutores & Paſtores inferiores aſſummere; *collationem Beneficiorum* vero, quia Epiſcopus eſt proprie Curator & Diſpenſator bonorum Eccleſiaſticorum in ſua Diœceſi. Sed ab hac Regula non excluditur Rom. Pontifex, ſed eædem rationes potiori Jure ac principaliter pro eo prævalent, cum ipſe non ſolum ſit principalis & univerſalis Paſtor, & ideo de omnibus inferioribus Paſtoribus judicare, indignos & noxios repellere, digniores ſubſtituere poſſit, ſed etiam originarie eſt principalis Diſpenſator bonorum Eccleſiæ.

Rom. Pontifici Jus quoddam in omnia bona Eccleſiæ & Beneficia competere etiam ex traditione & praxi Eccleſiæ manifeſtum eſt, quia nulla unquam circa bona Eccleſiarum notabilis & univerſalis mutatio facta fuit ſine authoritate & indulgentia Rom.

Ponti-

Pontificum. Ab initio, ut dixi, omnia bona erant communia, quæ primo ab Apoſtolis, dein creſcente numero Fidelium à Diaconis, in hunc finem electis, ſub inſpectione & loco Apoſtolorum diſtribuebantur, ſemper tamen ſub Præſide Petro, qui etiam Ananiam & Saphyram, quod in hoc fraudem committere atque mentiri auſi ſint, morte punivit propria ſua authoritate. Inclinante Sæculo V. omnia bona Eccleſiaſtica in quatuor partes dividi cæperunt authoritate & juſſu Simplicii P. Epiſt. 3. ad Florentinum, Equitium & Severum Epiſcopos apud Labb. tom. 4. Concil. pag. 1069. Idipſum decrevit Gelaſius I. Epiſt. 9. Cap. 27. Gregorius M. Lib. 5. Epiſt. 44. Tandem Symmachus P. permiſit Epiſcopis poteſtatem concedendi poſſeſſiones Eccleſiæ Clericis, quoad viverent Epiſt. 5. ad Cæſarium Epiſcop. Vercellens. Cap. 1. Et hæc eſt origo Beneficiorum Eccleſiaſticorum, ut eſt apud Baronium ad ann. 502. §. 36.

Quam-

Quamvis vero hæc Beneficiorum Diſciplina primum Sæculo IX. & X. communior evaſerit, hujus tamen ideam jam prioribus ſæculis extitiſſe, erudite oſtendit Thomaſinus de nov. & vet. Diſcip. Part. 3. Lib 2. Cap. 16.

Quod vero inſtitutionem Presbyterorum in alienis quoque Diœceſibus & Eccleſiis attinet, legimus in vitis Rom. Pontificum ex actis minime dubiis, quod ſtatim Linus, Cletus, Anacletus, Clemens, aliique ſuccedentes Pontifices fecerint ordinationes, & inſtituerint per diverſa loca non ſolum Epiſcopos, ſed etiam Presbyteros, ita ut ſolus Sylveſter pro diverſis locis ordinaverit Presbyteros quadraginta duos, ex quibus inſtitutio Presbyterorum in alienis Eccleſiis luce meridiana clarius pateſcit.

Si igitur Traditione & praxi primorum Sæculorum conſtat, Rom. Pontifices à Petro uſque Presbyteros in variis Eccleſiis per diverſa loca inſtituiſſe, eos de bonis

nis Eccleſiarum diſpoſuiſſe, modumque diſpenſandi præſcripſiſſe, quis negabit, iisdem in beneficia, horumque collationem jus ullum competere? equidem jam dixi, collationem Beneficiorum jure ordinario Epiſcopis competere, non dico, Papam eſſe *Dominum* omnium Beneficiorum; ſed aſſero, illud jus in Epiſcopis non eſſe excluſivum reſpectu Pontificis, hunc excipi à Regula: dico cum D. Thoma q. 100. art. 1., *Eccleſiæ ſunt ejus, ut principalis Diſpenſatoris, non tamen ejus ut Domini & Poſſeſſoris.* Conformiter ad hanc primævam praxin, & ſimilibus rationibus convictus Thomaſinus Part. 2. Lib. 2. Cap. 8. fateri coactus fuit: *ne dubitari quidem poteſt, quin Apoſtoli & maxime Apoſtolorum Princeps ſumma quadam Poteſtate uterentur, in creandis Epiſcopatibus novis, & in Epiſcopis deligendis. Ubi ab illis creati ſunt Metropolitani, non ſuo ſe illi funditus priſco exuerunt jure, & in ipſos Metropolitanos. Iterum, iterumque inculcandum illud eſt, Epiſcoporum Imperium ſuper*

alios

alios Epiſcopos, Apoſtolorum æque ſucceſſores, proficiſci, ab ejus prærogativæ imitatione & expreſſione, qua Chriſtus Petrum decoravit, extulitque ſuper alios Apoſtolos. His non ſolum egregie firmantur ea, quæ à nobis Cap. IV. de reſervatione cauſarum majorum dicta ſunt, ſed proportionatim etiam de Pontificia collatione Beneficiorum intelligenda ſunt: non enim omnino hoc jure ſe exuerunt Rom. Pontifices, qui primitus Presbyteros variis in locis & Eccleſiis inſtituebant, & Bonorum Eccleſiaſticorum Diſpenſationi ſumma vigilantia & authoritate intendebant. Quare recte ſcripſit D. Amort tom. 3. Clement. Jur. Can. diſſertat. 3. Propoſit. 6. ***Si inquiratur origo omnium reſervationum Papalium, reperitur eas fundari in exigentia boni communis ob neglectum vel abuſum generalem Poteſtatis Epiſcopalis in Epiſcopis ſuo Patriarchatui ſubjectis.*** Probat dein hoc ex hiſtoria eccleſiaſtica exemplo Siricii Papæ, qui anno 385. in Illyrico reſervavit confirmationem Epiſcoporum, Innocentii I., qui anno 404. in

Hiſpa-

Hiſpania limitavit, & partim reſervavit poteſtatem Epiſcopalem excommunicandi, & anno 415. ſibi reſervavit abſolutionem Attici Conſtantinopolitani Epiſcopi. Sed hæc ad cauſas reſervationum pertinent; ipſa reſervatio vero jus & poteſtatem in reſervante præſupponit, qualis ſi in Patriarcha reſpectu ſui Patriarchatus exiſtat, multo magis ſupremo & univerſali Primati competit, cujus Primatus jura Patriarchalia ſolummodo rivuli & participationes ſunt.

Jure reſervationis circa Beneficiorum collationem ſic ſtabilito, non eſt, quod Febronio ad ulteriora reſpondeam. Parum refert, qualiter hæ reſervationes invaluerint, cujus hiſtoriam texit Febronius, item utrum priores Pontifices parce, vel omnino non iſto Jure uſi fuerint. Sufficit, tale Jus exiſtere: quod ſi vero poſteriores Pontifices hoc Jure ſine cauſa, vel nimium cum deſpectu aut juſto gravamine Epiſcoporum & Ordinariorum collatorum

uſi ſunt, ad abuſus pertinet, qui non approbantur; attamen Jure Papæ intacto atque illæſo.

Verum ut antequam etiam de abuſu judicium ferat Lector, vellem ego, ut genuinam Germaniæ hiſtoriam jam à ſæculo undecimo præ manibus teneat, ibique inſpiciat, qualiter Concubinatus & Simonia in Clero ubivis fere inundaverint; quod integra Concilia, quotquot celebrata fuerunt, manifeſtum faciunt, quin ab ipſo tam vitiato Clero integra etiam Conciliabula coadunata ſunt. Videbit quoque, ab eo tempore & uſque ad Sæculum XVI. tantam in Clero ignorantiam fuiſſe, ut publicis in Conciliis, præcipue in Concil. Coloniens. I. anno 1260. ſtatutum legatur, ut qui in ordines ſacros aſſumuntur, ſaltem legere & cantare valeant; quæ Cleri deformitas & ignorantia, ſi non cauſa, ad minimum occaſio fuerunt defectionis à fide, quæ poſtmodum ſubſecuta fuit, & quam

Febro-

Febronius cum hodiernis ſciolis Rom. Pontificibus malunt adſcribere.

Judicet tum æquus lector, an abuſus fuerit, vel an non juſtam cauſam habuerint Rom. Pontifices, quin & Primatus officium ab iis neceſſario poſtulaverit, providendi Eccleſiis de idoneis & dignis Miniſtris atque Paſtoribus. Quisquis dedecus Patriæ contegere amat, non eſt, cur materiam reſervationum Papalium acerbius tractet, minus ad invidiam Rom. Pontificum trahat; facile enim foret, integrum tractatum de cauſis harum reſervationum in Germania conſcribere. Si tamen in his ex parte Romanorum abuſus & exceſſus fuêre, quod in totum negari non poteſt, etiam hos, ut ſuperius dixi, non probo, neque defendo. Abſit autem, ut Romanos indecoris & invidioſis Scriptis eo usque provocemus, ut ipſi ex Authenticis Legatorum, qui in Germaniam miſſi ſunt, quin & Epiſcoporum aliorumque ſcriptis ac

relationibus , ſtatum Eccleſiæ , Clerique Germaniæ à novem & ultra ſæculis nobis ob oculos ponant.

Sed non ſolum in Germania , verum etiam in aliis Regnis reſervationes in immenſum multiplicatæ ſunt , ut ad Innocentium IV. de Gallia conqueritur Orator Gallicus. Eſto, ſed in Gallia & alibi abs dubio cauſæ reſervationum extitêre , uti ſupra defendit Clar. Amort : ſi nimiæ , ſi exceſſivæ , ſi arbitrariæ & ſine cauſa fuerunt , tunc utique abuſus fuit ; quod ſolum probari debet. At modo de jure quærimus , de Poteſtate Rom. Pontificis ſermo eſt : illam probavimus , & quam Orator Gallus publice coram Pontifice profeſſus eſt , dum objectionem noſtram ſibi ipſi his verbis proponit : *Sed forte dixerit aliquis mihi : iſti ſummi Pontifices* (anteriores) *de quibus mentionem feciſtis , poteſtatem habuerunt conferendi præbendas , & faciendi omnia, quæ nunc fiunt , ſed non fecerunt , quia noluerunt :*

luerunt :

luerunt: ad hoc ita ſe exprimit: *reſpondeo Domine, poſſetis & vos, ſicut & ipſi potuerunt, dum tamen non faciatis, ſicut nec illi fecerunt.*

Sic per os Legati ſui loquitur, atque ſuum ſenſum exprimit tota Gallia, poteſtatem reſervationum non negat, agnoſcit, aſſerit, ſed ab abuſu abhorret, quem ſibi deprecatur. Eundem ſenſum de hac poteſtate tenuit Germania: quare enim Imperator Fridericus III. ante Concordata à Nicolao V. teſte Oligenio petiit, & obtinuit indultum ad centum Beneficia conferenda, & poſt Concordata ab eodem Nicolao V. & Calliſto III. jus primarum precum, ſi tum in Germania exiſtimatum fuit, Pontifici nullum jus competere diſponendi de Beneficiis?

Quid jam cum malitiis & rapinis ſibi vult Gerſon, qui talium reſervationum papalem authoritatem vocat incapacem?

Verum & ad illud reſpondeam, quod Alexander III. uſus fuerit iis terminis: *rogantes attentius*, *monentes atque mandantes*. Vox *rogantes* ſignum modeſtiæ eſt, quam Pontifex oſtendere voluit erga collatorem ordinarium ob jus huic competens; vox *mandentes* ſignum Poteſtatis fuit, ut oſtenderet, ſe ſua authoritate potiori, & principaliori poſſe Beneficium conferre, ſi collator preces deſpiceret. De hoc exemplum cape ab Imperatoribus, qui ex jure primarum precum apud ordinarios collatores ſimul *precibus* & *mandatis* uſi ſunt. Rudolphus I. teſte van Eſpen Jur. Eccles. Part. 2. tit. 25. Cap. 9. n. 19. ad quemdam Abbatem hac formula uſus eſt: *cum ex antiqua & approbata - conſuetudine quælibet Eccleſia -- -- -- ſuper unius collatione Beneficii, precum noſtrarum primarias admittere teneatur, devotionem tuam rogamus &c.* His jus ſeu mandatum ſimul per verbum *teneatur*, & preces per verbum *rogamus* junguntur. Dicat nunc Febronius, jus pri-

marum

marum precum Imperatorum abuſum eſſe, preces in mandata converſas fuiſſe, quamvis ſecundum Concilia Generalia Nicænum II, Conſtantinopolitanum IV., Lateranenſe I. & II. Beneficia è manibus Principum Laicorum recipere prohibitum ſit, neque jus illud primarum precum in Concordatis comprehenſum fuerit; econtra in Papa jus Beneficia conferendi originarium exiſtat.

Tandem ais, per Concordata reſervationibus Papalibus *modum aliquem* poſitum fuiſſe, ſed *non ſatis firmum*. Ceſſit per Concordata in Germania Pontifex à multis reſervationibus, quædam remanſerunt & hic eſt *modus*, qui poſitus fuit. Num hic modus non ſufficiat à tota Natione approbatus & publicis Pactis firmatus?

At *ſatis firmus* non eſt. Quare? quia Rom. Pontifices dicunt, ſe Concordatis non teneri, per ea manus ſibi non ligari. Aſt advertamus, quo ſenſu? in ipſis Concordatis *circa electiones* hæc clauſula reſervatoria expreſſe apponitur: *ſi canonicæ ele-*

ctiones fuerint, confirmabimus, niſi ex rationabili & evidenti cauſa, ac de fratrum Conſilio de digniori & utiliori Perſona duxerimus providendum. Et D. Barthel Diſſert. prælim. ad Concordat. Cap. 2. Sect. 6. n. 12. ita habet. *Neque ambigo, quin Papa jure poſſit ordinationes majorum & electivarum dignitatum, ac collationes aliorum Beneficiorum ſibi & apoſtolicæ Sedi reſervare, tum ex poteſtate ſupremæ & univerſalis Directionis, tum accedente ſpeciali & publica cauſa ratione materiæ ſubjectæ: puta ſi inferiores in ſuis electionibus, & ordinarii collatores in ſuis collationibus plurimum abuterentur, & per Poteſtatem laicalem ſæpe jure ſuo libere uti non permitterentur, ſeu alia ex aliqua publica & manifeſta ratione. Sed de Poteſtatis uſu ſermo eſt, qui non ſemper unus & idem fuit, in eo quandoque circa materiam Politiæ & Diſciplinæ exterioris abuſus irrepere poſſe & irrepſiſſe, ſeu hominum vitio, ſeu temporum, conſtat & diffitetur nemo. Tales fuiſſe non minorum duntaxat Sacerdotiorum, ſed Epiſcopatuum quoque frequen-*

tiſſimas

tiſſimas & generales reſervationes, quibus electionum ſacrarum libertas vulnerata, & Ordinariorum primigenia Poteſtas labefactata erat, totius fere orbis chriſtiani querimoniæ perhibent. Profitentur ipſimet ſanctiſſimi Pontifices præſtare ſæpiſſime, prudentiæ regulas conſulere, quàm propriæ Poteſtatis gradus metiri, nec ſolum videre, quid ſummo jure poſſint, ſed etiam quid liceat, quid deceat, quid expediat, atque ita ſe habere, ac ſi omnino id non poſſint, quod ſibi non liceat, divinumque honorem, bonum publicum Eccleſiæ, animarum ſalutem ſupremam legem exiſtimare. Addito dein D. Bernardi monito, ita concludit: *exinde tamen non ſubſequitur, ſuppoſito, quod ſummi Pontifices in hoc abuſi fuerint, vel exceſſerint, propter hoc ab eis jus omne ſucceſſive præſcriptum tollendum, ſed abuſus pellendos, exceſſus reſtringendos eſſe, quod fieri poteſt per rationabiles conſtitutiones, juſtas & amabiles concordias.* Hactenus nobiliſſimus Germaniæ Canoniſta. Clare Rom. Pontifici jus & Poteſtatem reſervandi aſſerit, quam ad Primatum uni-

verſalem refert: de uſu & abuſu poteſtatis duntaxat ſermonem eſſe ait: neque vult, omnem reſervationum uſum hactenus præſcriptum tollendum eſſe, ſed ſolum abuſum & exceſſum, idque non per media violenta, & Poteſtati Eccleſiaſticæ extranea atque præjudicioſa, qualia Capite IX. ſuadet Febronius, ſed per Concordata, qualia jam exiſtunt, & per Conſtitutiones rationabiles, quales non minus à ſummis Pontificibus & Conciliis in hac cauſa emanârunt.

Quid eſt autem aliud, quod nos hactenus defendimus? Jus, Poteſtatem, uſum probavimus, abuſum, exceſſum improbavimus, quamquam etiam, quod modo fors exceſſus foret, olim & ſub aliis temporum circumſtantiis rectus uſus, vel omnino neceſſitas fuit.

Huc igitur pertinet illud, quod ſupra Cap. VI. §. 13. in Not. ad querelam, *prætendit Curia, Concordatis ſe non ligari*, ex

Barthelio retuli, aliasque jam reſpondi, ne idem repetere cogar, ex quo lector facile perſpiciet, quo ſenſu ab aliis dicatur, Papam Concordatis non ligari, ab aliis vero *ligari*, qualiter nempe uterque ſenſus intelligi, & invicem combinari debeat, præcipue quando in ipſis Concordatis, ut ſupra oſtendi, clauſula reſervatoria & poteſtas Pontificis exprimitur: *niſi ex rationabili & evidenti cauſa, ac de fratrum Conſilio de digniori & utiliori Perſona duxerimus providendum.*

Idem fere eſt, quando dicitur, Concordata Germaniæ ex Benignitate Pontificia proficiſci, & non niſi Privilegium continere. Talia nempe dici poſſunt, ſi *poteſtas Papæ præciſe* ſpectetur, & *quoad uſum*, quando ex juſta & evidenti cauſa pro bono publico Eccleſiæ neceſſario providere debet Eccleſiis, quia ut ait idem Barthel. Diſſert. gener. de Concordat. Cap. 3. Sect. 2. num. 3. & 5. *ex plenitudine poteſtatis, dominante*

Charitate, & prudentia duce, à ſummo Pontifice provideri poſſe, atque hoc ſenſu ejusdem poteſtatem, generalem ſuperintendentiam, & Imperium ſupremum, veluti eſſentiale divinitus conceſſi Primatus reſervatum, per Concordata inabdicabile, vel potius ſub Concordatis nunquam comprehenſum, coarctatumque fuiſſe. Item *quomodocunqne paciſcatur Pontifex, non poteſt excludere hanc conditionem: niſi aliud exigat bonum commune Eccleſiæ.*

Sufficiens ergo per Concordata omnibus reſervationibus *modus* poſitus fuit: etenim toti Nationi Germanicæ tunc paciſcenti ſufficiens viſus fuit, quæ non omnes in totum reſervationes tolli volebat. *Firmus* quoque fuit, per Pacta publica confirmatus, quem etiam ſervare velle declararunt ſæpe Rom. Pontifices, niſi aliud exigat bonum commune Eccleſiæ, quæ exceptio etiam neceſſario in Concordatis comprehenſa fuit, atque ab iis excludi non potuit. Hæc autem eſt vera ratio, quare non omnis reſer-

reſervatio Papæ deneganda ſit, non illa, quam num. 9. ex Barthelio author protulit, quaſi Papa uſum reſervationum tantum precario haberet, *ut Nationes gratias quasdam ab ipſo poſſent exſpectare*, per quod *vinculum & debita obedientia* magis *ſervetur*. Quippe in mox citatis locis Barthelius ſe emendavit. Ad quid enim Poteſtas, qua nunquam, vel non niſi precario uti licet? his etiam non repugnant, quæ Barthelius in iisdem locis & alibi contra frequentiam reſervationum beneficialium profert, & Febronius in ſua Appendice I. allegat, quia non poteſtatem, non uſum, ſed abuſum tangunt. Si dein Febronius ad facta provocet, & ideo *modum* per Concordata non ſatis *firmum* exiſtimet, eo quod à Romanis ſæpe Concordatis contraventum ſit, ad hoc jam reſpondi Cap. VI. §. 13. & alibi in Not.

Si tandem Paræmia illa, *Papa providet Perſonis, Ordinarius vero Eccleſiis*, etiam in Curia recepta eſt, adhuc quæritur, quo

ſenſu?

ſenſu? ſi Papa providet *pauperibus perſonis*, ſeu *Clericis*, ut ait Innocentius III. Cap. 16. X. *de Præbendis* modo idonei & digni ſunt, tunc ſimul etiam providet *Eccleſiis*. Quid in hoc mali? utique minus malum, quam ſi Ordinarius ad litteras commendatitias provideat *Eccleſiæ* per Perſonam minus idoneam vel indignam. Quippe tunc Papa providet Perſonæ ſimul & Eccleſiæ. Benedictus XII. autem *extravagante ad Regimen* aſſerit, ſe ideo eas reſervationes facere, *ut Eccleſiis provideatur de idoneis & aptioribus Perſonis*. Ergo illa Paræmia in malo ſenſu intelligi non debet, atque non eſt verum, quod Papa tantum provideat Perſonis, nunquam vero Eccleſiis.

Per hæc igitur omnis querelarum materies in cauſa reſervationum Beneficialium abſolvitur, quas ſine numero in ſuis libris ſpargit Febronius: nempe hæ omnes ſolum abuſus, exceſſus, frequentiam attingunt, quæ quamvis fors alio tempore,

&

& in aliis circumſtantiis, ſaltem non omnes, tales fuêre, quin potius neceſſariæ reſervationes erant; ceſſante nihilominus neceſſitate & utilitate plane eas moderari oportuit, cum exiſtente non amplius ſufficienti cauſâ eæ ſemper odioſæ ſunt. Sed poteſtas reſervandi, hujusque rectus uſus à ſolis Acatholicis, dein à Febronio ſuique ſimilibus Rom. Pontifici denegatur. Equidem fatemur, Epiſcopos eſſe genuinos & nativos collatores omnium Beneficiorum inferiorum, ſcilicet reſpectu ordinariorum Collatorum; quippe illi proprio Jure & ex officio ſuo Beneficia conferunt, hi tantum ex Privilegio & conſuetudine præſcripta. Attamen ab hac regula excipitur Sum. Pontifex, atque jus Epiſcoporum, quantumvis ordinarium in conferendis Beneficiis, propterea non excludit Jus Supremi Paſtoris, quatenus ad Primatum divinum pertinet, qui eadem ratione Proviſioni Eccleſiarum intendere debet, quin & ipſe iisdem providere, ſi juſtam cauſam habeat.

Ad.

Adhucdum intereſt, ut in gratiam Lectoris alia quoque Febronii argumenta, in reliquis ſuis libris ſparſa percurram. Sic Tom. II. *flores ſparſi.* Cap. 7. n. 2. Item *Apologiâ* art. 12. ea refert, quæ anno 1516. Univerſitas Pariſienſis in ſua appellatione; & Franciſcus I. Rex in Proœmio Concordatorum exhibent: Item quod Biturigis Prælati Galliæ Legato Apoſtolico duas Præbendas in qualibet Eccleſia Cathedrali pro Gregorio IX. petenti non conſenſerint, niſi alii per Regna Prælati conſenſum præſtarint, unde conſequi vult Febronius, reſervationes non habere fundamentum, niſi in Epiſcoporum conſenſu. Verum in his omnibus quid aliud, niſi exceſſus & abuſus perſtringuntur, nullibi Pontifici poteſtas negatur, niſi fors à ſolo Gerſone, quem pariter ibi citat Febronius: attamen neque iſte de vera poteſtate intelligi debet, ſed de abuſu Poteſtatis, utpote qui tractat. de Stat. Eccleſ. ait: *Status Prælationis Epiſcopalis habuit in Apoſtolis & ſucceſſoribus uſum vel*

exer-

exercitium ſuæ Poteſtatis ſub Papa Petro & ſucceſſoribus ejus, tanquam ſub habente, vel habentibus plenitudinem fontalem Epiſcopalis authoritatis. Unde & quoad talia minores Prælati, ſcilicet curati, ſubſunt Epiſcopis, à quibus uſus ſuæ poteſtatis quandoque limitatur, vel arcetur: & ſic à Papa fieri poſſe circa Prælatos majores ex certis & rationabilibus cauſis, non eſt ambigendum. --- --- --- Status Epiſcopalis quoad aquiſitionem iſti Perſonæ, & quoad exercitium ſubeſt rationabili Papæ voluntati quoad utilitatem Eccleſiæ. Neque his repugnant, quæ idem Gerſon inferius Tit. de Statu Prælatorum tradit. Ad hæc Febronius reſpondet, Gerſonem hic non loqui *ex fonte juris Eccleſiaſtici*, ſed *animo quodammodo præoccupato.* Miriſſimè! Gerſon, qui toti Concilio Conſtantienſi, ſi adverſarios audiamus, ſuâ doctrinâ præluxit, qui os Concilii fuit, ad cujus votum fere omnia concipiebantur, jam modo ignorantia & præoccupatione laborat: econtra dum Papæ poteſtatem reſervandi denegat, dum eam

vocat

vocat *figmentum authoritatis à Chriſto collatæ uſurpationem*, *fructum intolerabilis Pompæ*, *avaritiæ*, *ambitionis Romanorum*; *manifeſtam rapinam Jurium Epiſcopalium*, *conſuetudinem ad omne malum inductivam*; Gerſon illuſtratiſſimus & optimus teſtis eſt? verum nos eodem jure hìc Gerſonem de ignorantia & præoccupatione contra Papam & Curiam; præcipue ob calamitatem temporis, quo diuturnum ſchiſma omnem ordinem Eccleſiaſticum perturbavit, omneque malum induxit; accuſare poſſumus; ſicque Gerſon nec tibi, nec nobis proderit.

Adverſarii erat, ſuum heroëm defendere, non modo accuſare, alibi laudare; quippe hæc illum ſuſpectum reddunt. Revera tamen ſi verba & ſenſus accuratius inſpiciantur, ibi Papæ Poteſtatem circa reſervationes & limitationem poteſtatis Epiſcopalis in ſuo exercitio cum rationabili cauſa clare aſſerit, hìc vero non niſi nimietatem & abuſum perſtringit.

Tom.

Tom. III. *Daniel. Berton.* tit. 6. §. 2. ex Card. Cuſano ait, *per tacitum conſenſum totius Eccleſiæ Romani Pontifices reſervationibus factis uſi ſunt.* Bene: ſed has reſervationes *factas* exorbitantiam vocat Cuſanus, & ideo concludit: *quare puto, Papam amplius non poſſe NB. generaliter reſervare Beneficia, niſi expreſſe ei indulgeretur per Concilium.* Quid his, niſi nimietas & exorbitantia accuſatur, atque quod Papa non poſſit *generaliter*, id eſt, ſine diſcrimine, ſine cauſa & pro libitu reſervare, hancque reſervationem *generalem*, quibus uſi ſunt Pontifices, fundamentum habere in conſenſu Epiſcoporum? Sed & nos Papæ poteſtatem reſervandi ita aſſerimus, ut non poſſit pro libitu jura Epiſcoporum in conferendis Beneficiis præripere, quaſi annihilare, generaliter & ſine cauſa reſervare, niſi ipſi conſentiant.

Tom. IV. diſſertat. 7. Cap. 2. dum Febronio à Zaccaria opponitur, etiam in veterum Pontificum monumentis collatio-

num, mandatorum, reſervationum exempla inveniri. Sic Gregorius M. Paulinum Epiſcopum conſtituit Abbatem in Eccleſia Monaſterii Meſſinenſis, cujus collator erat Epiſcopus Meſſinenſis, hoc tamen præmonito, *ne te ommiſſo*, ait Pontifex, *aliquid in tua contriſteris Diæceſi ordinari.* Idem ſcripſit ad Maximilianum Epiſcopum Syracuſanum, quod Felicem Diaconum ob ſuam paupertatem in ejus Eccleſia Syracuſana duxerit incardinandum. Epiſtolâ ad Leonem Epiſcopum Fananenſem vult, ut Joanni cuidam de ejus Eccleſia annis ſingulis conſulatur. Epiſtolâ ad Epiſcopos Dalmatiæ ob ſæculares Clericorum mores prohiber, ſine ſuo conſenſu & permiſſione quempiam in Salonitana Civitate Epiſcopum, nec quemquam aliter, quàm ipſe dixerat, ordinare.

Ad hæc reſpondet Febronius, Siciliam, in qua *Meſſinenſis* & *Syracuſanus* Epiſcopi erant, eo ævo alium à Rom. Pontifice Me-

tropo-

tropolitam non habuiſſe, dein in Epiſtola ad Epiſcopum Meſſanenſem tales expreſſiones inveniri, quæ ſuum Epiſcopo jus intactum relinquunt, ſicuti notat Guaſſanvillæus. Litteras Gregorii ad Epiſcopum Syracuſanum meras *commendatitias* eſſe, quod patet ex iterato verbo, *hortamur*, & *commendantes etiam Perſonam.* Epiſcopum Fananenſem Rom. Pontifici immediate ſubjectum eſſe, neque huic *mandaſſe*, ſed *commendaſſe* Pontificem ex verbis: *quia ergo Sanctitati veſtræ ſe ſummopere petiit commendari, providendum vobis pro veſtra mercede eſt, ut ſicut diximus, veſtris in omnibus ſolatiis fulciatur.* Epiſtolam ad Dalmatiæ Epiſcopos ad collationem & reſervationem Beneficiorum aut Dignitatum non pertinere, quia Gregorius ut Canonum Cuſtos ibi agit, mandatque ulterius, ut ſi in *cujuslibet* Perſonam omnium conſenſus acceſſerit, eum in Epiſcopum ordinent, Maximo male famato plane excepto, & ſi quid contra Perſonam honorati Diaconi

habeant, de eo prius ad S. Sedem referant.

Denique volens Febronius de genuino Gregorii ſenſu Lectorem inſtruere proponit ejusdem Epiſtolam 13 lib. 2. cum Nota Guaſſanvillæi, qui dicit, Gregorium M. juſta quadam & peculiari ratione motum alienæ Eccleſiæ, fortaſſe diutius, quam par erat, vacanti & neglectæ Presbyterum deſtinaſſe, & quidem, ut ait *provide*, cum certus eſſet, Epiſcopum non repugnaturum, populum non reclamaturum, Clericos non iri offenſum; dein hanc Epiſtolam inſcriptam fuiſſe Epiſcopo urbis Attelanæ, Romanæ Sedis *ſuffraganeo*. San-Maurianos obſervare, collationi Beneficiorum manum injeciſſe Rom. Pontificem, ex quo pronuntiatus eſt ordinarius ordinariorum in Concilio Lateranenſi Cap. 5.

At Febronius non adverterit, ſe in his reſponſis nobis vix contradicere, quin magis ſe ipſum refutare. Ait, Siciliam

eo

eo ævo alium à Rom. Pontifice Metropolitam non habuiſſe, Epiſcopum Fananenſem eidem immediate ſubjectum eſſe. Quid ſequitur? nempe Metropolitam in aliena Diœceſi Beneficia conferre poſſe: hic ergo, qui jure tantum Eccleſiaſtico ſuis ſuffraganeis ſuperior eſt, id poterit, & R. Pontifex, cui jure divino Primatus & cura univerſalis Eccleſiæ incumbit, id non poterit, cum tamen Jus Metropoliticum, teſte Thomaſſino ſit ſolum imitatio & rivulus illius Juris Primatialis? Jura Metropolitica juxta Febronium non coarctant, non lædunt, non præcipiunt jura Epiſcoporum: attamen hoc agat jus Primatus? vel negat ſuppoſitum, hoc ad jus Primatus pertinere? at dicat, velim, quo titulo ad jus Metropoliticum pertineat, uti modo aſſerit? utique non alio certe, quàm quia Metropolita ſuperior eſt, & ei cura certarum Eccleſiarum demandata fuit; ſed hoc titulo jure divino gaudet Rom. Pontifex in univerſa Eccleſia.

 Ais,

Ais, in prima Epiſtola tales expreſſiones inveniri, quæ Epiſcopo jus ſuum intactum relinquunt. Sed perperam iſta: collator illius Monaſterii erat Epiſcopus Meſſinenſis; jus igitur Epiſcopi fuit ibi Abbatem conſtituere. Hoc jus exercuit Gregorius ſolum præmonito Epiſcopo his verbis: *quam rem venerationi tuæ innoteſcendam prævidimus, ne te omiſſo, aliquid in tua contriſteris, Diœceſi ordinari*, quibus non aliud ſignificatur, quàm Papam id ordinaſſe, Beneficium contuliſſe, & de hoc certiorem reddidiſſe Epiſcopum.

Ais, litteras ad Epiſcopum Syracuſanum *meras commendatitias* eſſe. Sed fallis. Duo objecta continet Epiſtola: 1. Ut Felici Diacono provideatur de Beneficio pro ſuſtentatione. 2. Ut ejus Perſona nullis neceſſitatibus & moleſtiis ſubjaceat, *quia prius à ſacris generalis Eccleſiæ Myſteriis, quaſi rectæ ſtudio intentionis erraverat.* Primum præſtitit ipſe Pontifex, *in tua Eccleſia*

ſia Syracuſana eum prævidimus incardinandum, hoc ſolummodo in Epiſcopi arbitrio relicto, ut eum etiam officium Diaconatus exercere permittat, vel ſaltem officii commoda & fructus percipiat, de quo etiam hortatur Epiſcopum Papa, ut id *exequatur*, quod ipſe ordinavit: *quod hortamur, ut tua fraternitas implere feſtinet.*

Alterum *commendavit* Epiſcopo, nempe Perſonam Diaconi, ne ob ſuum errorem moleſtiis afficiatur, *commendantes etiam Perſonam ejus, quatenus nullis eum patiaris moleſtiis aut neceſſitatibus ſubjacere. Commendatio* igitur attinet Perſonam Diaconi jamjam Beneficio proviſi, & executio proviſionis ſolum Epiſcopo demandata fuit.

Epiſtola ad Epiſcopum Fananenſem quidem *commendatitia* eſt: ſed non *commendavit tantum* Papa, uti ait Febronius, ſed revera etiam Beneficium contulit. Ad quid enim poſt commendationem iſta verba Epiſtolæ? *cui etiam ne poſſit poſt converſionem*

 alicui

alicui neceſſitati ſuccumbere, aliquid de Eccleſia illi prævidimus annis ſingulis conſulendum.

Qualiter Epiſtola ad Dalmatiæ Epiſcopos *ad reſervationem* Beneficiorum & Dignitatum pertineat, dubitare non poſſet, ſi lectorem non fallere, & quædam ſupprimere voluiſſet. An non expreſſa reſervatio eſt, quando diſtricte præcipit, nullum penitus extra ſuum conſenſum & permiſſionem in Epiſcopum Salonitanum ordinare, quando dein in eadem Epiſtola licentiam concedit, eum ordinandi, in cujus Perſona voluntarius omnium conſenſus acceſſerit, quando nihilominus Maximum, etſi omnium conſenſu eligeretur, excludit, econtra honoratum Diaconum excludi non ſinit, ſed ſibi prius referendum eſſe vult, ſi quid contra ejus Perſonam habeant? ita enim loquitur Pontifex: *neceſſe habuimus, hæc ad vos diſtrictiora ſpecialiter ſcripta transmittere, quibus ex B. Petri Principis Authoritate præcipimus, ut nulli penitus extra conſenſum, permiſſio-*

miſſionemque noſtram, quantum ad Epiſcopatus ordinationem pertinet, in Salonitana Civitate manus præſumatis imponere, nec quemquam in civitate ipſa aliter, quam diximus, ordinare. Item ibidem; *ſin vero in qualibet Perſona ita voluntarius omnium conſenſus acceſſerit, ut Authore Deo digna ſit, & non ſit, qui ab ejus ordinatione diſſentiat, hanc à vobis in eadem Salonitana Eccleſia ex præſentis Epiſtolæ noſtræ conceſſâ licentiâ volumus conſecrari, exceptâ duntaxat Perſonâ Maximi &c.* Febronius ſolum dicit, Gregorium tanquam *Canonum Cuſtodem* mandaſſe, ut ſi in cujuslibet Perſonam omnium conſenſus acceſſerit, eum in Epiſcopum ordinent. Sed hoc juxta Canones per ſe facere poterant, neç opus fuiſſet, ad hoc ſpeciale *mandatum*, minus *licentiam* dare, niſi reſervatio præceſſiſſet.

Tandem Guaſſanvillæi Nota ad Epiſtolam 13. Lib. 2. nullum pondus adiicit, imo necquidquam valet. Non conjecturas, non auguria,

ſed rationes & argumenta captamus. *Crediderim*, ait ibi Guaſſanvillæus, *Sanctiſſimum Pontificem juſta quadam & peculiari ratione motum illi Eccleſiæ fortaſſe diutius, quam par erat, vacanti & neglectæ Presbyterum deſtinaſſe.* Ita ipſe *credit*, & *fortaſſe* ſic erat, *fortaſſe* non erat. Nihilominus hanc arbitrarie excogitatam Notam Febronius pro genuino Gregorianarum Epiſtolarum ſenſu intelligendo circa collationem & reſervationem Beneficiorum tam neceſſariam eſſe duxit, ut etiam Zaccariam publice accuſet, quod eam ſilentio premeret. Ex omnibus his patet, adverſarios non niſi verba reddere, ſed nihil probare, quod aliud non eſt, niſi Lectorem per ambages fallere. Dein ex nota Guaſſanvillæi adhuc ſequitur, Papam *ex juſta & peculiari ratione* Beneficia in aliena Diœceſi conferre & reſervare poſſe, quod Febronius negat, nos econtra aſſerimus: reſervationem pro libitu, ſine cauſa non defendimus, nec approbamus. Inter juſtas cauſas etiam paupertatem Clericorum eſſe

ex

ex D. Gregorio M. ſupra ex Epiſtolis ad Syracuſanum & fanenſem Epiſcopos diſcimus, quam tamen Febronius Tom. I. Cap. 7. §. 4. n. 10. *prætextum* vocat, quo his collationibus & reſervationibus odium abſtergeretur. Nempe tantum Gregorius M. & Febronius ſibi contrariantur.

Æque inania ſunt, quæ à Febronio adduntur, Epiſtolam hanc Epiſcopo Attelano Romanæ ſedis *Suffraganeo* inſcriptam fuiſſe, & quid in eam obſervent Mauriani Editores: ad hæc ut ſupra reſpondeo: num liceat Metropolitæ in aliena Diœceſi Beneficia conferre, & Primati totius Eccleſiæ non liceat? dein ſatis demonſtratum fuit, reſervationem & collationem Beneficiorum ac dignitatum à Rom. Pontifice jam ante Concilium Lateranenſe factas fuiſſe, harum certa veſtigia in veteri Eccleſia inveniri, ad jus Primatus pertinere: ſi tamen in Concilio generali Lateranenſi Rom. Pontifex pronuntiatus fuit *Ordinarius Ordinariorum*,

qua-

qualiter hoc jus ei denegari poterit, aut contra id querelas excitare licet? vel enim in Concilio generali Epiſcopi exiſtimarunt, hoc jus ad ejus Primatum Divinum pertinere (& quidem hoc recte ſine omni Iſidori fallacia) vel ſaltem in illud, ejusque uſum ipſi conſenſerunt, quando eum *Ordinarium Ordinariorum* dixerunt: quidquid ſit; ſaltem ex tunc jura Epiſcoporum lædi, & reſervationes uſurpationes amplius dici non poſſunt. Certius autem eſt, jus hoc ad Primatum pertinere, cauſam vero, & originem, ob quam illud ſe exerere debuit, fundari, ut ait D. Amort, in exigentia boni communis ob neglectum vel abuſum Poteſtatis Epiſcopalis. Interim non nego, quasdam Pontificias reſervationes vel collationes pro cauſa habere conſenſum Epiſcoporum nempe ubi alia juſta & publica cauſa defuit, unde conſtat, Pontifices quandoque pro reſervatione obtinenda conſenſum Prælatorum exquiſiviſſe, quod etiam factum fuit in Comitiis Epiſcoporum Gallorum Biturigis habitis

bitis, ubi Legatus Apoſtolicus pro Papa duas Præbendas in qualibet Eccleſia Cathedrali petiit, ſed non obtinuit, prout ipſe memorat Febronius Tom. II. &c.

Exin author eodem Tom. IV. Diſſert. 7. Cap. 2. à num. 5. originem Beneficialium reſervationum monſtrare vult: ſed mera conjectura eſt, *videtur omnino*, ait ipſe, *prætenſum illud jus Rom. Pontificis originem ſumpſiſſe.* Motus & oppoſitiones contra Papales Beneficiorum reſervationes enarrat ex Petro de Marca, qui in exemplum proponit ſupra memorata Comitia Prælatorum Biturigibus habita. Sed hæc & ſimilia ſatis jam præoccupata ſunt. Utique res nova erat reſervatio duarum Præbendarum in qualibet Eccleſia Cathedrali, fors etiam ſufficiens cauſa deerat. Si ergo ibi Papa reſervationem introducere non voluit, niſi conſentientibus Epiſcopis & Capitulis, tunc locus querelæ non eſt; ſufficiebat enim, eos in reſervationem non conſentire, pro-

ut

ut etiam factum fuit, ad quod Legatus Papæ reſpondit: *ſuper hæc quidquid præcepit* (Pontifex) *tali conditione licet tacita intellexiſſe, ſi Imperium & alia regna conſentirent; adjunxit, ſe nihil amplius ſuper hac re attentaturum, donec per regna alia Prælati conſenſerint.* Ita ex Mathæo Pariſio refert de Marca. Imo ſi cauſa reſervandi lateat, quamvis fors juſta & gravis non deſit (nam ejus, qui rei ſummam tenet, conſilia non ſemper omnibus propalare prudens æconomia eſt, & ſæpe neceſſitas ſuadet) attamen in his ab inferioribus conſenſum expetere, quid in hoc mali? imo conſenſum petere, & non conſentientibus aquieſcere, in Superiore utique ſumma modeſtia eſt. Quod ſi neceſſitas vel juſta cauſa providendi Eccleſiis palam adſit, quis collationem aut reſervationem improbabit? ad curam & officium Primatus neceſſario id pertinet, & ſi poſtea ceſſet neceſſitas aut juſta cauſa, tunc talis Proviſio & reſervatio quidem incipit eſſe gra-

vamen

vamen reſpectu ordinariorum collatorum, ſed inde non ſequitur, ſemper fuiſſe gravamen, & nunquam juſtam cauſam adfuiſſe. Tempora & circumſtantiæ ſunt ponderandæ: non omnia omni tempore mala ſunt.

Neque rem conficit adverſarius, quando amplius iu originem collationum & reſervationum indagat. Si primum circa Sæculum IX. Beneficia erigi cæperunt, non potuerunt prius reſervari, antequam exiſtebant, & tum utique voces illæ novæ & inſolitæ, ut vocat Michael Rouſſel, primitus erant, audiebanturque. Sed num etiam ipſa res, atque jus nova fuerunt, vel ſolum nomina? Rom. Pontifices per diverſa loca in Eccleſiis Epiſcopos, Presbyteros, Diaconos inſtituiſſe, novum non erat; ſed in vitis primorum Pontificum aperte legimus, utique non ut ibi ſolum officium peragerent, ſed quod conſequens erat, ut ab iisdem Eccleſiis etiam ſuſten-

tarentur

tarentur, quod hodierno nomine Præbenda & Beneficium vocatur. Si poſtmodum erectis Beneficiis Pontifices Clericos in ea inſtituerunt, quid in hac re ipſa, ſi ſolum jus ſpectes, mutatum fuit, quibuscunque dein modis id fieret? Febronius non ſatis ſincere, minus ex arte differit, jus, motiva, cauſas, modum, uſum, abuſum, exceſſum, omnia confundit, nempe ut ubivis culpare & vexare poſſit Rom. Pontifices.

In Scenam vocat Michaelem Rouſſel *in hiſtor. Pontif. jurisdict.* Lib. 2. Cap. 11. num. 18. Hic ait, ſummos Pontifices reſervationibus uti cæpiſſe *in odium ordinariorum, qui admiſſis indignis, viros moribus & ſcientia præſtantes procul habebant, unde ab Innocentio III. reprehenſi in Concilio generali Lateranenſi, & ſuſpenſi à collationis jure, ſi eo amplius abutantur. Cap.* 29. *de Prbend. Atque ea mandata tunc neceſſaria erant, non ambitioſa, ſed in gratiam pauperum Clericorum, qui poſtquam in ſtadio litterarum & Theologia* *deſu-*

deſudaſſent, merebantur aliquod Beneficium, nec tamen eorum recordabantur Epiſcopi, ut nec hodie faciunt nimis addicti familiaribus & miniſtris ſuis. Cap. 27. de reſcriptis Cap. 13. de ætat. ordin. Hæc omnia ex Rouſſelio profert Febronius. Sed Rouſſel male vocat *odium*, quod bonum Eccleſiæ exigebat, & neceſſitas fuit; attamen in Papa agnoſcit jus reſervandi & conferendi Beneficia, idque etiam ſolo titulo paupertatis & litterarum, quod negat Febronius; ideo Rouſſelium contra ſeipſum allegavit: reliqua ipſis Epiſcopis abſtergenda relinquo. Ait poſtea idem Rouſſel, poſteriores *ſummos Pontifices in culpam veniſſe, qua Ordinarii peccaverunt.* Si hoc verum eſt, pariter ad abuſus pertinet; idcirco tamen jus & rectus uſus tam parum Pontifici abnegari poteſt, quàm Epiſcopis, quamvis eodem quandoque abuſi ſunt. Culpam nihilomninus non omnem in Pontifices reiicit Rouſſel, ſed potiſſimam ipſis Regibus Galliæ adſcribit: *Noſtri tamen Regis*, inquit, *aliquan-*

do his reſervationibus & exſpectativis paruerunt, ac forſitan plurima ipſi cauſa, quod per orbem Chriſtianum authoritatem ſumerent.

Tandem ut reſervationes omnino exterminet, ultimnm movet lapidem, atque ipſa Concordata Germaniæ ſua authoritate exuere tentat. Nam inter *Concordata Principum* anno 1446. cæpta, & Romæ anno 1447. perfecta, atque *Concordata Aſchaffenburgenſia* paulo poſt ſecuta diſtinguit author. Priora ait, omnium Electorum, Principum, atque totius Nationis aſſenſu niti, hæc Imperium multoties ſervanda urſiſſe, his Concordatis nondum omnibus Nationis gravaminibus ſatisfactum eſſe, ſed ulterius per Conciliorum generalium frequentiam, & aliis modis ſatisfactum iri, id fateri Breve Eugenii IV. anno 1446., idem loqui gravamina Nationis variis temporibus mota; inde conſequi, quod intentio Imperii continuo fuerit, & ſit, lenimenta gravaminum per illa

Con-

Concordata obtenta firmiter tenere, ſimul vero pro ulterioribus medelis conſequendis, quacunque via & modo adniti.

Concordatum Aſchaffenburgenſe non tanta ait unanimitate & firmitate, ſicut priora, gaudere, utpote tantummodo Imperatoris Friderici III. & Nuntii Papalis nomine expedita: Electores Eccleſiaſtici, qui ad hoc Concordatum concurrebant, ſciebant, ab ipſis illud aliter admitti non poſſe, niſi ſub ſpe & conditione aſſenſus aliorum Electorum, Epiſcoporum, Capitulorum, Eccleſiarum, quibus non auditis & conſentientibus eorum jura tolli aut minui non poterant, nec tandem dubitare valebant de futuro Concilio, in quo reliqua gravamina tollerentur: ſed Romani eos deluſerunt, quando ſtipulato tempore Concilium celebratum non fuit. Ideo mox ab obitu Nicolai V. variæ reclamationes contra hoc Concordatum leguntur; unde etiam infertur, eos, qui in Concordatum Aſchaf-

ſenburgenſe conſenſerant, elapſo ad celebrandum Concilium Decennio ſe illo non amplius teneri exiſtimaſſe. Addit Febronius: quod ſi collatio Beneficiorum & Dignitatum ratione Primatus ad Sedem Romanam ſpectaret, nunquam huic juri Papa cedere debuiſſet, & ſi vis ei illata fuiſſet, nec valuiſſet ſe defendere, potuiſſet quidem factum tolerare, attamen jus integrum retinere omnibus modis debuiſſet: verum ſapienter, atque ex debito feciſſe, quod uſurpata reſtituerit ſaltem pro parte.

Febronius jam ſæpius Concordata Germaniæ objecerat: ut plurimum ipſi in materia hac lubrica (ut mihi omnis abſit invidia) non ex meo ſenſu, ſed ex Barthelio reſpondi. Clariſſimus hic author, univerſitatis Wirceburgenſis Cancellarius, & SS. Canonum Profeſſor, nequaquam Iſidorianus, neque de partium ſtudio aut adulatione erga ſummos Pontifices, minus erga Curiam Romanam cuipiam, nec etiam

Febro-

Febronio ſuſpectus eſſe poteſt ; quippe hic non ſolum integram appendicem ex operibus Barthelii, quæ ſibi in rem ſuam eſſe videbantur, ſuo tomo I adnexuit, ſed & tom. IV. Diſſert. 7. Cap. 2. n. 1. ad hunc authorem ovanter provocat his verbis: *optaremus, huc referri poſſe ex clariſſ. Barthelii Diſſert. I. de Concordatis Germaniæ integrum Caput ſecundum, quod eſt de Collatione Beneficiorum.* Scripſit autem Barthelius tres omnino Diſſertationes *de Concordatis Germaniæ*, omniaque ejus opera in Germania magno applauſu ſunt recepta, à quibusdam *nobiliſſimus Germaniæ Canoniſta* appellatus.

Habeat ergo Barthelium Febronius : ſed ego ex Barthelio clare ipſum convincam, quod ea, quæ hic & alibi circa Concordata Germaniæ profert, partim falſa ſint, quodque ipſe non ad mentem Concordatorum, neque totius Nationis Germanicæ, ſed Acatholicorum tantummodo

& Proteſtantium, quorum querelas & machinationes tanquam publica gravamina conglomerat, aperte loquatur, proin Concordatorum non defenſor, ſed hoſtis reputari debeat.

Inprimis Febronius Concordatis Francofurtanis omnem, Aſchaffenburgenſibus fere nullam authoritatem adſtruit, quod in his *articuli tantummodo Imperatoris Friderici III. & Nuntii Papalis nomine expedita ſunt: nec Comitia Imperii, nec Collegium Electorale, multo minus omnes Archi-Epiſcopi, & Epiſcopi, Capitula, Monaſteria Germaniæ ad illud concurrerunt.* Jam ad hæc Barthelium audiamus. Hic Diſſert. Gener. de Concord. Germ. Cap. 1. Sect. 2. n. 1. hanc Concordatorum Germaniæ *deſcriptionem* adornat: *Concordata ſunt Pactio ſolemnis primitus inter Eugenium IV. & poſtea hoc defuncto inter Nicolaum V. Pontifices Maximos ex una, & Imperatorem Fridericum III. aliosque Germaniæ Proceres tum Eccleſiaſticos, tum Sæculares ex altera*

Par-

Partibus de dignitatibus, Præbendis & Annatis Eccleſiarum Germaniæ, ad reddendam Eccleſiæ & Imperio Germanico pacem, maxime pro veneratione Sedis apoſtolicæ anno 1446. *Francofurti concepta, &* 1448. *Aſchaffenburgi ad Mænum concluſa, Conſtitutionis Canonicæ & Sanctionis fundamentalis vim habens.*

Diſſert. 3. in Præfat. n. 18. ait Barthelius: *Eugenius IV. Summus Pontifex aliam querelas componendi, Germaniamque noſtram ad Communionem, obedientiamque reducendi viam iniit, mittens Anno* 1446. *ad Fridericum III. Imperatorem, & Status Imperii Legatum Cardinalem Thomam Sarzanenſem. -- -- --- Aſt cum re ad exitum necdum perducta, is ipſe Pontifex præcoce fato eriperetur, ſuſſectus eidem ſub nomine Nicolai V. legatione antea perſunctus Cardinalis Thomas Sarzanenſis, --- --- --- plenam tandem Sacerdotii cum Imperio Concordiam reſtituit ſolennibus Concordatis* Francofurti *primum conceptis, poſtea* Aſchaffenburgi *concluſis.*

 Ibi-

Ibidem Cap. 1. num. 2. ipſa Concordata etiam originaliter inſpiciens ait, ea ſub *duplici forma* proſtare, *alia in forma exhibentur ſub Schemate Pacti, quatenus nimirum ea inter Joannem Carvajalem Cardinalem Legatum de Latere miſſum & inter Fridericum III. Imperatorem, plurimorum S.R.I. Electorum, aliorumque ejusdem Nationis tam Eccleſiaſticorum, quam Sæcularium Principum conſenſibus accedentibus concluſa, laudata, acceptata & ſubſcripta fuêre. In alia vero ſub Stylo Bullæ; nam poſtquam dicta Concordata inter Imperatorem & Legatum Apoſtolicum feliciter confecta & edita fuerant, Imperator, nonnullique alii Status Imperii tum Eccleſiaſtici tum Sæculares Nicolao V. Summo Pontifici humiliter ſupplicari fecerunt, ut illis* pro firmiori eorum ſubſtantia (*verba ſunt Epiſtolæ ad Pontificem*) robur Apoſtolicæ firmitatis adiicere, nec non authoritatem potiorem, & decretum interponere dignaretur, *qui dein eadem ſpecialis Bullæ patrocinio communivit.* Interim notum eſt, & idem D. Barthelius fatetur,

tur, uſu invaluiſſe, quod Concordata Germaniæ vulgo veniant ſolum nomine Bullæ Nicolai V., quæ incipit: *ad Sacram.*

Jam ſi juxta Barthelium, aliosque; quod & ipſa Concordatorum hiſtoria commonſtrat, Concordata Germaniæ *Francofurti Anno* 1446. tantum *concepta*, *&* *anno* 1448. *Aſchaffenburgi concluſa* ſunt: ſi Eugenio IV. per mortem ſublato *res ad exitum necdum perducta* fuit, & Nicolaus V. Succeſſor *plenam Concordiam reſtituit ſolennibus Concordatis Francofurti primum conceptis, poſtea Aſchaffenburgi concluſis;* ſi Concordata in ſuo *textu originario* aliud non ſunt, quam *Pacta* inter Joannem Carvajalem Cardinalem & Legatum Apoſtolicum, atque inter Fridericum III. aliorumque Statuum conſenſu *concluſa, ſubſcripta,* quod utique notorie Aſchaffenburgi contigit, dein etiam Romæ a Nicolao V. ratificata, confirmata per ſpecialem Bullam, ita quidem, ut vulgo tantum ſub nomine hujus Bullæ veniant: poſt hæc dicito mihi, qua fronte ſuſtinere audes,

Pacta Francofurtana omni vi & authoritate, *Aſchaffenburgenſia* vero non tanta unanimitate & firmitate niti, cum tamen hæc ultima ſint *vera Concordata*, illa vero tantum præliminaria, è quibus aliqua, ut ait Barthelius, *mox ſuum ſortita effectum, hodie nullum amplius Juris effectum producere poſſunt?* hinc te néc Author *Concordatorum Germaniæ integrorum*, qui idem ſentit, extricare valebit.

Omnibus notum eſt, quid per Concordata Germaniæ intelligatur: iſtæ diverticulæ & fictiones an nihil aliud tendunt, quam ut Decreta Baſileenſia ex integro reſtituantur, per quod ipſa Concordata penitus evertuntur; nam ſi hoc, ad quid amplius Concordata valebunt, & de quo concordatum fuit? accedit, quod Eugenius IV. Pacta Francofurtana circa Decreta Baſileenſia, quæ ibi à Germanis præcipue urgebantur, atque circa Proviſiones, Reſervationes Beneficiorum, de quibus modo quæſtio

verſa-

verſatur, ſtatuebant, non abſolute & in perpetuum, ſed cum limitatione, & ſolum *ad interim* approbaverit, permiſeritque in ſuo Brevi in hunc finem dato, *permittentes interim & indulgentes, quod omnes & ſinguli, qui præfata decreta receperunt, illis libere & licite uti poſſint, donec per Legatum hujusmodi, ut prædictum, concordatum fuerit, -- -- -- vel per Concilium aliter fuerit ordinatum.* At conſtat, per Legatum Succeſſoris Nicolai V. *aliter fuiſſe concordatum* in hac ipſa materia Beneficiali, quam in Decretis Baſileenſibus comprehendebatur, ideoque illud *interim* exſpiraſſe, atque ſic illa Pacta Francofurtana Concordatis præambula, uti ait Barthelius, modo nullum amplius Juris effectum habere.

Neque obſtat, quod non omnes Status, Eccleſiæ & Monaſteria ad Concordata *Aſchaffenburgenſia* concurrerint. Inanem ſcrupulum iterum tibi ſolvet Barthelius Diſſert. Gen. Cap. 2. Sect. 1. n. 3. *Nec ſubſiſtit*, ait, *ſi*

ſi dicatur, illa non fuiſſe communi Procerum ſuffragentium conſenſu condita & acceptata, eò quod, cum verba Proœmii in Bulla Nicolai V. --- --- --- expreſſe habeant, quod nonnulli dilecti filii Eccleſiaſtici & ſæculares Principes inclytæ Nationis Germanicæ conſenſerint, proinde non omnes Imperii Principes Concordatis calculum addiderint. Contrarium quippe elicitur ex ipſa Nicolai V. Conſtitutione, qua aperte aſſeritur, Concordata pro Pace & utilitate ac Nomine Nationis Allemanicæ fuiſſe inita, approbata, laudata, concluſa & acceptata, quod & declaravit Sixtus P. IV. Conſtit. ad favorem Epiſcopi & Cleri Ultrajectenſis anno 1473. *ut refert Leoninus his verbis: & nobis legitime conſtito Concordata ipſa indifferenter pro tota Natione eſſe inita* &c. Dein explica, quo ſenſu verbum *nonnulli* in Proœmio Bullæ Nicolai V. accipiendum ſit, nempe *quod non tantum unus vel alter Imperii Princeps, ſed plurimi Electores & Proceres Imperii conſenſerint*, quod oſtendit ex altero Exemplari Proœmii Concordatorum, quod

recitat

recitat Pfeffingerus, qui habet verbum *plurimorum*. *Licet ergo*, ait ulterius, *non omnes Status perſonaliter ſuum calculum Concordatis addiderint, addidêre ſaltem virtualiter, vel ſi mavis, ex Imperii hactenus conſueta praxi æquivalent ex majoritate votorum, aut conſequenter id, quod ſatis eſt, ad conſenſum totius Imperii.* Addit, haud opus eſſe *Perſonali*, ſed ſolummodo *Collegiali Statuum aſſenſu*; reliquos ſane vel expreſſe vel tacite conſenſiſſe, ſatis conſtare ex iteratis inſtantiis, quibus Concordatorum conſtantem obſervantiam eos urſiſſe liquet. Hæc igitur ſatis convellunt ea, quæ Febronius contra authoritatem & firmitatem Concordati Aſchaffenburgenſis, & quidem contra rei hiſtoriam, verumque totius Nationis ſenſum profert.

Non diffiteor, etiam poſt hæc Concordata adhuc iteratas querelas contra eadem, vel horum infractionem motas fuiſſe, quin & aliquas durâſſe usque ad tempora Maximiliani I. Imperatoris, ut patet

ex

ex decem gravaminibus Nationis Germanicæ. Sed utique ipſa querela contra infractionem Concordatorum præſupponit, Concordata acceptata & in authoritate fuiſſe? dein à quibus & in quibus cauſis illæ querelæ ſunt motæ? num ſemper à tota Natione & Imperio? an ſemper juſtæ & cum fundamento fuerunt? an nullum remedium poſitum? mox poſt Concordata querimonia ad Imperatorem Fridericum III. delata fuit, quod electiones in Germania Romæ contemnerentur, ſed absque fundamento; quippe huic querelæ ſatisfecit Calixtus III. P. anno 1457. reſpondens, ſe in his nihil aliud feciſſe, quàm quod ſibi Jure divino, & humano, atque juxta ipſa Concordata competeret, nempe *providendi Eccleſiis de Perſona magis idonea*, atque hoc jure nec uti velle, *niſi ex magna & urgentiſſima cauſa.* Alia querela ſuborta fuit, & ſæpius repetita ob exſpectativas ſeu mandata de providendo: ſed exſpectativæ in Concordatis non comprehenduntur,

duntur, dein in Concilio Tridentino ſublatæ ſunt. Alia denique ſæpe iterata fuit circa annatas & modum has exigendi: ſed annatæ in Concordatis ſtipulatæ ſunt, & circa modum exigendi ita huic querelæ ſatisfactum fuit, ut ea juſte opponi non poſſit, de quo inferius.

Interim Concordata nihilominus in Aviſamentis ad decem gravamina Nationis Germaniæ adjectis laudantur, ibique dicitur: *ſicut Regnum Franciæ pragmaticam habet Sanctionem, cui in conferendis Beneficiis innititur, ſic Imperium Romanum habet Concordata Principum, utque ea illæſa conſerventur, intereſt Cæſareæ Majeſtatis; raro tamen hactenus per ſummos Pontifices violata ſunt, & auditores Rotæ juxta illa hucusque feruntur judicaſſe.* Hoc publicum teſtimonium præponderat omnibus Febronii, aliorumque privatorum quisquiliis. Quin & ipſe Maximilianus I. Imperator, cui illa gravamina oblata ſunt, in Edicto ſubſecuto

Con-

Concordata hæc approbat, mandatque ſub pæna, ut ſedulo ſerventur apud Leodienſes anno 1518. Ferdinandus I & Mathias Imperator volunt, ut Imperii Dicaſteria inter alia etiam Concordata Nationis Germanicæ præ oculis habeant ad controverſias decidendas. Pariter Carolus V. anno 1554. mandat, ut Cameracenſes ſervent Concordata ſub indignationis pæna & mulcta.

Quæſtio præcipua moveri poteſt circa frequentiam Conciliorum generalium ob Decretum *frequens*, etiam Concordatis appromiſſum, quia in his ea Clauſula binis articulis adjecta eſt, obſervantiam duraturam, donec in futuro Concilio Generali cum Natione aliter concordatum fuerit. At ſi tanta ſunt gravamina contra Concordata, ſi clero Germaniæ tanti intereſt, ut Concilia generalia frequententur, utique ab illo tempore duo ſaltem celebrata fuêre Concilia generalia, Lateranenſe V. & Triden-

Tridentinum; ſed quare in his aliter concordatum non fuit? quare Epiſcopi Germaniæ in minimo ſemper numero in iis comparuerunt, quod ipſis exprobrat Aeneas Sylvius? Tempore Tridentini ſcimus, motus quosdam factos fuiſſe, & gravamina Imperatori exhibita, ad Concilium deferenda: res tamen ad mutationem Concordatorum, minus ad nova Concordata non pervenit, quod plane ſignum eſt, gravamina nec tanta, vel totius Nationis & Imperii non fuiſſe, neque hujus mentem fuiſſe, ut Concordata mutarentur.

Qui dicunt, ex obſervantia Decreti *frequens* aliud bonum, nempe reformationem citius ſperandam fuiſſe, his reſpondeo, prius Decreta reformatoria Lateranenſia & Tridentina ubivis acceptanda & obſervanda fore, antequam per nova Concilia nova Decreta ſtatuerentur. Quid juvant multæ leges, ſi vel contemnantur, vel non obſerventur? his viris, qui ſemper nova

Concilia poſtulant, & ut majori fiducia vel temeritate poſtulare poſſint, Concordata obtendunt non alium in finem, quàm ut non reformatio morum, ſed deformatio & depreſſio Poteſtatis Pontificiæ inde extorqueri poſſit, & Decreta Baſileenſium ex integro reſtituantur contra mentem & Spiritum Concordatorum & paciſcentis Nationis Germanicæ; quippe hic non totius inclitæ Nationis ſenſus eſt, ſed ſolum hodiernorum Scriptorum & Pragmaticorum, quorum numerus utique poſt Febronium nimium invaluit. Sed hos apte perſtringit D. Barthelius Diſſert. 3. de Concord. Germ. in Præfat. num. 21. *Natio adduci hactenus nunquam potuit, utut à multis intempeſtivis antiquæ Diſciplinæ amatoribus & fautoribus,* NB. *forte etiam Catholicis, ſollicitaretur, ut reſervationes Pontificias vel omnino recuſaret, vel ſaltem ad parvum Concilii Baſileenſis modum velut poſtliminio reductum iret, pro indubitato habens, antiquam equidem Diſciplinam, ſi in ſuo adhuc ſit vigore, laudabiliſſime retineri*

neri, conſervarique; aſt æque tamen irreligioſum eſſe, eandem -- -- -- nullis perpenſis circumſtantiis, magisque ex partialitatis Spiritu, quam prudentis œconomiæ Zelo revocare velle. Similia habet ibidem. n. 7. ubi ait, Proteſtantes ſæpe ſæpius inſtigaſſe Principes Catholicos, ut ſuum ſequentes exemplum à Concordatis plane recederent, & ſaltem favorabile illud Decretum Concilii Baſileenſis amplecterentur, ſed hactenus non eviciſſe, ut à fide ſemel data deſciſceret Natio. Vides, aliam Nationis, aliam Pragmaticorum circa Concordata mentem & ſenſum eſſe. Sed quid? ſi tandem vincant Proteſtantes, ut Natio à fide ſemel data modo deſciſcat? abſit ab inclita Natione hæc infamia!

Accedit Conciliorum congregandorum difficultas, quam jam ſupra Cap. V. de Conciliis in Not. & in appendice iterato oſtendi. Eandem jam tum præſenſit Eugenius IV, quando Nationi Germanicæ in Con-

ventu Francofurtano inter alios Concordatorum articulos præliminares Concilium generale petenti in ſuo Brevi reſpondit: *Nos veſtræ petitioni propter multiplices rationabiles cauſas, & quia Regum & Principum aliorum diverſa ſententia fuit, rationabiliter annuere non potuimus.* Notum eſt, quot & quantæ remoræ interpoſitæ fuerint, donec Concilium Tridentinum in Generale excreverit, & quamdiu exſpectandum erat, uſque dum Epiſcopi Galli & Belgæ advenerint. Sed & hodie hæc difficultas multum aucta fuit, prout loc. cit. monſtravi, atque inde præcipue, quia modo palam etiam à Catholicis quibusdam Rom. Pontifici Primatus Jurisdictionis, quæ tamen catholica ſententia atque doctrina eſt, omnisque fere authoritas in Conciliis generalibus denegatur; hinc profecto Vicarii Chriſti & Petri ſucceſſores juſtè & neceſſario à Conciliis generalibus abhorrere debent, quia vel cogi non poſſent ad dimittenda ſua jura divinitus obtenta, vel non abs gravi

cauſa

cauſa timendum eſt, ne ſtantibus hisce principiis tota Eccleſia in acephaliam & ſchiſmata abeat. Vide etiam ob decretum *frequens* adæquatam reſponſionem inferius §. 5. de *annatis* in Not. in fine.

Sed ut Febronium cum ſuis ex Barthelio totaliter convincamus, Proteſtantium & Acatholicorum, qui Concordatorum hoſtes ſunt, principia, querimonias contra eadem Concordata in medium proponemus, ubi patebit, Febronium cum his in omnibus plane conſentire.

D. Barthel Diſſert. Gener. de Concord. Cap. 3. Sect. 1. ſic exorditur: *aſpera nimis, conſtantis veritatis, pacis publicæ ac fidei germanæ tenaci animo haud digna & exaggerata cenſura ex Proteſtantibus minus moderati authores perſtringunt Concordata Germaniæ, dum illa velut imperatoriæ Majeſtati derogatoria, injurioſa, extorta, falſa, & venenata ratione perſuaſa, iniquis artibus obtruſa, libertati, exiſtimationi & utilitati Imperii Romano-Germanici*

manici penitiſſime contraria , ab Imperatore Friderico ſegniter rem Imperii tractante, ut loquitur Lehmannus, — — — cum conſenſu paucorum Principum, nimirum non niſi Moguntino, & uno alterove è raſa cohorte annuentibus, ut inquit Nordermannus, confecta, verbo Reipublicæ peſtem traducunt, inſimul à Rom. Pontificibus toties, imo vix non ſemper infracta. Proſequitur dein ex Conringio, nihil obſtare, quo minus Germani in priſtinam ſe vindicent libertatem, id tamen ideo non fieri, quia nemo Cæſarum hoc ſerio agit, partes Imperii diſſident, & quisque ſibi ſtudet: Dei vindictam eſſe ob ingratitudinem iniquorum Epiſcoporum erga bonos Cæſares ſummos horum Benefactores.

Ulterius dein in longum producit hiſtoriæ ſeriem, quam adſtruit Conringius, ut ait Barthelius, in multis aculeatam. Jus conſtituendi Magiſtratus Eccleſiaſticos, quos inter Epiſcopi eminent, Juris Majeſtatici nobiliſſimam partem eſſe, & ad il-

lum

lum , cui ſumma in Republica Poteſtas, ſive Majeſtatis commiſſa eſt, ſpectare: hoc jus primitus exercuiſſe Imperatores Romanos & Reges Germanorum, Francorumque dando Eccleſiis Epiſcopos, electos confirmando, eadem etiam in Sede Romana ordinando uſque ad Hildebrandum, Gregorium VII. dictum : qui & poſtea ejus ſucceſſores ſub prætextu Simoniæ omne jus Imperii in Romanam Sedem everſuri inveſtituras è Laicorum manibus damnarunt, ita ut Epiſcopis Germanis ipſos Papæ auſus in perniciem Imperii promoventibus Henricus V. anno 1121. jus inveſtituræ per baculum & annulum Pontifici Calixto cederet. Ajunt, hoc primum Concordatum eſſe, per quod maximum circa Sacra Jus extra Germaniam in Pontificem tranſiit. Sicut autem Cardinales ſibi ſolis electionem Pontificis vindicare auſi ſunt, ſic in Germania ad ſolos Capitulares Canonicos Cathedralium Eccleſiarum eligendi facultas pervenit, *quem eligendi modum Fridericus III. etiam lata*

aurea Bulla de libertatibus Eccleſiarum inſcripta tanquam canonicum confirmavit, cum tamen electio illa neutiquam antiquis Canonibus conveniat, ac ideo nullo modo canonica dici poteſt, cum Canonici, qui ſe ipſos Sæculares & Irregulares ſolent nominare, proprie loquendo Clerici non ſint, licet abuſive nomen hocce tribui ſueverit. Hinc cum neceſſario ad Laicorum ordinem referri debeant, ſequitur illos nequidem per recentiores Pontificum Canones ad electionem admittendos. Abſonum porro eſſe, quod Canonici homines privati, atque haud raro maximis vitiis dediti, interdum etiam ſtupore inſigni laborantes facultate gaudeant, committendi integras Principales Poteſtates aliis ſui ordinis hominibus, & quidem ſuo ex arbritrio, nullo prævio impetrato Imperatoris aſſenſu, nulla etiam ſubſequente ejus confirmatione, cum tamen in omni bene conſtituta Republica Magiſtratuum creatio in ſummæ Poteſtatis civilis arbitrio eſſe debeat.

Imo calculum plus exercere Proteſtantes, ait Barthelius, quando dicunt, Epiſcopos

poſ ſervos fieri cœpiſſe Romanæ Curiæ ob reſervationes & Proviſiones Papales, ob electionum controverſias ad Romanam Curiam deductas, ob ligium ſeu juramentum ab Epiſcopis Pontifici præſtitum, ob confirmationes Epiſcoporum à Pontifice petendas, ob formulam, qua ſe Dei & Apoſtolicæ Sedis Epiſcopos fateri coguntur, ob ſpolia defunctorum Epiſcoporum, ob Annatas, Pallium, unde ingentes pecuniarum Summæ exigi cœperunt. Tandem ob tædium immanis Dominatus Epiſcopi jugum grave excutere nitebantur; hinc Concordia in Concilio Conſtantienſi cum Martino V. P., item cum Eugenio IV., ac denique cum Nicolao V. inita fuit: fructu ſperato Germanos Papiculorum calliditate deluſos eſſe, per hæc Concordata exiguam Poteſtatem in conferendis Beneficiis ordinariis collatoribus relictam fuiſſe, neque has reliquias intactas & illibatas manſiſſe: oblatis anno 1522. Oratori Pontificio centum gravaminibus Pontifices quævis grata promittebant,

 ſed

ſed fractis Proteſtantium viribus Germanos fallaci hactenus ſpe lactatos inanes dimiſerunt, imo ipſos Germanos infractionis reos poſtulavère: Pontifices Concordata meram gratiam & Privilegium continere dicunt, ſibi facultatem eſſe, ea pro arbitrio & ſolitarie interpretandi, atque vel in totum, vel in partem tollendi, hinc Germaniam haud immerito *terram obedientiæ* dici, & ſoli Imperatori aufferri per Concordata, quod reliquis Regibus licet.

Proſequitur idem Conringius, pro bono Imperii conducere, imo neceſſarium eſſe, ut liberetur à Pontificis Dominatu, idque nec injuſtum, nec impoſſibile fore: non injuſtum, quia Papatus *nullo divino Jure* nititur, *ſive quoad leges ferendi, ſive judicandi, ſive Epiſcopos conſtituendi facultatem; unde in his improbe fictis præſcriptione non adjuvatur. Quæ competunt ex conventione, cum ipſi nunquam non violaverint Pacta, pergantque in faciendis injuriis, ſolutum eſt vinculum*

culum, adeoque in Germania haud amplius tenetur ſtare illis Pactis, imo in compenſationem infinitarum injuriarum acceptarum æquum eſt, etiam id, quod fortaſſe reliquum veri Juris, Papis eripere. Non etiam ea eſt Pontificum Potentia, ut per eam haud liceat, improbum Romæ jugum excutere, reapſe enim unice nititur inani ſuperſtitione, qua ubi animi fuerint purgati, illico ſponte evaneſcit.

De Canonicis Cathedralibus ait, quia electio Epiſcoporum ipſis non competit ullo præcepto divino, nil officere uſum 400. annorum, dum lex poſitiva vim habeat ſummam ex arbitrio Poteſtatum Civilium, ideo Imperatorem ac Status impoſterum poſſe electiones Epiſcopales aliter inſtituere: quod ſi Collegium reluctatum fuerit, nihil timendum eſſe, quia vana eſt ſine viribus ira, & plus quam ſatis Cæſari, Ordinibusque Imperii ad manum eſſe, quo privatorum aliquot, & imbellium hominum pertinacia frangatur. Tandem proſequitur Barthelius:

Plures

Plures porro idem (Conringius) *pergit deducere indignas conſecutiones : ergo, inquit, nulla eorum, quæ in Corpore Juris Canonici de Epiſcoporum ſive electione, ſive confirmatione, ſive poſtulatione, aut uno verbo de Conſtitutione Epiſcoporum agunt, inſtituta Germaniam obligant, ſed tolli è medio poſſunt & debent, quandocunque fuerit commodum. Ergo cauſæ Epiſcoporum &c. ad forum Romanum hactenus tractæ ab Imperii Judicibus arbitrandæ. Ergo cum Epiſcopi ſint Germaniæ Magiſtratus, nullo modo ferendum, ut conſtituantur à Papa, quando quis in Curia moritur; nefas eſt, ut penes illum ſit jus confirmandi, dandi Pallium &c. Ne quid dicam de Proviſionibus, reſervationibus, gratiis exſpectativis &c. ergo Epiſcoporum Sacramentum pene ligium, quo Papæ adſtringuntur, cœpit in præjudicium Proteſtantium, quos diris devovet Papa; imo cedit in præjudicium totius Imperii, ſi quando Pontifex, ut factum eſt ſæpius, vel anathematis fulmine, vel bello Imperatorem petat; aut Imperatoris ſane, aut Rom. Pontificis*

tificis caſtra ſequenda fuerint Epiſcopis, cujus autem potius ſecuturi ſint, haud certo dixerim; id conſtat, plerumque contra Imperatorem magno Germaniæ noſtræ malo ſtetiſſe. Ergo graviſſimus morbus, adſtipulante Puffendorfio, Germaniæ eſt, quod magna pars eorum, qui cives ejusdem audiunt, Superiorem agnoſcat, qui extra ipſorum Rempublicam eſt conſtitutus, credatque tam efflictim deperire eam Nationem Pontifices, ut ipſius Salute nihil antiquius ducant, meliusque Romæ perſpici, quid Germaniæ ex uſu ſit, quam in ipſa Germania. Ergo beatior indubie fuerit noſtra Respublica, ſi omni illo Pontificis jugo excuſſo in eam libertatem ſe aſſerat, quam olim habuit. Ergo abſurdum eſt, & ab omni Reipublicæ bene compoſitæ moribus alienum, integras Principales Poteſtates, quales habent Epiſcopi in Germania, ab hominibus imbellibus & privatis Canonicis, videlicet ex arbitrio aliis ſui ordinis committi. Ergo longe eſt abſurdiſſimum, illas electiones fieri nullo prævio vel accedente Cæſaris imperato conſenſu, nulla etiam ejus ſubſequente

con-

confirmatione. Ergo ex re Germaniæ fuerit, non permittere cumulationem Epiſcopatuum, Abbatiarum; cum periculoſa Reipublicæ ſit nimia paucorum potentia. Ergo abolenda conjunctio eccleſiaſticæ & politicæ poteſtatis, cum videatur eſſe impoſſibile, ut rite faciat officium ſuum Epiſcopus, qui adminiſtratione rerum temporalium eſt diſtrictus &c.

Hæc omnia ex Barthelio fuſe deſcribenda duxi, ut pateat, quinam ſint revera Concordatorum Germaniæ hoſtes, ac contra ea ut plurimum ſua gravamina extollant, non parcentes falſitatibus, mendaciis, calumniis, opprobriis: dein qualiter Febronius cum iisdem aperte concordet ſaltem in iis, quæ Rom. Pontificem, ejusque Poteſtatem tangunt, & quô tandem alia ejusdem principia tendant. Talia Principia equidem in Proteſtantibus Acatholicis, qui in ſuo Religionis Syſtemate nullam aliam Eccleſiæ Poteſtatem & Jurisdictionem, niſi eam, quæ Magiſtratuum & Civilis eſt, agnoſcunt, utcunque ferenda forent, ſed

à Catholicis Scriptoribus ea foveri, abominandum eſt, palamque fit, quò ſenſim erronea illa opinio, quo Rom. Pontifici Primatus Jurisdictionis in Eccleſia denegatur, deducat, cum pari fundamento etiam omnis Jurisdictio Epiſcopis abnegari poſſit, quia utique illa verba ſcripturæ, omnibus Apoſtolis dicta, *quæcunque alligaveritis, quæcunque ſolveritis, paſcite, qui in vobis eſt, gregem &c.* non plus dicunt, neque magis ac clarius Jurisdictionem important, quàm illa verba Chriſti ſoli Petro dicta, *tibi dabo claves, quæcunque ſolveris, quæcunque ligaveris, paſce oves meas, paſce agnos meos.* Conſequenter Epiſcoporum authoritas, quæ modo in ſpeciem adhuc aſſeritur, ſi iſta principia ubivis obtineant, facile quoque deturbanda erit, omnis ſacra Poteſtas ceſſabit, Eccleſia Poteſtati profanæ ancillari cogetur; imò nequidem amplius ea Eccleſia erit, quæ divinitus & à Chriſto conſtituta fuit. En apertiſſimam ſequelam Febroniani Syſtematis, & hujus conſenſum cum Acatholicorum principiis.

Sed quid ad hæc clariſſimus noſter Barthelius ? hic plane contra Proteſtantes & Febronium nobiſcum ſentit multis in locis, & præcipue opuſc. *de jure reformandi antiquo.* Item in diſcurſu academico *Regale Sacerdotium* intitulato. Hoc vero loco apertiſſimas falſitates contra Religionem Catholicam ut refellat, operæ pretium eſſe non cenſet, ſed fere ſola retorſione utitur : ſic enim habet :

Prolixum nimis foret, exceptiones; quæ ſive in facto, ſive in jure contra hactenus allegata opponi poſſunt, hoc loco congerere, quarum potiores ex contextu hujus & præliminaris Diſſertationis colligere licet, reliquæ vero alibi partim deductæ ſunt, partim adhuc deducentur; ſanæ hæc omnia, ſi quis pari uti vellet irreverentia in Imperii fœdera, eg. Pacem Religioſam & Weſtphalicam, facile in Proteſtantes retorqueri poſſent; & ſi hoc modo Catholici argute diſcurrere ducerent, æque indulta in Imperio Proteſtantibus jura ſubrui poſſent; pactaque pub-

publica nullo negotio diſſolvi. Si quis enim diceret cum Politicis, præcipue exteris, beatiorem ſore Rempublicam noſtram, ſi vel extirpato proteſtantico nomine, vel ſaltem ſuppreſſo libertas priſtina & avitæ fidei unitas per turbulentam Lutheri & Calvini doctrinam miſere ſciſſa hac ex parte vindicaretur, & abolitâ illâ Pace male religioſâ, cujus voragine tot bona eccleſiaſtica abſorpta, & Jurisdictionis eccleſiaſticæ ſuſpenſio extorta, invito & contradicente Pontifice, in ſtatum priſtinum denuo reſtitueretur Germania. Si quis aſſereret cum Authoribus Gallis dicendo. 1. Quod morbus Reipublicæ graviſſimus ſit animorum diviſio per varios errores, qui veluti totidem elementa ſibi continuo obluctantur, quod nullum validius ſit ſervandæ reipublicæ adminiculum, quam ſi ſublatâ Autonomiæ diſcordiâ ſubditi ad unam fidem exemplo Galliæ ſuaviter compellantur. Si quis conveniret cum Scriptoribus Italis dicendo. 2. Quod Majeſtati Imperii ſit indignum, tolerare impune ejusmodi refractarios, qui contra Wormatienſia

Imperii Statuta publice proteſtantes ad arma & fœdera adverſus Majeſtatem Imperatoriam etiam cum externis inita convolârunt, totamque afflixerunt, & ſub reformationis prætextu deformarunt Germaniam, ut teſtatur bellum & fœdus Schmalcaldicum, bellum Mauritianum, Colonienſe & Argentoratenſe &c. Si quis ratiocinetur cum iisdem dicendo. 3. *Quod ſit Imperio ſumme periculoſum, Lutheri & Calvini ſeveros Sectatores in ſinu fovere & alere, & pro argumento adduceret Tricennale bellum, quo veluti claſſico â Proteſtantibus in ipſum Imperium ſollicitata Turcia, excitata Gallia, armata Suecia, iis Patriæ ubique preſſæ anguſtiis, cladibus ac ruinis, ut non niſi weſtphalicis tabulis, puta eccleſiaſticis ſpoliis ac Imperii direptionibus & detrimentis irreparabilibus ſedari potuerit poteſtas. Si quis iſta urgeret* 4. *cum aliis dicendo, ejusmodi diverſarum Religionum NB. Tolerantiâ Catholicis Imperii Statibus non conſultum eſſe, præprimis eccleſiaſtico Ordini, quem authoritate, fortuniſque exuere, dicteriis proſcindere, Populi*

odia,

odia, Principum arma in eos concitare, Privilegiis avitis ſpoliare, ſæculari foro ſubiicere, Religionem in Imperio avitam & antiquam veluti Idololatriam traducere &c. voti & moris eſt. Si quis iſta concluderet, & diceret 5. *quod nec Imperatori Auguſto, nec antiquo Imperii hierarchico Syſtemati ſatis cautum ſit ex principiis & conatibus non paucorum Publiciſtarum in id hodie præcipue intentis, ut hierarchiæ eccleſiaſticæ ædificium ſubruant; Imperii Ordines Eccleſiaſticos viles faciant; avitis Privilegiis, Præeminentiis & juribus deturbent, cum ſæcularibus Statibus comittant, ipſi Cæſari, quod ex Jurium Papalium translatione una manui ei largiri ſimulant, altera reapſe auſſerant, Majeſtatem Capitis improprie talem, verbalem & cæremonialem, & velut pro ſimulacro ſtatuant; Imperium ſenſim ad Statum Oligarchicum & irregularem, vel ut exteri loquuntur cum Puſſendorſio, ad monſtroſum redigant, atque ut tandem ad fatale inter Sacerdotium & Imperium diſſidium redintegrandum, nec non ad Membra cum Capite in Eccleſia &*

Imperio periculoſe & pernicioſe collidenda, & ad turbas inteſtinas ciendas, ſubdola arte ſollicitent, provocentque.

Addit poſtea Barthelius, Concordata rationabilia & utilia eſſe, ex facto probari, quod toties lege publica munita ſint, ideoque probanda & ſervanda eſſe, minime attento, quid cogitari, vel fortaſſe melius fieri potuerit, ubivis in omnibus Aulis, Curiis & Magiſtratibus abuſus eſſe & vitia, etiam apud Proteſtantes circa Jurisdictionem Eccleſiaſticam, Beneficiorum collationes, reſervationes, neque iis ideo carere, quia ea omnia apud ipſos nunc â Poteſtate & foro ſæculari prodeunt. Ad æmulationem ſemper opponi praxin Galliæ, ſed neque hìc omnia nitida, ac ab abuſibus munda eſſe, id teſtari Gallorum querelas ad Innocentium XI. in litteris anno 1679. ad Ludovicum XIV. datis apud Eugenium Lombardum *de Regal. Sacerdot.* fol. 23. ubi ait Pontifex: *Plurimorum litteris & ſermone Nos pro comperto habemus, omnia dete-*

deteriore indies loco eſſe, & prætextu Regaliæ hujusmodi Beneficiorum collationes, & canonicas Inſtitutiones impediri, Epiſcoporum Authoritatem peſſumdari, Eccleſiaſticam Diſciplinam, ordinemque turbari, novam denique praxin veteri Eccleſiæ praxi & divinæ Inſtitutioni contrariam invehi à ſæculari Poteſtate, neque ea clam aut timide fieri reperimus, ſed aperte & manu regia. Et tamen Gallia Concordata habebat.

Denique concludit Barthelius, non defuiſſe Rom. Pontifices ad tollendas querelas, etiam poſt Concordata enatas, in hunc finem mandata de providendo & gratias exſpectativas in Concilio Tridentino conſenſu Summi Pontificis ſublatas fuiſſe, in Beneficiis adhuc reſervatis eos hunc tenere modum, ut nullum conferre velint, niſi *in forma digno*, vi cujus impetrans ſuo ordinario probare debet, ſe ejusmodi Beneficio non indignum eſſe, nec niſi ex prævio ejusdem Ordinarii ſuper idoneitate teſtimonio

Proviſio *in forma gratioſa* decerni & impertiri ſolet. Extare ſpeciales Conſtitutiones, quibus exceſſus in exigendis pecuniis pro expeditione litterarum Apoſtolicarum Officialibus ſub graviſſimis pœnis prohibentur, quod etiam cautum fuit in Regula Cancellariæ 67ma.

Supereſt, ut ſilentio non prætereatur id, quod Febronius cit. Tom. IV. adhuc addit: *ſi vis* (Papæ) *fuiſſet illata*, nempe per Concordata, *nec valuiſſet ſe adverſus eam ullo facto defendere, potuiſſet quidem factum tolerare, attamen jus integrum retinere modis omnibus debuiſſet.* Revera ita factum fuit; jus retinuit, factum toleravit Pontifex; D. Barthel. enim expreſſe ait, hic non quæri de jure ſummi Pontificis reſpective ad Concordata circa collationem Beneficiorum, ſed de uſu & exercitio hujus juris, atque illud, non jus per Concordata ligatum fuiſſe.

Interim Febronius per illa verba videtur, quodamodo fateri, aut ſaltem non negare,

gare, Pontifici vim illatam, atque Concordata extorta fuiſſe, quin etiam nec alii Germani Scriptores tacent minas, quæ Eugenio IV. intentatæ fuerunt. Itali autem Scriptores ex hoc facto non abs fundamento animadverſiones & ſequelas deducunt, quæ Febronio nequaquam placere poſſunt. Cardinalis Turrecremata Lib. 2. Cap. 10. de Bulla adhæſionis ad Concilium Baſileenſe ita habet: *ut fertur, Andreas Venetus Dominii Venetorum tunc orator, & aliqui Domini Cardinales tunc apud Eugenium præſentes, timentes futurum magnum Scandalum in Eccleſia, minati ſunt præfato Domino Eugenio, quod niſi Bullas illas Adhæſionis conderet, ipſum ſolum recedentes relinquerent. Unde præfato Domino in lecto decumbente, præfati Domini referuntur, Bullas illas taliter, qualiter expediviſſe, & miſiſſe Baſileam.* Idem Turrecremata dubitat, an hæ Bullæ genuinæ ſint; ſiquidem tunc temporis Papa ærumnis, morboque confectus forte nec vidit, quæ ſub nomine ejus emanarunt, cum etiam

 proli-

prolixiores aliæ Seſs. 16. recitatæ ad univerſos fideles in ſui Defenſionem inſcriptæ, Eugenio ſuppoſitæ fuerunt teſte Spondano ad ann. 1433 num. 23. & 24. Pariter Principes Germaniæ neutralitatem amplexi Eugenio in ultima infirmitate decumbenti minitati ſunt, ſe ejus Depoſitioni à Baſileenſibus factæ adhærere velle, niſi horum Decreta approbaret.

Dicunt igitur illi Scriptores: ſi conſideretur, Schiſma in Concilio Baſileenſi jam fuiſſe conflatum, eos ipſos, qui Eugenii partes ſequebantur, defectionem minitari, etiam Germaniæ Principes prius neutralitatem amplexos jamjam ei obedientiam negare, & pariter defectionem minitatos fuiſſe, niſi articulos à ſe propoſitos approbaret, dein hæc omnia Eugenio graviter decumbenti propoſita fuiſſe: his, inquiunt, conſideratis, quis non videt, tales minas ad incutiendum graviſſimum metum, atque terrendum, concutiendumque virum conſtantem

ſtantem

ſtantem peraptiſſimas, multo magis hominem ſenem, gravi morbo oppreſſum, imbellemque factum; conſequenter actus ſubſequentes, tam violenter extortos irritos eſſe juxta regulam S. Athanaſii Epiſt. ad Solit. vit. agent. *Non eſt cenſenda ejus ſententia, quam minæ & terrores extorſerunt, ſed ea quam protulit, cum liberos haberet affectus.* Nec refert: quod poſtea Nicolaus V. liberrime in Concordata conſenſerit: quippe priora idcirco haud minus ſunt metu & violenter ab Eugenio extorta, quamvis ea etiam alleget Nicolaus, atque ipſe etiam Nicolaus in hac cauſa antea Eugenii in Germania Legatus, horum quoque articulorum primarius paciſcens, Germanorum duritiem jamjam expertus, poſtea non potuit non conſentire, quippe ſimilia ſibi, quæ Eugenius, timere debuit.

Hæc non mea ſunt, ſed aliorum Scriptorum, præcipue Italorum, neque ipſi, ut jam dixi, Germani illas minas diffitentur.

Sed inde ſaltem hoc conficitur, Romanos Pontifices ab adverſariis falſo accuſari, quod Germanos per Concordata deluſerint, eaque ab his extorſerint; nam ſi revera Concordata extorta eſſent, certe non à Germanis per Pontificem, ſed potius à Pontifice per Germanos extorta fuiſſe dicendum foret.

§. V.

Indagatur in Originem Annatarum.

Earundem illegalitas, tam quoad ſubſtantiam, quam in modo oſtenditur.

Romani Collationibus, Proviſionibus & Confirmationibus Beneficiorum ſibi attributis, etiam cogitare cæperunt de fructibus Beneficiorum aquirendis, ſic ut tandem unius anni reditus, aut certa pro eis pecuniæ Summa ipſis ſolveretur, neque ante ſolutionem Bullæ ex Cancellaria extradebantur. Diu diſputatum fuit, & adhuc quæritur, an & qualiter hæ annatæ *à vitio Simoniæ* excuſari valeant? ſaltem eas novum onus eſſe, infir-

mo

mo nixum fundamento, Juri genuino & divino contrarium, certum eſt. Ante Bonorum diviſionem & erectionem Beneficiorum Epiſcopi erant pleni adminiſtratores rerum temporalium ſuorum Diœceſium, & dum mortuo Beneficiato Beneficium iterum coaleſcebat cum ſuo Epiſcopatu, tanquam cum ſuo ſtipite, illiusque fructus veluti quidam rivuli ab Eccleſia matrice dimanantes ad ſuum fontem refluebant, ideo in ſua poteſtate eſſe credebant, vacantium Eccleſiarum fructus pro neceſſitatibus ſibi reſervare. Sed poſtquam in Concilio Lateranenſi III. & IV. Epiſcopis Semeſtre pro conferendis Beneficiis præfixum, atque inhibitum fuit, Eccleſias novis exactionibus onerare, cœperunt hi priſtinum jus ſuum munire aut reſuſcitare reſcriptis Pontificiis, ita ut Annatas ex vacantibus Beneficiis percipere poſſent, uti patet Cap. 32. X. de verb. ſignif. Cap. 10. de Reſcript. in 6. & apud Mathæum Pariſium ad ann. 1246. Verum hæ rationes applicari non poterant ad Eccleſiam Romanam,

nam, & tamen jam tum quæritur Durandus Epiſcopus Mimatenſis, magnas pecuniarum ſummas ex vacantibus Beneficiis Romam delatas fuiſſe. Thomaſinus quidem contendit, hic nondum agi de Annatis proprie dictis: ſed negari vix poteſt, in his exactionibus verarum Annatarum occaſionem & originem quærendam eſſe.

1. Annatarum originem alii tribuunt Joanni XXII. alii Bonifacio IX. Franciſcus Berthier Jeſuita Clementi V., qui à ſollicitationibus Epiſcoporum Angliæ, Annatas Beneficiorum ſuæ Diœceſis pro ſe frequenter petentium, occaſionem nactus tandem anno 1305. cogitavit, & dixit: *poteſt ſibi Superior appropiare commodum, quod poſtulat inferior.* Sic ſibimet Annatas addixit, cujus dein exemplum alii ſecuti ſunt. Plura & egregia congeſſit Pfeffingerus in vitriar. Quidquid ſit de origine, illud certum, quod forma, quæ in illarum exactione & ſolutione hodie ſervatur, primum à Bonifacio IX. inducta ſit.

2.

2. Quod favore Annatarum hactenus plauſibilius productum fuit, & proferri valet, nempe Papæ ſubveniendum eſſe ab inferioribus Eccleſiis ad id reſpondit, in Concilio Conſtantienſi Natio Gallica Art. 17., quod quilibet Epiſcopatus & Epiſcopi habeant reditus pro dotatione & ſuſtentatione ſua, quæ ſuffecêre, & ſufficere poſſunt cum induſtria, & alia, quæ ordinarie superveniunt. Si non ſufficiant reditus Epiſcopi Romani, primum debet ſubſidium requirere à Clero ſuæ Civitatis & Diœceſis, deinde ſuæ Provinciæ, per modum Subſidii Charitativi temporalis, non perpetui cenſus, poſtmodum ab aliis Eccleſiis immediate ſubditis poteſt ſubſidium benigne implorare, cauſâ neceſſariâ ſuppoſitâ, expreſſâque & verâ honeſte non poſſunt denegare ad tempus. Alia non minus ſolida ratione Annatis ſe opponebat Natio Hungarica apud Franciſcum Kollarium, qui ait, ſi Annatæ exigantur ratione confirmationis, electionis Prælatorum, id laborare vitio Simoniæ:

ſi

ſi titulo ſubſidii iſto omnium maxime egere Hungaros contra frequentes Saracenorum incurſus. Rogandum eſſe Pontificem, ut remittat nova illa ſubſidia veteribus Annatis addita.

3. Ad objectionem petitam à praxi inferiorum Prælatorum, exigentium temporalia ab admittendis ad Poſſeſſionem Beneficiorum, vel ſtatum regularem, reſpondet Gerſon tract. de Simonia, nempe multa mala fieri, non ſequendam eſſe multitudinem ad faciendum malum.

4. Etiam illa objectio petita à conſenſu eorum, quibus in Romana Curia providetur, à Gallis in Concilio Conſtantienſi reſponſum tulit: ſcilicet ſemper intervenit coactio, quia litteræ Romæ non expediuntur, niſi ſolutâ taxâ, ideo in Provîſis ceſſat libertas ſolvendi, tollitur conſenſus, & impeditur omnis præſcriptio.

5. Concilium Baſileenſe Annatas prohibuit, ea tamen lege, ut *congruum* aliunde

ſubſi-

ſubſidium Rom. Pontifici ſubminiſtraretur. Si omnia ad normam & ſtatum ſacrorum Canonum redirent, non indigeret Curia tot officialibus, proin facilius his ſubſidiis carere poſſet ac deberet. Georgius Vicelius in Elencho abuſum ait: *diſpiciatur, num expediat Chriſtianiſmo tantam alere curiam, cujus pars maxima ad nihil vacat aliud, niſi ut emulgeat Epiſcopatus, exſugat Abbatias; deglubat Prælaturas, expilet citatos, excoriet damnatos. --- --- --- Breviter aurum & argentum, quod Petro non erat, emungat ab omni Natione, & hoc ad delicias Sæculi abutatur. Hæccine Apoſtolica? hæccine boni Exempli?*

Per annos mille ducentos & amplius Dignitas Papalis honeſte ſine Annatis retenta eſt: his igitur opus non erit, ut porro ſuſtineatur. Urbanus II. & alii Pontifices expeditionum in terram Sanctam Authores non impoſuerunt Annatas.

Dum Nuntii Eugenii Papæ quærebantur in Concilio Baſileenſi de Decreto abroga-

tionis

tionis Annatarum, dicentes, opportere Sedem Apoſtolicam abundare & potentem eſſe, ut liberalis eſſe poſſit exemplo illorum Pontificum, qui SS. Athanaſio, Chryſoſtomo, Thomæ Cantuarienſi, de Sedibus propriis pulſis opem & ſubſidia contulerunt, & Gregorii M., qui uſque in Jeruſalem indigentibus vitæ neceſſaria ſubminiſtrabat: reſpondit Cardinalis Julianus, quod his omnibus non de Annatis ſubventum fuerit, neque hæc vocabula tum audiebantur.

6. Annatæ in Concordatis Galliæ non habent ſolidum fundamentum, hinc Legatis Henrici II. ad Concilium Tridentinum mandatum fuit, Patribus inſinuare, Papæ in Regno Francorum ad illas nullum jus eſſe, quod anno 1579. Parlamentum Pariſienſe ad Henricum III. obſervavit. P. Berthier refert, Annatas ex univerſo Regno Galliæ annuatim non importare, ultra ducenta millia librarum, & ideo ob hanc ſummam non adeo exceſſivam, & alias rationes tolerari à

Regi-

Regibus. Juxta alias fideliores fors relationes titulo Annatarum, diſpenſationum, & aliarum romanarum exactionum annue ſaltem quingenta millia librarum è Gallia Romam deportantur, quod à tempore Franciſci I. intra 250. annos ſecundum modernum monetæ valorem conficit ducentos quinquaginta milliones librarum. Adde Nationis Gallicæ in Concilio Conſtantienſi publicam declarationem de Annatis non ſolvendis apud Herman. van der Hardt.

7. Teſte Victorio Siri Michael Epiſcopus Lamecenſis Joannis IV. Luſitaniæ Regis ad Urbanum VIII. Legatus demonſtrat, ex ſolo Luſitaniæ Regno ob Diplomata & alias cauſas quingenta Scutatorum millia quot annis Romam deportari.

8. Sed nec Germanis magis parcitur. Martinus Meyer Cancellarius Moguntinus Epiſtolâ ad Æneam Sylvium ait, mille modos excogitari, quibus Romana Sedes aurum à Germanis tanquam Barbaris extrahat,

ut Natio quondam inclyta, ad inopiam nunc redacta, ancilla & tributaria facta ſit. Legatus Moguntinus in publico Conventu Imperii retulit, à Trevirenſi 30. Ducatorum millia peti pro Pallio, pari modo Moguntinum vexari, in Italia Archi-Epiſcopatus eſſe, qui pro Pallio non ſolvunt ultra centum Coronatos. Legatus Cæſareus ſubridebat dicens: ſcribendum Papæ, ſe, niſi Pallii taxam remittat, Lutheri ſectam amplexuros. Legatus Moguntinus repoſuit, jocum hunc male verti poſſe, cæteroquin efficaciſſimum id fore remedium, ad inſinuandam Romanis moderationem.

9. Cum in exactione Annatarum toties excederent Romani, multum conqueſti, & de iis abrogandis apud Cæſarem egerunt Ordines Imperii in Diæta Confluentina anno 1479., item apud Maximilianum II. anno 1510., ac in reſponſione Cheregato Nuntio Apoſtolico data in Co-

mitiis

mitiis anno 1523. adde Litt. Caroli V. Imp. ad Adrianum VI. PP.

10. Natalis Alexander quidem Annatas *titulo Subſidii charitativi*, in quod Principes vel Nationes partim tacite, partim expreſſe conſentiunt, à vitio Simoniæ & Injuſtitiæ liberat; nihilominus hiſtor. Eccleſ. tom. 8. pag. 581. docet, eas revocandas non eſſe, *quamdiu Concordata fideliter ſerventur.* Hac reſervatione *in theſi* nihil æqum magis eſt ac naturale. Sed hæc conditio non ſervatur, futurum Concilium, ut de Annatis & de alternativa menſium aliter ordinetur, adhuc exſpectatur. Et quid de illis, qui ejus convocationem ſtudio declinant.

11. Duo Epiſcopi in Francia à Rege nominati à Biennio non reſidebant in ſuis Diœceſibus, nempe ut interim expenſas Bullarum Romanarum ex ſuorum Epiſcopatuum fructibus recuperent. Nec dubitat Febronius alios idem feciſſe, ne primo

ingreſſu debitis obrupti deinceps perpetuo egeant. Gayot de Pitaval *dans les cauſes celebres* tom. 12. ait, Cancellarium Duprat fuiſſe, qui Leoni X. & Franciſco I. Concordatum ſuaſit, vi cujus omnes Epiſcopi & Abbates in anteceſſum tenentur ſolvere fructus primi anni, & uſque ad ſolutionem ſunt excluſi ab adminiſtratione Monaſteriorum & Epiſcopatuum. Sed fors nimium imponitur Cancellario Duprat. Abrogatis in Concilio Baſileenſi & pragmatica ſanctione Annatis, Concordatum Gallicum eas expreſſe non reſtituit, ſed ſolum ordinat, ut in omnibus Proviſionibus Beneficiorum Româ obtinendis illorum *verus annus valor ſecundum communem æſtimationem exprimatur; alioquin gratiæ ipſæ ſunt ipſo jure nullæ.* Hinc Itali concludunt, Regulam 55. Cancellariæ, conſequenter & ipſas Annatas approbatas eſſe. Galli econtra ſuſtinent, Annatas unice ſolvi, quia Rex permittit, & Clerus conſentit. Vid. la Combe & Durand.

12. Meretur obſervari, & data occaſione uſum habere poteſt, quod Concilium Baſileenſe Archi-Epiſcopo Lugdunenſi, tanquam Primati Galliæ commiſerit, ut Hugoni Rothomagenſi Archi-Epiſcopo, cui Eugenius P. propter Annatas nondum ſolutas integre Pallium negaverat, pro eo caſu vices Papæ ſupplendo Pallium largiretur.

Nota.

Eouſque progreditur Febronius, ut etiam Annatas publicis Nationum, Principumque Pactis atque conſenſu firmatas de Simonia & injuſtitia accuſaret; præter alia enim in ſuis operibus ſparſim prolata in prima indice tomi I verbo *Annatæ* ita habet: *Annatarum exceſſus & injuſtitia. Sapiunt Simoniam. Nullo poſſunt prætextu ſanari* &c. &c. Hæc alio non tendunt, quam ut ſummos Pontifices & Curiam per omnia exoſos reddat, tanquam maximorum criminum Authores, fauto-

res. At meminiſſe debuiſſet Febronius, has injurias & crimina Simoniæ atque injuſtitiæ non minus recidere in ſummos Principes & integras Nationes, qui Annatas non ſolum approbarunt, ſed & ſolennibus Pactis firmarunt, utique non ignari, quid in hac re prius ſcripſerint Authores, atque egerit Concilium Baſileenſe: & tamen Febronio ubivis applauditur; hic præ aliis bene ac verè ſcripſit. Non ideo eidem à Principibus aut Nationibus invidiam concilio, quando ea cuivis plana & aperta ſunt; haud opus eſt crimen quærere aut fingere, quod facile omnibus patet.

Porro quare Febronius in hac materia, ſicut alibi ſæpius, non potius ſequitur Natalem Alexandrum, Petrum de Marca, Barthelium, qui Annatas ab omni injuſtitia & Simonia invictis argumentis abſolvunt? taceo Cardinalem Petra, Thomam Campegium, Pallavicinum, Galleſium,

ſium, Ferdinandum Cordubenſem, Petrum de Monte, Amidenſem, Lotterium, Azorium, Binerum, aliosque, qui Febronio non ita arrident? quare magis ſequitur Authores Proteſtantes, indubios Papatus & Curiæ Romanæ hoſtes, aliosque non parum ſuſpectos, uti Launoium, Duarenum, Carolum Molinæum? quippe alii optime catholici, qui etiam contra Annatas ſcripſerunt, Febronio non conſentiunt, & facile abſolvuntur, quod infra videbimus.

Contra Annatas præcipue tria opponuntur, *injuſtitia*, *Simonia*, *novitas*: ſed ab his vitiis egregie vindicant illas Natalis Alexander, aliique. Annatas *injuſtitiæ* perperam inſimulari oſtendunt. 1. Quia in veteri teſtamento ſummus Sacerdos Num. 18. decimam partem recipiebat ex decimis Levitarum; quidni injuſtum ſit, ſi novi teſtamenti ſummus Pontifex quidquam recipiat ex decimis, ſeu redditibus inferioris Cleri titulo ſubſidii ſibi multos in fines

neceſſarii? 2. Qui curam animarum gerunt, pro honeſta ſuſtentatione decimas juſte percipiunt; igitur qui totius gregis Paſtor exiſtit, ab inferioribus Paſtoribus quidquam percipere poterit? 3. Tota Eccleſia eſt corpus myſticum, cujus Caput viſibile eſt Rom. Pontifex: ſed reliquis membris, ſicut in Corpore naturali, ex lege naturæ incumbit ſubſidium ferre Capiti; igitur Annatæ titulo ſubſidii, modo etiam conſenſu Principum & Prælatorum firmatæ Pontifici ex juſtitia debentur. 4. Eccleſiæ Cathedrales & Abbatiæ non abſque Authoritate Rom. Eccleſiæ erectæ ſunt, & ideo hæc dicitur Mater omnium Eccleſiarum: at ſicuti liberi ex lege naturæ tenentur ſubvenire Patri naturali, & filiæ Matri egenti auxilium præſtare, ita magis ſpirituales filii Patri ſpirituali ac Matri, quod fit per Annatas. 5. Stipendia ſpiritualia honeſta ſunt & licita, cur non etiam Annatæ? præcipue dum Salaria ſeu Stipendia ſingulis annis ſolvuntur, Annatæ

vero

vero tantum ſemel, atque primo anno. 6. Tributa Principibus in recognitionem univerſalis Dominii, & in publicarum neceſſitatum ſubventionem ſolvi debent: cur Annatæ denegentur Pontifici ex eadem ratione, qui eſt ſupremus Rector in Eccleſia, & publicis neceſſitatibus providere, ſubvenire, totiusque curam ſuſtinere debet? 7. Ex Privilegio Apoſtolico, Statuto vel conſuetudine permitti poteſt, ut fructus primi, vel etiam duorum & plurium annorum ex Beneficiis reſervari poſſint pro ædificiis, pro Epiſcopo, pro debitis Epiſcopi vel fabricæ ſolvendis, quales reſervationes quotidie fieri cernimus: igitur & dimidii fructus unius anni pro ſummo Pontifice & neceſſitatibus totius Eccleſiæ, cujus ille curam habet, reſervari poſſunt. Adde, quod ſupra memini, Annatas modo conſenſu Principum, Prælatorum, & ſolennibus Pactis firmatas eſſe, unde D. Barthel. concludit, Annatas modo *ex juſtitia* deberi, & ſolvendas eſſe.

Et hæc quidem Argumenta hactenus allata *pro juſtitia* Annatarum ſatis ſolide concludunt.

Equidem dubium adhuc movet idem D Barthel. Diſſert. Prælim. de Concord. Cap. 3. Sect. 3. n. 7. utrum nullo Principum & Prælatorum conſenſu, & Pacto accedente, Annatarum ſolutio nihilominus neceſſaria, & extra neceſſitatis cauſam ſtrictæ obligationis foret? præcipue dum ſicut aliis Epiſcopis in ſua Diœceſi pro congrua ſuſtentatione certi reditus ſunt aſſignati, ita & Romanæ Eccleſiæ ſua Portio quoque tributa fuit, qua ſibi ſatisfactum fore putaverunt primi Pontifices, nullum præterea ſubſidium implorantes, multo magis, quando illa Portio per ingentia Patrimonia ab Imperatoribus adaucta fuit. Verum hoc dubium facile diſpellitur: omnia ſuperius adducta Natalis &c. argumenta ſe fundant in titulo *ſubſidii & ſubventionis* neceſſariæ: ſubſiſten-

te

te igitur tali neceſſitate ſtrictam obligationem ſolvendi Annatas, atque juſtitiam clare demonſtrant. Hinc illud conſequitur, absque juſta cauſa & neceſſitate Annatas exigi non deberi: attamen iſta neceſſitas non ſemper debet eſſe præſens, nam & tributa non alio fine penduntur; & tamen ſemper penduntur, ut ſupervenienti neceſſitati ſtatim occurri poſſit, & ſi hæc major ſit, etiam augentur. Quo latius autem & in plures Provincias ſeſe extendit cura, & providendi neceſſitas, eò frequentiores ſe offerunt neceſſitates publicæ, quæ non ſemper omnibus patent. Ideo dubium vix eſſe poteſt, dum Rom. Pontifex totius in univerſo mundo Eccleſiæ curam gerit, publicas Religionis neceſſitates nunquam abeſſe, quæ vel ſublevare, vel eorum onera ſuſtentare, aut quomodolibet providere debeat, præcipue ſi temporum circumſtantiæ aliaque attendantur.

Neque

Neque eſt, quod ad veteres & primos Pontifices adpelles, de quibus etiam inferius dicemus, quamvis ii Annatas ſub ea forma, qua nunc exhibentur, non exegerint. Plurima enim ſunt, quæ hodie majorem earundem neceſſitatem, diſpenſationem & uſum legitimum comprobant. Etiam veteres Epiſcopi, quibus non minus ſua Portio pro ſuſtentatione aſſignata, quandoque aucta fuit, primos fructus unius anni à Beneficiis inferioribus & Abbatiis ſubditis non exigebant, nunc vero ab omnibus tolluntur. Hinc idem D. Barthel. l. c. ait, Nationem Germanicam de Annatarum ſolutione cum Summa Sede conveniſſe, *non ignaram, aucta Sedis apoſtolicæ temporali Majeſtate, novas ipſi præbitas fuiſſe ingentium ſumptuum occaſiones; aucta fuiſſe cum opibus onera, univerſalis Eccleſiæ neceſſitatibus Pontifices conſulere debere pro viribus, ærario vacuo id non poſſe. Annatarum ſubſidium, quarum ſolutionem iis interdum vel in totum, vel in partem condonant, qui ob merita*

in

in Eccleſiam , vel ad Epiſcopatus belli aut temporum injuria in bonis ſuis imminutos promoventur (vides , Rom. Pontifices per Annatas etiam aliis Eccleſiis ſubvenire , ſi vel ipſi minus egeant , vel iſtæ majori neceſſitate graventur) *ſuperfluum non eſſe Pontificibus , qui in Eccleſiæ utilitatem bona Eccleſiæ profundunt , ſive ad Eccleſiæ defenſionem adverſus infideles , ſive ad ſubveniendum Chriſtianis & Catholicis Regibus , cum factionibus hæreticorum , aut quorumvis perduellium conjurationibus eorum Majeſtas & Regna in diſcrimine verſantur , ſive ad deſtinandos , fovendosque Prædicatores in terris infidelium ad fines Eccleſiæ propagandos , ſive ad Neophytorum & fidei cauſâ exulum ſubſidia ; ſive ad pauperum levandam inopiam , aliasque publicas & pias cauſas , quorum exempla cum laudatiſſima in ſummis Pontificibus , qui modum ſumptibus duntaxat domeſticis ponebant , tam antiqua , quam recentia palam extent , recenſere ſuperſedeo.* D. Barthelio Germaniæ Canoniſtæ jungo Italum Pallavicinum hiſt. Concil.

Trid. Part. 1. L. 2. 68. non minus vera loquentem: *Ex Sacerdotiis totius orbis Chriſtiani Annatarum Proventus tanquam decimæ exiguntur, quibus ſummus Sacerdos, aliique minores Eccleſiaſtici ſuſtententur: cui certe opus eſt, pro chriſtianæ gentis communi bono non modo pontificiam aulam inſtruere plurimis eximiis ac nobilibus adminiſtris; ſed ſuorum indigentiæ ſubvenire, tot Nuntiis ſumptus præbere; tot miſerorum fortunas erigere, totaque de Republica bene meritis præmia oportune largiri.*

De Simonia Annatæ accuſantur. At frivole atque falſiſſime. Audi D. Barthelium loc. cit. num. 5. rurſum ita ſtatuentem: *Doctrinale judicium de hac quæſtione, utrum exactio Annatarum ſit ſimoniaca? non Magiſtratus politici, ſed Prælatorum & Doctorum Eccleſiæ proprium eſt, & finitiva ea de re ſententia ad Epiſcopos, Pontificem ipſum, & Concilia pertinet juxta graviſſima verba Baſilii Imperatoris in allocutione Synodi VIII.* Oecumenicæ: == Laico cuicunque nulla

ratio-

ratione de Eccleſiaſticis cauſis diſputandi fas eſſe dico, hæc enim excutiendi, & in utranique partem agitandi Patriarcharum, Sacerdotum & Doctorum eſt officium, quibus à Deo ligandi & ſolvendi poteſtas eſt conceſſa. Nam Laicus, etſi omnis pietatis & ſapientiæ laude præſtet, tamen laicus eſt, & ovis, non Paſtor. ═. *Porro Doctores, Epiſcopi, Pontifices maximi, Eccleſia per orbem diffuſa, Annatas ſubventionis titulo exigi, ſolvique poſſe agnoſcunt, ſentiunt, judicant; ſive ante, ſive poſt Bullarum conceſſionem exigantur. Horum itaque judicio ſtandum eſt quoad juris quæſtionem in hac cauſa.* Dein idem Author ait, varium olim inter Patres & Doctores de Annatis judicium fuiſſe, fere tale, quale fuerat de inveſtituris; de his quidem, *quod ſub diverſa facie, & ſub diverſis obtutibus ſpectarentur, hæreſeos infamia laborårunt, quatenus divinam Epiſcopatus Authoritatem tribuere velle, tradendo electis Præſulibus Baculum paſtoralem & annulum, laici Principes*

præſu-

præſumebantur. Innoxiæ habitæ ſunt, cum vidit Eccleſia Principes bonos & munificos non ſibi tribuere inveſtituram, quæ Epiſcopum perficit, id eſt, ſpiritualis conceſſionem Poteſtatis; ſed Inveſtituram, quæ Epiſcopum paſcit, ut loquitur Goffridus Vindocinenſis, id eſt conceſſionem feudorum & bonorum temporalium. Non diſpari ratione Annatarum exactio diverſa ratione & obtutibus ſpectata Simoniæ damnabatur, & ab omni Simoniæ ſuſpicione immunis judicabatur. Damnabatur ut Simoniaca, cum nondum exploratum erat, eas vero, reali & legitimo ſubventionis titulo exigi, ſolvique, ſed ob electionum ſacrarum aut Præſentationum confirmationem: à Simoniæ vitio liberæ judicabantur, & etiamnum judicantur, ſi exigerentur, & ſolverentur, ut exiguntur, ſolvunturque modo, & ab annis retro pluribus exactæ ſunt & ſolutæ, vero ſcilicet titulo ſubventionis. Petrus de Marca Lib. 6. de Concord. S. & I. Cap. 12. ait: *æquum non eſſe, ut priſtinam ſeveritatem mordicus teneamus quoad Annatas, quas Epiſcopi ſolvunt, cum eæ obno-*

xiæ

noxiæ ſint interpretationi, quæ ipſas liberat à vitio Simoniæ; titulo videlicet ſubventionis; modus quippe adigendi ad earum ſolutionem, retentis videlicet Bullis, quæ erat lapis Scandali tempore Conciliorum Conſtantienſis & Baſileenſis, in conſuetudinem verſus eſt, absque conquæſtione Prælatorum aut Principum, qui ſolutioni huic conſenſerunt ſub titulo ſubventionis. Ea videlicet ratione tollitur omnis ſuſpicio Simoniæ, quandoquidem alio titulo reali & legitimo ſolvuntur, cujus natura mutari non poteſt ob modum, qui obſervatur in ſolutione.

Sed jam videamus, quam concinnè, quam ſolidè ac conſequenter contra Annatas diſputent proteſtantes Scriptores, & quidam alii Politici? negant eas Pontifici competere, injuſtas, ſimoniacas, ſordidas eſſe ajunt, & tamen cum Pfeffingero aſſerunt, per Inſtrumentum P. W. omne jus papale circa Annatas in Principes Proteſtantes fuiſſe translatum, proin ipſis ex omnibus Beneficiis Eccleſiaſticis Annatas com-

petere: pariter eas in Statibus catholicis Fiſco Cæſareo addendas eſſe.

Verum ſi Annatæ Papæ *nullo jure* competunt, quomodo *hoc jus Papale* in alios; præprimis Laicos transferri potuit? ſi Annatæ *injuſtæ* ſunt, ſi *ſordidæ*, ſi *ſimoniacæ*, qua ratione ex omnibus Beneficiis Eccleſiaſticis illi poterunt eas exigere? ſi *injuſtæ*, ſi *ſimoniacæ* ſunt (etiam contra catholicos Politicos cum Barthelio loquor) cur Epiſcopi eas paſſim ex Beneficiis & Monaſteriis exigere poſſunt, & exigunt? diſcrimen quod inter Papam & Epiſcopos Febronius affert, ſufficiens haud eſſe, infra videbimus. Si *jus papale* eſt, cur negant illud Papæ competere? ſi *jus Papale* non eſt, ſi ratione ſupremæ in ſacris jurisdictionis, aut titulo ſubventionis Papæ non debetur, quo titulo illud Laicis, præcipue acatholicis Principibus tribuitur? Bona & reditus Eccleſiaſtici juſtiſſimis titulis ſuſtentationis, donationis &c. ad Eccleſiam & Eccleſiaſticos tranſierunt, Poſſeſſione multorum Sæculorum immemoriali,

paci-

pacifica & legitima firmantur, quæ ſi nihil valent, & tam facile everti poſſunt, nulla amplius quorumcunque Bonorum Poſſeſſio, nullum dominium proprietatis in Republica certum atque ſecurum erit. Certiſſimi & genuini univerſalis Eccleſiæ Canones, adſtipulantibus quoque & confirmantibus legibus civilibus Imperatorum, prohibent, bona Eccleſiarum & Monaſteriorum, aut reditus, qui in ſuſtentationem Miniſtrorum ſunt deſtinati, in alios uſus, profanos præcipue, convertere. Cum autem Papa ſit cuſtos & vindex Canonum, cum Principes catholici, tanquam tutores & Advocati Eccleſiarum Canonum obſervantiam in ſententia adverſariorum urgere poſſint, ac debeant, quo Pacto ille, Papa nempe, etiam ſtante horum ſententia, absque gravi Religionis & Eccleſiæ neceſſitate talibus juribus, bonis, reditibus cedere, & per hoc genuinos ac univerſales Canones evertere, aut Principes depoſito quaſi tutoris & advocati officio, illos Reditus & Bona in perpetuum ſuo

Fiſco addicere, atque in alios uſus convertere poſſunt? en! cohærentiam Doctrinæ adverſariorum.

Denique contra Annatas *novitas* opponitur: verum an vocabulum *Annatarum*, an res ſignificata nova eſt? hodie multa tributa & exactiones Clericis & Laicis imponuntur, quæ & onere & nomine *nova* ſunt; quantumcunque novitatem objicias, nihil prævalebis. De hoc quæritur, utrum æquæ ac juſtæ ſint? novæ ſint Annatæ, ſi tamen juſtæ ſint, ſi omni vitio Simoniæ ac injuſtitiæ careant, non eſt, quod conquueraris. Attamen Annatæ, ſi non ſolum nomine ſed re, & ſub eo titulo ſpectentur, quo nunc petuntur, profecto ſunt antiquiſſimæ. Num novum quid eſt in Eccleſia, ut una Eccleſia, etiam in temporalibus alteri ſubſidium ferat, & quandoque inferiores Clerici â ſuperioribus, ſæpe ſuperiores ab inferioribus ſuſtententur, opemque ferant? & quid Annatæ reipſa ſunt, niſi ſubſidium

ab

ab inferioribus Prælatis ſupremo Religionis & Eccleſiæ Capiti ac Paſtori collatum?

In veteri teſtamento Num 18. â Deo præceptum fuerat Iſraelitis, ut Levitis decimas de omnibus perſolvant: Levitis autem præcipiebatur, ut decimam partem Decimarum ab Iſraelitis ſibi ſolutarum ſummo Sacerdoti tradant. En! Ideam, divino ſancitam mandato, ſuſtentandi, alendique Cleri. Levitæ ac Sacerdotes Decimas accipiebant à Populo, Summus vero Sacerdos ab ipſis Levitis & Sacerdotibus inferioribus.

Nihil obſtat, quod in novo teſtamento Papæ & Romanæ Eccleſiæ per Patrimonia & fundos proviſum ſit. Per hoc utique non indiget, ut ab inferiori Clero integre ſuſtentetur, ac decimas ab eo recipiat; ſi tamen pro neceſſitatibus publicis ac communibus, atque univerſalis Eccleſiæ onere ſuſtinendo illa non ſufficiant, quid juſtius eſt, ſi ad normam olim divinitus præſcriptam ſubſidium ab inferioribus Prælatis &

Clero petatur, quod ſit per Annatas, quæ tali modo in partem Decimarum ſuccedunt, atque ab his ſolum ſecundum formam, modum & tempus ſolvendi differunt? Porro in quo alio titulo fundantur cætera jura Epiſcopalia, Cathedraticum, jura Archidiaconalia, ſubſidium Charitativum, & ipſæ Annatæ, quæ Epiſcopis ſolvuntur? taliter Clerus ab ipſo Clero, & Eccleſiæ ab Eccleſiis ſublevantur, ſuſtentanturque, quin ſtatui civili novo ſint oneri.

Initio Eccleſiæ fideles converſi prædia, agros, fundos vendebant, ac pretium ad pedes Apoſtolorum ac Epiſcoporum deponebant, ex quibus tum Apoſtoli & reliquus Clerus, tum ipſi, cæterique qui egebant, victitabant, unde patet, ex quorum Bonis Apoſtoli & Clerus initio Eccleſiæ ſuſtentarentur. Quapropter Paulus, cum multa diſſeruiſſet, de victu miniſtrando iis, qui annuntiant Evangelium, tandem ſancitam à Domino legem promulgavit: *ita Dominus*

ordi-

ordinavit iis, qui Evangelium annuntiant, de Evangelio vivere. 1. Corinth. 9. & ſuperius: *neſcitis, quoniam qui in Sacrario operantur, quæ de Sacrario ſunt, edunt, & qui Altari deſerviunt, cum Altari participant. Quis paſcit gregem, & de lacte gregis non manducat?* Nempe ut miniſtri Religionis & Altaris ab ipſis fidelibus victum & neceſſaria ſumant, alanturque. Sed cum oblationes fidelium non ubivis ſufficerent, *Collectas* fuiſſe factas, quæ indigentibus Eccleſiis ſubmiſſæ ſunt, rurſum ex ipſo D. Paulo diſcimus. Sed en! hic ſubſidium, & modum ſubſidii, quod una Eccleſia alteri ferebat. Verum & Romana Eccleſia primis temporibus jam extollebatur, quod aliis Eccleſiis liberalius ſuccereret, ut conſtat ex Epiſtola S. Dyoniſii Corinthiorum Epiſcopi, quam affert Euſebius L. 4. C. 23. *Apud vos* (de Eccleſia Romana loquitur) *is mos jam inveteravit, ut omnes fratres variis afficeretis Beneficiis, & Eccleſiis permultis, quæ in quaque Civitate ſunt, vitæ mitteretis ſubſidia.*

Hæc tamen non ita intelligas, velim, ac ſi primis temporibus nulla unquam bona immobilia, domos, fundos, agros, tanquam ſibi proprios poſſediſſent Clerus & Eccleſiæ. Legimus enim, jam Evariſtum, Hyginum, Marcellum ſummos Pontifices Presbyteris diviſiſſe Parecias ſeu *titulos*, qui tituli erant domus cultui divino mancipatæ, in quibus Chriſtiani convenire, & Synaxes agere conſueverant. Pariter prædia, domos, fundos, bona immobilia poſſediſſe Eccleſias ex Epiſtolis Pii I. ſæculo ſecundo, & Urbani I. ſæculo tertio colligitur, maxime vero ex Edicto Conſtantini & Licinii Imperatorum apud Euſebium L. 10. Cap. 5. & alio Edicto, non multo poſt ab iisdem ad Amullinum miſſo, ubi ſive horti, ſive ædes, & quæcunque Poſſeſſiones, quæ prius ad Chriſtianorum Eccleſias pertinebant, & tempore perſecutionum ablatæ ſunt, reſtitui jubentur.

Porro neque per *Collectas* ſolum, ut dixi, ſubſidium aliis Eccleſiis & Clero ferebatur,

batur, ſed etiam Damaſus P. de diſciplina Sæculi IV. teſtatur, ordinatos à Papa aliquid ei ſolviſſe, quod propius cum hodiernis Annatis convenit. Juſtinianus Imperator vero Novella 123. aſſerit, quod Epiſcopi pro *inthroniſatione* Rom. Pontifici ſolverint certam taxam, viginti nempe auri libras, quod eadem Novella Imperator confirmat.

Cum dein Sæculo IX. authoritate Pontificia erigi cæpiſſent Beneficia Eccleſiaſtica in perpetuum titulum, etiam ex iis aliqua portio Sedi Apoſtolicæ ſolvi cæpta fuit. Sic ſæculo XII. Epiſcopus Cenomanenſis certam taxam ſolvit, teſte Rogerio de Hoveden. Et ipſe Pfeffingerus in vitriar. illuſt. Part. 1. L. 1. tit. 15. citato Henrico Oſtienſi fateri debet, ſub medium ſæculi XIII. viguiſſe conſuetudinem, qua conſecrati Romæ Epiſcopi tenebantur, penſionem ſolvere, inter Papam & Cardinales æquis partibus dein diviſam, quæ ut plurimum annuo

 collati

ſe ipſis & ſua Eccleſia regnare concedebant, quod patet ex mox citata Epiſtola Zachariæ P. 2.do. Nihilominus vetuſtiſſimis jam ſæculis teſte Damaſo P. & Juſtiniano Imperatore ab Epiſcopis Romanæ Eccleſiæ non quidem *pro ordinatione*, ſed poſt ordinationem certa taxa ſoluta fuit, quod etiam lege confirmat Imperator eadem, quâ ſimoniacas ordinationes prohibet. 3tio. Iſtæ ſeu oblationes ſeu taxæ tunc neutiquam ut injuſtæ, nec ut ſimoniacæ habebantur; de hoc enim nec Damaſus teſtatur, neque Imperator lege confirmaſſet. Quippe non pro ipſa gratia ſpirituali, pro ordinatione, pro conſecratione, ſed pro ſuſtentatione aut ſubſidio, vel tanquam oblationes, quantumvis ad certam ſummam taxatæ ſolvebantur. Sed in his Ideæ hodiernarum Annatarum clare deprehenduntur, & non niſi nomine forma, & modo ſolutionis diſcrepant.

Jam etiam ad Argumenta Febronii directe reſpondendum erit.

Ex

Ex præmiſſis, & adhuc dicendis liquido conſtat, Annatas, ſi in re ſpectentur; nec *novum* onus eſſe, nec infirmo nixum fundamento, multo minus aliam ſupponere naturam Rom. Pontificis, quam quæ ei ex Jure divino & ſacris Canonibus ineſt. Videbimus porro, potiora argumenta, quæ Febronius & alii contra Annatas Rom. Pontifici ſolvendas adſtruunt, etiam contra Epiſcopos valere, qui primos fructus & Annatas ex Monaſteriis & Beneficiis inferioribus exigunt. Quis autem unquam dicere, vel credere auſit, ſummum Pontificem & omnes Epiſcopos injuſta petere, vitiis Simoniæ & injuſtitiæ ſcatere? Quod autem pro fundamento & diſparitate Papam inter & Epiſcopos ponit Febronius, nempe quod Epiſcopi ante Bonorum diviſionem fuerint pleni adminiſtratores bonorum temporalium ſuarum Diœceſium, & quod crederetur, mortuo Beneficiato beneficium iterum coaleſcere cum ſuo Epiſcopatu, tanquam cum ſuo Stipite, hoc, inquam, ſtante ſemel

petere: pariter eas in Statibus catholicis Fiſco Cæſareo addendas eſſe.

Verum ſi Annatæ Papæ *nullo jure* competunt, quomodo *hoc jus Papale* in alios; præprimis Laicos transferri potuit? ſi Annatæ *injuſtæ* ſunt, ſi *ſordidæ*, ſi *ſimoniacæ*, qua ratione ex omnibus Beneficiis Eccleſiaſticis illi poterunt eas exigere? ſi *injuſtæ*, ſi *ſimoniacæ* ſunt (etiam contra catholicos Politicos cum Barthelio loquor) cur Epiſcopi eas paſſim ex Beneficiis & Monaſteriis exigere poſſunt, & exigunt? diſcrimen quod inter Papam & Epiſcopos Febronius affert, ſufficiens haud eſſe, infra videbimus. Si *jus papale* eſt, cur negant illud Papæ competere? ſi *jus Papale* non eſt, ſi ratione ſupremæ in ſacris jurisdictionis, aut titulo ſubventionis Papæ non debetur, quo titulo illud Laicis, præcipue acatholicis Principibus tribuitur? Bona & reditus Eccleſiaſtici juſtiſſimis titulis ſuſtentationis, donationis &c. ad Eccleſiam & Eccleſiaſticos tranſierunt, Poſſeſſione multorum Sæculorum immemoriali,

paci-

pacifica & legitima firmantur, quæ ſi nihil valent, & tam facile everti poſſunt, nulla amplius quorumcunque Bonorum Poſſeſſio, nullum dominium proprietatis in Republica certum atque ſecurum erit. Certiſſimi & genuini univerſalis Eccleſiæ Canones, adſtipulantibus quoque & confirmantibus legibus civilibus Imperatorum, prohibent, bona Eccleſiarum & Monaſteriorum, aut reditus, qui in ſuſtentationem Miniſtrorum ſunt deſtinati, in alios uſus, profanos præcipue, convertere. Cum autem Papa ſit cuſtos & vindex Canonum, cum Principes catholici, tanquam tutores & Advocati Eccleſiarum Canonum obſervantiam in ſententia adverſariorum urgere poſſint, ac debeant, quo Pacto ille, Papa nempe, etiam ſtante horum ſententia, absque gravi Religionis & Eccleſiæ neceſſitate talibus juribus, bonis, reditibus cedere, & per hoc genuinos ac univerſales Canones evertere, aut Principes depoſito quaſi tutoris & advocati officio, illos Reditus & Bona in perpetuum ſuo

Fiſco addicere, atque in alios uſus convertere poſſunt? en! cohærentiam Doctrinæ adverſariorum.

Denique contra Annatas *novitas* opponitur: verum an vocabulum *Annatarum*, an res ſignificata nova eſt? hodie multa tributa & exactiones Clericis & Laicis imponuntur, quæ & onere & nomine *nova* ſunt; quantumcunque novitatem objicias, nihil prævalebis. De hoc quæritur, utrum æquæ ac juſtæ ſint? novæ ſint Annatæ, ſi tamen juſtæ ſint, ſi omni vitio Simoniæ ac injuſtitiæ careant, non eſt, quod conquereris. Attamen Annatæ, ſi non ſolum nomine ſed re, & ſub eo titulo ſpectentur, quo nunc petuntur, profecto ſunt antiquiſſimæ. Num novum quid eſt in Eccleſia, ut una Eccleſia, etiam in temporalibus alteri ſubſidium ferat, & quandoque inferiores Clerici â ſuperioribus, ſæpe ſuperiores ab inferioribus ſuſtententur, opemque ferant? & quid Annatæ reipſa ſunt, niſi ſubſidium

ab

ab inferioribus Prælatis ſupremo Religionis & Eccleſiæ Capiti ac Paſtori collatum ?

In veteri teſtamento Num 18. â Deo præceptum fuerat Iſraelitis, ut Levitis decimas de omnibus perſolvant: Levitis autem præcipiebatur, ut decimam partem Decimarum ab Iſraelitis ſibi ſolutarum ſummo Sacerdoti tradant. En ! Ideam, divino ſancitam mandato, ſuſtentandi, alendique Cleri. Levitæ ac Sacerdotes Decimas accipiebant à Populo, Summus vero Sacerdos ab ipſis Levitis & Sacerdotibus inferioribus.

Nihil obſtat, quod in novo teſtamento Papæ & Romanæ Eccleſiæ per Patrimonia & fundos proviſum ſit. Per hoc utique non indiget, ut ab inferiori Clero integre ſuſtentetur, ac decimas ab eo recipiat ; ſi tamen pro neceſſitatibus publicis ac communibus, atque univerſalis Eccleſiæ onere ſuſtinendo illa non ſufficiant, quid juſtius eſt, ſi ad normam olim divinitus præſcriptam ſubſidium ab inferioribus Prælatis &

Clero petatur, quod ſit per Annatas, quæ tali modo in partem Decimarum ſuccedunt, atque ab his ſolum ſecundum formam, modum & tempus ſolvendi differunt? Porro in quo alio titulo fundantur cætera jura Epiſcopalia, Cathedraticum, jura Archidiaconalia, ſubſidium Charitativum, & ipſæ Annatæ, quæ Epiſcopis ſolvuntur? taliter Clerus ab ipſo Clero, & Eccleſiæ ab Eccleſiis ſublevantur, ſuſtentanturque, quin ſtatui civili novo ſint oneri.

Initio Eccleſiæ fideles converſi prædia, agros, fundos vendebant, ac pretium ad pedes Apoſtolorum ac Epiſcoporum deponebant, ex quibus tum Apoſtoli & reliquus Clerus, tum ipſi, cæterique qui egebant, victitabant, unde patet, ex quorum Bonis Apoſtoli & Clerus initio Eccleſiæ ſuſtentarentur. Quapropter Paulus, cum multa diſſeruiſſet, de victu miniſtrando iis, qui annuntiant Evangelium, tandem ſancitam à Domino legem promulgavit: *ita Dominus*

ordi-

ordinavit iis, qui Evangelium annuntiant, de Evangelio vivere. 1. Corinth. 9. & ſuperius: *neſcitis, quoniam qui in Sacrario operantur, quæ de Sacrario ſunt, edunt, & qui Altari deſerviunt, cum Altari participant. Quis paſcit gregem, & de lacte gregis non manducat?* Nempe ut miniſtri Religionis & Altaris ab ipſis fidelibus victum & neceſſaria ſumant, alanturque. Sed cum oblationes fidelium non ubivis ſufficerent, *Collectas* fuiſſe factas, quæ indigentibus Eccleſiis ſubmiſſæ ſunt, rurſum ex ipſo D. Paulo diſcimus. Sed en! hic ſubſidium, & modum ſubſidii, quod una Eccleſia alteri ferebat. Verum & Romana Eccleſia primis temporibus jam extollebatur, quod aliis Eccleſiis liberalius ſuccereret, ut conſtat ex Epiſtola S. Dyoniſii Corinthiorum Epiſcopi, quam affert Euſebius L. 4. C. 23. *Apud vos* (de Eccleſia Romana loquitur) *is mos jam inveteravit, ut omnes fratres variis afficeretis Beneficiis, & Eccleſiis permultis, quæ in quaque Civitate ſunt, vitæ mitteretis ſubſidia.*

Hæc tamen non ita intelligas, velim, ac ſi primis temporibus nulla unquam bona immobilia, domos, fundos, agros, tanquam ſibi proprios poſſediſſent Clerus & Eccleſiæ. Legimus enim, jam Evariſtum, Hyginum, Marcellum ſummos Pontifices Presbyteris diviſiſſe Parecias ſeu *titulos*, qui tituli erant domus cultui divino mancipatæ, in quibus Chriſtiani convenire, & Synaxes agere conſueverant. Pariter prædia, domos, fundos, bona immobilia poſſediſſe Eccleſias ex Epiſtolis Pii I. ſæculo ſecundo, & Urbani I. ſæculo tertio colligitur, maxime vero ex Edicto Conſtantini & Licinii Imperatorum apud Euſebium L. 10. Cap. 5. & alio Edicto, non multo poſt ab iisdem ad Amullinum miſſo, ubi ſive horti, ſive ædes, & quæcunque Poſſeſſiones, quæ prius ad Chriſtianorum Eccleſias pertinebant, & tempore perſecutionum ablatæ ſunt, reſtitui jubentur.

Porro neque per *Collectas* ſolum, ut dixi, ſubſidium aliis Eccleſiis & Clero ferebatur,

batur, ſed etiam Damaſus P. de diſciplina Sæculi IV. teſtatur, ordinatos à Papa aliquid ei ſolviſſe, quod propius cum hodiernis Annatis convenit. Juſtinianus Imperator vero Novella 123. aſſerit, quod Epiſcopi pro *inthroniſatione* Rom. Pontifici ſolverint certam taxam, viginti nempe auri libras, quod eadem Novella Imperator confirmat.

Cum dein Sæculo IX. authoritate Pontificia erigi cæpiſſent Beneficia Eccleſiaſtica in perpetuum titulum, etiam ex iis aliqua portio Sedi Apoſtolicæ ſolvi cæpta fuit. Sic ſæculo XII. Epiſcopus Cenomanenſis certam taxam ſolvit, teſte Rogerio de Hoveden. Et ipſe Pfeffingerus in vitriar. illuſt. Part. 1. L. 1. tit. 15. citato Henrico Oſtienſi fateri debet, ſub medium ſæculi XIII. viguiſſe conſuetudinem, qua conſecrati Romæ Epiſcopi tenebantur, penſionem ſolvere, inter Papam & Cardinales æquis partibus dein diviſam, quæ ut plurimum annuo

collati Beneficii Proventui correſponderit. Num amplius *nova* dicatur *Annatarum* ſolutio, cujus tot in antiquitate deprehenduntur veſtigia? niſi fors ſolum nomen, formam & modum hodiernum, non rem ipſam attendere velis.

Interim non neſcio, jam à temporibus Apoſtolorum in Perſona Simonis Magi uſque ad ſæculum V. eum abuſum apud multos fuiſſe, ut pro ordinationibus, aliisque gratiis, Beneficiis & dignitatibus ſpiritualibus pecunias, & lucrum reportarent, uti Caſſiodorus lib. 9. variat., & Canones Apoſtolici Can. 30. nobis teſtatum faciunt. Non ignoro, S. Joanne Chryſoſtomo adnitente, teſte Palladio in ejus vita, in Concilio Epheſi celebrato ſex Epiſcopos, qui Ordinationes ab Antonino Epiſcopo Epheſino pretio emerant, depoſitos fuiſſe. Scio pariter, Concilium Chalcedonenſe Depoſitionis pœnam in eos ſtatuiſſe, qui turpis hujus quæſtûs convincerentur. Addo ſummos Pontifices

ipſos,

ipſos, uti Damaſum, Gregorium M., qui multis in locis, e. g. ad Eulogium Alexandrinum, ad Virgilium Arelat., ad Joannem Corinthi, ad Epiſcopos in Epiro, ad Childebertum, Brunegildem, Theodoricum & Theodebertum Reges ſimoniacas ordinationes damnaverunt, & cum Zacharias P. à quibusdam falſo inſimularetur, quod pro ordinationibus & Pallio aliquid reciperet, graviſſime conqueſtus eſt, ſibi injuriam, & calumniam irrogari: *faſtidioſum à nobis* inquit, *& injurioſum ſuſcipitur, dum illud nobis ingeritur, quod nos omnino deteſtamur. Abſit enim à nobis & noſtris Clericis, ut donum, quod per Spiritus S. gratiam ſuſcepimus, pretio venumdemus.* Epiſt. 143. ad Bonifacium.

Attamen ex his tria omnino tanquam certa fluunt. 1.mo. Si ipſi Rom. Pontifices, etiam poſteriores tanta cura & zelo ex omnibus Eccleſiis tum in Occidente, tum in Oriente vitium Simoniæ extirpare, atque punire allaborabant, utique illud minus adhuc in

ſe ipſis & ſua Eccleſia regnare concedebant, quod patet ex mox citata Epiſtola Zachariæ P. 2.do. Nihilominus vetuſtiſſimis jam ſæculis teſte Damaſo P. & Juſtiniano Imperatore ab Epiſcopis Romanæ Eccleſiæ non quidem *pro ordinatione*, ſed poſt ordinationem certa taxa ſoluta fuit, quod etiam lege confirmat Imperator eadem, quâ ſimoniacas ordinationes prohibet. 3tio. Iſtæ ſeu oblationes ſeu taxæ tunc neutiquam ut injuſtæ, nec ut ſimoniacæ habebantur; de hoc enim nec Damaſus teſtatur, neque Imperator lege confirmaſſet. Quippe non pro ipſa gratia ſpirituali, pro ordinatione, pro conſecratione, ſed pro ſuſtentatione aut ſubſidio, vel tanquam oblationes, quantumvis ad certam ſummam taxatæ ſolvebantur. Sed in his Ideæ hodiernarum Annatarum clare deprehenduntur, & non niſi nomine forma, & modo ſolutionis diſcrepant.

Jam etiam ad Argumenta Febronii directe reſpondendum erit.

Ex

Ex præmiſſis, & adhuc dicendis liquido conſtat, Annatas, ſi in re ſpectentur; nec *novum* onus eſſe, nec infirmo nixum fundamento, multo minus aliam ſupponere naturam Rom. Pontificis, quam quæ ei ex Jure divino & ſacris Canonibus ineſt. Videbimus porro; potiora argumenta, quæ Febronius & alii contra Annatas Rom. Pontifici ſolvendas adſtruunt, etiam contra Epiſcopos valere, qui primos fructus & Annatas ex Monaſteriis & Beneficiis inferioribus exigunt. Quis autem unquam dicere, vel credere auſit, ſummum Pontificem & omnes Epiſcopos injuſta petere, vitiis Simoniæ & injuſtitiæ ſcatere? Quod autem pro fundamento & diſparitate Papam inter & Epiſcopos ponit Febronius, nempe quod Epiſcopi ante Bonorum diviſionem fuerint pleni adminiſtratores bonorum temporalium ſuarum Diœceſium, & quod crederetur, mortuo Beneficiato beneficium iterum coaleſcere cum ſuo Epiſcopatu, tanquam cum ſuo Stipite; hoc, inquam, ſtante ſemel

Bene-

Beneficiorum erectione & diviſione Epiſcopum neque ab injuſtitia, neque à ſimonia quoad Annatas recipiendas ex toto abſolveret.

Epiſcopus in ſua Diœceſi fuit utique, & adhuc eſt Bonorum Eccleſiæ adminiſtrator non dominus, nón proprietarius; ideo jam in antiquiſſimis Conciliorum Canonibus, atque in ipſis Canonibus, vulgò Apoſtolicis prohibitum fuit; ne Epiſcopus ex rebus Eccleſiæ ſibi aliquid vindicet, tanquam proprium, aut tanquam propriis utatur. Diſtributis autem Eccleſiis in Diœceſes, & facta dein in his Bonorum diviſione, ſua quoque Portio cuivis Epiſcopo aſſignata fuit, qua eidem ſatisfactum eſſe credebatur, ſic ut reliquus Clerus ſua quoque portione quietè ac integre frui poſſet. Per hanc diviſionem igitur non aliud, neutiquam vero majus jus Epiſcopo in portionem & reditus Cleri accrevit, quam quod prius habebat, nempe ut ſibi de iis pro libitu aliquid reſervare

poſſet,

poſſet, ſed tantum ut eſſet adminiſtrator, haberetque curam & inſpectionem. Quod ſi tamen ſua Portio Epiſcopo pro neceſſitate ſuæ Eccleſiæ non ſufficeret, tunc poterit utique inferiores Eccleſias & beneficia onerare, Annatas &c. exigere non titulo juris rigoroſo, ac ſi fructus Beneficiorum ſibi ſtricte deberentur, aut proprii eſſent, ſed titulo ſubventionis, ſcilicet eodem, quo Papa Annatas exigere poteſt, & exigit.

Proin ex eo, quod Epiſcopi ſint adminiſtratores bonorum eccleſiaſticorum, non ſequitur, quod hoc titulo præciſe reſervationes fructuum beneficialium, & Annatæ ex iis perceptæ juſtificentur.

Accedit, quod dum Epiſcopi ſæpe diutius retinerent fructus Beneficiales vacantis Eccleſiæ, ſicque Eccleſiæ diu vacarent, in Conciliis æcumenicis Lateranenſi III. & IV. id pro corruptela habitum, atque Epiſcopis inhibitum fuerit, Eccleſias novis exactio-

nibus

nibus onerare; iis pro conferendis Beneficiis ſemeſtre præfixum; ſtatutumque, ut reditus beneficiales poſt mortem Clerici maneant Eccleſiæ. Mirum! quod Febronius hanc corruptelam; nempe diuturnam retentionem fructuum vacantis Beneficii *Jus* vocet; & magis mirum! quod his in Conciliis id, quod tum exercebant, ſibi ipſis detraherent, & inter corruptelas numerarent Epiſcopi, ſi tamen jura ſua eſſe exiſtimaſſent.

Altera ratio, quod Beneficia coaleſcere crederentur cum Epiſcopatu, tanquam cum ſuo ſtipite, minus firmo & falſo ſuppoſito laborat. Quod ad Eccleſias & Beneficia, quocunque tempore erigantur, Jurisdictio Epiſcopi ſe extendat; atque illæ cum Eccleſiæ Epiſcopi tanquam Matre cohæreant, nec ſine conſenſu Epiſcopi erigi debeant; conſequenter in hoc ſenſu Eccleſiam Cathedralem Epiſcopi reſpectu aliarum Matricem eſſe, verum eſt. At falſum

eſt,

eſt, quod omnes Eccleſiæ & Beneficia ab Epiſcopo & Eccleſia Matrice ſint fundatæ & dotatæ; quot enim ſunt in qualibet Diœceſi Eccleſiæ & Beneficia, ut de Monaſteriis nihil dicam, quæ ſuam fundationem, dotationem, reditus, poſt jam factam Bonorum Diviſionem à Laicis, à Monaſteriis, aliisque acceperunt, & noviter ſunt erecta? prius iſta enumera. Sed quomodo de his verum eſt, quod fuerint à Matrice avulſa? quomodo illius fructus & proventus cum Matrice, tanquam ſuo ſtipite, coaleſcere poſſunt, ſi ab eo nunquam ſunt avulſi? tandem quomodo Epiſcopo in fructus horum Beneficiorum ſit majus jus, quando illi ante Bonorum diviſionem neque cum tota Bonorum Eccleſiaſticorum ſumma, & poſt Bonorum Diviſionem nec cum portione Epiſcopi, nec cum portione Cleri &c. cohærebant, imo nondum Bona Eccleſiaſtica erant, ſed noviter ſupervenerunt? vides, Annatas ab Epiſcopis per ſolitas tuis rationibus neutiquam juſtificari, niſi

iisdem titulum Subſidii & ſubventionis, ſicut Annatis Papæ ſubſcribas. Taceo, illas non magis, ac has à vitio Simoniæ aliter purgari poſſe.

Ad 1. Quidquid ſit de origine Annatarum ſub ea forma, qua nunc penduntur, Clemens V. eas non exegit in perpetuum, ſed ad breve tempus, nempe per biennium, uti ſcribit Mathæus Weſtmonaſterienſis, neque in Eccleſia univerſa, ſed tantum in Anglia: & ſi his egebat, juſto hoc titulo potuit tanquam Superior poſtulare, quod ipſe alias inferioribus concedebat.

Quod autem prius jam Durandus Mimatenſis contra pecunias Romæ ſolvendas ſcripſit, ad noſtras Annatas proprie non pertinere, recte notant Thomaſinus & Barthelius, ſed ad conſuetudinem quamdam, qua jam olim certam pecuniæ ſummam in Romana Curia perſolvebant Epiſcopi, qui conſecrationis munus Romæ percipiebant, non quidem pro conſecra-

tionis

tionis munere, ſed honorarii nomine. Verum ſi hæc conſuetudo jam tempore Damaſi P. Romæ fuit, neque ab eo aut ullo alio tum reprobata, quin potius ab Imperatore Juſtiniano lege ſtabilita, quod ſupra vidimus, tunc non eſt, nec etiam attentionem meretur, quod eam carpat ſeverior' quàm oportet, Durandus.

Ad 2. Si Annatæ juſto titulo petuntur, quod jam demonſtravimus, Romani Pontifices ſine exceſſu propriæ Poteſtatis Eccleſiaſticæ, quod perperam negat Febronius, eas ſibi adſcribere potuêre, & etiam ſine Læſione Jurium Imperii. Quid enim Imperii intereſt, imo an non magis Imperio ſeu Reipublicæ conducit, ſi Eccleſiaſtici ab ipſis Eccleſiaſticis ſuſtententur, & Reipublicæ non ſint oneri? Sed inquis, prætenſo titulo ſubventionis, quo à nobis Annatæ juſtificantur, Natio Gallica in Concilio Conſtantienſi jam reſpondit; inde inferes Annatas injuſtas eſſe.

At ego reſpondeo, Nationem Gallicam ſic reſpondiſſe, ut titulum ſubventionis non damnaret, ſed potius eum ut legitimum comprobaret, ut non de ſubſtantia, ſed de modo eas exigendi atque de exceſſu potius quereretur, ut tandem doctiores Galli & tum, & hodie adhuc Annatas ab omni injuſtitia & Simonia vindicarent. Singula ad oculum demonſtrari valent.

Primum patet ex ipſis verbis, Nationis Gallicæ à Febronio allatis: *& ſane ſi non ſufficiant reditus Epiſcopi Romani de præſenti, primum habet requirere ſubſidium à Clero ſuæ Civitatis, & Diœceſis, deinde ſuæ Provinciæ, & per modum ſubſidii Charitativi temporalis, & non perpetui cenſus, & poſtmodum ab aliis Eccleſiis immediate ſubditis poteſt ſubſidium benigne implorare (cauſâ neceſſariâ ſuppoſitâ, expreſſâque & verâ) honeſte non poſſunt denegare ad tempus.* Nobis hic quæſtio non eſt de modo, tempore & Perſonis, ſed de ſubſtantia Annatarum & titulo:

tulo: ſed Annatæ in ſubſtantia nil aliud ſunt, quàm *ſubſidium* & titulus eſt *ſubventio*, qui ſi non eſſet legitimus, Pontifex tale ſubſidium nec à Clero ſuæ Civitatis, Diœceſis, Provinciæ, nec ab Eccleſiis ſibi ſubditis etiam ad tempus implorare poſſet, quin etiam hæ honeſte denegare poſſent. Vides, Annatas in ſubſtantia, & per modum ſubſidii non improbari, ſed approbari; quod etiam confirmatur ex Edictis Regum Galliæ, qui Annatas aboleri petierunt. Sic Carolus VI. inter alia expreſſe ait: *intendimus tamen tanquam Chriſti fideles ſummo Pontifici & Eccleſiæ Romanæ æque, pluſve cæteris, in neceſſitatibus, & cum tempus exegerit, ſuccurrere, & rationabiliter ſubvenire.*

Quod alterum attinet, nempe Gallos non tam de ſubſtantia Annatarum, quàm de modo, tempore & exceſſu eas exigendi & ſolvendi conqueſtos fuiſſe, ex modo dictis, & mox dicendis pateſcit, atque etiam Carolus VI. anno 1417. & 1418.

 Sena-

Senatus Pariſienſis querelis interpellatus edictum anni 1406. innovavit, quo Annatas exigi & ſolvi prohibebat, addita hac quoque ratione, *quod nulla tractatu habito cum Prælatis pro libitu voluntatis imponerentur*, & in iis exigendis, *ſicut nec modus, ſic nec miſericordia, aut æqualitas ſervaretur, aut menſura.* Hæc una ex parte ſupponunt, titulum ſubventionis non ſemper adfuiſſe, ex altera vero ratio contra ſolum modum & exceſſum pugnat. Sed ratio hodie amplius non ſubeſt, ut eadem Natio contra modum & exceſſum conqueri poſſit. Tertium patet; nam præ cæteris ſolum nomino celebres inter Gallos Authores, Petrum de Marca, & Natalem Alexandrum, qui Annatas ab omni vitio Simoniæ ac injuſtitiæ vindicant, quod ſupra vidimus. Nec tota Natio Gallicana in Concilio Conſtantienſi Annatas damnavit, nec omnes Deputati ad illud Concilium præcipui, ut Cardinalis Alliacenſis, & Joannes Gerſon. Primus in Libro anno 1417. Conſtantiæ

con-

conſcripto non ſolum probat, Annatas titulo ſubventionis juſtas eſſe, ſed inſuper ait, *Status prædictus* (Papæ & Cardinalium) *dum recipit, & quærit ſubventiones conſuetas in oblationibus, decimis, vel Annatis & ſimilibus, non debet ea ipſo de ſimoniaca pravitate notari, niſi forte vitium aliud in exactionis modo concurrerit, quod vitium corrigi debet, non obinde Status minui, deſtrui, culpari, vel juribus aliundè defraudari. --- --- --- Oppoſitum vero pertinaciter imponere, notando generaliter de ſimoniaca pravitate totum ſtatum iſtum, temerarius error eſt, nec eſſet ferendus.* Tandem ait: *ſolutio nunc exiſtens --- --- --- de primis Annatis & ſimilibus permaneat, quousque fuerit alia ſaltem proviſio ſalubrior vel ſanctior rationabilius adinventa. --- --- --- Facientes contra præmiſſa non conformant ſe, ſed manifeſte obviant Conſtitutionibus Regis Franciæ, Eccleſiæ Gallicanæ, & univerſitatis Pariſienſis.* Per hæc igitur Nationi Gallicæ, vel potius iis, qui Annatas quoad ſubſtantiam aboleri

 vole-

volebant, ſatis reſponſum fuit à præcipuo Gallo in eodem Concilio Conſtantienſi, unde etiam patet, nequaquam totam Nationem, quin nec Reges, Eccleſiam Gallicanam, Univerſitatem Pariſienſem Annatas quoad ſubſtantiam damnaſſe. Joannes Gerſon Petri Alliacenſis Diſcipulus in Lib. de vit. ſpirit. anim Lect. 3. ſtatuit, ut Papa *tanquam ſuperior & tutor atque conſervator honoretur & juvetur ab omnibus.* Lib. vero de Statibus Eccleſiæ Conſider. 6. ait: Romani Pontifices exigendo Annatas *non ſcandalizant active, vel peccant, ſed merentur tanquam Defenſores jurium non ſolum ſuorum perſonalium, vel Eccleſiæ particularis Romanæ, ſed univerſalis Eccleſiæ, & ad utilitatem, honeſtatemque totius Reipublicæ Chriſtianæ, quæ conſiſtit in ſuorum decore membrorum „ maxime principalium.* Non capio, qua cauſa Gerſon ſibi alibi contradixerit, niſi velis, eum prius contrariam tenuiſſe ſententiam, quam mutavit: at hunc virum ſibi ſæpius contradixiſſe, jam deprehendimus.

Neque

Neque Natio Hungarica titulum ſubventionis tanquam injuſtum accuſavit, ſed ſolum dixit, talibus ſubſidiis ipſos Ungaros egere; quod ſi injuſta fore exiſtimaſſent, quomodo ſibi petere potuiſſent?

Ad 3. Num per hoc inferiores Prælati & Epiſcopi in exigendis Annatis à vitiis injuſtitiæ & ſimoniæ excuſantur? an non Febronius cum Gerſone ſic omnes Epiſcopos ſimul & Papam reos agit? dixi ſupra, argumenta Febronii etiam contra Epiſcopos exigentes Annatas valere, uti etiam patet. De Gerſone vide ſupra.

Ad 4. Idem fere mos obtinet etiam in Curiis Epiſcoporum; igitur contra hos argumentum quoque obtineret. Quoad Papam poſt Concordata ſolutio Annatarum jam in obligationem juſtitiæ tranſiit ſic, ut ex Pacto fieri debeat, ex quo tollitur libertas ſolvendi, nec amplius requiritur conſenſus; hinc D. Barthel Diſſert. Prælim. de Concord. Cap. 3. Sect. 3. n. 3.

 ait:

ait : *nihil refert , quod modus & forma ſolvendarum Annatarum in Concordatis Germaniæ præſcripta ſuum non habuerit effectum, cum obſervantia ſit, ut exactio & ſolutio earundem ante Prælatorum inaugurationem , ſive in actu expedionis Litterarum Apoſtolicarum hodie fiat; nam præterquam quod modus ſolutionis naturam Tituli veræ & realis ſubventionis non immutet, ad hunc exigendi modum compulſi ſunt Romani Pontifices per ingrati animi vitium eorum, qui Bullis impetratis , & poſſeſſionem beneficiorum adepti Sedem apoſtolicam ſubſidio defraudabant.* Citat dein Æneam Sylvium, qui hac in parte Martinum Meyerum Cancellarium Moguntinum conquerentem , quod Annatæ ſtatim ſine miſericordia exigantur , egregie ontundit.

Ad 5. Febronius fateri cogitur, quod Concilium Baſileenſe Annatas non abſolute prohibuerit : certe autem prohibuiſſet abſolute, ſi injuſtas & ſimonicas eſſe ſerio exiſtimaſſet, dum nihil intermiſit , quo bilem

lem in Papam egerere, & Nationibus placere valuit. Duo in hanc rem Decreta edidit iſta Synodus: primo Seſſ. 12. ſtatuit, ut Annatæ ceſſent, dum interim Concilium ipſum provideret ſuſtentationi & oneribus Papæ, Eccleſiæ Romanæ, & Cardinalium. At aliunde non providit Synodus congruum ac neceſſarium R. Pontificis & Cardinalium ſuſtentationi ſubſidium: Annatarum ergo ſolutioni, non impleta conditione, adhucdum conſenſiſſe videtur, ait Barthelius. Alterum Decretum Seſſ. 21. Annatas penitus abolere videtur; verum ſupponit, quod aliunde congruum, honeſtumque ſubſidium Rom. Pontificis & Cardinalium ſuſtentationi provideretur juxta Decretum Seſſ. 12. quocum debet conciliari, ut iterum ait Barthelius, ſecus ſe aperte vel vitio vindictæ in Papam, vel contradictionis expoſuiſſet. Concilium ergo Baſileenſe, ſi iſtud ab omni infamia hac in parte vindicare volumus, titulum ſubventionis legitimum, quin & neceſſarium eſſe

duxit

duxit ſub conditione, ſi Romanæ Eccleſiæ non alio modo provideatur, quod magis adhuc patet ex reſponſis Cardinalis Juliani nomine Synodi ad Eugenii IV. Oratores datis. Imo Conciliabulum iſtud quomodo potuit ſerio damnare Annatas, quin ſeipſum damnaret, cum Felici Pſeudo-Papæ, à ſe electo, varias Annatas conceſſit.

At Febronius alio recurrit. Petit, omnia in antiquum ſtatum reſtitui, & tunc Papa non indigebit tot Miniſtris, adeoque nec tot ſubſidiis. Specioſiſſima propoſitio, ſed ab omnibus rerum gnaris omnino deridenda! Si quis velit, ut in Romana Eccleſia & Curia omnia ad antiquum ſtatum, & ſi placet, etiam usque ad primævam communionem bonorum reducantur, ignorare ille haud poterit, pariter in tota Eccleſia plurima mutari debere. Prius primævum Spiritum omnibus fidelibus infundere, dein talia etiam in Curiis Epiſcoporum prædicare oportebit, & timeo, ne reſpon-

reſponſum feratur, ut amplius Romam la-
ceſſere pigeat.

Nec Georgius Vicelius à calumniis ex-
cuſari poterit, & tamen illi ſubſcribit Fe-
bronius? ejus *Elenchus* & *via Regia* ſcatent
propoſitionibus erroneis, ſcandaloſis, teme-
rariis, atque malis dicteriis Proteſtantium,
unde nequaquam audiri meretur. Sit, quod
Jeſuita Browerus eum reponat inter pro-
pugnatores Eccleſiæ Catholicæ ob hoc,
quia contra Lutherum ſcripſit de bonis ope-
ribus: attamen ob alios errores valde va-
pulat apud Rainaldum, Joannem Eckium,
Nicolaum Serrarium &c. quin hoc ipſo lo-
co, in quo eum allegat Febronius, de
calumnia convincitur: ſi res ita ſe habuit,
& adhuc habeat, prout ait Vicelius, quare
hactenus à Rom. Curia plurimi Epiſcopa-
tus & Abbatiæ jam non ſunt penitus emul-
ſæ, everſæ, deglubatæ? hodie adhuc mul-
tum clamatur contra luxum, Pompam &c.
Epiſcoporum & Prælatorum, contra Di-

vitias

vitias & opes Cleri, regularis præſertim: ergo Vicelius falſum dixit, prædixitque impoſterum, & quidem cum injuria Pontificis & Curiæ.

Ait Febronius: ſtatus Rom. Pontificum per annos mille ducentos & amplius ſine Annatis retentus fuit: his igitur nec modo opus erit. Captioſa & fallax argumentatio. Etiam ſtatus Epiſcoporum & Cleri ſine Annatis, & Decimis &c. diu retentus fuit; num igitur his ſtatibus illi opus non eſt? Dico itaque ſtatus Papæ & Epiſcoporum ſine Annatis diu ſtetit, ſed non ſine ſub diis, ſi talibus egebant, & cum modo egeant, aut juſte egere præſummantur, Annatis tanquam ſubſidiis fruuntur, quæ, etiam in Germania Rom. Pontifici per Concordata ſunt adpromiſſa. Et quid? num ſtatus Germaniæ per Annatas Sedi apoſtolicæ ſubſidium conceſſiſſent, ſi vel exiſtimaſſent, vel perſuaſi fuiſſent, nullum verum titulum ſubeſſe, iſto

ſubſi-

ſubſidio nec tunc, nec unquam egere Pontificem? an non eo tempore credebatur, hoc ſubſidium omnino neceſſarium eſſe, quando Concilium Baſileenſe, Papæ & Curiæ Romanæ nequaquam propitium, nihilominus tale ſubſidium ita neceſſarium eſſe ſenſit; ut Annatis abolitis Romanæ Sedi per aliam viam ſubveniri debeat? ante Annatas Pontifices aliis ſubſidiis fruebantur, nempe oblationibus, donis, cenſibus, tributis ex integris Regnis, & à fidelibus frequenter ad limina Apoſtolorum peregrinantibus. Taceo alia Dona & ſubſidia à Principibus, Magnatibus, Epiſcopis, Eccleſiis oblata atque ſubmiſſa.

Porro nec Cardinalis Juliani ad Nuntios Eugenii P. reſponſio rem totam exhaurit. Imprimis Annatæ non in hunc ſolum finem petuntur, ut Rom. Pontifex pulſis injuſte Epiſcopis opem ferre poſſit: hoc tantum pro exemplo ponitur, ut oſtendatur, Pontificem ſubſidiis non pro ſe dun-

taxat,

taxat, ſed pro aliis; & bono totius Eccleſiæ ſæpe egere: ſunt quippe & aliæ quamplures neceſſitates Eccleſiæ tum particularis Romanæ, ſeu Sedis apoſtolicæ, tum univerſalis Eccleſiæ, ob quas expenſas facere neceſſum eſt. Dein illis ſanctis Epiſcopis Athanaſio &c. utique per Annatas ſubventum non fuit: attamen ſi aliunde non habuiſſent Rom. Pontifices, nec modo haberent, unde ſuccurrere poſſent, neque tu illis Epiſcopis, nec aliis modo ſubvenire in promptu foret. Vides, Julianum nihil ad rem reſpondiſſe.

Ad 6. 7. 8. *&* 9. Ut ad omnes querelas etiam poſt Concilia Conſtantienſe & Baſileenſe exortas contra Annatas cumulatè reſpondeam, adduco verba D. Barthelii ſupra cit. loc. n. 4. *Porro licet repetitarum à S. R. J. Ordinibus in Comitiis maxime Norimbergens. anno* 1522. *& ab Imperatore Carolo V. in reſcripto ad Hadrianum VI. P. commemoratarum adverſus Annatarum exactionem*

nem

nem querimoniarum , minarum quoque de non dandis , nec extra Regnum efferri permittendis Annatis à Sigismundo Poloniæ Rege ex Conſilio Optimatum anno 1543 *intentatarum non immemor fuerit Concilium Tridentinum , ad quod pariter Henricus II. & Carolus IX. Galliæ Reges ſuis Oratoribus mandata dederunt , ut ejusdem authoritate Annatæ abolerentur : illas tamen S. Synodus non improbavit , nec prohibuit , licet alias omnem mali & Simoniæ ſpeciem damnaverit , ſanxeritque , ut Epiſcopi , & eorum Miniſtri nullum pro collatione ordinum , aut pro litteris dimiſſoriis & teſtimonialibus munus acciperent : Notarii vero id ſolum poſſent exigere , quod eo Decreto conſtitutum eſt. Tridentinis ſcilicet Patribus , doctiſſimisque Theologis & Canoniſtis , qui ſacræ ſynodo aderant , exploratum erat , Annatas reali & legitimo ſubventionis titulo exigi ab Eccleſia Romana , ſolvique ab Epiſcopis & Abbatibus deſignatis , ac proinde Simoniæ vitio non laborare , quamvis eas de illo incuſarent viri Politici , re inſpecta ſecundum externam ſpeciem , non vero expenſa*

ad eccleſiaſtici juris apices & Theologiæ regulas. Quid juvat ergo veteres rurſum excitare querelas, quas inſufficientes judicavit S. Synodus univerſalis, & à quibus dein deſtitêre ipſi Reges. Quod vero Annatæ tantummodo ad Bella Turcica conceſſæ ſint, uti Proceres Imperii in Comitiis, & Carolus V. in Epiſtola ad Hadrianum VI. commemorant, id verum non eſſe, Pallavicinus Part. 1. L. 2. Cap. 8. late oſtendit, & Barthelius Diſſert. gen. de Concordat. Cap. 3. Sect. 2. pariter ita habet: *verum cum Imperator & germani Proceres non ſatis viderentur ſejungere Annatas à Decimis, quæ decimæ vere ad tempus modo exigebantur, & ad infideles debellandos: de Annatis vero licet prolixe in Concordatis diſſeratur, de bello Turcico nulla fiat mentio, & adeo non arctentur ad aliquid Annatæ, ut eæ econtra colligendæ pronuntientur, donec ea Conſtitutio in Concilio generali conſenſione Gentis Germanicæ commutetur, --- --- ---. mirum nemini videri debet, quod commonitio ejusmodi, ſive petitio*

ſuo

ſuo fruſtrata manſerit effectu, veluti Concordatorum formæ minus conſentanea.

Poſt hæc Calculatorem agit Febronius, atque ſummam pecuniarum numerat, quæ à ducentis quinquaginta annis ex Gallia, item ex Luſitania & Germania Romam deportata fuit. Ad quid iſta? ut Lectori fucum faciat, nempe omnia Regna emungi, ac Romæ ingentes theſauros coacervari. Non inquiro, quænam relationes fideliores ſint: certe alii gallicarum rerum non minus periti longe minorem ducunt calculum. At hoc dico, tantum cumulum pecuniarum per Annatas collectarum Romæ haud reperies; neque Roma nunc ditior eſt; igitur rurſus expenſæ ſunt. In quos fines? non diffiteor, quandoque pecunias in ſumptus non neceſſarios, in Conſanguineos &c. non bene impenſas fuiſſe; nam etiam Eccleſiaſtici non minus ac Laici bonis temporalibus abuti poſſunt. Attamen hic quæritur non de uno, alterove ſingu-

lari exemplo, ſed quid ut plurimum actum fuerit. Audiamus autem de hac re domeſticos Authores duos Cardinales, Æneam Sylvium & Pallavicinum (nam in re œconomica familiæ cujusdam, ubi de proventibus & ſumptibus agitur, domeſtici teſtes præprimis audiendi ſunt). Ille Cancellarium Moguntinum Martinum Meyerum ſimilia cum Febronio obiicientem ſatis refellit, quod jam alibi adnotavimus. Hic vero in hiſt. Concil Trident. Part. 1. L. 2. C. 8. præter alia tantumodo de bellis contra Turcas ait: *quotiescunque ea bella geſta fuerant, nunquam omiſerant Pontifices valida Germanis ſubſidia ſuppeditare. Unde certum eſt, ſi multi ſimul anni connumerentur, Pontificis ſumptus in hisce Bellis Annatarum proventum longe tranſgreſſos.* Sed hoc Bellum etiam poſt Pallavicinum continuatum fuit. Certe Innocentius XI. totum Ærarium exhauſit, ut pecunias adverſus Turcas large ſuppeditaret. Non addo, quantæ etiam collectiones à Rom. Pontificibus ex bonis

eccle-

eccleſiaſticis ipſis Principibus Sæcularibus in hunc & alios fines conceſſæ? quoties decimæ & alia ſubſidia ab univerſo ordine Eccleſiaſtico perſoluta? cæterum jam ſupra etiam ex Barthelio, ut alios taceam, retuli, in quos optimos fines talia ſubſidia Rom. Pontificibus ſubminiſtrata expendantur, de quibus ait, *laudatiſſima exempla in ſummis Pontificibus, tam antiqua, quàm recentia palam extare.*

Interim nemo ignorat, Annatas à multo jam tempore in Germania & alibi nec tot, nec tantas eſſe, quales etiam in Concordatis ſtipulatæ fuêrunt. Palam eſt, poſt Defectionem à Religione Catholica Angliæ cum Inſulis, Sueciæ, Norwegiæ, Daniæ, Poruſſiæ Regnis, ac maxima parte Germaniæ, poſt tot ſæculariſationes inſignium certe Archi- & Epiſcopatuum, Eccleſiarum Cathedralium, Collegiorum, Abbatiarum, quæ ingentem numerum conficiunt, etiam per Pacem Weſtphalicam confir-

 matas,

matas, Rom. Pontifici, in Germania præcipue, pariter ingentem ſummam de Annatis, aliisque Solutionibus deceſſiſſe, absque ulla compenſatione facta; quare ergo non ſaltem proportionatim in tantum ceſſant antiquæ querelæ & objectiones, in quantum ſubſidia & ſolutiones ceſſarunt, atque imminuta ſunt, quæ jure pactitio Concordatorum ſtare debuiſſent?

Tandem ea hiſtoriuncula, quam Author num. 8. refert, certe Febronio digniſſima eſt. Quid enim de illo joco Legati Cæſarei, Archiepiſcopos Moguntinum & Trevirenſem Lutheri Sectam amplexuros, niſi Papa Pallii taxam remittat? Febronius eum approbare videtur, quando verba Moguntini Legati adfert, nempe jocum hunc equidem male verti poſſe, nihilominus efficaciſſimum id futurum remedium ad inſinuandam Romanis moderationem. Siccine in re graviſſima æternæ Salutis circa Religionem & Fidem jocari licet? an ita in re

tanta

tanta imponere licet ſuo Superiori, non dicam, ſummo Pontifici? num ſerio hoc remedium, quantumvis tale foret, etiam honeſtum & conveniens eſt ad flectendum Rom. Pontificem? dicitur ibi etiam: *in Italia ſunt Archiepiſcopatus, qui pro Pallio non ſolvunt ultra centum coronatos.* At in Italia ſunt Archi- & Epiſcopatus, quorum annui reditus ſæpe illos unius in Germania Canonici aut Parochi non, vel vix adæquant: qualis igitur proportio, præcipue ſi cum Archiepiſcopis Germaniæ compares?

Ad 10. Ad hoc jam ſæpius reſponſum fuit, Rom. Pontifices multoties promiſiſſe, & juſſiſſe, ut Concordata obſerventur, etiam declaraſſe, ſe eas per ſuas Conſtitutiones lædere nolle, ſi quæ tamen infractiones à Romanis factæ ſunt, eas nimium exaggerari, atque ab Italis in vicem reponi, etiam Concordatis in multis derogatum fuiſſe à Germanis, vel â ſummo Pontifice in favorem Germanorum, in Concordatis non præciſe ſtabilitum

bilitum fuiſſe, ut Concilium generale ad mutandas Annatas & alternativas menſium celebretur, ſed ſolum ut in eo de conſenſu utriusque partis mutari poſſint: tale Concilium non ſerio, vel ſine cauſa peti, dum interim duo jam fuerunt Concilia generalia, in quibus nihil immutatum fuit circa Concordata: difficiliorem ſemper ad Concilia viam ſterni, non à Romanis, ſed à Politicis & iis Authoribus, qui per ſua principia & ſententias tendunt ad everſionem ſupremæ Jurisdictionis & univerſæ Poteſtatis Hierarchicæ, quæ tandem Poteſtati civili ſubeſſe & ancillari cogitur, uti in Febronio videmus.

Ad 11. Si verum eſt, quod de duobus Galliæ Epiſcopis narrat Febronius, & de pluribus aliis, de quibus non dubitat, tantundem feciſſe, nempe quod poſt Biennium nondum in ſuis Diœceſibus reſideant, non alia ex cauſa, quàm ut interim expenſas Bullarum Romanarum ex ſuorum Epi-

ſcopatuum

ſcopatuum fructibus recuperent ; hoc , inquam , ſi verum eſt , excuſari vix poterit , minime vero excuſabile foret in Germania. Si enim juxta moderatam Cameræ Apoſtolicæ taxam *Annatæ* non ſunt fructus integri unius anni , ſed vix dimidia pars , imo nec pars dimidia , ut ait D. Barthel. teſte Wagnereck , ſed quædam ſolummodo portio , quæ ſe habet ut unum ad quinque , vg. ſi epiſcopales reditus ad centum florenorum millia aſcendant , forſan viginti florenorum mil ia taxa erit ; prout etiam ipſe Claudius Fleuri Inſtit. Jur. Eccleſ. Part. 2. c. 24. n. 4. teſtatur , *non tamen verum anni proventum , ſed æſtimationem veteris Cancellariæ Romanæ involvunt.* Hinc nulla ratio ſubeſt , vel ſaltem ſolutio Annatarum cauſa eſſe non poteſt , quod Epiſcopi Galli adhuc *poſt Biennium* nondum in ſuis Diœceſibus reſideant , cum primo jam anno , etiam Annatis detractis , reditus ultra dimidium , vel quatuor omnino partes , altero vero anno revera integros recipiant. Adde notiſſimum Epi-

ſcoporum Gallorum Zelum, qui absque graviſſima neceſſitate & cauſa ſuas oviculas Paſtore non deſtituent. Igitur aſſertio Febronii de pluribus Epiſcopis Gallis vel credibilis non eſt, vel alia longe ratio ſubeſſe debet.

Cæterum tam moderata Annatarum taxa, quæ nec dimidiam proventuum unius anni, imo quintam ſolum partem conſtituit, iis, qui per Annatas paſſim integros unius anni fructus intelligunt, facile perſuadebit, gravamina, quæ contra Annatas moventur, nimium exaggerari, & potius ad invidiam Rom. Pontificis lubenter reproduci; præprimis dum non niſi ſemel Annata ſolvenda eſt, ſi contingeret, ſæpius intra annum idem Beneficium vacare, & ita quidem, ut pars ab anteceſſore necdum ſoluta in ſucceſſorem haud tranſeat; quin ut ulterius ait Barthelius, quod Pallii & Annatarum Taxæ ſubſidium interdum vel in totum, vel in partem ob merita in Eccleſiam vel

Belli

Belli ac temporum injurias condonetur. Illud etiam gravamen, quod modo Annatæ ſolvendæ ſint ante Bullarum expeditionem, ſatis jam diluit laudatus Barthelius citans Æneam Sylvium contra Meyerum Moguntinum, atque ipſe Claudius Fleuri l. c. hunc modum ſolvendi æquum eſſe judicat : *ſolvendæ* (Annatæ) *ante expeditionem Bullarum, quia difficulter exigi poſſent poſt poſſeſſionem arreptam.*

Porro cum Gallis non litigo, utrum Annatæ in eorum Concordato comprehendantur. Sufficit eos ſolvere titulo ſubſidii, quod ſupra vidimus. Nihilominus certum eſſe videtur, illas per Sanctionem Pragmaticam abolitas, per Concordatum vero iterum reſuſcitatas fuiſſe, utique ſatis expreſſe : ad quid enim in Concordato pro omnibus Proviſionibus Beneficiorum Româ obtinendis verus annuus proventuum valor exprimi jubetur, & quò alias tendant iſta verba, ſi Annatas non attingant ? *Baſileen-*

ſe Concilium, ait Fleurius loc. cit., *Annatas damnavit, ejusque Decretum inſertum eſt in noſtram Pragmaticam: ſed ſubſtitêre, licet ad Beneficia Conſiſtorialia redactæ.* Si igitur non obſtante Pragmatica ſanctione nihilominus ſubſtiterunt, ſi per Concordatum ſolummodo modificatæ, ſeu reſtrictæ ſunt, neceſſe non erat, eas expreſſius reſtituere.

Ad 12. Nulla obſervatione dignum eſt, minus alia occaſione uſum habere poteſt, quod Concilium Baſileenſe limites ſuæ Poteſtatis excedens, quod proprie ad ſolum Rom. Pontificem ſpectat, uſurpaverit, Archiepiſcopo Lugdunenſi concedendo, ut Papæ vices ſupplendo Hugoni Rothomagenſi Archiepiſcopo Pallium largiretur. Sic enim D. Barthel. Diſſert. de Pallio Cap. 2. n. 7. ait: *utcunque aut decorum, aut neceſſarium fuerit explorare Imperatorum ac Regum antea voluntatem & aſſenſum, non alia tamen magis, quàm Authoritate apoſtolica Pallium communicatum fuit.* Et num. 10. poſtquam dixerat,

ſicut

ſicut in Republica ſummi Principis eſt, politicas dignitates, Ornamenta & Inſignia tribuere, ita & in Eccleſia Eccleſiaſticos honores; ſpiritualia jura, teſſeras & ſymbola *neminem præter eum, quem Eccleſiæ univerſæ præpoſuit Dominus, recte elargiri.* Dein addit: *& cum Pallium de corpore D. Petri aſſummi hodie dicatur, quis alius præter ſummum Pontificem tanquam S. Petri ſucceſſorem, atque ejusdem authoritate dotatum dare illud poterit?* Igitur vel ſibi, vel aliis illuſit Concilium Baſileenſe, quando contra voluntatem Eugenii Papæ, & propria authoritate Archiepiſcopo Lugdunenſi per diploma ſpeciale conceſſit, *ut Pallium NB. de corpore B. Petri ſumptum* (quod verum non erat) Hugoni traderet.

Equidem hæc omnia Febronio nondum ſufficiunt, ita ut in poſterioribus ſuis operibus contra Annatas altius adhuc detonare pergat: neceſſe eſt igitur, ut eum in iis quoque convincamus. Videbimus porro, caſſa

caſſa eſſe fulmina ; inanes clamores ; falſa argumenta.

Imprimis Barthelium in appendice 1. num. 18. adducit. Sed Barthelium jam ſæpe & hucusque audivimus Febronio plane contrarium : ſed nec ibi cit. Diſſert. 3. Cap. 5. num. 29. nobis contrariatur. Dicit hoc loco, Juris naturalis, divini & humani eſſe, Pontifici ſubvenire *indigenti*, *nec aliunde proviſo*. Dicit dein, hanc neceſſitatem ſubveniendi portione Eccleſiæ Romanæ attributa, átque per ingentia Patrimonia ab Imperatoribus aucta *ceſſare potuiſſe*, & dum aucta Sedis apoſtolicæ Majeſtate etiam aucta fuêre onera, ſumptus, munera, officiales, Miniſtri, adhuc dubitari poſſe, & dubitatum fuiſſe, an, quid, & quantum utilitatis in Eccleſiam ex ſingulis officiis, & multiplicato nimium Perſonarum numero redundaret, aut quanta, qualisve ſit illorum neceſſitas, & ſi quis absque conſenſu Nationum & Pacto accedente hunc *per Annatas* ſub-

ſubventionis modum non neceſſarium judicaverit, piaculum non fore.

Sed iſta omnia quid contra nos ? affirmat Barthelius Pontifici indigenti omni jure ſubveniri debere : idem & nos dicimus. Ait dein, dubitari poſſe, & dubitatum fuiſſe, utrum talis indigentia revera ſubſit ? loquitur autem in hypotheſi, quando nullus conſenſus Nationum, Prælatorum, aut Pactum interceſſit. Id neque nos in iſta hypotheſi diffitemur ; quamvis temere & ſine gravi ratione præſumendum non ſit, quod ſummus Pontifex ſine cauſa, atque iniqua petat. At nos modo loquimur de Annatis in eo ſtatu, in quo nunc ſunt, exiguntur que, nempe poſt Concordata & Conſenſum Nationis, in quo ſtatu Febronius eas adhuc abolitas eſſe vult : de hoc autem ſtatu Barthelius loco a Febronio citato ait, *Conſenſum Nationis Germanicæ ſolemnius certe, quàm in his ipſis Concordatis publicis factum ſit, exprimi non poſſe.* Dein

quare

quare Febronius mox ſubſequentia Barthelii verba omiſit ? *Conſenſus porro iſtius à Natione expreſſi ille eſt effectus maxime profecto notabilis, ut nunc ſubventio iſta non indubitatè duntaxat atque certiſſime; ſed etiam ex juſtitia ſtricte dicta; atque commutativa Sedi apoſtolicæ debeatur eo ipſo, quod jure pactitio eadem obligatio nitatur.* Hìc bona fides Febronii deſideratur, dum textum detruncavit. Si vero Annatæ nunc & poſt Concordata ex Juſtitia ſtricte debentur, ut quid contra eas obmurmurat, & abolitas eſſe vult ? Nec exiſtimes, ante conſenſum Procerum Imperii nullum fuiſſe cum Legato Pontificio de indigentia Pontificis ſermonem, cum tam ægre ad eas præſtandas adduci poterant; & prius omnino tolli volebant; certe ſi nullam indigentiam agnoviſſent, utique non conſenſiſſent. Igitur hæc indigentia jam non ſolum præſumitur, ſed revera adeſſe ſupponitur, modo ſaltem à nobis ſupra explicato.

Quod

Quod dein ulterius D. Barthel. loc. cit. n. 34. &c. de ſervitiis communibus, taxis Annatarum diverſis & auctis habet, qua de cauſa à ſtatibus Imperii ſub Maximiliano I. querela obmota fuit; Syſtema Febronii neutiquam adhuc comprobat. De ſervitiis communibus in Concordatis dicitur: *ſolvantur de fructibus primi anni à die vacationis ſummæ pecuniarum in Libris Cameræ apoſtolicæ taxatæ.* De Annatis ſtatuitur: *ſolvantur Annatæ, ſeu medii fructus juxta taxam ſolitam.* Ex his num. 49. ita concludit Barthelius. *1mo. Quod Anntæ iſtæ* (juxta Concordata) *non quintam tantum partem, ſed medietatem fructuum juxta taxam tamen ſolitam complectantur. 2do. Quod taxa iſthæc non æque fixa aut in Matriculis Annatarum, ſive libris Cameræ adnotata reperiatur.* Et cum olim fructus per Collectores apoſtolicos exigebantur, nunc iis excluſis, in numerata pecunia ii medii fructus ſolvendi ſunt; *unde taxæ ſolitæ nomine hic ſolam naturalem fructuum per Col-*

lectores legendorum præſtationem excludi velle, multum veroſimile redditur.

Quamvis igitur Annatarum & Servitiorum communium taxæ diverſæ ſint, & quoad aliquos videantur nimium exceſſivæ, imo auctæ, ut adeo ipſimet Concordantes Imperii ſtatus non plenam, firmamque in his taxarum libris fiduciam habuiſſe videantur, atque poſt Concordata de nimio Annatarum exceſſu adhuc querelæ innovatæ ſint, imo has non inanes fuiſſe, exemplis Eccleſiarum Argentinenſis, Moguntinæ, Trevirenſis comprobari exiſtimet Barthelius; nihilominus diſpiciendum eſt, utrum talis querela attingat taxam tempore Concordatorum, vel poſt ſtabilitam, an vero illam, quæ diu ante facta fuerat, quam utique non reſpiciunt Concordata, ſed eam, quæ tempore Concordantium in Libris Cameræ apoſtolicæ reperiebatur. Sic in gravaminibus anno 1510. pro Eccleſia Moguntina obtenditur taxa, quæ longiſſime ante

Con-

Concordata ſoluta videtur, & adhuc ante Concordata aucta fuit. Sic enim ibi legitur: *Sedes Moguntina, ut dicitur, olim ſolum dedit decem millia florenorum. -- -- Tunc viginti millia florenorum, -- -- -- & ad noſtram ætatem in ſingulis Archiepiſcopis exacta.* Hæc innuunt, diu ante Concordata aliquando ſolum decem millia florenorum ſoluta fuiſſe. Sed quid intereſt? antea taxa varia, modo major, modo minor fuit. Hic quæritur de taxa, quæ tempore Concordatorum in Libris Cameræ apoſtolicæ continetur. De hac dicit utique Barthelius num. 34. & alibi, quod *ex benigna Sedis apoſtolicæ indulgentia adeo moderata ſit, ut quoad annuos proventus integros ſe habeat, ut unum ad quinque.* Etſi fors iſta moderata taxa tunc adhuc major fuerit, quam olim ſolvebatur. Quod ſi tamen querendi locus ſit, & iſta taxa tum exceſſiva, vel nimium aucta viſa fuerit, utique ſpondetur in Concordatis *Retaxatio.* Tandem in Concordatis ſtabilitur, ut pro Annatis ſolvatur

media pars proventuum unius integri anni; *ſolvantur Annatæ, ſeu medii fructus juxta taxam ſolitam.* Si ergo, ut ſupra concludit Barthelius, Annatæ juxta Concordata non *quintam* tantummodo *partem* ſecundum benignam Sedis apoſtolicæ moderationem, ſed omnino *medietatem fructuum* complectantur, & per *taxam ſolitam* ſolum parata pecunia, & excluſio collectorum atque præſtationis naturalium fructuum intelligatur, tunc quamdiu taxa, etſi aucta & major, quàm olim fuerat, *medios fructus* annui proventûs non excedit, juxta Concordata juſta querela locum habere non videtur. Querelæ vero & exempla, quæ ante Concordata movebantur, ad tempora poſt Concordata applicari non valent, niſi poſt hæc ita durare comperiatur; hiſce vero remedium ponitur *retaxatio.*

Exemplum palmare exhibetur ab adverſariis in gravaminibus Nationis germanicæ de anno 1510. apud Goldaſtum Con-

ſtit.

ſtit. Imperial. tom. 2. pag. 119. Quod olim Sedes Moguntina pro Annatis decem, dein viginti, poſt hæc viginti quinque, tandem viginti ſeptem millia florenorum ſolvere debuerit. At ſi verum eſt, quod Hybnerus in ſua Geographia tom. 3. ait, nempe omnes Primates in Europa, Bragenſem in Portugallia, Toletanum in Hiſpania, Pariſienſem in Gallia, Gneſnenſem in Polonia, Granenſem in Hungaria, Pragenſem in Bohemia, ſimul ſumptos non tot poſſidere proventus, quàm unicum Archiepiſcopatum Moguntinum, cum tamen ſolus Archiepiſcopus Toletanus 350000. ducatorum numeret annuos proventus: hæc, repeto, ſi non dicam ex toto, ſed pro dimidia ſolummodo parte verum eſt, tunc utique illa viginti ſeptem millia florenorum, quæ Sedes Moguntina ſolvere tenebatur pro Annatis, non tantum à Dimidio proventuum, ſed etiam à quinta parte longiſſime abſunt, ſed nec quinquageſimam partem conficiunt, & ſi ad querelam removendam remedium

relaxationis in Concordatis oblatum, pactumque aſſummatur, certe alia ſumma prodibit.

Quare merito D. Barthel. Diſſert. *de Pallio* advertit, non omnia, quæ de talibus ad Curiam Romanam præſtationibus ſparguntur, & ſcribuntur, vera eſſe: *nec illa viginti quinque millia*, ait Cap. 11. num. 20., *pro Pallii redemptione, quæ paſſim per ora non bene ſentientium, nec recte loquentium volitant, calamisque frequenter notantur, non conceſſionem Pallii ſolitariam, ſed Annatis conjunctam, & quidem non niſi in uno, alterove potentiori Archi-Epiſcopatu important.*

Unde indignæ atque injurioſæ ſunt irriſiones, Sales, Satyræ, quas Febronius in appendice ſecunda ſpargit, imo & ipſis Eccleſiis Cathedralibus ac Monaſteriis minus honorificæ, quaſi in tot pinguibus Epiſcopatibus & Abbatiis poſt mortem Epiſcopi vel Abbatis Conſiſtorialis non tantum ſuperſit, nec etiam absque gravi tributorum impoſitione in Ruſticos, Ci-

ves

ves & Clerum, ſimilibusque vexationibus reperiri poſſit, ut quinta, ſæpe nec vigeſima pars unius anni proventuum pro Annatis ſolvi valeat, ut adeo trepidare mortem Principis debeant, & execrari Cameram apoſtolicam Ruſtici, Cives, quin & Clerici. Pariter nimium exaggeratur, & à vero multum abeſſe creditur, quod ob ſolam hanc cauſam nempe tam moderatam reſpective ad integros annuos proventus taxam, ſemel & primo tantum anno ſolvendam depauperentur Eccleſiæ, quod utique malæ adminiſtrationis & œconomiæ foret indicium.

Tom. II. *Flores ſparſi*. pag. 470. Febronius ait: *dum Synodus* (Tridentina) *jam congregata ſedet, & in ea agitur de tollendo abuſu Curiæ, -- -- tunc teſte Pallavicino, Legati Pontificis ſtudent iſtum declinare, reſpondentes, id negotii, quod nec ad fidem, nec ad morum correctionem ſpectare dicunt, non à Concilio, ſed ſolum à Pontifice peragendum.*

 Sic

Sic inter alia actum Tridenti, referente eodem Pallavicino Lib. 19. *Cap.* 1. *n.* 4. *dum de Annatis abolendis quæſtio proponebatur.* Profecto ex his verbis quis lectorum non credat, iſta omnia publice in Synodo congregata atque conſeſſu dicta, actaque fuiſſe? ſed falſus eſt Febronius; hæc dicta & acta ſunt in primo & privato Lotharingi poſt ſuum adventum colloquio cum legatis Pontificis, quod ex eodem Pallavicino manifeſtum eſt. Dein ſic ictum declinarunt Legati ſuis reſponſis, ut Lotharingus rationibus victus tandem omnino cederet: *ſuper Annatarum negotio Fererio Legati in memoriam revocarunt, eidem Romam à Rege jam ad id miſſo oſtenſum fuiſſe tam apertum jus, ut illud ipſe comprobarit. Lotharingus vero confirmavit, a ſe die quodam auditum, illum fuiſſe in Conſilio id ipſum comprobantem.* Cæterum jam ſupra ex Barthelio oſtendi, non immemor fuiſſe Concilium Tridentinum querelarum, quæ à Gallis, Germanis, Polonis &c. contra Annatas opponeban-

tur,

tur, & tamen eas non improbaſſe, quin potius approbaſſe videtur. Citato Tomo II. à pag. 488 Febronius refutaturus Pallavicinum ait, Annatas nullo titulo & jure fundari, quia de his non extat in lege nova præceptum: non deberi Pontifici *ex jure ſui Primatus* poteſtatem in temporalia, quia hæc Poteſtati Principum Sæcularium ſubjecta ſunt: in Concordatis Germaniæ non *pure & ſimpliciter*, *ac perpetuo* addici: in Gallia per Sanctionem pragmaticam abrogatas in Concordato non expreſſe, uti fieri debebat, reſtitui: tandem titulum *honeſtatis & convenientiæ* non tribuere verum *jus*, neque fundare præſcriptionem: rationes, quæ contra Annatas militant, fortiores eſſe iis, quæ pro his adferuntur.

Verum hæc omnia à Nobis jam ſatis diluta ſunt: pauca in memoriam revoco. An neſcit Febronius, Paulo annuntiante legis novæ præceptum? *qui in Sacrario operantur, de Sacrario edunt, & qui altari deſerviunt, cum altari participant. Quis pa-*

ſcit gregem, & de lacte gregis non manducat? ita Dominus ordinavit iis, qui Evangelium annuntiant, de Evangelio vivere. Jam ſi ſummus Sacerdos, ſummus Paſtor non ſufficienter habet de ſuo altari, de quo ſuam familiam digne ſuſtentet, an non de alio altari participare poteſt? an qui inferiorem Clerum, ut gregem, paſcit, de Lacte gregis non manducet? an non Filii Parentibus, ſubditi ſuis Superioribus jure naturæ ſubvenire, & neceſſaria ſubſidia præſtare tenentur? num modus ille ſubveniendi, qui in veteri teſtamento inter inferiores Sacerdotes & ſummum Pontificem divina Authoritate præſcriptus fuit, in novo teſtamento ſit abominabilis & iniquus? & ne accepto Patrimonio Eccleſiæ Romanæ exiſtimes, minus egere poſſe, aut plus abundare novi teſtamenti Pontificem, ſcias inter Romanæ Eccleſiæ Patrimonium reſpective ad alias Eccleſias nullam adhuc eſſe proportionem cum veteri ſummo Sacerdote reſpective ad alios Sacerdotes &

Levitas, & tamen Deus ita ordinaverat, ut non tantum nunquam egeret, ſed potius plus omnibus abundaret.

Ad alterum dico; ſi temporalia Eccleſiarum juribus ſæcularium Principum ſubjecta ſunt; ſi ſummo Sacerdoti nullum jus competit de iis diſponere; quomodo tale jus Petro & Apoſtolis competiit, ut non petito conſenſu Imperatoris aut Principis ſæcularis reciperent pretia ex venditis agris, domibus, prædiis, quæ fideles ad eorum pedes deponebant, atque ipſi has pecunias pro ſua & aliorum neceſſitatibus diſpenſarent? qualiter Paulus in una Eccleſia collectas facere, & alibi diſpertiri potuit? quid S. Laurentio & aliis Sanctis tum Epiſcopis tum Miniſtris facies, qui theſauros Eccleſiæ Imperatorum etiam petentium & jubentium manibus ſubtrahebant? nunquid injuſte olim *Traditores* prima Eccleſia punivit? ſi dicas, i las voluntarias fuiſſe oblationes, atque in pau-

perum

perum & ſacrorum Miniſtrorum uſus converſas, quando necdum aliunde habebant, unde ſuſtentarentur, tunc ad rem nihil reſpondes. Quippe nihilominus reipſa temporalia erant, quæ adhucdum Principi ſæculari ſubjecta ſunt: igitur in tuo ſenſu non habebant Apoſtoli jus de iis diſponendi, imo nec ſine conſenſu Principis recipiendi. Dein quid bona Eccleſiaſtica hodie in re aliud ſunt, quàm dona & oblationes? dum vero voluntariæ oblationes hodie ceſſant, imo ſaltem quoad bona immobilia, aut in majori ſumma absque conſenſu Sæcularis Poteſtatis facere non licet, quod ſi nihilominus egeat Clericus, Eccleſia, Papa, an non quod prius ſponte oblatum fuit, nunc exigere poſſunt ab aliis Eccleſiis, & quidem juſto titulo ſubventionis, quæ ſummo Pontifici, tanquam primario Sacerdoti & Paſtori univerſali præprimis debetur. *Quis paſcit gregem, & de Lacte gregis non manducet?* tali modo utique in pauperes (quales aliunde ab Eccle-

ſiis, & alii multi Laici ſuſtentantur) atque in Miniſtrorum ſacrorum uſus bona Eccleſiæ convertuntur. Denique ſi temporalia Eccleſiarum ſæculari poteſtati ſubjecta ſunt; quomodo & quo jure Eccleſia, Epiſcopi, Concilia, ſummi Pontifices de iis propria authoritate diſponere, adminiſtrare, dividere, leges condere potuerunt? hæc primis quoque ſæculis in Eccleſia facta fuiſſe novimus. Igitur Febronii principium doctrinæ, ſenſui, praxi & diſciplinæ veteris ac primæ quoque Eccleſiæ ad Apoſtolorum usque tempora penitus adverſatur.

In Concordatis Germaniæ Annatæ promittuntur cum additione: *niſi in futuro Concilio de conſenſu dictæ Nationis aliter fuerit ordinatum.* Jungit Febronius; *itaque in Tridentino fuit tempus hanc materiam retractandi.* Revera ita eſt: ſed mox carpit Pallavicinum, quod diceret Lib. 19. Cap. 1. n. 4. *nunquam in eo Conventu propoſitum fuiſſe, ut Annatæ tollerentur*, cum tamen Lotharin-

gus

gus id propoſuerit. Sed hem fallaciam viri! Lotharingus Gallus pro Gallia, uti ſupra diximus, petiit in privato cum Legatis colloquio Annatarum remiſſionem. Quid Lotharingus cum Concordatis Germaniæ? oſtendat Germanos, & quidem in Concilio hanc abolitionem petiiſſe. Pallavicinus autem loco citato ſuavem dicentem, *gallis placuiſſe, ut ex Capite decimo quarto auſſerrentur Annatæ, quamquam poſtea res aliter evenerit*, ita redarguit; *quod plane ridiculum eſt; cum Lotharingus, aliique complures apertis verbis eas reſervarint, & nunquam certe propoſitum in conventu fuerit, ut illæ tollerentur.* Poſt hæc jam pigeat, Febronium & ſocios ejusdem, ex allegationibus adeo detortis, & male cohærentibus audacter pronuntiare, *Germanis plenum jus eſſe abſtinendi impoſterum à Solutione Annatarum.*

De Annatis vero in Gallia ſupra jam dixi ad num. 11., quod ſufficere poſſit. Et quamvis Rex Galliæ in mandato ſuis ad

Con-

Concilium Tridentinum Legatis dato peteret abolitionem Annatarum, Concilium tamen ad hoc non attendit, Lotharingus quievit, imo *apertis verbis reſervavit.* Pontifex vero teſte Pallavicino cit. loc *acerbe conqueſtus eſt; in Gallia rem adeo novam conſectam cum ſuo & Collegii detrimento adverſus Nationum omnium exemplum, adverſus commune jus, & adverſus ipſas pactiones.* Sed quænam ſunt hæ Pactiones, niſi ipſum Concordatum? igitur in his Annatæ reſtituuntur, ſecus Pontifex eas allegare non potuiſſet. Reliqua, quæ ibidem addit Febronius, tunc ego crediderim, quando mihi certum erit, eum cum ſuo D. Paſquier intima Romanorum ſenſa, & intentiones penetraſſe, inſpexiſſeque.

Titulus *honeſtatis* & *convenientiæ* per ſe non fundat jus, præcipue quando in mera Politia verſatur. Sed quid ſi honeſtas & convenientia in obligatione inferioris erga ſuperiorem fundatur, quin & aliunde jure

maxi-

maxime naturali fulcitur ? uti jam probavimus. Quæ interim Annatis opponuntur, partim falſa ſunt, vel à Scopo aberrant, partim modum exigendi & ſolvendi attingunt, quibus omnibus reſponſum jam fuit.

Tom. III. tit. 6. §. 2. Author ſe ad priora refert, jam coƈta iterum recoquendo, aitque Annatas non deberi vigore *Concordatorum*, neque *de jure communi*; hoc quippe idem hodie eſſe, quod fuit tempore Conciliorum Viennenſis & Conſtantienſis : quæ autem ibi fuerit de Annatis ſententia, colligi ex Durandi *tract. de modo celebrand. Concil. Gener.* Part. 2. tit. 20. & ex reſponſione Nationis Gallicanæ Conſtantiæ contra Appellationem Cardinalium &c. data.

De Concordatis tum Galliæ tum Germaniæ mox & alibi jam reſpondi. Febronius ſæpius urget illam Clauſulam Concordatis Germaniæ in duobus punctis *de alternativa Menſium*, & *de Annatis* additam, *niſi*

in

in futuro Concilio de conſenſu Nationis aliter fuerit ordinatum. Unde concludit, quia promiſſa ſingulis decenniis convocatio Conciliorum juxta Decretum *frequens* à Papa negligitur, ſicque Concordata non obſervantur, ideo omnia ad terminos Concilii Baſileenſis reducenda eſſe, & Germanos non amplius teneri ad ſolutionem Annatarum.

At jam dixi: duo interim Concilia generalia ab ortu Concordatorum, Lateranenſe V. & Tridentinum celebrata ſunt, & nihil in his punctis fuit immutatum, neque ut immutetur, cum Natione Germanica tractatus habitus fuit, quin & falſiſſimum eſt, quod Febronius ait, Romanos talem tractatum declinaſſe, cum ibi de hac materia teſte Pallavicino, quem ipſe adducit, ſoli Lotharingo & Oratoribus Galliæ cum Legatis Pontificis fuerit ſermo. In illis ergo Conciliis fuiſſet tempus & locus de hac materia tractandi, & tamen tractatum non fuit. Romani tractatum non declinaverunt, quia ut dixi,

à Natione Germanica petitus non fuit, & ſi ſerio petitus fuiſſet, Romani declinare non potuiſſent. Quid igitur hunc in finem plura petis Concilia? num quando & quotiescunque Germanis placuerit, totus orbis, & omnium Nationum Epiſcopi coire debent, ut fiat Concilium generale, non alia de cauſa, quàm ut ibi cum Romanis litigent, utrum, & qualia Rom. Pontifici velint præſtare ſubſidia? ſed de Decreto *frequens* infra redibit ſermo.

Interim adhuc quæro: qualia Febronius petit Concilia? an tale, quale Conſtantienſe fuit ante electionem Martini V., nempe Conventum Nationum & Laicorum potius, quàm Epiſcoporum? ſed tali non indiget Eccleſia extra caſum Schiſmatis inter plures dubios Pontifices. Vel quale Baſileenſe fuit, ſeditioſum & ſchiſmaticum? ſed tale potius abominandum, quia plus nocet, non autem prodeſt Eccleſiæ. Vel denique tale, quale Nicænum, Chalcedonenſe &

alia

alia vere æcumenica fuerunt, in quibus dictum fuit: *foras mittite ſuperfluos, Concilium Epiſcoporum eſt*: vel ut teſte Ruffino lib. 1. Conſtantinus M. ad Patres Nicænos dixit: *vos eſtis Dii, non eſt conveniens, ut homo judicet Deos*: vel ut Theodoſius Imp. ad Synodum Epheſinam ſcripſit: *nefas eſt, qui ſanctiſſimorum Epiſcoporum catalogo adſcriptus non eſt, illum eccleſiaſticis negotiis & conſultationibus ſeſe immiſcere?* ſed tale Concilium Febronio & multis aliis hodie non arridebit. Igitur ceſſat clamare Concilia, & ſummum Pontificem accuſare, quia hic juxta Canones aliud, niſi verum atque legitimum Epiſcoporum vere catholicorum Concilium dare aut convocare non poteſt.

Quod ait *de jure communi*, fateor, idem ſemper fuiſſe, quamvis Annatæ non ſemper fuerint, nec in antiquis Canonibus exprimantur. Semper enim fuit in Eccleſia titulus ſubſidii & ſubventionis, ita ut etiam in diviſione bonorum eccleſiaſticorum pars

pauperibus aſſignata fuerit : multo magis hæc obligatio tenebat, quando Clericis, Eccleſiis , Epiſcopis ſubveniendum erat ; cur autem tale ſubſidium ſummo Sacerdoti denegetur , quod poſterioribus temporibus per Annatas determinatum fuit. Durandi locus huc non pertinet, & necquicquam de Annatis agit , aut de his intelligi debet, uti advertit Barthelius Diſſert. 3. Cap. 5. n. 10., cum Annatæ titulo *ſubventionis* exigantur, recipianturque. Attamen contra munera recipientes ab ordinatis aut confirmatis non ſolum Durandum, ſed & plures alios, atque ipſos ſummos Pontifices adducere potuiſſet Febronius ; quippe hi non alio ſenſu , fine , & cauſa illa recipi intelligebant, quàm pro ipſa ſacra ordinatione , gratia & re ſpirituali. Cæterum in Concilio Viennenſi contra Annatas nihil actum eſt: in Conſtantienſi quidam cenſebant, titulum ſubventionis non ſubſiſtere , & ideo potius recipi pro gratia ſpirituali , hinc ut ſimoniacas accuſarunt , & Natio præcipue Gal-

lica

lica eas omnino abolitas eſſe voluit ; at pariter nihil actum fuit, quin inſigniores ex ipſis Gallis, uti Alliacenſis & Gerſon Annatas vindicarunt. Barthelius Diſſert. Prælim. de Concord. Germ. Cap. 3. ſect. 2. n. 2. in hanc rem ita habet : *De Annatis acriter diſputatum fuit in Concilio Conſtantienſi, urgente præſertim Natione Gallicana. Cardinalis Piſanus, Cameracenſis & Florentinus à Concilio delegati una cum Deputatis quinque Nationum -- -- -- Annatas & minuta ſervitia velut legitimo jure debita conati ſunt vindicare, & licet major pars Delegatorum illas abolendas eſſe cenſerent, Cardinales tamen obſtiterunt, ne ſententia concluderetur. Congregatione ſoluta Deputati Nationis Gallicanæ moleſte ferentes, non ſatis ſtrenue certari ad eas abolendas, privatim ipſi coierunt, & habita Conſultatione penitus tollendas eſſe cenſuerunt. Joannes de Scribanis Procurator Fiſcalis Cameræ Apoſtolicæ appellavit ab hac deliberatione ad Papam futurum, eidemque appellationi adhæſère Cardinales. Ita factum eſt, ut nihil*

de Annatis in Concilio Conſtantienſi definitur. Seſſ. 40. *in medium prolata ſunt Capita multa reformationis, & illud potiſſimum de Annatis, communibus ſervitiis & minutis. Hæc proponebantur, ut de iis Conſilium inirent cum futuro Pontifice Concilii Patres. Seſſ.* 43. *electo jam in ſummum Pontificem Martino V. plurima quidem egregie conſtituta ſunt de cæteris Diſciplinæ expurgandæ Capitibus. De Annatis altum fuit ſilentium, quo uſus prior confirmari videbatur.* Quin imo haud obſtantibus Gallis, non ſolum contra Annatas nihil deciſum fuit in eodem Concilio, ſed ibidem in Concordato cum natione germanica inito ad quinquennium apertis verbis ſunt confirmatæ, quod Concordatum Seſſ. 43. in fine approbatum fuit. Vid. Barthel. Diſſert. 3. Cap. 5. num. 17. &c. Ex his jam patet, quis in Concilio Conſtantienſi de Annatis ſenſus fuerit? equidem jam ante hoc Concilium Annatas ſolvere à Carolo VI. Galliæ Rege prohibitum fuit: ſed hoc non ſubſtantiam ſubſidii, ſed formam & modum

exigen-

exigendi Annatas contingit, qui tum injuſtus, & quodammodo ſimoniacus videbatur; quippe inter cauſas hujus prohibitionis affertur, quod *in Annatis exigendis, ſicut nec modus, ſic nec miſericordia, nec æqualitas ſervatur aut menſura.* Annatas vero quoad ſubſtantiam & titulo ſubventionis injuſtas & ſimoniacas eſſe, à doctioribus ſaltem, & rerum gnaris tum nequaquam creditum fuit, ſecus non modo Concilium eas prohibere debuiſſet, ſed ne ex Gallis quidam, uti Alliacenſis & Gerſon, eas ab hac labe vindicaſſent, minus obſtante adhucdum Edicto Regio, & altero Parlamenti de anno 1418. item mox anno proxime inſequente 1419. in Gallia nihilominus exactæ, atque ſolutæ fuiſſent, ſicque earum uſus corroboratus fuiſſet, uti teſtatur Spondanus ad Ann. 1420.

Sed nunc iterum ad Concilium Baſileenſe, quod adverſarii ſæpe obiiciunt, progrediamur. Hoc Seſſ. 12. Annatas abolere

 vide-

videtur, ſed non niſi ſub conditione, ut ſummo Pontifici & Curiæ Romanæ de ſuſtentatione aliunde provideatur, & ſi proviſum non fuerit, medii fructus, ſeu Annatæ adhuc ſolvantur: *Pro oneribus autem, quæ ipſum* (Papam) *pro Regimine univerſalis Eccleſiæ, ſubire oportet, proque ſuſtentatione S. R. E. Cardinalium, & aliorum neceſſariorum officialium hoc ſacrum Concilium ante ſui diſſolutionem omnino debite & congruenter provideat. Quod ſi contingat, aliquam circa hæc proviſionem non facere, tunc illæ Eccleſiæ & Beneficia, quæ usque nunc ex novi Prælati aſſumtione certam taxam ſolverint, deinceps medietatem hujusmodi taxæ per annum poſt adeptam pacificam poſſeſſionem ſolvere in partibus teneantur, duratura ejusmodi proviſione, donec Papæ & Cardinalium ſuſtentationi fuerit aliter proviſum.* Ex his manifeſtum eſt 1mo. Concilium Baſileenſe, quod ſummis Pontificibus & Curiæ nimium faviſſe nullibi viſum eſt, haud crediſſe, quod Patrimonium Eccleſiæ Romanæ cum omnibus Imperatorum & Ma-

thildis donationibus ſufficiat pro congrua & honeſta ſuſtentatione Pontificis, Cardinalium, atque *neceſſariorum* officialium, niſi aliunde provideatur. 2. Supponere, hanc proviſionem eſſe neceſſariam & obligatoriam, ut à reliquo Clero & Eccleſiis impendatur, ſecus in defectu alterius proviſionis non obligaſſet Eccleſias ad medios adhuc fructus & taxas ſolvendas: *medietatem hujusmodi taxæ ſolvere teneantur.* 3. Non tam voluit abrogare Annatas, quàm hanc præſtationem Nationibus odioſam in alium ſubventionis modum commutare; quippe non modo aliam ſubventionis viam promiſit: *Concilium omnino & congruenter provideat*, ſed nulla facta alia proviſione, prout revera facta non fuit, Annatas durare juſſit: *medietatem* taxæ ſolvere teneantur, *duratura ejusmodi proviſione, donec Papæ & Cardinalium ſuſtentationi fuerit aliter proviſum.* Igitur rebus in eodem ſtatu permanentibus Annatæ ſaltem quoad ſubſtantiam non ſolum confirmatæ, ſed & præceptæ ſunt.

 Poſt

Poſt hæc Seſſ. 21. Annatæ ſeverius prohibentur, nulla amplius conditione adjecta; verum ut ſcite advertit Barthelius, & neceſſario præſumi debet, per iſtud Decretum ſupponitur, vi Decreti Seſſ. 12, quocum omnino conciliari debet, jam aſſignatum fuiſſe, aut mox aſſignandum fore fundum alium, & uberem, aut ſufficientem ſaltem proventum ad onera Curiæ Romanæ, Cardinalium, Miniſtrorumque expenſas, ſecus hac conditione excluſa pugna foret fœdiſſima, & manifeſta conflictatio Decretorum Concilii, vel Concilium per ultimum Decretum in ſuſpicionem vindictæ atque invidiæ in Rom. Pontificem manifeſte trahi poſſet. Imo Concilium ſe ipſum damnaſſet, quando poſtea NB. Seſſ. 42. Felici Pſeudo-Papæ ad ſui & Cardinalium ſuſtentationem propria authoritate aſſignavit quintam partem proventuum ex omnibus Epiſcopatibus, Abbatiis, dignitatibus, & quibuſcunque demum Beneficiis per quinque proxime ſequentes annos.

Deni-

Denique Cardinalis Julianus, qui teſte Febronio os fuit Concilii, ad Oratores Eugenii IV. Synodi nomine circa hoc decretum ſenſum & intentionem Concilii his verbis expreſſit : *ab omni calumnia noſtrum decretum defenditur. Per ipſum enim non interdicitur, quin pro vitæ ſuſtentatione, aliisque neceſſitatibus ſummus Pontifex, aliarumque Eccleſiarum Epiſcopi charitativum ſubſidium indicere, decimam, ſeu aliam quotam imponere, fructusque aliorum Beneficiorum ad tempus reſervare, vel alias ſubventionum ſpecies petere poſſint.* En! ſummo Pontifici eædem exactiones, quæ Epiſcopis, aſſeruntur, & quidem titulo ſubventionis. *Quamquam autem ſic decretum ſit, & bene decretum, non tamen adhuc auditum eſt, quod hæc ſancta Synodus nolit Sedi apoſtolicæ dignam & competentem facere proviſionem.* Igitur hæc conditio neceſſario in Decreto ſubintelligi debet. *Veluti in corpore naturali reliqua membra ſuo Capiti neceſſaria provident, ut vitæ & ſuſtentationis influxus ab illo in ipſum deſcendat : ſic quidem*

quidem æquum eſt, *& rationi conſonum*, *ut Eccleſiæ per orbem diffuſæ ſummo Pontifici*, *ſuisque Paſtoribus indigentibus*, *ut ab his ſalubriter regantur*, *& gubernentur*, *neceſſariam ſubventionem porrigant.* Vide æquitatem & neceſſitatem ſubveniendi, ſive dein per Annatas, ſive alio modo fiat. *Quoniam etſi pro vitæ ſuſtentatione & aliis juſtis neceſſitatibus Paſtoribus Eccleſiæ jus commune*, *naturale*, *divinum & humanum proviſionem facere jubeant*, *modum tamen juſtum*, *nec illum ſaltem pro ſemper præcipiunt.* Febronius ſupra quærit *de jure communi*, hic commune naturale, divinum & humanum, ideoque juſtitia ſimul & obligatio allegantur: attamen petitur *modus juſtus.* *Quamquam autem modus exigendi uſitatus ſit in Eccleſia*, *ſi tamen oneroſus*, *aut abuſivus eſſe incipiat*, *nulli negare fas eſt*, *quin modum illum Eccleſia poſſit in alium leviorem vel honeſtiorem convertere. Ea autem*, *quæ pertinent ad vitæ ſuſtentationem ſeu utilitatem vel neceſſitatem Eccleſiæ*; *quæ quidem de jure naturali & divino eſſe fatemur*

ſmur, neque abſtulimus, neque auferre licitum videtur. Igitur non id, quod per Annatas intelligitur, ſeu non Annatæ per ſe ipſas, ſed propter *modum* & *abuſus* in his factos in Concilio abolitæ ſunt, neque Febronius amplius de jure quærat, quod eſt Naturale atque Divinum. Adverto etiam, ſi Annatæ quoad ſubſtantiam improbatæ, atque abrogatæ fuiſſent, id quoque de Annatis, quas Epiſcopi ex inferioribus Beneficiis levant, exiguntque, dici deberet, quia Julianus de ſubventione Pontifici & Epiſcopis facienda pari modo loquitur. Porro ex omnibus prædictis liquido conſtat, quis tum in Conciliis Viennenſi, Conſtantienſi, tum etiam Baſileenſi de Annatis ſenſus fuerit?

Poſt hæc invalida omnino ſunt ea omnia, quæ tandem Febronius tom. IV. Diſſert. 7. Cap. 2. à num. 11. &c. &c. & dein Diſſert. 9. Cap. 3. artificioſa evolutione concludit, quia ea partim falſa ſunt, partim falſo ſuppoſito fulciuntur, aut aliunde ad

rem

rem non pertinent, referendo eorum authorum querimonias, qui Annatas non ſub eo fine & cauſa, ſub qua petuntur, ſolvunturque, intuentur, ſed longe alium finem & colorem affingunt; quippe qui neque cum Gallis Petro Alliacenſi & Gerſone in Concilio Conſtantienſi, neque cum Cardinali Juliano in Baſileenſi Synodo loquuntur. Falſum enim eſt, quod Concilium Baſileenſe *jus* Annatarum caſſaverit. Falſum eſt, ut Thomaſſinus, Barthelius, aliique advertunt, quod in Concordato Aſchaffenburgenſi Annatæ tantummodo in Subſidium Belli Turcici promiſſæ ſint, quia ibi de hoc nec verbum legitur. Et profecto ſi in hunc finem Annatæ à Germanis promiſſæ fuiſſent, neceſſario debuiſſet hæc conditio exprimi, quia in Pacto ſeu contractu præcipue oneroſo utique verba non plus operantur, quàm ſonant, & dum Annatæ per ſe in uſum Pontificis convertuntur, ſi ex Pacto in alium uſum deſtinatæ fuerunt, tunc de ſubſtantia contractus fuiſſet, hunc finem & conditionem in Pacto exprimere. Pu-

Putat Febronius, Nationem Germanicam ſuam de Annatis intentionem, etſi in Aſchaffenburgenſi Concordato conceptis verbis non exprimatur, nihilominus apertius declaraſſe, eidemque ſine interruptione inhæſiſſe, quando poſt obitum Nicolai V. Electores Eccleſiaſtici cum Epiſcopis Germaniæ conventum agebant de Conſtitutione Imperii pragmatica, *ne quid pecuniarum ad Romanam Curiam deferatur.* Dein quando anno 1500. ſub Maximiliano I., anno 1522. ſub Carolo V. item anno 1530., tandem ſub Ferdinando I. anno 1563. ſtatus Imperii aperte dicunt, Annatas tantum ad expeditionem turcicam conceſſas fuiſſe. Ideo Febronius concludit, credi non poſſe, adunatum in Comitiis Imperium tam aperte & perſeveranter hanc ſuam mentem declaraſſe, ſi ea inde à ſua orgine alia fuiſſet, neque Curiam ad tot declarationes ſiluiſſe, ſi earum veritatem & juſtitiam non agnoviſſet. Miratur quoque author Concordatorum Germaniæ integrorum tom. 3. pag. 178. pri-

vatos

vatos hodie Scriptores ſuſtinere, Annatas non fuiſſe ad expeditiones turcicas deſtinatas, quaſi novelli hi Doctores melius noverint, quid in acta Imperii publica anno 1448. & 1457. relatum ſit, quam omnes Imperii ſtatus anno 1500, quorum plures de viſu & auditu eorum teſtari poterant, quæ ante 50 annos acta fuerunt.

Verum per hæc adhucdum nihil agit Febronius. Imprimis illa petitio Electorum Eccleſiaſticorum cum Epiſcopis Germaniæ effectum non habuit, quia Imperator non conſenſit, & Concordatis ſolenniter pactis directe adverſabatur. Dein notum eſt, ab anno 1500 in Comitiis Imperii plurimos ſtatus Proteſtantes fuiſſe, qui in ſuo ſenſu Papam cum omni Primatu & authoritate ex tota Eccleſia extirpatum eſſe volebant, & ideo mirum non eſt, quod ei omne ſubſidium ſubtrahere, & ipſa Concordata aboleri adniterentur; huc eorum gravamina ſæpius mota tendebant, quibus quandoque Catholici

tholici quidam privatis commodis & rationibus ducti aſſentiebantur. Tandem quod obtendebatur, Annatas ſolummodo ad bella turcica conceſſas fuiſſe; in hoc certe fallebantur Proceres Imperii, vel potius non ſatis diſſerte loquebantur. Quippe mirari deſinet author Concordatorum integrorum, & tam fidenter concludere Febronius, quando his cum D. Barthelio Diſſert. 2. de Concord. Cap. 3. ſect. 2. num. 12. reſpondeo: *verum cum Imperator & Germani Proceres non ſatis viderentur ſejungere Annatas à decimis, quæ decimæ vere ad tempus modo exigebantur; & ad infideles debellandos; de Annatis vero licet prolixe in Concordatis diſſeratur, de bello turcico nulla fiat mentio, & adeo non arctentur ad aliquid Annatæ, ut econtra colligendæ pronuntientur, donec ea Conſtitutio in Concilio generali conſenſione gentis Germanicæ commutetur, -- -- -- mirum nemini videri debet, quod commonitio ejusmodi, ſive petitio ſuo fruſtrata remanſerit effectu, veluti Concordatorum formæ minus conſentanea.*

Decimæ igitur, tunc temporis conceſſæ; ad Turcas debellandos deſtinatæ erant, & bello ceſſante etiam ceſſare debuerunt: de Annatis autem adhuc verum manet, quod in bellum turcicum non fuerint à compaciſcentibus deſtinatæ, ſecus id exprimi, & in hunc finem convenire debuiſſent. Imo eo ipſo, quod Annatæ tamdiu conceſſæ fuerint, usque dum in Concilio aliquo generali commutentur, perſpicuum eſt, & terminum & finem non eſſe bellum turcicum, quia interim hoc vel omnino non geri, vel ceſſare potuit. Idem D. Barthel. Diſſert. 3. Cap. 5. n. 31. ex Epiſtola Caroli V. ad Adrianum VI P. oſtendit, Imperatorem non dicere, quod Annatæ *unice* ad bellum turcicum conceſſæ ſint, nec quod idcirco ad Concordata provocet, ſed has à Papa pro bello turcico omnino *ex fonte benignitatis & munificentiæ clementer ad quadriennium concedi & indulgeri ſummopere rogat.* Verba hæc ſunt Epiſtolæ Caroli V.

Quod

Quod ſi vero poſt Concordata ſtatus Germaniæ adhuc aliquid de Annatis inter ſe ſtatuiſſent, non proinde Pontifex obſtringeretur, qui contra Pactum antecedens nec eorum Decretis conſenſerat, ut ait Pallavicinus, & de quo nec ejus conſenſus quæſitus fuerat. Interim falleris, ſi putas, Romam ad tot Declarationes ſiluiſſe: de contrario reſponſa Nuntiorum & Litteræ Pontificum ad Imperatores te convincent.

Mox aliam & tritam ſibi viam ingreditur Febronius ad probandum, ſolutionem Annatarum in Germania, nec ipſa Concordata amplius obligare; nam ait, etſi Germani in Concordato de Annatis in expeditionem turcicam vertendis non cogitaſſent, & poſtea primum animum mutaſſent, id bono jure feciſſent, nec contra fidem Concordatorum, quia in Concordato Annatæ tantum addicuntur usque ad tempus futuri Concilii: Concilium Conſtantienſe per Decretum *frequens* ſtatuit, ut

ſingulis Decenniis Concilium generale celebretur, quod Decretum Eugenius IV. & Nicolaus V. probarunt; igitur exſpirato termino, & non habito Concilio concidit obligatio, & Germani ab obſervatione Concordati ſoluti ſunt.

Verum hæc ratiocinatio Febronii neque cum actis publicis, neque cum honore & fide germanorum ſtatuum cohæret. Si, ut prius voluit, Annatæ ad Bellum turcicum deſtinatæ fuerant, quare terminus futuri Concilii, & non finis belli ponitur? num ſciebant, vel volebant tum Proceres, bellum cum Turcis ad Decennium usque, nempe ad futurum Concilium continuari? & ſi prius finiretur, in quem finem tunc Annatæ deſtinari debebant, cum Pontifici ſaltem usque ad futurum Concilium addicerentur? ex ipſa clauſula *futuri Concilii* jam advertis intentionem concordantium Procerum non fuiſſe bellum turcicum. Dein ſi Germani primum poſtea

animum

animum mutaverunt, & quidem ex eo fundamento, quod tempus futuri Concilii exſpiraverit, quare non hanc rationem, & quidem in actis publicis allegaverunt, ut oſtendant, ſe ſolutos à Lege Annatarum? quare potius aliam rationem, nempe expeditionem turcicam finxerunt? - taliter germana & totius Nationis fides proſternitur.

Intereſt etiam, ut Fallaciam interpretationis & ratiocinii, quam de addita clauſula committit Febronius, accuratius rimemur. Verba clauſulæ hæc ſunt: *duretque hæc obſervantia deinceps, niſi eam ſimiliter in futuro Concilio de ipſius Nationis conſenſu contingat immutari.* Jam quæritur, quisnam ſit ſenſus hujus clauſulæ, & quæ fuerit intentio Concordantium, præcipue Germanorum? vel enim per *futurum Concilium* intelligitur *præciſe* Concilium juxta decretum *frequens* mox poſt decennium celebrandum, vel ſolummodo *proxime futu-*

rum , quocunque dein tempore congregandum , vel denique *qualecunque futurum* ſive proximum, ſive poſterius aliquod, ita ut in quolibet , & quovis tempore aliter ordinari poſſit ? Febronius ſtat pro primo ; ait enim : *nemo tam hebes erit* , *qui non prima fronte judicet* , *ad hoc* (intra Decennium celebrandum) *non ad illud* (poſt integrum ſæculum celebratum) *paciſcentium animos intendiſſe.*

Aſt inprimis in Concordato nequaquam ſtabilitum fuit, ut præciſe ob hanc cauſam, nempe ad aliter ordinandum circa Annatas intra decennium Concilium debeat convocari. Dein pone, poſt Decennium Concilium celebratum fuiſſe, attamen circa Annatas nihil aliter ordinatum (quod utique facile contingere potuit, uti & poſtea contigit) tunc Germanis ligatæ fuiſſent manus, ut in alio Concilio immutationem non amplius petere potuiſſent, quia conditio & alia ordinatio præciſe ad hoc Concilium

etiam

etiam ex mente compaciſcentium reſtricta erat, ſicque absque ſpe immutationis Annatas perpetuo ſolvere tenerentur. Verum credibile non eſt, quod Germani ſibi talia vincula iniicere voluerint, quin potius ex eo, quod non celebrato poſt Decennium Concilio, Annatas adhuc ſolvere perrexerint, neque gravamen, quod tamen elapſo termino indies ingraveſcere debuiſſet, in proxime futuro Lateranenſi V. aut Tridentino obmoverint, palam ſequitur, quod Concordantium intentio *præciſe* ad Concilium poſt Decennium celebrandum reſtricta non fuerit.

Si vero per clauſulam intelligitur unice Concilium *proxime*, quocunque dein tempore, futurum, idem ſequeretur, nempe poſt Lateranenſe aut Tridentinum, ubi in hac obſervantia nihil aliter fuit ordinatum, non amplius ſupereſſet remedium, in alio concilio providendi, cum terminus medendi jam præteriit; ideoque vanæ atque in-

injuſtæ forent querelæ omnes, quas abhinc in hac parte Febronius & quidam Politici movent.

Igitur verius atque Germanis multo favorabilius credendum eſt, per illam clauſulam intelligi qualecunque poſterius Concilium, ut ipſis ſemper remedium providendi pateat. Ex quo ſequitur, quod terminus Concilii elapſus nondum ſit, nec unquam elabatur, ſed & pariter ſequitur, quod nondum elapſo termino Concilii Germani ab obligatione ſolvendi Annatas ſoluti non ſint Hinc ruunt, & injuſtæ ſunt quærimoniæ Febronii, & modernorum Politicorum, qui eas ex fallaci hujus clauſulæ interpretatione deſumunt, eidemque tanquam certo fundamento ſuperſtruunt.

Inquies: etſi dicta clauſula non præciſe de celebrando poſt Decennium Concilio, ſed de quocunque intelligi debeat, tamen Romani adhuc continuo peccant in Concordata, & de horum infractione rei haben-

habentur, quia non obſervant Decretum *frequens*, & ideo ab obligatione Concordatorum liberi ſunt Germani.

Reſpondeo: Febronius prius oſtendere debet, penes ſolos Romanos ſtare, ut hactenus non obſervetur Decretum *frequens*, neque hujus obſervantiæ aliunde obſtacula poni poſſe, vel poſita fuiſſe. Concilium Conſtantienſe Decretum *frequens* non alio fine & intentione condere potuit, nec etiam condidit, quàm ſub eâ, quod iſta Concilia ſint vel neceſſaria, vel ſaltem utilia toti Eccleſiæ: quod his celebrandis à Nationibus & Principibus nulla ſint obſtacula ponenda: quod denique Decreta horum Conciliorum à Nationibus & Statibus ſint amplectenda, obſervandaque. Quod ſi una horum conditio deeſſet, aut Concilium prævidiſſet non adfuturam, ſane illuſorium & irrationabile fuiſſet decretum. Ad quid enim Concilium vel Decretum inutile? cur Nationes petant Concilia, quæ tamen

ut ſint legitima & vere generalia, vel ut omnino non fiant, ipſæ dein pro voluntate impediant, aut tandem eorum Decreta non obſervent? hæc certe ſenſui atque ſpiritui legis, ſeu Decreti *frequens* palam adverſantur. Sed jam Eugenius IV. à Natione Germanica interpellatus, ut Concilium generale celebraret, ſenſit, oſtenditque, ſe hactenus ab hoc impeditum fuiſſe, præprimis quod non omnes Reges & Principes conſentirent: dein in ſolo Tridentino experientiâ didicimus, quantæ difficultates, obſtacula & remoræ ſint vincendæ, ut licet petente una Natione, aliæ quoque in celebrationem Concilii generalis conſentiant, atque Epiſcopi in unum conveniant, ita ut unius Principis vel Nationis politica ſtatus ratio totum, quod ſperabatur bonum, ſuo fruſtraret effectu. Exemplum quoque habemus notiſſimum, quod Decreta Tridentini reformatoria (ob quæ Concilium Conſtantienſe maxime urgebat, ſtatuitque Decretum *frequens*) non ſint acceptata

ceptata & obſervata per obtentum, quod juribus Regni non convenirent, quamquam totus Clerus conteſtatus fuerit, ea Eccleſiæ maxime convenire, utilia, ac ſalubria eſſe, neque Juribus Regni nocumentum afferre. Quid ? ſi hodie publice docetur, defenditurque, Decreta Concilii generalis in materia Diſciplinæ nullibi obligare, niſi ultro acceptentur, etſiamſi bono Eccleſiæ forent utilia, tamen cum bono ſtatus commenſuranda eſſe, ſicque cedere debere bonum Eccleſiæ bono politico ſtatus ? imo ſi adhuc ulterius prætenditur, prout hodie à Pſeudo-Canoniſtis & Politicis fit, Diſciplinam Eccleſiæ externam, excepto ſolo dogmate, & re pure ſpirituali, ſic ſtatui politico ſubeſſe, ut hic illam propria authoritate mutare, reformare, derogare poſſit ? An non in his principiis latet manifeſta contradictio cum Decreto *frequens* ? An non iſtud Decretum per tales ſententias non tantum redditur ſuperfluum, ſed ipſum cum Conciliis quoque

omni

omni vigore & authoritate deſpoliatur? ut quid urgetur Decretum *frequens*, quod hodie amplius in ſyſtemate Febronii nec utile, nec opportunum, imo difficulter poſſibile eſt, nec ipſum plus quam Concilia valet, dum id, quod iſtud Decretum in Conciliorum poteſtate eſſe ſupponit, jam modo in poteſtate civili repoſitum eſſe creditur? Fruſtra ergo & ſibi ipſi contradicendo per omiſſionem illius Decreti in Concordata peccari querulatur, ſi res iſta ad poteſtatem Eccleſiæ, ad Pontificem & Concilia non pertinet.

Tandem poſito etiam, ob non ſervatum à Romanis Decretum *frequens* ad Concordata non amplius ligari Germanós, ſolutos eſſe ab obligatione ſolvendi Annatas: quid jam ſequitur? nempe ſublatis Concordatis omnia iterum in priſtinum ſtatum, quô fuêre tempore Concilii Baſileenſis, reducenda eſſe, ſcilicet ad ſtatum Seditionis, rebellionis, ſchiſmatis atque inobe-

obedientiæ. Bellum Conſilium ! hoc tamen advertendum, etiam tum Germaniam ab omni onere præſtandi Rom. Pontifici ſubſidium haud liberam fore.; ſiquidem Concilium Baſileenſe expreſſe ſtatuit, ut ablatis Annatis ſuſtentationi R. Pontificis & Curiæ aliunde provideatur, & donec aliunde proviſum fuerit, adhuc taxæ ſeu Annatæ ſolvantur, uti ſupra demonſtratum fuit. Nihil ergo ſuo ratiocinio lucratur Febronius, ſed rem potius in pejorem ſtatum rediget.

Duo adhuc ſunt, quæ paſſim ab adverſariis opponuntur, & de quibus aliquoties jam mentionem fecimus, nempe priores Pontifices & Curiam ſine Annatis ſe ſuſtentaſſe, proin & nunc iis non indigere; dein nimis magnam pecuniæ ſummam eſſe, quæ per Annatas Romam deportatur. Sed paucis adhuc reſpondeo his viris, quos vel gravis invidia urit, vel habendi cupido faſcinavit. Inter alia haud ignorabunt, priſtinis temporibus à Laicis, Clericis, Epi-

ſcopis

ſcopis, Magnatibus quoque ac Regibus frequentiſſima itinera tum peregrinationis, tum negotiorum cauſâ Romam, & ad limina Apoſtolorum ſuſcepta fuiſſe, qui oblationes & ampliſſima Dona illuc ferebant; quin & integra Regna fuiſſe, quæ Rom. Pontifici quaſi tributaria facta ſint, atque ſingulis annis cenſum illuc mittebant. Hæc omnia Annatas, quæ tantum ſemel in vita unius Beneficiati ſolvuntur; certe non modo æquabant, ſed ſuperabant. At nunc iſta omnia ceſſarunt; non ergo modo per Annatas ditior factus eſt, aut minus eget Rom. Pontifex. Si fuſior eſſe vellem, poſſem eos etiam ad Eccleſiam græcam avocare, & oſtendere, quid ſuo Patriarchæ olim penderit Clerus.

Ad alterum dico: tempore Concilii Baſileenſis, quamvis Pontifex ea omnia Patrimonia, quæ nunc, jam poſſederit, nihilominus viſum eſt, ut demptis Annatis, eidem & Curiæ de congrua ſuſtenta-

tione

ſione aliâ viâ & modô proſpiciatur: tempore vero Concordatorum inſuper habita quoque Ditionum temporalium acceſſione jam tum, & longe antea illi facta, nihilominus Annatæ in proviſionem illi poſthac ordinandam promiſſæ fuerant; proin tum creditum non fuit, Pontificem iis omnino non indigere, vel nimiam ſummam eſſe; ſi nempe Annatæ juxta moderatam in Concordatis taxam ſolvantur. Attamen modo nec iſta ſumma ſecundum Concordata ſolvitur: multa enim ab hac deceſſerunt, tum quod Beneficia minora & plurimi Canonicatus Annatas Pontifici omnino non ſolvant, tum quod per Lutheri & Calvini hæreſin, atque etiam per pacem Weſtphalicam multi pingues Archi- & Epiſcopatus, Abbatæ & Canonicatus fuerint ſæculariſati, qui pariter Rom. Pontifici Annatas & alias taxas non pendunt, imo etiam Annatæ quarumdam Abbatiarum & Beneficiorum à Pontifice Epiſcopis ceſſæ fuerint, ut modo ea, quæ eidem in Concordatis à

Natio-

Natione germanica adpromiſſa fuerunt, magna ex parte non amplius recipiat. Hinc bene ait Barthelius Diſſert. 3. de Concord. Cap. 5. n. 30. *Ditior certe hactenus effectus non fuit ſummus Pontifex ; quin potius cauſæ certiſſimæ ſuppetunt, ut plurimum ex illo ævo Pontificibus reditibus æque ac authoritati deceſſiſſe affirmemus.* Conferantur priora tempora cum noſtro ævo, & non erit, cur in hac cauſa tantum queratur quisquam.

§. VI.

Jure Divino, & antiquo Eccleſiaſtico nulli caſus ſummo Pontifici reſervantur.

Sed ne jure veteri ullæ Diſpenſationes Sedi apoſtolicæ ſervatæ noſcuntur.

Quibus modis & viis cœperint reſervationes quorumdam graviorum Criminum ?

Quis ſenſus & quæ vis Declarationis eâ de re per Concilium Tridentinum editæ ?

Quamdiu in Eccleſia cognitum, fixumque fuit, nullum Rom. Pontifici competere jus & immediatam jurisdictionem in aliorum Epiſcoporum Diœceſanos, nihil ſcieba-

ſciebatur de caſibus Sanctæ Sedi reſervatis. Nota Thomaſſinus, pluribus Sæculis Epiſcopos abſolviſſe in foro Pœnitentiali qualiacunque enormia crimina, & nullam reſervationem Papalem fuiſſe notam. Poſtea ex Epiſcoporum conſenſu & invecta Doctrina, quaſi Papæ tantum juris & immediatæ Jurisdictionis competat in alienos Diæceſanos, invaluiſſe reſervationes Papales, quæ ultra non perſtabunt, quàm quoad ſtabit vigor hujus. Doctrinæ & Epiſcoporum conſenſus. Idem *de Diſpenſationibus* obſervandum eſt. Citat in hunc finem Barthelium in Annot. ad Jus Can. L. 1. Tit. 33.

1. Supra §. 3. Num. 4. & 5. relata probant, nullum olim fuiſſe agnitum Jus Pontificium fori Pœnitentialis in alienos Diæceſanos. Demum cæperunt Epiſcopi, nonnullos gravium criminum reos vel pro reconciliatione vel pro pœnitentia imponenda ad Sedem Apoſtolicam mittere, quâ peractâ ab Epiſcopo abſolvebantur.

2. Referente Rogerio Howdeno in Annal. pag. 488. anno 1143. Wintonienſis Epi-

ſcopus Urbis Romanæ Legatus in Concilio apud Londinum ſancivit, ne, qui alicui Clerico violenter manus iniecerit, ab alio poſſit abſolvi, quam ab ipſo Papa & in præſentia ipſius.

3. Ivo Carnotenſis quemdam Nobilem ob mutilationem Religioſi Presbyteri quatuordecim annorum pœnitentiâ peractâ pro impetranda indulgentia Romam miſit additâ hac cauſâ : *reſervantes hanc indulgentiam Apoſtolicæ moderationi, -- -- -- quatenus & fatigationi itineris hujus peccatum ſuum diluat, & apud Pietatis veſtræ viſcera miſericordiam, quam Deus vobis inſpiraverit, inveniat.*

4. De Laurentio Dublinenſi in ejus vita apud Baronium ad annum 1179. memoratur, quod adeo incontinentiam Miniſtrorum Eccleſiæ execratus fuerit, ut convictos, licet tanquam Archiepiſcopus poſſet, tamen nollet abſolvere, ſed ad Romanam Eccleſiam à ſummo Pontifice abſolvendos deſtinaret, ita ut quodam tempore centum quatraginta tales Presbyteros Romam miſerit abſolvendos.

5. Quia à Pontifice abſolvendi perſonaliter ſe debebant ſiſtere Sanctiſſimo, & ab eo pœni-

pœnitentiam accipere, atque itineris fatigatio pars pænitentiæ judicabatur, ideo difficultas obtinendæ abſolutionis apta fuit ad retrahendum à crimine Sedi Apoſtolicæ reſervato.

6. Concilium Tridentinum Seſſ. 14. Cap. 7. declarat, *Pontifices maximos pro ſuprema Poteſtate, ſibi in Eccleſia univerſa tradita cauſas aliquas criminum graviores ſuo potuiſſe peculiari judicio reſervare.* Sed textus non exprimit, qualiter *potuerint*, veroſimilius non niſi *conſentientibus Epiſcopis*, ſine quorum participatione & conſenſu in Pontificis Poteſtate non ſit eorum limitare poteſtatem à Chriſto acceptam. Dein prætermiſſio hujus congruæ explicationis in Concilio dedit Anſam Lovanienſibus & Colonienſibus Theologis objiciendi, ex antiquitate probari non poſſe, hoc jus reſervandi Papæ competere. Denique tunc nondum detecta erat falſitas Decretalium Iſidori, & adhuc vigebat Doctrina, quod ſit *Ordinarius Ordinariorum*: nunc in *Diſciplinari* hoc puncto & *materia Regiminis* forte aliter & explicatius loquerentur Patres.

7. Bellarminus, la Croix & alii Romanarum partium dicunt, probabilius Epiſcopos nunc habere ſuam poteſtatem mediante Papa, alioquin hic non poſſet ſibi reſervare caſus invitis Epiſcopis. Inſubſiſtentia primæ propoſitionis demonſtratur hoc Capite VII., ex quo facile fluit reſponſio ad ſubſumptum alterius propoſitionis.

Nota.

Præprimis Febronius tollat ſuas contradictiones, quas de ſuo Epiſcopatu in ſolidum, & originaria Poteſtate Epiſcoporum in univerſa Eccleſia poſuit, ubi omnibus Epiſcopis id concedit, aſſeritque, quod modo ſoli Pontifici denegare vult; dein primum inquirat, utrum in Eccleſia non ſit major Poteſtas Pontificis, quam cujusvis alterius Epiſcopi? Exin diſtinguat inter jus ſeu Poteſtatem, atque uſum, ſeu exercitium juris. Si *de jure* quæritur abſolvendi & reſervandi caſus, id lege Divina, humanaque Eccleſiaſtica omnino & aperte fulcitur.

Nunquid omnibus Apoſtolis, ſimul ac Petro, & in illis omnibus Epiſcopis dictum fuit:

fuit ; *quæcunque alligaveritis*, *quæcunque ſolveritis*, *quorum remiſeritis peccata*, *quorum retinueritis &c.* In his verbis Epiſcopis poteſtas ſolvendi & retinendi, ſeu reſervandi peccata certo ac clare comprobatur ?

Sed præter hæc Petro adhuc ſoli atque ſingulariter à Domino dictum fuit Math, 16. *quodcunque ligaveris ſuper terram, erit ligatum & in cælis, & quodcunque ſolveris ſuper terram, erit ſolutum & in cælis* : Et quidem hæc ad Petrum tunc dicta ſunt, quando à Domino conſtitutus fuit Primas, Fundamentum & Caput totius Eccleſiæ ; nam mox præcedunt verba : *tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam &c.* Ergo Petro non tantum æqualis cum omnibus Apoſtolis, ſed adhuc ſingularis poteſtas ſolvendi & ligandi, ſeu abſolvendi & reſervandi tradita fuit, & quidem tanquam Primati Eccleſiæ *ſuper univerſam terram*, ut adeo inhæreat juri & officio Primatus Divini.

Pariter ſolus Petrus Joan. 21. conſtitutus eſt Paſtor omnium ovium Chriſti, ejusque curæ relictæ ſunt ; verum an non principa-

cipalis Paſtor, etſi alii quoque inferiores Paſtores gregi invigilent, poteſt errantem ovem corrigere, pinguiora pabula ſubtrahere, aut à caula repellere? Paſtoris eſt, non ſolum invigilare, ſuperintendere, hortari, ſed etiam paſcere, corrigere, emendare, & ideo virgam tenet. *Jure Divino* igitur Rom. Pontifici Poteſtas reſervandi in tota Eccleſia non minus, quàm cuivis Epiſcopo in ſua particulari Eccleſia, & in ſuos Diæceſanos competit.

Poſt hæc non eſt, cur amplius de jure humano & ſacris Canonibus quæratur. Quod ſemel jure Divino clare ſancitum eſt, neceſſe non habet, ut etiam Canonibus fulciatur. Habeas tamen ex Gelaſio I. Epiſt. ad Epiſcop. Dardan. quod Pontifex ab omnibus aliorum Epiſcoporum reſervationibus abſolvere, ſicque tales abſolutiones ſibi reſervare poſſit; ita enim habet: *cuncta per mundum novit Eccleſia, quoniam quorumlibet ſententiis ligata Pontificum Sedes Petri Apoſtoli jus habeat reſolvendi, utpote quæ de omni Eccleſia fas habeat judicandi, nec cuiquam de ejus liceat judicare judicio.*

cio. Quid tu Canones & Legem petis de eo, quod antiquitus jam aliunde *cuncta per mundum novit Eccleſia?*

At inquies: in antiqua Eccleſia nihil audiebatur de talibus reſervationibus. Igitur jam non de jure, ſed de praxi & uſu hujus juris nobis ſermo eſt. De contrario te convincet mox citata Epiſtola D. Gelaſii P. Quod vero rariores fuerint olim reſervationes, eruditus adeo Febronius vel ignorat, vel ſaltem ignorare ſe ſimulat cauſam diverſæ hujus diſciplinæ. Res in aprico eſt, ſi ſolus finis reſervationis criminum & caſuum attendatur, qui eſt, ut ob difficultatem obtinendæ abſolutionis homines à commitendis gravioribus peccatis retrahantur, uti ipſe fatetur Febronius Num. 5.

Jam vero in veteri Eccleſia vigebat pænitentia publica, quæ in Occidente adhuc Sæculo octavo remanſit: per eam pro graviori crimine etiam gravis ac diuturna pænitentia imponebatur, quod remedium ſufficiens erat ad deterrendum, & retrahendum à gravioribus peccatis: at abrogatâ diſciplinâ pænitentiæ

publicæ neceſſe fuit, aliam ſubſtituere, ut homines ob difficultatem ſatisfactionis & indulgentiæ obtinendæ à peccatis ſaltem gravioribus abſterreantur, quod fiebat per reſervationem criminum, qui etiam finis fuit reſervationum Epiſcopalium.

Habes igitur jus reſervandi in D. Petro aſſertum; habes cauſam mutatæ diſciplinæ, & quare Pontifices in veteri Eccleſia jus iſtud non exercuerint; habes & finem utriusque diſciplinæ, qui idem fuit. Nemo ait, quod Epiſcopi non habeant per ſe veram poteſtatem abſolvendi in foro pænitentiali cujuscunque, & quantumvis enormis ſceleris reos; habent utique, ſed per novam diſciplinam aliam ob cauſam, utique non invitis Epiſcopis reſtricta fuit, nempe ne nimium facilis fieret indulgentia. His perpenſis facile nobis reconciliantur Thomaſſinus & Barthelius, qui maxime de ſola praxi & diſciplina, non tam de jure & poteſtate loquuntur. Nam addidiſſet Febronius etiam ſequentiæ Barthelii verba loco citato: *fuit autem hæc poteſtas adempta Epiſcopis, quia paſſim illâ abutebant-*

bantur, ex reſpectu perſonarum, conſanguineorum diſpenſabant &c. &c.

Interim ſi neceſſe foret, poſſent etiam in veteri Eccleſia exempla reſervationum aut diſpenſationum Papalium oſtendi. Sic Innocentius I. anno 404. Hiſpaniæ Epiſcopis ob nimiam facilitatem ſe invicem excommunicandi, & exortas inde perturbationes limitavit, & eatenus reſervavit poteſtatem Epiſcopalem excommunicandi. Anno 415. ſibi reſervavit abſolutionem Attici, quia cognoverat, nimis facili conditione excommunicatos ſolere abſolvi. De S. Gelaſio I. jam dixi &c. &c.

Ad 1. In Notis ad §. III. jam oſtendi; ibidem Num. 4. & 5. relata Febronio in ſuo ſenſu nequaquam ſuffragari, ſed potius jus Pontificium adſtruere. Non nego, multos ab Epiſcopis ultro ad Sedem Apoſtolicam miſſos fuiſſe, qui domi poterant abſolvi, & quidem eundem ob finem, ob quem reſervatio Pontificia introducta eſt; ſed hoc ipſum confirmat, talem reſervationem non injuſte, nec fraudulenter introductam fuiſſe, quando

ipſi Epiſcopi ſua praxi teſtabantur, talem diſciplinam ſalubrem fore. Attamen illud probatione adhuc indiget, quod ex Van Eſpen mutuavit Febronius, nempe quod Rei ab Epiſcopis ad Sedem Apoſtolicam ſolum miſſi ſint, *ut vel à Pontifice reconciliarentur, vel ut à Pontifice pœnitentia imponeretur, quâ demum peractâ ab Epiſcopo abſolvebantur.* Cum tamen exempla, quæ Num. 2. 3. & 4. profert, nullibi teſtatum faciant, reos demum *ab Epiſcopo* abſolutos fuiſſe, ſed potius, quod *à Pontifice* abſolvi deberent, & querela tantum in eo conſiſtit. quod nullâ à Sacerdote vel Epiſcopo acceptâ vel peractâ pænitentiâ fraudulenter & obreptitie à Pontifice abſolutionem impetrarent. Cæterum & impoſitio pænitentiæ & reconciliatio, quæ dicis, à Pontifice fieri debere, utique etiam actus Juriſdictionis ſunt? Num fors in tales Pontifex utebatur Juriſdictione ſibi ab Epiſcopis delegata? Tale quid in veteri Eccleſia auditum non fuit.

Ad 2. 3. 4. *&* 5. Si his exemplis probare intendit Febronius, Epiſcopos in tales

abſo-

abſolutiones ſuorum Diæceſanorum, & reſpective reſervationes ultro conſenſiſſe, hoc ipſo ſequitur, eas non eſſe uſurpationes, & injuſtas Jurium Epiſcopalium reſtrictiones, quod adverſarii ſæpe improperant, ſed ita ſeipſos confundunt, pariter ex his & ſimilibus exemplis probatur, quod dum ipſi Epiſcopi abrogatâ pænitentiâ publicâ agnoverunt neceſſitatem pro remedio contra tot gravia crimina aliam, & quidem hanc ipſam diſciplinam inducendi, nempe ut horum abſolutio Rom. Pontifici reſervaretur, eo ipſo Papa, cui præprimis incumbit procurare bonum totius Eccleſiæ, & ſalutem omnium fidelium, hanc diſciplinam & reſervationes optime ac ſaluberrime induxerit, tanquam ipſorum Epiſcoporum menti conſentaneam; ſic ut licet quidam Epiſcopi taliter ſua iura lædi crediderint, aut etiam conqueſti fuerint, nihilominus præponderaret bonum commune Eccleſiæ, & ſalus animarum, adeoque ob hanc cauſam juſte prohiberentur jus ſuum exercere, quod alii ſponte dimiſerunt, & utiliter aut neceſſario dimittendum eſſe judicarunt; proin hac in parte illa ex-

cep-

ceptio de reſtrictione jurium Epiſcopalium audienda non eſt, cum & juſta cauſa, optimus finis, & commune bonum Eccleſiæ ſuppetant, quin & ipſe Febronius Num. 5. fateri cogatur, *Difficultatem obtinendæ abſolutionis aptam fuiſſe ad retrahendum à committendo crimine Sedi Apoſtolicæ reſervato.*

Verum de eo adhuc quæritur, utrum ſummus Pontifex propria authoritate alienos Diæceſanos reos abſolverit, & certa crimina pro abſolutione ſibi reſervaverit, vel Epiſcopi eidem ſuam Jurisdictionem quaſi delegaverint, aut in eum devolverint? Sed hoc ultimum in Eccleſia nunquam auditum fuit, & tota quæſtio de jure ſummi Pontificis ceſſat, ſi ad ſuperius dicta attendamus, ubi demonſtratum fuit, illud lege Divinâ & ex officio Primatus ei competere. Quis unquam ſomniavit, quod Pontifex in Eccleſia Jurisdictionem accipiat ab Epiſcopo, niſi in erroneo & perverſo Febronii Syſtemate, in quo tamen ſibi ipſi patenter contradicit; quippe non concedit, quod Epiſcopi Jurisdictionem recipiant à Papa tanquam Capite & Primate Ec-

cle-

cleſiæ, nec etiam Epiſcopi ab Epiſcopis in ſuo univerſali Epiſcopatu in ſolidum, quî ergo prætendere poterit, quod Papa ſuam Jurisdictionem recipiat ab Epiſcopis?

Porro de Epiſcopis dicimus: *Si de jure* quæritur, habent illi vi ordinis Epiſcopalis poteſtatem & Jurisdictionem abſolvendi ab omnibus peccatis: ſed hæc poteſtas eſt reſtringibilis ob bonum Eccleſiæ, & ſubordinata. Quid in hoc mali? utique per Canones pænitentiales, quorum multi à Pontificibus prodierunt, etiam Epiſcoporum Poteſtas reſtricta fuit, ne præpropere, aut ſine pænitentia præſcripta & Canonica abſolverent. Si *de facto* quæritur, ut vidimus, hæc reſtrictio juſte atque ob bonum commune Eccleſiæ facta fuit.

Ad 6. Lectorem fallere vult Febronius, aut apertis oculis non videt, quando hanc Gloſſam apponit: *textus inquit* potuerunt, *non exprimendo, qualiter potuerint.* Utique textus expreſſe ait, *pro ſuprema Poteſtate ſibi in Eccleſia univerſa traditâ potuiſſe reſervare.* Vides, *qualiter*, & qua authoritate *potuerint*,

nem-

nempe *Poteſtate ſuprema*, & quidem *in univerſa Eccleſia ſibi* non aliunde, quàm à Chriſto *tradita*; quippe *ſuprema poteſtas* Petro non ab Eccleſia; ſed à Chriſto tradita eſt. Igitur Jure ac Poteſtate Primatus univerſalis atque Divini. Ceſſent ergo vanæ Febronii interpretationes ac Gloſſæ.

Sed ait ulterius, *prætermiſſionem congruæ explicationis dediſſe anſam quibusdam, nominatim Lovanienſibus & Colonienſibus Theologis obijciendi, qualiter ex antiquitate probari non poſſit, Pontifici competere jus ſibi abſolutionem quorumdam peccatorum propria authoritate reſervandi.* Citat Frà Paolo, d'Amelot & de Vargas.

Sed Pallavicinus *Hiſt. Concil. Trident* lib. 12. C. 11, notat, de his Lovanienſium & Colonienſium objectionibus nec verbo mentionem fieri in actis, atque à Suavi omnino confiсta eſſe, dein illa Theologorum objecta, ſi etiam vera fuiſſent, tam abunde diluit, ut pigere debuiſſet Febronium, cum Suavi, ejusque commentis in Scenam conſcendere. Ego interim his Theologis facile reſpondeo,

hoc

hoc jus ex antiquitate *per facta & praxin* liquido non probari : at certo probari ex eo, quod definivit Tridentinum, ſcilicet *ex ſuprema in univerſa Eccleſia Poteſtate*, quæ utique cum Eccleſia cæpit, ſemperque fuit; quod vero Pontifices antiquitus ea uſi non fuerint, & hinc facta non extent, ſupra allata eſt ratio.

Sed longe intolerabilius eſt, quod Febronius dicat, falſitatem Decretalium Iſidori tunc nondum detectam fuiſſe, adhuc viguiſſe opinionem, quaſi Papa eſſet Ordinarius Ordinariorum, nunc in hoc puncto diſciplinari fors aliter & explicatius loquuturos Patres, nec neglecturos prudens & eruditum monitum Lovanienſium & Colonienſium Theologorum.

Pace Febronii dixerim, hæc falſo & cum maxima injuria contra Concilium proferri. Num Decretales Iſidori aut prævalens tunc opinio pro fundamento poſitæ ſunt ad rei veritatem detegendam, & Definitionis Decretum concludendum ? minime. Pallavicinus cit. Lib. Cap, 10. Num. 18. oſtendit,

Theo-

Theologis injunctum fuiſſe, ut in materia Sacramenti Pænitentiæ *fundamenta, ſuper quæ ſtabiliendæ erant ſententiæ, forent Sacræ Litteræ, Apoſtolicæ Traditiones, Concilia comprobata, Conſtitutiones, authoritatesque Rom. Pontificum ac SS. Patrum, & Eccleſiæ conſenſio.* En! non Iſidori Decretales, non vulgarem opinionem, ſed intima, genuina & maxime propria loca, unde dogmata & fidei definitiones petuntur. Sed & ex ipſis Decreti verbis manifeſtum eſt, Patres neque ad Decretales Iſidori, neque ad vulgarem opinionem reſpexiſſe, aut inde ſuam ſententiam, ſed potius ex certiſſima antiquitate, Eccleſiæ ſenſu atque doctrina deprompſiſſe. Sic enim habet: *perſuaſum ſemper in Eccleſia Dei fuit, & veriſſimum eſſe Synodus hæc confirmat, nullius momenti abſolutionem eam eſſe debere, quam Sacerdos in eum profert, in quem ordinariam aut ſubdelegatam non habet Jurisdictionem.* Hîc ex *veriſſima perſuaſione*, quæ *ſemper* in Eccleſia fuit, pronuntiatur abſolutio nulla, quæ profertur in non ſubditum. *Magnopere vero ad Chriſtiani Populi diſciplinam pertinere, Sanctiſſimis Patribus noſtris*

'ris viſum eſt, *ut atrociora quædam crimina* *ion à quibusvis*, *ſed à ſummis duntaxat Sacer-* *lotibus abſolverentur.* Hoc loco cauſa reſer- 'ationis proponitur, quæ non eſt uſurpatio, ımbitus Rom. Pontificum, non pecuniæ cu-)iditas, ſed *diſciplina magnopere neceſſaria*, & ic etiam *ſanctiſſimis Patribus*, Epiſcopis ante- :eſſoribus *viſum eſt*. Poſtea Synodus conclu- lit: *unde merito Pontifices maximos pro ſupre-* *na Poteſtate ſibi in univerſa Eccleſia traditâ cau-* *'as graviores potuerunt reſervare.* Scilicet ob :am cauſam *diſciplinæ*; & quamvis Patribus ta viſum eſt, adeoque conſentirent Epiſco-)i, hæc ratio ſeu conſenſus non tribuit ſum- nis Pontificibus jurisdictionem hanc & pote- ſtatem, ſed eam jam habebant *ſupremam*, atque :x *ſuprema poteſtate ſibi tradita in Eccleſia uni-* *ıerſa*, non delegata, non devoluta, ita ab- ſolvendo ſententiam non proferunt in non ſubditum, Poſtea hæc poteſtas reſervandi :tiam omnibus Epiſcopis aſſeritur, ſed tan- :um in ſuos Diæceſanos: *neque dubitandum* *:ſt*, *quod omnia*, *quæ à Deo ſunt*, *ordinata* *ſunt*, *quin hoc idem Epiſcopis omnibus in ſua cui-* *que Diæceſi*, *in ædificationem tamen*, *non in de-*

 ſtructio-

ſtructionem liceat, pro illis in ſubditos tradita ſuprà reliquos inferiores Sacerdotes authoritate. Ergo Epiſcopi *omnes* habent hanc poteſtatem reſervandi, ſed tamen *quivis* ſolum *in ſua Diœceſi*; & in *ſuos ſubditos*, Pontifex vero *in univerſa Eccleſia.* Tandem Synodus de utraque & Epiſcoporum & Pontificis reſervatione ita finit: *hanc autem Delictorum reſervationem conſonum eſt divinæ authoritati, non tantum in externa Politia, ſed etiam coram Deo vim habere,* En! reſervatio à Synodo non ad Iſidori Decretales, ſed *ad Divinam Authoritatem*, nempe ad poteſtatem *ligandi* & *retinendi* peccata reducitur.

Ad 7. Sufficit pro reſervatione in Pontifice *Poteſtas ſuprema*, quam aſſerit Concilium Tridentinum, in Epiſcopis *ſubordinata* Primatui atque Poteſtati ſupremæ, quin neceſſe ſit ad ſententiam Bellarmini & aliorum deſcendere. Poteſtatem autem *ſupremam* Pontificis in univerſa Eccleſia non ſolum Tridentinum clare aſſerit, ſupponitque, ſed à nobis toto hoc opere in Notis demonſtratur; unde altera propoſitio de ſubordinata Epi-

ſco-

ſcoporum Poteſtate per ſe fluit, quia non dantur in eodem Regimine plures poteſtates ſupremæ, non ſubordinatæ atque diviſæ, ex quo ſequitur, reſervationes Pontificias omnino legitimas eſſe.

Multum ſibi profeciſſe exiſtimat Febronius, quando Tom. II. III. & IV. variis locis ſimilia, & eadem fere, quæ T. I. attulit, iterum reproducit, ſcilicet quod aliqui Epiſcopi & ipſa Concilia Rom. Pontifici reſervauerint abſolutionem graviorum criminum, alii econtra ſibi ipſis hanc poteſtatem aſſeruerint. Optime: nam iſta omnia jam conceſſimus. Si quidam Epiſcopi & Concilia abſolutionem graviorum criminum Papæ reſervarunt, hanc reſervationem bono Eccleſiarum & animarum utilem vel neceſſariam eſſe crediderunt: ſi alii abſolutionem ſibi aſſeruerunt, jus ſuum abſolvendi ab omnibus peccatis comprobarunt, quod non negamus, Epiſcopis per ſe competere. In hoc igitur jus Epiſcoporum oſtenditur; in primo vero juſtitia reſervationis demonſtratur. Verum an ſummus Pontifex non potuit reſervationem per

legem inducere, quando iuſta & communis cauſa ſubeſt, Bonum commune Eccleſiæ & ſalus animarum id exigit, vel ſaltem eidem ſic melius providetur? & an non Epiſcopi in tali caſu debent ſuo juri, vel potius exercitio ſui juris cedere? utique Bonum commune prævalet, & Epiſcopi, uti expreſſe Tridentinum in hoc puncto aſſerit, habent ſuam jurisdictionem *in ædificationem* non *in deſtructionem.* Igitur Papa potuit reſervare, & Epiſcopi ob bonum totius Eccleſiæ, quod promovere ex officio ſuo tenentur, debent conſentire: proin refragantium exempla audienda non ſunt, niſi ſimul oſtendatur, talem reſervationem non ſolum ſuorum jurium exercitio, ſed præprimis Eccleſiæ noxiam eſſe.

Quandocunque ergo in medio ſtat Bonum commune Eccleſiæ, cui allaborare ex officio ſuo Paſtorali obligantur omnes Epiſcopi, horum conſenſus iuſte præſumitur: attamen hic conſenſus Papæ non tribuit poteſtatem reſervandi, quia hanc iam habet in officio ſui Primatus, ut Bono Eccleſiæ communi non ſolum invigilet, ſed hoc etiam per

media

media apta ſuſtentet, promoveatque; unde non eget expreſſo conſenſu Epiſcoporum, qui per ſe ad bonum commune concurrere tenentur, ſed etiam aliquibus invitis hanc poteſtatem exercere poteſt.

Neque hic opponas, non omnes reſervationes Papales in Gallia in uſu eſſe. Nam in Gallia ſemper rigidior circa Pœnitentiam diſciplina remanſit, & hæc reapſe cauſa eſt, quare in Gallia non omnes reſervationes in uſu ſint, & Pontifex has ibi non inducere, & earum non receptioni potius aſſentiri voluerit, nempe quia ibi cauſa, finis &c. non ſemper ſubeſſe videbantur, non vero illæ libertates & conſenſus, quos hodierni Scriptores Galli pro cauſa & fundamento obtendunt, niſi forte exceptis caſibus Bullæ Cænæ, quorum reſervatio tum illi Eccleſiæ non tam prodeſſe, quam Juribus Regni nocumentum afferre videbatur. Utrum Bene vel male, verè ac falſo? de hoc non inquiro.

Quare Papa hanc juriſdictionem reſervandi & abſolvendi propriâ, eâque *ſuprema*,

ut ait Tridentinum, poteſtate exercet, non pendente á conſenſu Epiſcoporum aut conceſſione Eccleſiæ, ſicuti Febronius explicat, quia Poteſtas, quæ ab aliis recipitur, vel conceditur, *ſuprema* non eſt, atque Concilium ſe ipſum ſatis explicat dicendo: *pro ſuprema poteſtate ſibi in univerſa Eccleſia tradita, non dicit*, ab univerſa Eccleſia tradita; unde interpretatio Febronii clare menti ac litteræ Concilii Tridentini repugnat.

Tandem ut plene convincatur Febronius, addo ea, quæ tom. IV. Differt. 7. Cap. 1. num. 9. ait: non ſolus Petrus, ſed & reliqui Apoſtoli eandem poteſtatem ligandi atque ſolvendi obtinuerunt. At poſt Diæceſium diviſionem non licuit ulli Epiſcopo, etiam primo, ea, quæ ordinariæ jurisdictionis ſunt, in aliena Diæceſi exercere. Refert ſe ad Tom. I. Cap. 7. Item Tom. II. Apolog. Art. 12. num. 2. ait, ſibi ipſis illudere Scholaſticos, quando putant, omnem hodie exerceri ſolitam Poteſtatem Rom. Pontificis contineri in illis verbis Chriſti ad Petrum: *Paſce oves meas, tu es Petrus &c. Conſulant Canones Con-*

cilio-

cilliorum, ſcrutentur his nixam Eccleſiæ diſciplinam &c.

At jure optimo Febronio ſua verba in proprium ſinum repono: *ſibi ipſi* & aliis *illudit*, & *qui ſic ratiocinantur, illis in faciem dici poteſt, quod non habeant ſpiritum Eccleſiæ.* Hæc inprimis ſuæ doctrinæ de uno Epiſcopatu in ſolidum contradicunt. Dein ut jam dixi, omnes Apoſtoli eandem poteſtatem ligandi & ſolvendi obtinuerunt, Petrus tamen adhuc ſingularem in univerſam Eccleſiam per verba, ſingulariter ei dicta tunc, quando totius Eccleſiæ Primas & Fundamentum conſtitutus fuit. Vel an verba Chriſti ad Petrum nihil omnino ſignificent? nihil operentur? poſt Diæceſium diviſionem nulli Epiſcopo licuit Jurisdictionem in aliena Diæceſi exercere; licuit tamen primo, ſcilicet Succeſſori Petri, quia ejus Primatus, & conſequenter Poteſtas huic annexa nulli Diæceſi adſtringitur, ſed in univerſam Eccleſiam ſe extendit. Jam quid opus eſt conſulere Canones, ſcrutari diſciplinam, quando ex una parte clara ſunt verba Chriſti, quando Pa-

tres & Concilia hanc poteſtatem agnoverunt: ex altera parte in hoc puncto diſciplinæ, ſtante adhuc pænitentiâ publicâ reſervatio talis neceſſaria non fuit, ſicque poteſtas Primatus in hoc ſe exercere non debuit, ideoque de ea nec Canones condi poterant? nunquid multi Canones non ſtatim initio Eccleſiæ, ſed ſucceſſive & poſt tempora etiam per ipſos ſummos Pontifices de variis diſciplinæ Capitibus ſanciti fuerunt? Num ideo poteſtas tales leges condendi non præexiſtebat, vel nihil valebant, quia anteriores Canones in his nondum quid ſtatuerunt? Sed utique Concilium Tridentinum hanc reſervandi poteſtatem diſertis verbis agnovit, & novam hanc diſciplinam ſolenni Decreto firmavit. Quid ultra petis? an Concilium generale tibi non ſufficit, vel huic & ſpiritui Eccleſiæ aperte repugnare vis?

§. VIII.

§. VII.

Exploſâ Cardinalis de Luca ſententiâ
De Romani Pontificis univerſali ordinariatu,
Corruit Privilegium Mendicantium excipiendi
Confeſſiones in aliorum Diœceſibus,
Referuntur Epiſcoporum adverſus hoc Privilegium oppoſitiones.
Plura de Regularium Privilegiis.

Cardinalis de Luca *in Relatione Curiæ Romanæ* defendit, *quod Papa ſit Ordinarius Ordinariorum, cum quolibet concurrere, eosque prævenire poſſit.* Contrariam *opinionem* vocat *Schismati proximam*, & tamen fatetur eſſe *antiquam.* Fleuri Hiſt. Eccleſ. Lib. 48. Num. 42. quando S. Thomas hanc Cardinalis ſententiam pro defenſione Mendicantium contra Libellum Guillelmi à S. Amore expreſſit, monet has opiniones eſſe novas. Certe ſub initium Sæculi IX. communem fuiſſe ſententiam, quod Papa non poſſit Epiſcopalia jura in omnibus Diæceſibus exercere, colligitur ex hucusque dictis, & ex Capitulari Ahytonis Epiſcopi Baſileenſis ad ſuum Clerum anno 821. Ubi ait; *hoc omnibus fidelibus denuntiandum, ut qui devotionis cauſâ ad limina Bea-*

torum Apoſtolorum pergere cupiunt, domi confiteantur peccata ſua, & ſic proficiſcantur, quia à proprio Epiſcopo ſuo aut Sacerdote ligandi, aut exſolvendi ſunt, nôn ab extraneo. Advertit hìc Fleurius, ſub nomine Epiſcopi *extranei* Papam æque ac alios comprehendi, & fatetur Cardinalis de Luca, quod, ruente Fundamento univerſalis illius Epiſcopatus Pontificis, hic multa non poſſet interdicere & reſervare, quæ originarie juris Epiſcopalis ſunt.

Ex Lutulento illius opinionis fonte omnia Regularium Privilegia dimanant, quorum tantùs eſt numerus, ut ſpiſſa volumina impleant. Petrus Aurelius Opp. Tom. II. ait, Regulares velle ſuo Miniſterio proportione quadam reſpondere dignitati & eminentiæ ſummi Pontificis, & ſicut Pontifex eſt univerſalis Epiſcopus, ita Regulares ſint quaſi univerſales Parochi & Miniſtri ejus generales aliis Parochis eo altiores, quanto Pontifex particularibus Epiſcopis antecellit. Item Regulares ab Eccleſiæ Paſtoribus ad animarum meſſem ſubſidiariè, humaniter & bene-

benevole admiſſi illis ſubito ſe anteferunt, & ſuperiores ac excellentiores in labore alieno, & in aliena meſſe colligenda eſſe volunt contra Conſilium Evangelicum Lucæ 14.

1. Habet ſummus Pontifex *quà Epiſcopus* Romanus ſuam particularem Diæceſin, habet ſua jura *Patriarchalia*, habet *Papalia* vigore univerſalis Primatus, ſed nullo horum Romano Præſuli competere jus per concurrens exercitium præjudicandi juribus particularium Eccleſiarum & Epiſcoporum, toto opere probatum fuit: eidem firmatur *Præſidium, & Directorium* univerſi, id eſt, *ſolicitudo omnium Eccleſiarum*, ſed non *immediata Cura & Directio ſingularium ovium.*

2. Poſt falſas Decretales Romani Antiſtites, & inter eos primus Gregorius IX. in Bulla Anagniæ data anno 1227. cæperunt Fratribus Mendicantibus dare faculratem excipiendi Confeſſiones in alienis Diæceſibus, quod Privilegium Mathæus Pariſius vocat *inauditum, hoc etiam ipſis temporibus novum*,

Dicet

Dicet fortaſſe aliquis, concedendæ hujus facultatis magnam tum fuiſſe neceſſitatem, quæ ſe etiam ad futurum tempus extenderet. Si hoc verum eſt, non renuit Febronius, attamen addit: eum, qui apte probaret hoc, quàm qui gratis & ſine ratione aſſereret, audirem Libentius. Nam non pauciores Parochialis Presbyteri poſt Gregorium IX. quàm ante fuerunt, & hi tum excipiendis Fidelium Confeſſionibus ſuffecerunt. Si autem per 1200. annos non ſuffeciſſent, Pontifices certe in ſuo Officio Paſtorali defeciſſent. Papa ante Sæculum XIII. pro excipiendis Confeſſionibus nunquam miſit Monachos, quod ſi nullus feciſſe reperiatur, quis hanc facultatem ei jure transſcribet? Quæ traditio, quod diſciplinæ exemplum hanc ei Authoritatem confirmabit?

3. Hæc novitas cauſavit Diſſidia inter Prælatos & Parochos ex una, & Mendicantes ex altera parte, quod intelligitur ex Bullis Bonifacii VIII. *ſuper Cathedram.* Benedicti XI. *inter cunctas.* Clementis V. *dudum.*

4. Du-

4. Durarunt hæc diſſidia adhuc tempore Concilii Tridentini, ubi plures Patres inſtitêre, ut Authoritate Concilii hæc Privilegia omnimode revocarentur, ita ut *non niſi auxiliares & ſubſidiarii* eſſent Prælatorem & Paſtorum in Hierarchicis functionibus. At reſtituerunt ordinum generales, eorum Patroni, & maxime Curiales Romani, quia hæc Privilegia innitebantur *Plenitudini Poteſtatis Pontificiæ*, quam non ignorabant, Mendicantes æque ac ſua Privilegia propugnaturos eſſe. Thomaſſinus in Reſponſione ad Notas Scriptoris Anonymi hanc *Plenitudinem Poteſtatis* etiam admittit, ſed in exercitio ceſſare ait, ſi per ejus uſum bonum pacis turbatur: non poteſt autem non turbari, niſi Epiſcopis dicatur, ut ſinant ſe tranquille exui juribus à Deo & Eccleſia acceptis.

5. Hæ *Novitates*, *Oppoſitiones*, & inde enatæ *contentiones* ac *ſcandala* cuivis palam faciunt gravem & quaſi ſubſtantialem alterationem in Sacra Hierarchiæ, innixam fundamento ante falſas Decretales ignorato, & grave præjudicium ferunt adverſus Romano-

rum attentatum, & hujus Baſin, Epiſcoporum juri tam præjudicialem.

6. Concilium Tridentinum quidem ſtatuit Seſſ. 23, Cap. 15. nullum Presbyterum, *etiam Regularem*, niſi ab Epiſcopo approbatum, poſſe Sæcularium Confeſſiones audire. Sed ſic Monachorum independentiæ terminus poſitus non fuit. Multi in Gallia, maxime Jeſuitæ adverſus Epiſcopos Galliæ ſuſtinebant, ſe hoc Decreto non ligari, ex quo Tridentinum in Gallia quoad ſolum dogma receptum fuit. Alii prætendunt cum Navarro, Laymann, Palao ſolam præſentationem à Superiori Regulari Epiſcopo factam ſufficere. Plures docent, approbationem ſemel ab Epiſcopo datam non poſſe ab eo revocari juxta Conſtitutionem Pii V. plerique tenent, cum Tridentinum de Confeſſionibus Sæcularium tantum loquatur, ſaltem vi Privilegiorum Regulares adhuc poſſe audire confeſſiones *ſuorum* ſine approbatione Epiſcopi. Ex his apparet, Regulares interpretari Tridentinum in ſenſu ſibi magis favente, atque eam in praxi tenere, licet agatur de valore

lore

lore Sacramenti, facile iis fuiſſe à Pontificibus ex Monachorum ordine aſſumptis talia præjudicioſa impetrare Privilegia, ea vero inniti fundamento fragili, ſcilicet prætenſæ *Plenitudini Poteſtatis & Ordinariatui univerſali*, quibus ſublatis tota hæc moles labitur.

7. Univerſim plus ſperandum boni, minus metuendum mali & inconvenientiæ, ſi directio animarum permaneat in manibus verorum Paſtorum, Epiſcoporum nempe & Parochorum, primævorum & neceſſariorum Eccleſiæ Miniſtrorum; hic ſtatus multo convenientior eſt *Epiſcopis*, quorum inſpectio in commiſſum gregem foret multo facilior, luminoſior, fructuoſior, ſi Parochus de omnibus ſuis Parochianis Epiſcopo poſſet reſpondere, inſtructio uniformior, & directionis executio promptior, dum econtra Regularium miniſteria confuſionem inducunt, Epiſcopalem inſpectionem & directionem invertunt, opinionum diverſitatem, ſæpe laxitatem invehunt, ſicque uniformitatem impediunt. *Parochi* de ſingulis ovibus taliter reſpondere non poſſunt, coguntur nolentes ſe

ad

ad extraneorum haud raro minus aptorum judicium referre, de quo merito zeloſi Paſtores gemunt, remiſſi gaudent, & in otio dies ſuos tranſigunt. Fideles vix poſſunt non ſpirituale pati detrimentum, quando caulam ſui Paſtoris deſerunt, tranſitoriæ directioni Religioſi ſe committunt, brevi diſpariturí, dependentis ab arbitrio ſui Regularis, propriâ Jurisdictione carentis, & legitime non vocati.

Inde infertur 1. Miniſterium Regularium in Hierarchicis functionibus nullius vere & proprie dictæ neceſſitatis eſſe. 2. Periculoſum fieri, ſi à ſolicitudine paſtorali primi & ſecundi ordinis independens eſſe prætenditur. 3. maxime damnoſum evenire, quando ad ſpiritum independentiæ accedit ſpiritus ſingularitatis, novitatis, factionis, doctrinæ, oppoſitus doctrinæ aliorum ordinum. Hæc tamen non impediunt 4. quominus utriusque ordinis Paſtores unum, alterumque Religioſum pro re nata, exigentia & ſuo arbitrio ſine omni periculo, & tanto majori cum fructu ſub cautela §pho ſequente

pro-

producenda in adiumentum ſuæ ſollicitudinis adhibeant.

8. Originem & occaſionem tot Privilegiorum à Regularibus obtentorum genuine aperit Inſtructio Paſtoralis Archiepiſcopi Pariſienſis anno 1763. edita favore Jeſuitarum adverſus Parlamenta Galliæ, ubi ait, manifeſtum abuſum Regularium fuiſſe, ut dum unus ordo vel communitas Privilegium aut gratiam obtinuit, mox alii quoque ordines voluerint participare de his Privilegiis, atque de his ſollicitaverint. At ſi ex parte petentium fuit abuſus, an ex parte concedentium erit minor? an hæc bona ſpecies regiminis? an hæc non validâ egent reformatione?

9. Ait Pariſienſis Antiſtes, talia Privilegia, exemptiones, conceſſiones, gratias, favores fere nullum uſum habere in Gallia. At bonum Eccleſiæ & Reipublicæ poſtulat, ut hac in parte etiam alibi par ſit conditio & illorum reſtrictio, ſecus Religioſi ſuis Privilegiis ſine diminutione fruendi animus remanebit, quod probat exemplo alicuius ſententiæ in Curia obtentæ à Collegio Friburgenſi

S. J. in Briſgoia contra Parochum in Puncto Decimarum.

Nota.

Papa eſt *Ordinarius Ordinvriorum.* In quo ſenſu ? nempe quatenus etiam inferiores Paſtores ejus vigilantiæ, Curæ Paſtorali atque correctioni commiſſi ſunt : habet immediatam Jurisdictionem in omnes Chriſtianos, ita tamen, ut propter bonum ordinis nec expediat, nec debeat eam pro libitu & ſine cauſa exercere, ſed ſolum quando ſubeſt neceſſitas vel utilitas Eccleſiæ, quando id poſtulat ſalus Animarum, vel in defectu Ordinariorum Paſtorum; ſic enim debet curare totum, ut ſingularia non ipſe perſiciat, niſi quando toti non conveniunt, aut ſint difformia, quod ipſe Gerſon poſitetur. Hanc ipſam Doctrinam D. Thomas non ex proprio ſuxit, ſed SS. Patrum teſtimoniis omnino conſentanea eſt, uti ſæpe id iam demonſtravimus, proin *nova* non eſt, & dum Cardinalis de Luca contrariam vocat *antiquam*, reſpective ad hanc in ſenſu ſupra allegato antiquior

quior non eſt, ſed antiqua dicitur, quod iam ætatem teneat.

Quod ſi inde ex noſtra explicatione illius propoſitionis inferas, talem Poteſtatem in Papa non fore ordinariam, ſed extraordinariam, per me uſque ad litem de nomine deſcendere poteris. Interim etiam Epiſcopo incumbit communis vigilantia, inſpectio & cura in tota ſua Diæceſi, non tamen debet ſua jura eminentiora paſſim exercere ad deſtructionem, aut quando inde oritur confuſio, ſed ſolum ad ædificationem, & tamen ordinariam habet jurisdictionem. De Papa dico, quod Epiſcopi ex lege ſubordinationis & reſpectus ad ſummum Pontificem tanquam ſuperiorem in tota Eccleſia non ab homine aut Concilio, ſed à Deo poſitum, non poſſint eum impedire à functionibus hierarchicis & jurisdictione exercenda, quamdiu id non cedit in detrimentum ſui gregis ac boni ordinis, & & hæc eſt jurisdictio vere ordinaria, quamvis reſtricta ad leges boni ordinis, & ædificationis Eccleſiæ, atque ne communitas ullum grave damnum patiatur, quod de bona adminiſtratione omnis jurisdictionis præſupponitur.

 Scio,

Scio, quid reponas: hæc Juriſdictio Papæ impedit, aut invadit jura Epiſcopi: igitur hoc ipſo bonum ordinem invertit. Reſpondeo, id ipſum reponis, quod in quæſtione verſatur. Bonum commune ex una, & ſubordinatio ex altera parte totam obiectionem, & æquivocationem, quæ hic committitur, removent. Papa non debet in aliena diæceſi jus ſuum exercere, concurrere, prævenire, ſupplere &c. ſine cauſa, & niſi ob bonum commune: ſed ob bonum commune tenetur inferior cedere juri ſuperioris, præcipue ſi ille jus ſuum ex officio non alium ob finem teneat, quam ad procurandum bonum totius, quale eſt officium paſtorale in Epiſcopis; per hoc igitur bonus ordo non invertitur, ſed ſtabilitur. Subordinatio autem legem imponit cedendi Juri ſuperioris; modo hic jure ſuo non abutatur. Ex quo ſequitur, quod non ſemper ſit abuſus, ſi Pontifex jus aliquod exerceat in aliena diæceſi, & quod querelæ quorumdam Epiſcoporum contra abuſum Pontificiæ Poteſtatis neutiquam falſam eſſe demonſtret eam Doctrinam *de plenitudine Poteſtatis* Pontificiæ, & *immediata Juriſdictio-*

ne

æ in omnes Chriſtianos, minus eam evertant. Sic D. Paulus Titum Cretæ, & Timoteum Epheſi conſtituit Epiſcopos cum Poteſtate & cura *immediata* in ſuas oves & Diæceſanos. Sed num Paulus poſthac nullam amplius habuit poteſtatem *immediatam* in has oves & fideles? an nullam inde in eos exercuit? ſed quæ tunc Paulo univerſali Apoſtolo adhuc in alterius Epiſcopi Diæceſanos Poteſtas fuit, maxime etiam in Petro erat, à quo cum jure Primatus in ſucceſſores deſcendit: itaque in Paulo habes exemplum *plenæ & immediatæ* Poteſtatis in Diæceſanos, quamvis hi proprium haberent Epiſcopum.

Sed jam pauliſper Febronii Syſtema aſſumo: Si Epiſcopi in ſua Diæceſi divina authoritate habent *plenitudinem Poteſtatis*, tunc iſta erit independens, non ſubordinata, nullius influxu indiget, quod tua hactenus probant principia & argumenta: ergo nec à Papa, nec à Concilio generali limitari, regulari, coarctari poterit, quia divina, quia plena eſt. Id igitur cuivis Epiſcopo tribuis, quod ſoli Primati totius Eccleſiæ deneg-

gas; id pluribus concedis, quod uni tanquam Capiti abeſſe vis, & in uno capere non vales; tandem id admittere debes, quod ab initio hucusque Catholico ſenſui ac doctrinæ totius Eccleſiæ contrariatur. Vide contradictiones & peſſimam hujus doctrinæ ſequelam.

Porro falſum eſſe, quod initio Sæculi IX. communis fuerit opinio, Rom. Pontificem non poſſe Epiſcopalia jura in aliena Diæceſi exercere, non modo ex hactenus dictis in Notis colligitur, ſed neque Febronii exempla id probant, nec etiam Ahytonis Epiſcopi Baſileenſis Capitulare huc pertinet. Pænitentia publica tunc adhuc erat in uſu, ut hanc effugerent, multi ſine teſtimoniis Epiſcopi Romam proficiſcebantur, & fraudibus Papam circumveniendo abſolutionem impetrârunt, prout ſupra §. 3. in Not. oſtenſum fuit. His fraudibus juſte poterant contraire Epiſcopi, ſuis Diæceſanis prohibendo, ne pænitentia nondum impoſita aut expleta Romam pro abſolutione pergant, cum juxta Eccleſiaſticam diſciplinam à proprio Epiſcopo debe-

debebant pænitentiam recipere, atque reconciliari, niſi ab illo *licentiam & litteras ad Apoſtolicum ex iisdem rebus deferendas accipiant*, ut ait Concilium *Seligenſtadienſe*, vel ipſe Epiſcopus Reum *ad Papam direxerit*, ut ait Concilium Lemovicenſe. Hæc igitur ſolum ſtatuta ſunt, ut fraudibus janua obſtruatur, & recta diſciplina in ſuo vigore conſervetur. Sed num ex eo, quod abſolutionibus à Papa illicite & fraude elicitis præcaveatur, probatur, nullam Papæ in alienos Diæceſanos eſſe Jurisdictionem? An non etiam abſolutio Epiſcopi fraude obtenta à ſuo Parochiano invalida eſt? An ſummi Pontifices unquam prætenderunt, ſibi hanc poteſtatem in indignos, & absque prævia pænitentia ac ſatisfactione, vel ob fictionem commiſſamque fraudem incapaces competere?

An non Benedictus IX. apud Baronium ad annum 1034. Num. 21. redarguit Epiſcopum, de hujusmodi injuſtâ & fraudulenter obtentâ abſolutione conquerentem, quod ipſe in culpa ſit, quia debuiſſet, *antequam illa mortua ovis Romam veniret*, Pontifici *ejus cau-*

ſam ſuis innoteſcere apicibus, ut eam etiam *ipſe omnimodo abijceret.* Per quod ipſe Pontifex oſtendit, juſtam fore cautelam & prohibitionem Epiſcoporum, ne Parochiani ſine eorum licentia & litteris Romam pro abſolutione pergant. At idem Concilium Lemovicenſe eodem loco plenam agnoſcit, abſente fraude, Rom. Pontificis in ſuos Parochianos Poteſtatem, quando ſtatuit, *ut ſi Epiſcopus Parochiano ſuo pœnitentiam imponit, eumque Papæ dirigit*, hic adhuc poſſit *judicare, utrum ſit, an non, pœnitentia dignus pro tali reatu*, & *Papa poſſit eam confirmare, aut lævigare, aut ſuperadjicere*, cujus rei notabilem rationem affert: *Judicium enim totius Eccleſiæ maxime in Apoſtolica Romana Sede conſtat.* Antequam vero iſtam declarationem poſuit Concilium, dixerant Epiſcopi: *hoc ab ipſis Apoſtolicis Romanis & cæteris Patribus tantum teneamus &c.* Profecto quis neſcit, in prima Eccleſia injuſtè excommunicatos aut depoſitos à ſuis Epiſcopis ad Eccleſiam Romanam & Sedem Apoſtolicam ſæpius confugiſſe, ut ibi abſolverentur? Gelaſius I. P. ait, *cunctam per mundum noviſſe Eccleſiam, quod Sedes*

Petri

Petri Apoſtoli quorumlibet ſententiis ligata Pontificum jus habeat reſolvendi. Hæc ſententia & Doctrina tenuit ab eo tempore in tota Ecclesia, quo Chriſtus Petro dixit: *Paſce oves meas, paſce agnos meos.* Proin falſiſſimum eſt, quod Febronius ait, *ſub initium Sæculi IX. communem fuiſſe opinionem, quod Papa non poſſet alienos Parochianos ſine licentia proprii Epiſcopi abſolvere, & hanc diſciplinam perduraſſe usque ad Sæculum XIII.*

Imo cum multiplices fraudes non ceſſarent, & Epiſcopi à ſuis ſubditis Clericis & Diæceſanis multoties vexarentur, Concilium Triburienſe anno 895. præſentibus Hattone Moguntino, Hermanno Colonienſi, Ratbodo Trevirenſi Archiepiſcopis, & ipſo Arnulpho Rege, memorabile Decretum edidit hujus tenoris: *Si vero, quod non decet, quilibet ſive ſit Presbyter, ſive Diaconus aliquam perturbationem machinando, & noſtro Miniſterio inſidiando, redarguetur, falſam ab Apoſtolico detuliſſe Epiſtolam, vel aliud quid, quod inde non convenerit, ſalva fide & integra circa Apoſtolicum humilitate penes Epiſcopum ſit Poteſtas,*

utrum eum in carcerem, aut in aliam detrudat cuſtodiam, usquequo per Epiſtolam aut per idoneos ſuæ partis Legatos Apoſtolicam interpellet ſublimitatem, ut potiſſimum ſua ſancta legatione dignetur decernere, quid de talibus juſto ordine Lex Romana ſtatuet diffinire, ut & is corrigatur, & cæteris modus imponatur. Ex his notari meretur 1. Epiſcopos non accuſare, minus negare Poteſtatem Pontificis, ſecus hunc non potuiſſent in hac re conſtituere judicem, ut taliter reus corrigatur, & cæteris modus imponatur, ſed potius Pontificis debuiſſet modus imponi & corrigi: ſed econtra accuſare falſitatem & falſarios, qui *falſam Epiſtolam, vel aliud quid, quod inde non venerit*, deferunt: debet autem de tali falſitate convinci, *ſi redarguatur*, ideoque quæ vere & ſine fraude ab apoſtolica Sede evenerint, in hac prohibitione non comprehenduntur. 2. Etiam hunc falſarium, quamvis in carcerem detruſum, convictum, & ſibi ſubditum non judicat Epiſcopus, ſed Papa per Legatos. 3. Non obſtante hac falſarii cuſtodia ſalva manet fidelitas & ſubordinatio Rom. Pontifici debita. 4. Agnoſcunt Epiſcopi in

Papa

Papa poteſtatem condendi leges: *quid de talibus Lex Romana ſtatuit diffinire*, utique non *Civilis*, quam Pontifex non poteſt *decernere*, ſed *Apoſtolica* & *Canonica*. 5. Eo apertius non accuſatur hic Poteſtas Pontificis, etiam ob intervenientem fraudem injuſte exercita, ſed ſola falſarii malitia, quia non modo ipſe Pontifex in tali cauſa Judex pronuntiatur, ſed quoque huius rei ratio exponitur, *ut is* (falſarius) *corrigatur*, *& cæteris modus imponatur*. Jam modo æſtuante hiatu contra Regularium Privilegia procedit Febronius. Meum non eſt, illorum qualiacunque Privilegia defendere, de partium ſtudio ſuſpectus non ſum, Et certe neque Febronius, nec quisquam alius Cucullam mihi detrahet: attamen R. Pontificis Poteſtatem vindicare animus eſt.

Febronius, dum in Regularium poteſtatem prædicandi & abſolvendi calamum acuit, & multi alii, Clericos & animarum Curatores à primæva Eccleſia in eodem ſtatu, quo nunc ſunt, ſemper fuiſſe, illam vero Regularibus non niſi ex privilegio competere, at-

que

que de ſe curæ animarum omnino incapaces eſſe ſupponunt.

Verum qui ita ſentiunt, profecto totam hiſtoriam Eccleſiaſticam & SS. Patres negligere, vel omnino ignorare dicendi ſunt. Juvat in hunc finem iſto loco pauca præfari, quæ dein Regularibus obiiciuntur, ſequenti Paragraho diluere.

Apoſtolos non eam, quam nunc Clerici vivunt, vitam, ſed Monaſticam, non quidem Profeſſione, ut nunc fit, ſed obſervantia ſectatos fuiſſe, quæ tamen curæ animarum coniuncta erat, teſtantur antiquiſſimi SS. Patres & Scriptores, Author Libri de Eccles. hierarch, Euſebius, Baſilius, Chryſoſtomus, Hyeronimus, Auguſtinus, Poſſidius &c. &c. Caſſianus collat. 18. Cap. 5. ait: *Cœnobitarum Diſciplina à tempore prædicationis Apoſtolicæ ſumpſit exordium.* S. Ivo Epiſt. 215. teſtatur: *in primitiva Eccleſia nullus conſtitutus eſt Rector animarum, niſi de communi vita aſſumptus.* Talem regularem vitam S. Marcus Alexandriæ Clericis ſuis propoſuit, inſtituitque teſte Thomaſſino & aliis. Ad hoc exem-

plum

plum Apoſtolorum cum Clericis ſuis imitandum S. Gregorius M. hortatus eſt Auguſtinum primum Angliæ Epiſcopum : idem ſuis Diſcipulis imitandum propoſuêre SS. Benedictus & Auguſtinus quisque in ſua regula. Ex quo ſic argumentari licet: nunquam SS. Patres exemplum Apoſtolorum Monachis imitandum propoſuiſſent, niſi ipſi Apoſtoli vitam Monaſticam ſeu Regularem ipſo opere exercuiſſent : nunquam etiam Clericis idem Apoſtolorum exemplum propoſuiſſent, niſi vita talis cum animarum Curâ ſociari poſſet.

S. Athanaſius multum laboravit, ut Dracontio Monacho etiam nolenti Epiſcopatum perſuaderet, multis aliorum Monachorum exemplis allatis: *neque tu ſolus*, ait, *ex Monachis es conſtitutus. -- -- -- -- Noſti, Serapionem Monachum eſſe. -- -- -- Noſti Agathonem, & Oriſtonem: memor es Ammonii cum Serapione. Audiiſti de Cue, de Paulo & aliis multis.* Dein proponit exemplum S. Pauli & cæterorum Apoſtolorum, quorum ſucceſſores ſunt Epiſcopi.

S. Paphnutius teſte Caſſiano Collat. 6. Cap. 1. Presbyter erat, & alios ſuos Monachos in Diaconos & Presbyteros ordinari fecit. Ipſe quoque Caſſianus Abbas & Presbyter, & multi alii Monachi in Scythiæ Solitudine Presbyteri erant.

SS. Baſilius, Gregorius, Nazianz, Chryſoſtomus, Amphilochius &c. ipſi Monachi erant, ſi non propoſito, ſaltem vitam monachalem & regularem ſectati ſunt: ſi igitur cura Epiſcopalis cum vita aut perfectione monaſtica ab his viris ſociari poterat, cur Cura Parochialis non poſſit? ipſe S. Baſilius Monachos è ſuis cellis ad ſuam domum & Eccleſiam Epiſcopalem evocavit, inde Clerum formavit, atque Monachos Clericos, aliorum quoque ſaluti intentos, à Monachis ſui ſolius curam gerentibus diſtinxit, illosque Canonicos appellavit. Idem S. Chryſoſtomo, ſuo in Monachatu Sodali exprobravit, quod ad Epiſcopatum Electus ſe occultaverit. Dum narrat Palladius in vita S. Chryſoſtomi ex quodam Monaſterio, ubi 150. Monachi erant, ſeptem vel octo ad Epiſcopatum à Theophilo

accer-

accerſitos fuiſſe, addit Thomaſſinus Lib. 3. Cap. 13. n. 12. *Erant & 200. ſub alterius Abbatis ditione, quorum multi etiam Epiſcopali Sarcina decorati ſunt. Si tam multi ad Epiſcapatum adſciſcebantur Monachi, quanto plures ad Presbyteratum, plures ad Diaconatum?* Teſte Sozomeno L. 6. Cap. 13. in urbe Rhinocorura Clerici vitam monachalem ſeu regularem profeſſi ſunt, & L. 8. Cap. 17. Rufinus in Suburbio Chalcedonenſi Monachos in vicino collocavit, qui Eccleſiæ Clerum ſupplerent. Certe tot Monachi non fruſtra, & ſine cauſa, neque ad nullum Miniſterium ordinabantur, neque Monaſteria pro ſuo ſacro Miniſterio & cura tot egebant Clericis & Presbyteris: igitur ad curam aliorum erant deſtinati, & recte dixit Thomaſſinus; ſi ex Monachis tot Epiſcopi ad curam animarum ſunt vocati, multo magis plures adhuc Presbyteri & Diaconi. Hinc etiam teſte Baronio ad ann. 398. Honorius & Arcadius Imparatores ſanxerunt, *ſi quos forte Epiſcopi deeſſe ſibi Clericos arbitrantur, ex Monachorum numero rectius ordinabunt.* Et Siricius P. Epiſt. 1. Cap. 13. ſtatuit: *Monachos, quos tam mo-*

rum

rum gravitas, & vitæ ac fidei inſtitutio ſancta commendat, Clericorum officiis aggregari & otpamus & volumus. Quod poſteriores SS. Patres Hyeronimum, Ambroſium, Auguſtinum &c. attinet, res omnibus notiſſima eſt. Hyeronimus Epiſt. 2. ad Nepotian. ſcribit: *omnes delicias -- -- -- in Sæculi hominibus deteſtamur; quanto magis & in Monachis & in Clericis, quorum & Sacerdotium propoſito, & propoſitum ornatur Sacerdotio.* Hic Monachos cum Clericis, & Sacerdotium cum Monachatu conjungit; & unum ab alio ornari dicit. Epiſt. vero 3. ad Ruſt. ait: *ita ergo age, & vive in Monaſterio, ut Clericus eſſe merearis; cum ad perfectam ætatem veneris; ſi tamen vita comes fuerit, & te vel populus, vel Pontifex Civitatis in Clericum elegerit, agito, quæ Clerici ſunt, & inter ipſos ſectare meliores.* De S. Euſebio Vercellenſi ſcripſit S. Ambroſius, vel ut alii putant, S. Maximus Turonenſis: *eosdem Monachos inſtituit, quos Clericos.* De S. Auguſtino legitur apud Poſſidium in vita ejus: *factus Presbyter Monaſterium Clericorum mox inſtituit; & cœpit vivere ſecundum Regulam ſub Sanctis Apoſtolis conſtitutam.*

Ex

Ex his omnibus aperte concluditur, Monaſteria in veteri Eccleſiâ fuiſſe quaſi Seminaria Clericorum & Epiſcoporum, quod in Oriente maxime tenuit, in Occidente vero ut plurimum usque ad Sæculum XI., ita ut Clericus *Sæcularis* tum erat novum & inauditum nomen, atque Canonici Cathedrales abjectâ Regulari vitâ primitus dicerentur *Irregulares*, uti eſt apud Gerohum, vel *nomine & converſatione Sæculares* apud Trithemium ad ann. 977. pag. 37. Conſtat proin, Monachos & Regulares non ſolum curæ animarum capaces atque idoneos eſſe, ſed & eorum Inſtitutum ſecundum ſe ab ipſis Apoſtolis derivari, atque hodiernos Clericos & animarum Curatores magis ab ipſis Regularibus, quam hos ab illis deſcendere. Ideo Siricius P. Monachos Clericorum officiis aggregari non tantum optavit, ſed & voluit, atque eorum idoneitas ad animarum curam in tantum Epiſcoporum æmulationem accendit, ut Concilium Carthaginenſe V. Can. 13. Neceſſe habuerit prohibere, ne Epiſcopus Monachum de alterius, quàm ſuo Monaſterio, ad Clericatum promoveret, ex quo *nemo non intel-*

intelligit, ait Thomaſſinus Lib. 3. Cap. 13. N. 10., *quam cuperent Africani Epiſcopi, ut ex Monaſteriis occurrerent aliqui iis exculti virtutibus, & diſciplinis, quibus tuto Sacerdotium committebatur, & quam impatienter ferrent, ſi quos ipſi aluiſſent, & perpolliſſent Monachos, alii Epiſcopi in Eccleſias ſuas trnasferrent.*

Attamen non dico, omnes omnino Regulares & Monachos ſacris Ordinibus & Presbyteratu initiatos, atque ad Curam Animarum deſtinatos fuiſſe; nimis numeroſa enim millia pro tali officio fuiſſent: qui non requirebantur, labore manuum, & in Monaſterio habebant, quo ſuſtentabantur: permulti, uti vidimus, ita ſolitudine & quiete delectabantur, ut non niſi vi, hortatu & juſſu ad onus alienæ ſalutis ſuſcipiendum pertrahi poſſent, multi fugerent, latitarentque; inde evenit, ut alii, probatæ tamen vitæ, Laici ad Officium Clericatus aſſumerentur, ſic tamen aſſumpti communem & quaſi Regularem cum ſuo Epiſcopo & aliis vitam tenere debebant. Sic S. Auguſtinus Serm. 356. talem, qui non vult vitam in communi tenere,

ſed

ſed de proprio vivere, non ſolum à communitate ejicit, ſed & à Clericatu amovet; *parum eſt*, ait, *ut dicam, non mecum manebit, ſed & Clericus non erit.*

Porro ex ſupra dictis etiam facile patet, qualiter SS. Patres Monachis ſæpe ſuum propoſitum, ſolitudinem, quietem & Curam propriæ ſalutis ob oculos ponere, atque ne aliorum Curæ & negotiis Eccleſiaſticis ſe ingerant, adhortari ſolebant, nempe non ideo, ne Clerici unquam eſſent, aut eſſe poſſent, ſed ad eos hæc dicta ſpectabant, qui Clerici & Animarum Curatores non erant, & eſſe nolebant, & ad omnes, ne Clericatum, officium ſibi periculoſius, ambirent, & ſolitudini, propriæque ſalutis Curæ præhaberent: profecto ſecus iſta cum Superioribus Patrum dictis conciliari non poſſent. In horum omnium confirmationem ſufficiant tibi Thomaſſinus, Mabillonius, & qui plura de his colligit Author Libri *de Monachorum Cura Paſtorali per omnia Eccleſiæ Sæcula*, ubi omnia contraria argumenta plauſibiliter diſſolvit.

Jam diximus; illa diſciplina in Oriente fere ſemper tenuit: in Occidente vero à SS. Auguſtino & Euſebio Vercellenſi reſtaurata rurſum deferbuit; attamen in tantum Eccleſiæ utilis & primævæ obſervationi conſentanea videbatur, ut Pipinus & Carolus M. in ſuis Capitularibus ordinarent, quod quilibet Clericus aut Canonicus, aut Monachus eſſet, id eſt, ad regularem vitam adſtrictus foret, uti eſt apud Heineccium, quod itidem in Concilio Vernenſi anno 757. Can. 11. ſtatutum fuit. Chrodegangus Epiſcopus Metenſis hanc diſciplinam iterum plurimum promovit, ſed ætatem non tenuit, cujus cauſas, motiva & circumſtantias hic enumerare nec tempus, nec locus ſuppetit.

Equidem abs Regularium adverſariis maxime opponitur Canon 4. Concilii Chalcedonenſis, ubi dicitur, *nullum* Monachum *ædificare, nec conſtruere poſſe Monaſterium, vel oratoriam domum præter ſententiam ipſius civitatis Epiſcopi, Monachos autem Epiſcopo ſubjectos eſſe, & quietem amplecti, & ſoli jejunio & orationi vacare, in quibus ordinati ſunt locis fortiter*

ter perſeverantes, nec Eccleſiaſticis nec Sæcularibus negotiis ſe ingerere, vel communicare, propria relinquentes Monaſteria, niſi quando à civitatis Epiſcopo eis permiſſum fuerit. Verum Concilium in dicto Canone 4. aperte loquitur de Monachis circumcurſantibus, qui proprie Monachi non erant, ſed tales eſſe ſe fingebant, *Monachico habitu & prætextu utentes, circumeuntes indifferenter urbes, nec non & Monaſteria ſibi inſtituere tentantes*, uti ait Concilium, tales autem tum temporis plures erant. 2. Solitudo, quies Monachis præcipitur, qui ab Epiſcopo ad Clericatum vocati non ſunt; nam ut dixi, non omnes Monachi erant Clerici, nec etiam eſſe volebant, nec poterant ob ingentem eorum numerum. 3. Ex ultimis hujus Canonis verbis ſatis indicatur, veros Monachos ab Epiſcopis ad Clericatum & negotia Eccleſiaſtica è Monaſterio evocatos fuiſſe. Quod ſi Concilium crediſſet, vitam Monaſticam cum Cura Animarum ſociari non poſſe, nunquam potuiſſet permittere, ut Monachi etiam de licentia Epiſcopi Eccleſiaſticis negotiis ſe ingerent, & paſtoralem Curam exercerent. 4. In eodem Concilio mul-

ti Epiſcopi & Presbyteri, uti notum eſt, Monachi fuerunt, ſubſcripſeruntque; quomodo ergo Monachos ejusdem officii incapaces declarare poterant, quod tamen ipſi gerebant? 5. Scimus, Eutychetem Abbatem per ſuam hæreſin huic Concilio anſam dediſſe, qui cum ſuis factione cæpta multas turbas & tumultus in Eccleſia eo tempore excitavit, de quibus & ſimilibus loquitur Concilium, & tamen hoc non obſtante eâ moderatione Patres uſi ſunt in figendo Canone, quo ſimilibus deinceps tumultibus obviam irent, ut tamen Epiſcopis facultatem reliquerint præficiendi Monachos Eccleſiaſticis muniis, quoties expedire judicaverint.

Neque exiſtimes, hoc ſolum de caſu neceſſitatis intelligendum eſſe; nam de hac neceſſitate nec verbulo meminit Concilium, imo nec Cleri defectum ſupponere potuit, quia Can. 23. Id ipſum Clericis ſimul & Monachis, quod ſupra Can. 4. ſolis Monachis prohibet, ne vagabundi Clerici & Monachi, *quibus nihil à proprio Epiſcopo mandatum eſt, turbas excitantes, & ſtatum Eccleſiæ perturbantes*

ali-

aliquorum domos ſubvertant. Ex quibus ſatis patet, de quibus Clericis & Monachis ſermo ſit.

Interim hæc ſufficiant ad demonſtrandum, falſo à Febronio, aliisque ſupponi, quod Regulares Curæ Animarum de ſe ſint incapaces, aut quod eam primis Sæculis, & à temporibus Apoſtolorum usque nullibi exercuerint.

Poſt hæc ſi Febronio ſuus honor cordi eſt, teſtem non è latebris contra Regulares produxiſſet *Petrum Aurelium*, qui alius non eſt, quàm famoſiſſimus ille Vergerius, dictus Abbas San - Cyranus, qui in eo opere non niſi invidiam, furorem, calumnias in omnes Religioſos Ordines ſpirat. Scio equidem, quod ipſe de hoc libro ſuo ſibi ſcripſerit Elogium, nempe quod à 600. annis non prodierit melior; ſcio; & alios eidem ſcripſiſſe Elogium: ſcio inſuper, quod Clerus Gallicanus anno 1641. illum imprimi juſſerit ſuis ſumptibus, & novem librarum millibus conſtiterit editio, atque illâ à Rege ſuppresſâ, quidam Prælati rurſus recudi curaverint. At

ſcio etiam non ſolum opus à Rege ſuppreſſum fuiſſe, Typographo in cuſtodiam datô, ſed ipſum San-Cyranum quoque Regis, ſanctiorisque Conſilii mandato in carcerem Vincennenſem detruſum fuiſſe, dicente ejus fautoribus Cardinali Richelio, Germaniam & Galliam ex integro adhuc Catholicas fore, ſi Lutherus & Calvinus in tempore fuiſſent miſſi in locum, ubi amplius nocere non potuiſſent. Poſt mortem hujus Cardinalis quidem à carcere, ſed non niſi ſub certis conditionibus liberatus fuit. Hoc ergo opus *Petri Aurelii* ad Libellos famoſos pertinet, quod opus non eſt refellere. Interim

Ad 1. Reſpondeo: hæc propoſitio, *Papa non habet curam & directionem ſingularium ovium*, Catholica non eſt, & aperte adverſatur verbis Chriſti Joan. 21. *Paſce oves meas, paſce agnos meos.* Nunquid ſingulæ oves ejus curæ Petri concreditæ ſunt? ſuperfluum foret, in re tam aperta adhuc Patrum teſtimonia afferre, qui omnes verba Chriſti de omnibus & ſingulis ovibus intelligunt. Neque effugiet Febronius per ſuam

diſtinc-

diſtinctiunculam? *ſollicitudinem omnium Eccleſiarum, ſed non immediatam curam & directionem ſingularium ovium:* neque etiam per voculam *immediatam.* Nam in textu nec verbum de *mediata* tantum cura & directione, nihil de Epiſcopis & Paſtoribus inferioribus, nihil de Diæceſium diviſione & ſingularium Eccleſiarum conſtitutione habetur, neque etiam intelligi poteſt; neque integrarum tantum *Eccleſiarum*, ſed *ovium* curam Petro commiſit Chriſtus, atque ſimpliciter *de ovibus* loquitur: nihil autem excipitur, ubi nihil diſtinguitur, ait D. Bernardus in hunc locum. Profecto in hoc lapſum fuiſſe Febronium ego potius crediḋiſſem, niſi ipſe præfracte affirmaret, ſe *id toto ſuo opere probaſſe.* Probavit itaque non veritatem, non Doctrinam Catholicam, ſed ſententiam verbis Chriſti, SS. Patrum & Eccleſiæ ſenſui aperte repugnantem. Atque hoc ſolum ſufficit, Febronio in ſuo opere & fidem & omnem authoritatem denegare.

Ad 2. Poteſtas Pontificis nequaquam ex falſis Decretalibus, ſed ex verbis Chriſti

probatur, atque per ſententias Patrum Eccleſiæ ſenſum & praxin explicatur. Hoc à Nobis contra Febronium Sedulo factum fuit. Quod ſi igitur Privilegium fidelium Confeſſiones in alienis Diæceſibus excipiendi, Regularibus Mendicantibus conceſſum intelligas cum prævia approbatione proprii Epiſcopi in ſua quavis Diæceſi, nihil novi, nihil miri, nihil inconveniens inde deduces: ſi absque tali licentia & approbatione, profiteor eſſe Privilegium, & quidem inauditum. Sed utique cauſa adfuerit, & tum fors magna neceſſitas fuit? annuit Febronius: *ſi hoc ita eſt*, inquit, *non abnuo.* Verum ſic ſibi & ſuo Syſtemati aperte contradicit, atque eodem momento profitetur, Papam jure Primatus divini habere & non habere Poteſtatem in alienos Diæceſanos, & in ſingulas oves. Quod ſi vi Primatus hanc Poteſtatem nullatenus habet, nec etiam tum habebit, quia neceſſitas non tribuit poteſtatem & Jurisdictionem, quam quis aliunde non habet.

Neque hic ad univerſalem Epiſcopatum recurras; quod enim univerſale & omnibus

Epiſco-

Epiſcopis commune eſt, id ipſum ad Primatum non pertinet, qui unus & ſingularis eſt: igitur Papa nec in neceſſitate vi Primatus ſucurrere, & oves ſibi concreditas paſcere poſſet. Vides iterum contradictionem.

Nihilominus Febronius hanc poteſtatem Papæ in magna neceſſitate concedit; ita tamen, ut audiret libentius eum, *qui apte probaret hoc, quam qui gratis & ſine ratione aſſereret.*

Poſſem hic hiſtoriam illorum temporum, facta & exempla ſingularia, quin & teſtimonia probatorum Scriptorum aſſere, quibus ea neceſſitas abunde demonſtraretur, niſi modeſtia ac reverentia ſtatui Eccleſiaſtico debita ſuaderent, vulnera & deformitates, quæ in Clero erant, nullibi detegere, & longe congruentius Febronius non provocâſſet ad probationem, ſed ipſus ea legiſſet, in hiſtoria utique nusquam adeo peregrinus. A particularibus igitur abſtineo: ſufficiant ea, quæ publicis in Conciliis ordinata ſunt, ut quis de vita, moribus, vitiis &c. tum Clerico-

rum

rum tum Laicorum illorum temporum apte judicare poſſit.

De Sæculo XIII. nobis ſermo eſt, ubi inauditum illud Privilegium à Gregorio IX. emanâſſe dicitur. A Germania incipio.

Anno 1225. celebratum fuit *Concilium Moguntinum* Præſide Legato Apoſtolico potiſſimum contra Simoniacos & Concupinarios Clericos. Anno ſequenti in *Concilio Leodienſi* accuſati, depoſiti, romamque miſſi ſunt Theodoricus Monaſterienſis, & Engebertus Oſnabrugenſis Epiſcopi ob cædem S. Engeberti & alia crimina. *Colonienſe I.* anno 1260. Iterum in Clericos Concubinarios & Simoniacos advertit; ſtatuitur, ut Clerici ſaltem legere & cantare ſciant: ipſis reſidentia præſcribitur.

In *Concilio Viennenſi* in Auſtria anno 1267. Concubinarii Beneficiis privantur, Curati ad reſidentiam ſubtractione fructuum compellantur. Nempe ſuas oves pro libitu relinquebant, ſubſtituendo Vicarios temporarios, qui conductitii aut mercenarii dice-

ban-

bantur, cum exigua penſione, & ſi alius ſupervenerat, adhuc minori contentus, huic tota Cura Animarum relinquebatur, qualiscunque dein fuerit. Idem ſtatuitur in Conciliis Salisburgenſi II. anno 1274. Herbipolenſi anno 1287. Colonienſi anno 1280. Pariter in dicto Concilio Viennenſi contra Laicos ordinatur: *cum in plerisque locis quorumdam Laicorum iniquitas invaluerit, quod in rebus Eccleſiæ furtum reputatur ſagacitas, rapina prebitas, & violentia fortitudo, Synodali judicio diffinimus &c.* Ita tum Viennenſes Patres loquebantur: ſimilia ſicut & de homicidiis, adulteriis, rapinis & bonorum Eccleſiaſticorum direptionibus &c. eo tempore fere in omnibus Conciliis occurrunt.

In Gallia in Concilio *Montpellienſi* anno 1214. Præſide Apoſtolicæ Sedis Legato ordinatur, ne Canonici aut Clerici utantur veſte rubri vel viridis coloris, ne uſuras & negotiationes exerceant, ne Laico Beneficium Eccleſiaſticum conferatur.

In Concilio *Norbonenſi* anno 1227. publici Uſurarii, Inceſtuoſi, Concubinarii, Adulteri,

teri, Raptores, Teſtamenti ſuppreſſores publice in Eccleſia excommunicari præcipiuntur.

In *Rothomagenſi* anno 1231. Concubinæ Presbyterorum publice in Eccleſia tondeantur.

Turonenſe I. eodem anno ſtatuit, ut à Curatis juramentum exigatur, quod pro Beneficio obtinendo nihil ab ipſis vel aliis fuerit datum aut promiſſum: ad perſonalem reſidentiam compellantur. Similia inveniuntur in aliis Galliæ & Hiſpaniæ Conciliis.

In Anglia in Concilio *Londinenſi* anno 1233. ſtatutum fuit Præſide Ottone Cardinali Legato Apoſtolico, ut Confeſſorii gratis confeſſiones audiant, Curati & Clerici reſideant. Similia in alio Concilio *Londinenſi* anno 1268. ſtatuuntur, præcipue circa Concubinas, reſidentiam, Sacramentorum adminiſtrationem gratis faciendam. Taceo alia Concilia, & inter ea Hungarica, Polonica, Danica, Suecica.

Sufficit interim adhuc Concilium æcumenicum Lateranenſe IV. anno 1215. celebra-

bratum inſpicere, ex quibus omnibus ſatis quis dijudicare poterit, ob vitia, Scandala, ignorantiam, inhabilitatem, defectum Zeli in Clero tunc curam animarum vel Laxius, vel male, vel omnino non adminiſtratam, & eo ipſo minorem in fidelibus confidentiam ac reverentiam erga Clerum & proprios Paſtores fuiſſe.

An ergo Eccleſiæ tum utile ac neceſſarium non fuit, alios ſanctiori ſpiritu & majori Zelo accenſos in vinea Domini operarios, illis mercenariis & indignis etiam invitis, ſubmittere, qui ſaltem è Cathedris per Conciones & in Tribunali ſacro fideles ad meliorem & vere Chriſtianam vitam atque gratis inſtruant? Imo hanc neceſſitatem demonſtrat, quod ipſi Epiſcopi hos novos operarios à Papa ſubmiſſos paſſim libenter & cum fructu receperint, quod factum non fuiſſet, ſi iis nullatenus indiguiſſent.

Si quæras, utrum *neceſſitas talis quidem fuerit, quæ ſe etiam ad futurum tempus extenderit?* Reſpondeo: eo uſque ſe extendit, quo ſe ignorantia, deſidia, vel defectus Zeli in

Clero,

Clero, aut diffidentia in fidelibus ſe extendebat. Hoc vero in hiſtoria ſuccedentium temporum legi poterit. Per hæc tamen neutiquam aſſevero, quod nulli tandem ſucceſſu temporis hos ipſos regulares nævi inceſſerint, quod ſemper primævo Zelo & Spiritu fuerint accenſi; quod omnes omnino ad tantum opus fuerint habiles, atque idonei; quod deſidia, ignorantia &c. ita totum reliquum Clerum pervaſerit, ut nulli omnino ex eis fuerint digni atque Zeloſi animarum Curatores. Longiſſime hoc abſit. Hinc minus etiam approbo, quod Mendicantes vi talis Privilegii extra terras infidelium & hæreticorum absque prævia approbatione Epiſcopi ſe directioni animarum & confeſſionibus excipiendis pro Libitu potuerint ingerere, aut quod Epiſcopi in eorum idoneitatem, quoties neceſſe fuerit, inquirere non valuerint, vel quod Mendicantes munia Parochialia, juſte invito Parocho, peragere poſſint; tale enim Privilegium ad ædificationem, in bonum Eccleſiæ & animarum, non ad deſtructionem datum eſſe intelligitur. Quare non obſtante hoc privilegio, Epiſcopi Mendicantibus

tibus facultatem excipiendi Confeſſiones ſine eorum approbatione juſte contradixerunt, denegaruntque, quod etiam univerſalis Concilii Decreto firmatum fuit.

Nihilominus, quæ poſtmodum affert, & quibus ſupra allegatæ neceſſitatis argumentum plurimum infirmari putat Febronius, ut plurimum etiam vera non ſunt. Quippe quamvis non pauciores poſt Gregorium IX. fuerint Presbyteri Parochiales, quàm ante erant, tamen de eo non quæritur, quod, ſed quales fuerint? & utrum fidelium Confeſſionibus tot idonei fuerint, qui ſuffecerunt? utrum hi ipſi huic muneri, & quidem gratis obeundo ſedulo fuerint intenti? novimus quoque ex variis Conciliis, multos Curatos ne quidem in ſuis Parochiis reſediſſe.

Dein quis S. Auguſtinum cum Monachis in Angliam, quis S. Bonifacium in Germaniam, & alios in alias Provincias miſit Apoſtolos, niſi SS. Gregorius M. Gregorius II. & Zacharias ſummi Pontifices, ut alios taceam. Et Febronius audet quærere, quis Papa ante Sæculum XIII. per ſingulas orbis

Chriſtiani Provincias, Diæceſes, Parochias miſerit unquam Monachos ad fidelium Confeſſiones excipiendas & pænitentiam imponendam? conſtat utique, Germaniam, Angliam, Daniam, Sueciam, à Monachis & viris Regularibus ad fidem eſſe converſam, ab his erectas eſſe Eccleſias Cathedrales, & multas Parochias, ab his ibidem ordinatos eſſe Clericos, à Regularibus primitus in his Regionibus exercitam fuiſſe Curam Animarum adeo, ut Abbates in Concilio Dingelſingano (cujus Concilii aliqua Capita Aventinus manifeſte depravavit) proteſtari compulſi ſint, ne Monachi in futurum ab Epiſcopis ad obeundas Parochias cogerentur; ex quo patet, quod Monachi & Regulares in Patria pleraque Beneficia Clero Sæculari ceſſerint, & hic potius in laborem & meſſem illorum introierit, ut immerito Regulares modo à Clericis Sæcularibus contemnantur, vel quavis poteſtate ejiciantur; unde etiam illa communis Beneficialiſtorum regula, *omne Beneficium ex inſtitutione ſua & natura regulariter Sæculare eſſe præſumitur*, in Germania & omnibus Regnis, quæ à Regularibus ad fidem

con-

converſa ſunt, certum exceptionem patitur. Habes igitur in his traditionem, habes diſciplinæ exemplum, cujus adhuc plura tibi ſuppeditabit ſupra cit. Author *de Monachorum Cura Paſtorali &c.*

Ad 3. 4. & 5. Non ignoramus illa diſſidia; ſed utrum juſto Zelo, an æmulatione, odio vel invidia exorta fuerint? hoc diſquirendum foret. Attamen de hoc diſſerere & modeſtia & reverentia erga utrumque Clerum prohibent, atque Febronio etiam prohibere debuiſſent. Equidem autumo, fors etiam Regulares per hoc illis diſſidiis anſam præbuiſſe, quod absque reſpectu Epiſcopis debito vel ſua privilegia amplius, quàm par erat, dilatarent, vel tenacius inhærerent.

Nihilominus oſtendam, duo omnino falſa eſſe, quæ Febronius cum ſuo Suavi ex Tridentino tanquam certa proponit, nempe *plures* ex Patribus inſtitiſſe, ut Privilegia Regularium omnimodo revocarentur; at reſtitiſſe *Ordinum Generales, eorum Patronos, & maxime Curiales.* Dein huic revocationi ab his ideo obſtitum fuiſſe, quia innitebantur

plenitudini Poteſtatis Pontificiæ, quam Mendicantes eo ipſo, quod ſua privilegia, tanquam horum baſin & fundamentum propugnabant.

Narrat Pallavicinus ex genuinis actis, uti ipſe teſtatur, Lib. 7. Hiſtor. Concil. Trident. Cap. 4. Num. 3. Feſulanum Epiſcopum acerbe conqueſtum fuiſſe, quod liberum eſſet Regularibus, neque miſſis, neque vocatis in ſuis Cœnobiis per Epiſcoporum Diæceſes Concionari, *quod*, exclamavit, *quidnam eſt aliud ô Patres, niſi permittere, ut lupi non per oſtium. ſed aliunde ingreſſi ovile perturbent.* Dein etiam ad divinum tribunal provocavit.

Jam verum eſt, quod aliqui adhuc ante Ordinum Generales Regularium Patrocinium ſuſceperint, & inter hos Thomas Caſelius Dominicanus Britinarienſis Epiſcopus: *omnes*, inquit, *reminiſcamur*, *oportet*, *Rom. Pontificem univerſi Chriſtiani gregis Epiſcopum eſſe, & unumquemque noſtrum in partem ſollicitudinis ſolum vocari*, *prout ſacri Canones loquuntur. Proinde non minus intrat per oſtium legitimum ovilis*, *quicunque in Diæceſin aliquam à Pontifice mittitur*, *quàm qui ab ejusdem Diæceſis Epiſco-*

ſco-

ſcopo peculiari mittatur. Nec conquerantur Antiſtites id, quod ipſorum vitio contingit, non injuſta Regularium uſurpatione. Illi ſi docendi, ſi concionandi munus expleviſſent, hi in ſolitaria ſua quiete ſe plane continuiſſent, divinis occupati laudibus, intentique placando ſibi, aliisque Deo per volundaria corporis, animique ſupplicia. Noſtra Socordia, ne dicam, ignorantia, ab Apoſtolica Sede privilegia Regularibus impetravit: ipſi totum noſtri Miniſterii pondus ſuſtinent, nos proventibus, nos illius honoribus fruimur, & tamen conquerimur. Hiſce Caſelii dictis, ait Pallavicinus, quæ pene ex actis deſcripſimus: *Senatus communiter aſſenſus eſt.* Si hoc: igitur non ſoli *Curiales Romani*, *Ordinum Generales*, & eorum *Patroni* Regularibus patrocinabantur. Equidem ſcimus, plura adhuc in hanc rem ultro, citraque dicta fuiſſe, ita tamen, ut in fine plures Patres Regularibus faverent.

Fruſtra hic oppones iterum, Patres Tridentinos Iſidori Decretalibus deceptos fuiſſe: nam nihilominus falſum manet, ſolos Ordinum generales, eorum Patronos & Cu-

riales pro Regularibus ſtetiſſe. Dein *plenitudinem Poteſtatis Pontificiæ* nos ſæpe jam non ex Iſidori Decretalibus, ſed genuinis teſtimoniis & argumentis invicte probavimus: hæc argumenta non ignorabant Patres Tridentini; unde vana & injurioſa eſt tua objectio.

Quod vero Regulares Pontificiam Authoritatem ſuſtentarint, hanc non ſolam cauſam fuiſſe, quod Aula Romana eos Privilegiis donaverit, iisque patrocinaretur, contra Suavem oſtendit Pallavicinus ibidem Cap. 5. Num. 17. à quadringentis annis, ait, obſervetur, an Regulares, qui reſpectu totius Chriſtianitatis vix modicam particulam efficiunt, non decuplo numero ediderint Eccleſiæ Theologos præſtantiores, & viros ſanctimonià illuſtriores? quis ſuperioribus Sæculis & tempore Caroli M. diſciplinas in lucem revocaverit? quorum calamis hæreſes confutatæ? quis apud infideles fidem ſudore & ſanguine diſſeminaverit? æquiorem in Regulares ipſo Suavi eſſe Nicolaum Machiavellum Lib. 3. Diſſert. in Livium Cap. 1.

Simi-

Similia & alia adhuc Pallavicinus pro defenſione Regularium affert Lib. 8. Cap. 17. Num. 11, quæ ſicut vera, ita & ſatis gravia ſunt ad calumniantium ora obſtruenda atque ad oſtendendum, longe alias & juſtas cauſas fuiſſe, unde illi talia Privilegia meruerint. Ibi etiam ait, ſane parum vel nihil actum fuiſſe id temporis in Concilio de abrogandis Regularium immunitatibus, ſed potius majorne, minorve tribuenda eſſet Epiſcopis Authoritas, Regulares in quibusdam conditionibus puniendi ? taceo, quod feſulanus ob ſuam in Regulares & eorum Privilegia vehementem orationem publice ignominiam, & accuſationem de calumniis, contumeliis, ſeditione, Schismate reportaverit. At tacere non poſſum, quod Concilium Tridentinum Seſſ. 6. Cap. 5. de Refor. conformiter ad alia antiquiora Concilia ſtatuit ; *Nulli Epiſcopo liceat, cujusvis Privilegii prætextu Pontificalia in alterius Diœceſi exercere, niſi de Ordinarii Loci expreſſa Licentia, & in Perſonas eidem Ordinario ſubjectas tantum, ſi ſecus factum fuerit, Epiſcopus ab exercitio Pontificalium, & ſic ordinati ab executione ordinum ſint ipſo jure ſu-*

ſpenſi. Hæc ipſiſſima doctrina ac diſciplina eſt, cui non minus Rom. Pontificem, quàm quemvis alium Epiſcopum ſubjectum eſſe, totis viribus contendit Febronius, ſed vel hoc ſolo Decreto ipſe totus refellitur. Nam inprimis certum eſt, Patres in hoc Decreto condendo de Rom. Pontifice ne cogitaſſe quidem, minus eum voluiſſe comprehendere, quia plures hinc inde ejus poteſtatem in univerſos fideles, & ipſos Epiſcopos publice profeſſi ſunt, & ſi eum comprehendere voluiſſent, etiam nominatim declarare debuiſſent, dum in fine ſalvam in omnibus Decretis declaraverint Apoſtolicæ Sedis Authoritatem. Dein dici non poteſt, Patres in hac cauſa falſis Decretalibus dementatos fuiſſe, cum iſtud Decretum non conformiter ad has, ſed ad antiquiſſima Concilia conceptum fuerit, atque Patres & Theologi, uti ex actis abunde conſtat, in Decretis condendis non falſas Decretales, ſed Scripturam, Traditionem, antiquos Canones, SS. Patres præ oculis habuerint, allegaverintque. Quando igitur per hoc Decretum ſenſum & praxin Eccleſiæ declaravit Concilium, atque in eo

nihi-

nihilominus Papam non comprehendit, Febronius per hoc ſolum Decretum cum tota ſua doctrina erroris condemnatur.

Ex his jam conſequitur, ineptam eſſe Gloſſam Febronii ad verba Thomaſſini, quia uſus Plenitudinis Pontificiæ per ſe non turbat, nec turbare debet bonum pacis, multo minus *Subſtantialem* in Sacra Hierarchia alterationem factam fuiſſe, dici poteſt, quamquam in diſciplina, non tamen ſine cauſa, imo nec ſine neceſſitate quædam mutatio facta ſit.

Ad 6. Si Jeſuitæ vel alii in Gallia Decreto 15. Seſſ. 23. Concilii Tridentini de Reform. ſe ideo non ligari ſuſtinebant, quod Decreta Reformatoria in Gallia recepta non ſint, etiam in Syſtemate Febroniano haud inanis, quin potius juſta fuiſſet exceptio, neque illis pro culpa imputari poſſet; quippe in ejus Doctrina, Populi, Status, Provinciæ &c. Decreta Concilii generalis quoad diſciplinam & Reformationem recipere non tenentur, & ſine receptione non obligant: Jeſuitæ autem non erant in cauſa, quod De-

 creta

creta Tridentini recepta non fuerint ; & cur hi ſoli ſe illis ſubmittant, cæteris ſuam libertatem opponentibus, tenentibusque ? Quod ſpectat aliorum doctorum opiniones, legiſſet Febronius declarationes Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, & vidiſſet utique, utrum, & quantum illæ à ſpiritu & ſenſu Concilii diſcordent, & an Regulares Tridentinum absque fundamento juxta ſenſum ſibi ſaventem interpretentur ? *Plenitudinem* autem *Poteſtatis Pontificiæ* Febronius ſuis male applicatis hiſtoriunculis, mordacibus Gloſſis, & imperitorum, ſæpe male affectorum, vel etiam notatorum hominum teſtimoniis (nam talia ut plurimum ejus argumenta ſunt) nondum exhauſit.

Ad 7. Totus iterum extra Rhombum vagatur Febronius Statum Eccleſiæ & Cleri ponit, atque ſupponit, qualis tunc non fuit; ponit in Clero & in Animarum Paſtoribus præcipue ſcientiam, bonum exemplum, zelum, ſollicitudinem, experientiam, diſcretam atque prudentem ſpiritus directionem, opinionum & doctrinæ uniformitatem, di-

ſcipli-

ſciplinam optime ordinatam. Fateor, hæc ſi fuiſſent, Regularium cura & opera ſuperflua fuiſſent: at ut ſupra vidimus, ea non fuerunt, quin Paſtores etiam Parochi in ſuis Parochiis ſæpe ne quidem reſidebant, ſuas non agnoſcebant oves, & quandoque ab his nec ipſe Paſtor noſcebatur. Univerſim apud plures etiam inferiores Paſtores tunc tempoporis id verum fuit, quod ſupra de Epiſcopis publice auſus eſt dicere Thomas Caſelius Britinorienſis Epiſcopus. Sed quid jam nunc? Ubi poſt Concilium Tridentinum in Clero exactior viget diſciplina, major ſcientia, amplior Zelus &c.

Reſpondeo: Populi jam ab illis temporibus aſſueverunt Regularium directioni ſaltem in ſacro Tribunali, & ſalutorem ſibi experti ſunt: num illis hoc remedium aut ſolatium denegandum? deficit non raro in Parochianis varias ob cauſas ſive merito, ſive immerito confidentia erga ſuos Paſtores, etiam quandoque bonos atque zeloſos in ordine ad ſacras confeſſiones faciendas; num illorum conſcientiis vis injicienda cum periculo ſacrile-

rilegiorum & animarum? Regulares eo tempore, quo eorum opera & miniſteria adhuc magis neceſſaria erant, omnem laborem & ſudorem in profligandis hæreſibus, in convertendis animabus, in erudiendis Populis, in edocenda juventute, in Cura & obeundis muniis Paſtoralibus, in juvandis infirmis ac moribundis, periculoſiſſimis etiam Peſtis, Belli temporibus tum in rure, quàm in civitatibus impenderunt, præcipue ubi vel nulli omnino, vel ſaltem inidonei Paſtores aderant: num ergo poſt laborioſam meſſem nunc eis falx è manibus excutienda? num amplius non ſunt audiendi? vel præmii ac mercedis loco omnino abjiciendi, atque delendi ſunt? Ad hæc prius apte, atque ſine felle aut invidia reſpondeant cum Febronio hodierni Regularium oſores, & ſi reſpondere poſſint, habeo adhuc alia, quæ reponam.

Profecto invidus ſit, oportet, qui contendit, in Concionibus, in S. Tribunali, in Cura Animarum hodie nullum amplius fructum à Regularibus reportari, quem tamen in tot libris editis, in ore, vitâ, moribus tot homi-

hominum quotidie legere vales. Incommodis vero, quæ Febronius ex Cura Paſtorali Regularium ſuboriri exiſtimat, imo ſpecioſius finguntur, poſt Concilium Tridentinum & hodiernam Epiſcoporum praxin ſatis præcautum fuit, quia illis munia Paſtoralia nec ſine examine & Approbatione Epiſcoporum, nec contra voluntatem Parochorum, imo nec ſine horum licentia obire licet, & ſi petatur, non tantum ſuo ſuperiori, ſed etiam Epiſcopo de iis rationem reddere tenentur; unde in praxi eorum Privilegia fere nullum uſum habent.

Ex his infertur 1. Miniſterium Regularium olim propriè dictæ neceſſitatis fuiſſe, modo multum adhuc utilitatis habere. 2. Nequaquam eſſe independens à Poteſtate Paſtorali primi & ſecundi Ordinis. 3. Si quid inconveniens, aut inordinatum ab uno, alterove contingat, facillime mederi poſſe, cum à talibus muniis obeundis, vel etiam à loco & Monaſterio amovendo, quod in ſimili caſu cum Curatis ſtabiliter inveſtitis tam facile fieri non poteſt, & ideo hoc ipſo vulnera tam prompte ſanari non ſolent.

Ad 8. Si manifeſtus abuſus fuit petentium communicationem Privilegiorum alicui particulari Ordini aut Congregationi conceſſorum, non ideo etiam abuſus fuit ex parte concedentium. Abuſum fecit æmulatio, quæ petentes inſtigabat; nihilominus in petendo juſta cauſa non defuit, quæ allegari poterat, & ſine juſta cauſa, quæ allegari debuit, nihil conceſſum fuit, quamvis ea fors Febronio non arrideat, vel non ſufficiat. Intima ipſe non ſemper inſpexit, neque in hac cauſa Judex agnoſcitur: major reverentia ac fides debetur ſupremo Eccleſiæ Capiti.

§. VIII.

Per exemptionem Regularium Juribus Ordinariorum durum & immeritum vulnus inflictum eſt.

Quid de tollenda hac exeptione in Concilio Tritentino actum fuerit?

Gravia motiva tam Politica, quam Eccleſiaſtica referuntur, harum exemptionum abrogationem adhucdum poſtulantia.

Non minor violatio Jurium Epiſcopalium contigit, ſubſiſtitque in *Perſonali* Regularium *exemptione.* Infiniti pene Cano-

nes

nes Conciliorum à Sæculo IX. uno conſenſu mandant, ut Monachi obediant Epiſcopis *ſecundum Canonicam Authoritatem*, haud dubie antiqui Canones & præcipue Chalcedonenſis IV. intelligitur: ad hos conformiter reſpondit adhuc Bonifacius VIII. Cap. 7. *de Privilegiis*. Interim multa particularia Monaſteria, dein integri Ordines *Ciſtercienſium* per Alexandrum III. *Prædicatorum* ac *Minorum* per Innocentium III. & Honorium III. Et tandem *Minimorum* & *Jeſuitarum* ordinariæ Jurisdictioni Epiſcoporum ſucceſſive erepta ſunt.

Sed mox ortæ ſunt Epiſcoporum querelæ & gravamina. Prætermiſſis, quæ ſtudioſe collegit Launoius, in Concilio Viennenſi actum fuit de revocandis exemptionibus, in Concilio Tridentino aliquoties, præſertim die 6. Septembris anno 1563. Sed vicit Pontificia eximentis fortuna ac Poteſtas.

Agnoſcebantur in ſequelis abuſus univerſalis Epiſcopatus Romani, quem nondum detecta falſitate Iſidorianorum Epiſtolarum, Patres debellare non poterant.

Poſt

Poſt hæc Author rationes politicas Cardinalis Pallavicini ex Lib. VIII. Cap. 17. Num. 11. & Lib. XII. Cap. 13. Num. 8. affert, quibus opponit quereles D. Bernardi Lib. 3. de Conſid. Cap. 4. *perturbari terminos, confundi ordinem, mutilari Diœceſes & Eccleſias membris tolli cum Læſione juſtitiæ jura Epiſcoporum.*

Ex Actis Tridentini agnoſcitur, tollendis exemptionibus tum Regularium, tum Capitulorum Cathedralium & Canonicorum obſtitiſſe, quod Romani ſuſtinerent, privilegia per Apoſtolicam Sedem conceſſa non debere, niſi per ipſummet Pontificem, uti conſtat ex Notis Oratoris Regis Galliæ ad Decreta Seſſ. 24. de Reform. Cap. 6. *de revocandis exemptionibus Capitulorum.* Quod etiam perſæpe à Romanis in reformandis aliis diſciplinæ Capitibus objectum fuit, & quoad *Generales* Regularium *Exemptiones* etiam obſtitiſſe PrincipumOratores, quod mirum non eſt; quia apud Paulum Sarpium legitur, Cardinalem Simonettam in negotio controverſæ Inſtitutionis Epiſcoporum, quam ipſi immediate

diate à Deo eſſe contendebant, ad Aulam Hiſpaniæ, & Polonum ad Aulam Imperatoris ſcripſiſſe, quod Epiſcopi id intendant, ut abſoluti ſuarum Eccleſiarum Domini declararentur, inde ingens Regi & Regno obventurum præjudicium.

1. Pallavicinus primam cauſam conceſſæ Regularibus immunitatis ponit in virtute Abbatum, & egregiis ad gloriam Dei & hominum ſalutem ſuſceptis operibus. D. Bernardus Tract. de Mor. & Offic. Epiſcop. Cap. 9. id tribuit eorum ſpiritui independentiæ. Cui credemus? quis melius novit tum Monachorum ingenia? quis majore ſinceritate judicavit, & locutus eſt?

2. Cit. D. Bernardi Libro 3. de Conſid. Cap. 4. præoccupatur alterum Pallavicini ratiocinium, quaſi Rom. Pontifices juſtam ſuæ Authoritatis tutelam curaverint induſtriâ Sanctiſſimorum cætuum, ut nemini ſuſpicari liceat, eos unquam conſenſuros fuiſſe patrocinio Tyrrannicæ & illegitimæ Authoritatis. At Bernardus non credidit, nec etiam alii viri Sancti & Doctiſſimi, Religioſos hoc ex humilitate & vitæ ſanctitate feciſſe; unde

fundata ſuſpicio in Monachos cadere poteſt dati conſenſus in abuſum Pontificiæ Poteſtatis. Quid dicturus adhuc fuiſſet Bernardus, ſi detectis falſis Decretalibus ſciviſſet, nullum Rom. Pontifici jus competere *Ordinarium* in Diæceſibus Epiſcoporum, & immediatum in horum Diæceſanos.

3. Ait Pallavicinus, Romanos Pontifices in ſupremæ Authoritatis quieta poſſeſſione fuiſſe poſitos, ſecus hæ exemptiones apud Epiſcopos & Principes agnitæ non fuiſſent. Huic poſſeſſioni adverſantur verba Bernardi, Petri Bleſenſis Epiſt. 68. ad Alexandrum III. Joannis Sariſberienſis Lib. 7. Cap. 21. qui de quibusdam exemptis Regularibus ſubdit hoc notandum: *Si eis obloqueris, Religionis inimicus, & veritatis diceris impugnator*, qualia Defenſoribus veritatis objici, nec hodie rarum eſt. Videatur quoque Zegeri Van Eſpen *Repagulum Canonicum adverſus nimiam exemptionum à Jurisdictione Epiſcoporum extenſionem in Epilogo Part.* 2. Item de juramento ſubjectionis & obedientiæ Abbatum erga Epiſco-

ſcopos. Mabillonius Præfat. in Sæcul. VI. Benedictin.

4. Ait Pallavicinus, quod Religioſæ familiæ per cunctas orbis plagas diſpergentæ à vario Epiſcoporum judicio, arbitrioque regi non poterat. At iterum Adverſarium habet D. Bernardum, qui ſolus in diverſis & diſſitis Diæceſibus 160. ejusdem inſtituti Monaſteria fundavit, utique non aliter locuturus, ſi illorum inſtituiſſet ſex millia, item S. Franciſcum, qui filiis ſuis hoc præceptum teſtamento reliquit: *præcipio fratribus univerſis per obedientiam, quod ubicunque ſint, non audeant petere aliquam litteram in Curia Romana. Ille* habuit ſui inſtituti plura Monaſteria, quàm vel Germania vel Gallia habeat Jeſuitarum Collegia: *hic* antequam è vivis diſcedere, plures ſui Ordinis Profeſſos, quàm forte tota Europa numeret Jeſuitas. Quod mox Elias vivente S. Franciſco paternum teſtamentum infregerit, & quos malos inde fructus retulerit, refert Alvarus Pelagius *in Planctu Eccleſiæ* Cap. 66. S. Bernardus dixit, Monachos per exemptiones *diſſolutiores*

 fieri,

fieri, Alvarus Pelagius *in ſuperbiam & contumaciam erigi*; Petrus Bleſenſis, *eximere ab Epiſcoporum Juriſdictione* nihil eſſe, *niſi contumaciam ac rebelliorum præcipere, & armare filios in parentes.* Similia ſcribit Petrus Aurelius contra Jeſuitas, quamquam in cauſa Jeſuitas pro legitimo teſte non accipiatur, ſi tamen eorum mores obſerventur, eum non dixiſſe falſum deprehenditur.

5. Paulus Sarpi Hiſt. Concil. Trident. Tom. 8. pro favore exemptionum allegata hæc refert, Regularium exemptionem tam eſſe antiquam, ut merito ad jus commune referenda veniat, nec inter Privilegia amplius computari debeat; Epiſcopos, eorumque Canonicos tunc, cum illis ſubjacerent Monaſteria, eam duxiſſe vitam, uti digni fuerint, qui Regularibus præeſſent; hodie ab Epiſcopis ignorari omnem methodum Regularis obſervantiæ, proinde Monaſteriorum Regimen ſine formæ regularis ruina eis committi haud poſſe; demum ſi in hoc antiqua diſciplina reduci vellet, hanc & in multis aliis revocandam, neque juſtum eſſe, ut Monachi ſubijciantur

Epi-

Epiſcopis, antequam hi eos mores reſumpſerint, qui deceant Magiſtros vitæ regularis. Non ſic rationabantur SS. Bernardus, Norbertus, Bruno, Franciſcus, quæ tam vitioſum habent initium, nullo temporis lapſu juris communis vigorem poterunt obtinere. Nimietate forte peccabant, qui has exemptiones ad antiquiorem ſtatum, quàm ad normam Sæculi X. vel XI. reduci poſtulabant; teſte de Marca prius exemptiones tam exiguæ erant numero, ut ordinaria Epiſcoporum Jurisdictio vel nullum, vel plane exiguum inde caperet detrimentum; quamquam & talia Diplomata innumeris obreptionibus & falſis depravata eſſe probent Launoius & alii Diplomatici, proin adhuc ſingula examinanda forent.

Porro quantum ad viſitandum & docendum Monaſteria, potuerunt, & cum fructu fecerunt id tum præſenti, tum præterito ævo plures Epiſcopi, quamvis Regulares non eſſent, ea non ſolum regendo, ſed & nova Inſtituta condendo: taliter nec ſummi Pontifices digne præerunt Regularibus, niſi ipſi fuerint

 rint

rint Regulares, ſic & Romæ Congregatio Regularium vellicatur. Quis ferat, regimen totius Eccleſiæ & ea, quæ in Epiſcoporum Cura & Poteſtate continentur, minoris fieri, quam directionem Regularium? Præſumptio eſt, autumare, quod in Tridentina Synodo Superioribus Regularibus aut etiam univerſim Ordini Monachorum plus virtutis fuerit, quâm Epiſcopis ac ſtatui Clericorum ſæcularium, cum tamen delecti novem Cardinales & Prælati ante 27, annis Paulo III. propoſuerint, multos Religioſos adeo deformatos eſſe, ut magno ſint Scandalo Sæularibus, exemploque plurimum noceant. Quondam *Particulares exemptiones* non fuiſſe effectum *Juris Monarchici*, oſtendunt Mauriani Tract. de re Diplomat. Tom. V., quia quidem circa Sæculum V. à ſummis Pontificibus conceſſa ſunt Privilegia diverſis Eccleſiis & Abbatiis, ſed longe diverſa ab aliis Decretalibus. A Sæculo V. & tum Sæculo VI, plura ſimilia Privilegia ab Epiſcopis emanarunt ſive inſive extra Concilia; liberum erat Fundatori alicujus Abbatiæ, ſi Laicus erat, & ſuum novum Monaſterium non ædificabat in Fundo

alicu-

alicujus Eccleſiæ, novam Fundationem offerre & ſubmittere Metropolitano, Primati, Patriarchæ, & ſæpius etiam Rom. Pontifici, qui tunc cenſebantur Ordinarii, in quacunque Diæceſi ſita erat, quin reclamarent Epiſcopi.

6. Rationes *Politicæ* etiam ſuadent reſtitutionem Jurium Epiſcopalium in Regulares. Poſſunt ampliſſima hæc Religioſorum ordinum corpora, per omnes Catholicas terras diſperſa, & inter ſe tam arcto vinculo colligata Publico eſſe valde nociva. Quodlibet ſe quaſi ſeparatum populum conſiderat: gloria & incrementum unius invidiam & æmulationem alterius provocat; inde diviſiones. Quæruntur Protectiones, Patroni, adhærentes: itur in partes. Sequuntur demum publici tumultus. Oppoſitiones inter Dominicanos & Auguſtinianos ob publicationem Indulgentiarum excitarunt furorem Lutheri: hodiernæ diviſiones in Gallia originem, vel ſaltem nutrimentum debent oppoſitioni Cleri Sæcularis & quorumdam ordinum adverſus Jeſuitas. Hæc non evenirent, ſi Monachi ſuis

Epiſcopis ſubditi, & ſingulæ Religioſæ domus ſeparatæ eſſent. Sic in Concilio Tridentino (in quo, ut ita loquar, agebatur de fortuna rei Chriſtianæ) ſtudebant Epiſcopi bono Eccleſiæ & Imperii, Generales ordinum commodo & ſplendori ſuorum ordinum, Romani ſecuritati ſuæ Monarchiæ. Quod exemptio Regularium, & eorum ſubjectio ſoli Papæ, tanquam Superiori officiat bono Eccleſiæ, Regis & Imperii, ita judicarunt Talonius Advocatus Regius anno 1763. in Gallia, & Ordines Imperii in centum gravaminibus anno 1523.

7. Pfaffius Univerſitatis Tybingenſis Cancellarius in ſua *Demonſtratione* Gallicæ edita ait, taliter Pontificem per Regulares habere exercitum in omnibus Regionibus Catholicis ſemper paratum, ſequi ſua mandata, & qui jam tot Principes enecarunt, quod ſuis commodis contrarii eſſent. Supponamus, tantos horrores extra omnem memoriam & prudentum hominum metum amandandos, & actu amandatos eſſe, non tamen tollitur juſtus timor Secretarum relationum, occultarum

rum

rum machinationum, contra Principem, Statum, Miniſtros, quandoque contra quemdam privatum, ubi agitur de intereſſe Curiæ Romanæ, de gloria & utilitate ordinis, ſæpe etiam de commodo extranei Principis ſibi magis faventis.

De conſenſione animorum, de directione & dependentia ab uno Miniſtro generali Romanæ Curiæ alligato ſpecimen dat Ordo Jeſuitarum in famoſo libro, *Imago primi Sæculi Societatis Jeſu*, ex quo de reliquis, licet forte non tam *abſolute* & *Monarchice* gubernatis, haud ægre judicium feretur. Ibi dicitur, diſperſa quidem eſſe per omnes Orbis Angulos Societatis membra, ſed *hæc eſſe intervalla locorum, non mentium, diſcrimina ſermonis, non pectoris, colorum diſſimilitudo, non morum. In hac familia idem ſentiunt latinus & græcus, Luſitanus & Braſilus, Hibernus & Sarmata, Iber & Gallus, Brittannus & Belga; atque in tam diſparibus geniis nullam certamen, nulla contentio, nihil in quo ſentias plures eſſe. Nihil ſua putant intereſſe, ubi nati ſunt. Idem Propoſitum, idem tenor vitæ, eadem voti copula*

colligavit. Item volvitur & revolvitur hominis unius nutu Societatis univerſæ tanta moles, moveri facilis, difficilis commoveri. Quem Statum, Principem, Rempublicam non reddat attentam & ſollicitam arctiſſima hæc unio tam potentum Corporum, toto orbe diffuſorum, eodem Spiritu Animatorum, occulte & aperte agere valentium, tum per ſe ipſos, tum per exteros. Patria cujusque Monachi eſt ejus Ordo, Monarcha Generalis, ejusve Senatus, ſubeſt dominationi peregrinæ, Statui publico ut plurimum noxiæ ſubinde etiam funeſtæ.

Hactenus dictis ſimiliter reſpondet id, quod Parlamentum Pariſienſe in famoſo Arreſto de 6. Auguſti anno 1662. de Jeſuitis dixit, quod *in ſenſu accommodo* de omnibus Religioſis ordinibus accipi poteſt. His & ſimilibus Jeſuitæ in libellis ante ſuam condemnationem editis identidem repoſuêrunt: *quare potius Jeſuitæ, quam Dominicani, Franciſcani, Carmelitæ &c., quibus eadem obiici poſſunt.*

Quantum ſecuritati & tranquillitati intereſt, hanc unionem certo modo diſſolvi,

tan-

tantum è contrario Romana Curia laborat, ut ea ſervetur integra. Clemens XIII. maluit Societatem Jeſu è Gallia eiectam videre, quam ad inſtantiam Regis conſentire, ut vicarius Generalis Jeſuitarum pro eo Regno deputaretur, ne, ut ait Pontifex in Brevi de 28. Jan. 1762., nexus ille *ordini*, verius *Curiæ* abſolute neceſſarius diſſolvatur.

Saltem inſpectione, mediis, cautelis extraordinariis utendum foret: omnis Societas, omne Collegium, quod ſua propria Conſtitutione Principem reddit ſingulariter anxium, vel ſollicitum, eô ipſo credi poteſt Reipublicæ periculoſum, & vel hac ſola ratione ad fines Juris communis ablegandum.

8. *Eccleſiaſtica* incommoda ex Regularium exemptione orta partim haurire licet ex Jeſuitæ Davrignij Memoires tom. 3. à pag. 8. ad 24. partim ex verbis Euſtachii du Bellay Epiſcopi Pariſienſis contra Didaci Lainii S. J. orationem in Concilio Tridentino habitam apud Frà Paolo Hiſt. Concil. Trident. Lib. 7. pag. 597.

Palla-

Pallavicinus Lib. 18. Cap. 15. Sermonem Pariſienſis Epiſcopi à Paulo Sarpio eidem affictum venditat, quo Lainium aliena manu diverberet, & in ipſo cunctos Regnlares Ordines, maxime Jeſuitas. Verum Pallavicinus nullum probabile hujus falſi argumentum ſeu indicium profert. Econtra intelligimus ex Epiſtola vice Comitis de 26. Octobris 1562., quod ſibi propoſuerit Pariſienſis Epiſcopus, data opportunitate, reſpondere argumentis Patris Lainez. Interim hujus Epiſcopi querelæ contra Regulares hodie fere ex omnium piorum & doctorum Epiſcoporum, ſaltem cis Alpinorum ore audiuntur. Quod de Jeſuitis in ſpecie profert, illud conforme eſt votis & Conſultationibus Univerſitatis Pariſienſis in negotio receptionis Jeſuitarum in Galliam, apud Bullæum *Hiſtor. Univerſit. Pariſ. Tom. 6. pag.* 570..

9. Non ex vano ſcripſit Eraſmus Roterodamus 1. Nov. anno 1519. ad Albertum Cardinalem Archiepiſcopum Moguntinum Lib. 12. Epiſt. 10. *Mundus oneratus eſt Tyrannide fratrum Mendicantium, qui cum ſint Satellites*

Sedis

Sedis Romanæ, tamen eo potentiæ ac multitudinis evadunt, ut ipſi Romano Pontifici, atque ipſis adeo Regibus ſint formidabiles. His cum pro ipſis facit Pontifex, plus quam Deus eſt. In his, quæ facit adverſus illorum commodum non plus valet, quam Somnium.

Exemptio Regularium pro fundamento habet, & effectus eſt Monarchiæ Rom. Pontificis & abſolutæ Poteſtatis in omnes Diæceſes ac Jura Epiſcoporum, item eiusdem indirectæ ſaltem Poteſtatis in Principum jura: ſed omnes hæ cauſæ, indefinita in ſacris Papæ Authoritas, indirecta ſaltem in Principum jura poteſtas, ſuperioritas præ Concilis Generalibus, nonnullorum Regnorum & inſignium Eccleſiarum Catholicarum publicis legibus damnatæ ſunt, univerſim autem in nulla Republica tolerari debent, tanquam pugnantes cum Principiis hierarchiæ Eccleſiaſticæ, juribus ſubditorum utriusque Status, & tranquillitate Regnorum; unde per ſe manat, effectum cum cauſa in eadem damnatione hærere.

Ju-

Jurant Monachi in Statuta, privilegia & jura ſuorum Ordinum, horum anima eſt immediata ad Papam ſubmiſſio, & huic correſpondens exemptio à Jurisdictione Ordinarii. Sæcularis Poteſtas non habet media idonea ad limitandam hanc obedientiam & dependentiam, cui ſe Monachus voto ſolemni adſtrinxit.

De prætenſione Rom. Pontificis in temporalibus Regum, & habitu Religioſorum ad hanc prætenſionem monſtrat Natalis Alexander Hiſtor. Eccleſ. Tom. VII. pag. 491. poſtquam Clerus Gallicanus, Ordines Regni, Pariſienſis Academia à Bulla Bonifacii VIII. *unam Sanctam* ad futurum Concilium appellaſſent, centum triginta duo fratres Prædicatores Pariſiis congregati eo ſolum intuitu Appellationi ſubſcripſerunt, *ut Regis indignationem non incurrerent*, ac *ne inter tot & tantos ſingulares appareant*: Occitani vero Prædicatores ſe id facturos negarunt, *niſi de expreſſa voluntate & aſſenſu Prioris ſeu Magiſtri Generalis totius Ordinis.* Ideo intra triduum è Regno exire compulſi ſunt. Ex his judi-

cet

tet quis, cui parti in cauſa minus aperta & ſtrepitoſa Dominicani adhæſuri fuiſſent, ſi mandatum Regis non urſiſſet? Quid eventurum ſit, ſi in negotio minus publico Magiſter Ordinis Romæ reſidens, & Italus mandata danda habeat, non ſolum relative ad illas Theſes, ſed etiam ad particulares, minoresve caſus, præſertim ſi Regularium commoda in his verſentur?

10. Inter *internos* nævos ſolum pauci memorantur. In Abbatiis ampliſſime dotatis exiguntur dotes apertâ injuſtitâ: attolluntur ædificia nimis ſumptuoſa: menſa, famulatus, curruum & equorum apparatus Sæculi vanitatem ſapiunt: nutriuntur inteſtina odia & diſſidia: decernuntur incarcerationes perpetuæ, formâ Proceſſus in ſubſtantialibus non ſervatâ: accuſatus quandoque non auditur: accuſator & teſtes ei manent ignoti: ſolus Superior, vir nonnunqnam animi impotentis, & vehementis pronuntiat, ſpretâ omni Appellatione ſententiam exequitur: hæc omnia ſecreto tractantur; in multis Monaſteriis ſolida ſtudia non æſtimantur; pro me-

merito, & Bibliothecæ huic fini non inſtruuntur, ideo ſumptu publico nimis multi aluntur ſimplicitate gaudentes, & deſidiæ dediti: Mendicantes multiplicantur in infinitum, & Reipublicæ auferuntur multa ſubjecta utilia, quibus viciſſim gravatur Eccleſia, tanquam ſervis inutilibus: pro tot alendis excogitantur, & practicantur media, ſacra noſtra Religione ejusque Majeſtate indigna: ex ſpiritu ambitionis etiam apud Mendicantes haud raro in electionibus Præſidum Provincialium Schiſmata cum Scandalo Sæcularium naſcuntur, uti in Belgio apud Carmelitas calceatos, & in Provincia Thuringica apud FF. Recollectos contigit.

11. In Concilio Viennenſi exemptionis Regularium manifeſtus monſtrabatur abuſus in ordine *Templariorum*, cujus corruptio & impietas ſub hoc ſcuto nata, adulta, ad apicem petducta nunquam ſubſtitiſſet, ſi ii fuiſſent Ordinariorum Viſitationi & Jurisdictioni ſubjecti. Opponitur Monarchia Papalis & abſoluta ejus poteſtas: hæc principia ſunt falſa, & ſi vera eſſent, non erit tamen in

Pote-

Poteſtate Pontificis ſtatum Eccleſiæ de meliore mutare in deteriorem, quod per Regularium exemptiones factum fuiſſe, queruntur S. Bernardus, Ivo Carnotenſis, Goffridus Vindocienſis, Joannes Sarisberienſis, Petrus Bleſenſis, Arnulphus Luxovienſis, Durandus Mimatenſis & alii apud Launoium Tom. 3. Part. 2.

12. Ob tales rationes Calliſtus III. concepit litteras, Mendicantium familias ad jus commune reducendi, Paulo III. eas promulgare meditante Mendicantium Ordinum Magiſtri in eam prorupêre temeritatem, ut *provocationis ad Concilium generale formulam* ederent. Hi ſunt fructus arboris non bonæ. Bernardus ſupra Num. 4.

13. Patres Concilii Tridentini harum immunitatum intollerabiles abuſus, & ſerius vix medicabiles prævidentes *ad interim* providerunt de qualiquali temperamento, radice mali hactenus ſubſiſtente, nempe ut ait Barthelius *Annot. in Jus Can. Lib.* 1. *Tit.* 29. Via media eſt complorata, ut Epiſcopi non titulo ordinario, ſed tanquam Sedis Apoſtolicæ dele-

legati Jurisdictionem poſſint exercere, quia tamen hæc non eſt *attributoria novæ* Poteſtatis, ſed excitatoria reſtrictæ & *ſopitæ Jurisdictionis*, hinc ſecus ac aliæ delegationes latiſſimæ ſunt interpretationis, in Gallia Epiſcopos nominetenus tantum eſſe delegatos, re ipſa jure ordinario exercent Jurisdictionem. Nunc negotium à Tridentino *inchoatum* Juribus Epiſcopalibus in luce collocatis perficiendum eſſet, maxime cum privilegia in præjudicium tertii, ordinis præcipue Epiſcopalis optime utique meriti, & quo amplius nemo mereri poterit, dari non poſſint. Adde Launoium Opp. Tom. 3. Part. 1. pag. 137. Part. 2. pag. 436. Gibert Corp. Jur. Can. Tom. 1. pag. 160.

14. In hoc violento rerum ſitu Epiſcopi ſæpe tenentur ex paſtorali ſuo officio reprimere Monachorum attentata adverſus legitimam ſuam divinam authoritatem: his in more eſt, arrodere juſtiſſima Epiſcoporum attentata, tanquam detrahentia ſuis Privilegiis: magnum pondus authoritatis habent in Romana Curia: facile Rom. Pontificium Religio-

gionem circumveniunt, quod ſæpe evenit; hinc nova diſſidia, novæ remoræ, nova ſcandala. Igitur tollatur radix hujus & tot aliorum malorum, quæ præſenti Capite indicavimus: fiet hoc reſtitutione juris veri, remoto falſo.

15. Qualiter olim Rom. Pontifices *in tutandis Canonibus* ſuam explicuerint poteſtatem, traditum eſt Cap. II. §. 7. quâ ratione id præſtiterint poſt introducta falſa Monarchiæ univerſalis principia, refert Boſſuet in Defenſ. Declarat. Cleri Gallic. Tom. II. pag. 411. *non jam fere tutandis Canonibus, ſed exemptionibus, diſpenſationibus, reſervationibus, denique extraordinariis, arbitrariisque mandatis & Imperiis eminere cæpit Authoritas; cum Papa longe poſitus tot Capitula, tot Monaſteria, de quibus ne cogitare quidem vacat, immediate regenda ſuſcepit; proprios arcet Epiſcopos, atque ab iis ſuum quoque Clerum avellit; cum Epiſcopalem Jurisdictionem in Monachos atque mulieres effundit, atque effuſam tutatur; cum denique Romana Curia Epiſcopos, veluti adverſos habere, in tot exemptis præſidium ac firmamentum*

 pone-

ponere voluiſſe viſa eſt. Certo ſtatuimus, nunquam Eccleſiæ Catholicæ, nunquam Sedi Apoſtolicæ ſuam dignitatem conſtituram, niſi defenſis Canonibus, adſcitisque Epiſcopis, quos ipſe Chriſtus adjutores dederit. Exclamat Febronius: Deus immortalis! quam varius & diſcors aſpectus regiminis priſtini, & ſacri à Chriſto inſtituti, à novo illo mundano & politico.

Nota.

Jam monui, meum non eſſe, Regulares atque Mendicantes defendere, aut eorum exemptiones & privilegia vindicare. Attamen Febronio reſpondendum eſt, ne Pontificis ſummi cauſa derelicta videatur. De jure quæritur, non de facto: & ſi de hoc, utique de eo ſtatu loquimur, in quo res nunc ſunt, non in quo ſimul fuerunt, & modo ſunt. Scimus (quod Febronius negare non poterit) etiam in bono, & quod alias legitime conceditur, ſæpe per nimietatem peccari poſſe: ſcimus, bonum in malum verti, & ex malo uſu abuſum ſequi poſſe: ſcimus denique, exemptiones, ſicut & omnia privilegia ſæpius æmulationem, invidiam, odium

pare-

pareſe. Ab initio mundi fuit ſic : num propter iſta mala, quæ malorum hominum, non legitimæ Poteſtatis vitia ſunt, rectus uſus & ipſa Poteſtas tollenda erit ? Largiuntur ſæpe ſupremí Principes gratias, Beneficia, Privilegia, Exemptiones, Prærogativas &c. quæ dum lites, diſſidia, & cruenta etiam bella excitarunt, quis inde Principi ea concedendi poteſtatem negare auſus eſt ? Certe nemo. Hoc tantummodo ſequitur, ut, qui in damnum tertii, vel Reipublicæ abutitur privilegio, ſe eo indignum reddet, & eâ poteſtate aufferri poſſit, quâ datum fuit, utrum de Exemptionibus hoc probet Febronius, mox infra videbimus: interim (quod hodiernorum ſcriptorum, præcipue dum contra Rom. Pontificis poteſtatem decertant, illaudabilis mos eſt) omnia miſcet; jus metitur ex abuſu, etiam mere poſſibili, relevatque, facta vertit in jura, non diſtinguit inter ſtatum & tempora, quaſi omnia in eo adhuc ſtatu eſſent, quo olim fuerunt, poſt Tridentinum nulla media, nulli limites forent poſiti, & quod pejus eſt, ipſi concedenti has Exemptiones & privilegia malum finem,

Conſilia, animumque affingit. Hiſce armis Roma hucusque debellari ſolet: utrum bene? utrum juſte? æquior poſthac judicet mundus.

Non negamus, Regulares originarie & per ſe Epiſcoporum Jurisdictioni ſubeſſe: concedimus, propter Exemptiones querelas, gravamina, & ex earum abuſu etiam incommoda orta fuiſſe. Sed num ideo eximentis poteſtas, & cauſa nulla ſubſiſtit? num omnes Exemptiones & apud omnes malæ ſunt? Regulares plurima commoda & bona, quæ ab exemptis in totam Eccleſiam redundarunt, enumerant, obijciuntque: & revera nec pauca nec minima fuerunt, ſed nos inde calculum ducere nolumus. Hoc ſolum quærimus: hæ querelæ, hæc gravamina contra Exemptiones Regularium ſæpe in Conciliis Viennenſi, Conſtantienſi, Lateranenſi V., Tridentino mota ſunt: quare igitur hæ Exemptiones non ſunt abrogatæ? mota ſunt coram Epiſcopis, id eſt, ipſis Judicibus, de quorum jure læſo agebatur: ſi tam malæ ſunt Exemptiones, tanta incommo-

moda ferunt, profecto debuiſſent abrogari; ſed id factum non fuit. Vanæ, fictæ ſunt rationes Febronii, his nunquam ceſſiſſent Epiſcopi in tot Conciliis, ſi Exemptiones revera tanta mala in Eccleſiam induxiſſent. Imo cur è contrario Cardinalis Lotharingus in Tridentino, ubi agebatur de Viſitatioe & Jurisdictione Epiſcoporum in Monaſteriis, quibus Cura Animarum imminet pro Cluniacenſibus in ipſo Concilio adhuc Exemptionem petiit? Cur idem Lotharingus apud Pallavicinum Lib. 24. Cap. 3. Num. 7. Teſtantibus Actis Arcis Æliæ in Cætu 23. anno 1563. *de Regularibus illuſtre præconium habuit, teſtatus, tria Regularium millia in Gallia paucorum menſium ſpatio crudele Martyrium paſſos fuiſſe, quod obedientiam Romano Pontifici debitam abjurare noluiſſent. Quapropter ubi NB. cæterorum Clericorum immunitatem ab Epiſcopis plurimum improbabat, ita eandem in Regularibus admodum à ſe comprobari, & Patres cohortabatur, ut illorum privilegia illæſa præſtarent.* Cur denique tota Synodus Seſſ. 25. Cap. 1. non obſtantibus, quae adhuc remanebant, Exemptionibus publice declarat: *non ignorat S. Synodus,*

dus, quantum ex Monaſteriis pie inſtitutis, & recte adminiſtratis in Eccleſia Dei ſplendoris, atque utilitatis oriatur? nempe qualescunque fuerint antea accuſationes, querelæ, gravamina, quantuscunque æſtus concertationis quamvis ea Epiſcopos ob augmentum Jurium, ſuorum non modicum allicere poterat, nihilominus poſtmodum rationibus utrinque ad trutinam appenſis Patres cenſuerunt, Exemptiones ſub certis limitibus, quos ponebant, Regularibus relinquendas eſſe, taliterque eas comprobarunt.

Nihil huc attinent falſæ Iſidori Decretales: hoc ſemper obvium Adverſariorum argumentum eſt, quando ad objecta reſpondere non valent, Iſidorum accuſant. At Iſidorus utique Epiſcoporum hoſtis non eſt, non contra Jura & Authoritatem Epiſcoporum, ſed ut ipſe in Proæmio ſcopum ſui operis manifeſtat, pro Libertate & Authoritate illorum ſcripſit. Monarchia Papalis etiam nequaquam Iſidori Decretalibus, quod ſæpius demonſtratum fuit, innititur. Ipſe Febronius fatetur, multos Canones Conciliorum à Sæculo

culo IX., ideoque adhuc poſt Iſidorum uno conſenſu mandare, ut Monachi obediant Epiſcopis ſecundum Canonicam Authoritatem. Tandem Regularium Exemptiones & Privilegia per terna Sæcula ante Iſidorum jam emanârunt.

Gregorius M., ut etiam refert Thomaſſinus de vet. & nov. Diſcipl. Tom. 1. Lib. 3. Cap. 30. primus Exemptiones & Privilegia ab Epiſcoporum Jurisdictione Monachis conceſſit quoad electionem ſuorum Abbatum, ſolutionem Cathedratici & Decimarum, item ne Epiſcopi bonorum Monaſterii adminiſtrationi ſe immiſcerent, ne Miſſas publicas in Cænobiis celebrent, ne in illis aliquam imperandi poteſtatem exerceant, ne Clerici alieni, qui non ſunt de Monaſterio, ſeu Monachi, ſint Abbates.

Similia Privilegia & Exemptiones ſtatuuntur in Concilio Carthaginenſi ſub Reparato Africæ Primate anno 534. apud Manſi Tom. 8. Concil. verba Concilii hæc ſunt: *cætera vero Monaſteria etiam ipſa libertate pleniſſima perfruantur: ſervatis limitibus ſuorum Conciliorum*

 in

in hæc duntaxat: ut quandocunque voluerint ſibi Clericos ordinare, vel Oratoria Monaſteriis dedicare, Epiſcopus, in cujus Plebe vel Civitate locus Monaſterii conſiſtit, ipſe hujus muneris gratiam compleat, ſalva libertate Monachorum, nihil in eis præter hanc Ordinationem vindicans, neque Eccleſiaſticis eos conditionibus aut Angariis ſubdens. Oportet enim, in nullo Monaſterio quemlibet Epiſcopum Cathedram collocare, aut, qui forte habuerint, habere, nec aliquam ordinationem, quamvis leviſſimam facere, niſi Clericorum, ſi voluerint habere; eſſe enim debeant Monachi in Abbatum ſuorum Poteſtate. Et quando ipſi Abbates de corpore exierint, qui in loco eorum Ordinandi ſunt, judicia Congregationis eligantur, nec officium ſibi hujus electionis vindicet, aut præſummat Epiſcopus. Si qua vero contentio, quod non optamus, exorta fuerit, ut iſta Abbatum aliorum Concilio, ſive judicio finiatur. Aut ſi ſcandalum perſeveraverit, ad Primates cujuscunque Provinciæ univerſæ cauſæ Monaſteriorum adjudicandæ perducantur.

Jam quæ à Gregorio M. & in Concilio Carthaginenſi ſtatuta ſunt, an Iſidorum longe

ge poſteriorem habent, aut habere poſſunt authorem? minime Gentium. An machinationibus Curiæ Romanæ, & Generalium Magiſtrorum ordinum tribui valent? neque hoc dici poterit. An labili fundamento *Monarchiæ Papalis* innituntur, ſicque cum vitioſa cauſa *effectus in eadem damnatione hæret?* quæ in Concilio Carthaginenſi ſtatuta ſunt, pro fundamento non poſſunt habere *Monarchiam Papalem*, uti patet. Ibi illæ exemptiones ab ipſis Epiſcopis ſtatutæ ſunt: jura in Monaſteria non Papæ ſed Primatibus reſervata ſunt: ſi autem hæc Primatibus, quare non Papæ etiam competere poſſunt? Quæ Gregorius M. conceſſit, ſtatuitque, ſi pro fundamento habent Monarchiam Papalem, eo ipſo ſequitur, longe ante Iſidorum, & jam Sæculo VI. eam doctrinam *de Monarchia Papali* in Eccleſia agnitam, atque abs Gregorio I., humilitate, ſanctitate, geſtorum magnitudine maximo Pontifice exercitam fuiſſe. Per hæc igitur mox omnia argumenta, quibus regularium exemptionum cauſas & ſubſiſtentiam adſcribit Febronius cum ſuis, quaſi uno ictu concidunt.

Pro-

Profecto Gregorius M. ſibi in concedendis Monachorum exemptionibus ac privilegiis ſupremam Poteſtatem ineſſe credidit, ſicque Monarchiam Papalem præſupponebat, quando illas conceſſiones à nemine violari aut perturbari poſſe, abſolute decrevit. Sic enim Epiſt. 3. Lib. 9. habet: *cura eſt ſollicitudinis adhibenda, ut ea, quæ pro quiete Monachorum religioſæque converſationis fuerint ordinata, nec diſſimulatio negligere, nec quædam valeat præſumptio perturbare, ſed ſicut hoc, quod ratio exigebat utiliter, oportuit definiri, ita quod definitum eſt, non debeat violari.*

Inaniſſimum refugium quærit Febronius, quando *Tom. 2. Flores Sparſi. Cap.* 7. *n.* 5. ait, quod immunitates & Privilegia Monaſteriis à tempore Gregorii M. usque ad Sæculum X. conceſſa, quoad *ſubſtantiam*, quoad *fontem*, quoad *Juſtitiam*, & quoad *bonum ordinem* comparari non debeant cum hodiernis exemptionibus, & *modernas exemptiones alterius omnino generis eſſe, quam primæ illæ.* Quis non rideat? revera exemtiones ſunt, privilegia ſunt illa omnia, fueruntque. Quoad *ſubſtan-*

ſtantiam illæ exemptiones ſunt libertates à Poteſtate ſeu jurisdictione Epiſcopi: *pro fonte* habent ſupremam authoritatem eximentis Rom. Pontificis: *juſtæ* erant; nihil enim contra has tum querebantur Epiſcopi: *Bonus ordo* vero tunc in Eccleſia per eas non turbari, in Monaſteriis autem omnino reſtitui, firmarique credebatur. Vel an non ad jura Epiſcoporum pertinent inſpectio vel adminiſtratio bonorum Eccleſiaſticorum, ſolutio Cathedratici; Decimarum, electio vel confirmatio Perſonarum, qui in Dignitate Eccleſiaſtica conſtituuntur? An ipſe non eſt Judex Perſonarum Eccleſiaſticarum? An ipſi non competit jus in qualibet Eccleſia ſuæ Diæceſeos functiones Hierarchicas exercere, ibi Cathedram erigere, docere, publicas Miſſas celebrare? Si hæc jura Epiſcopi non ſunt, vel Monachi & Monaſteria his per ſe non fuerant ſubjecta, quomodo potuit iis in talibus immunitas & exemptio concedi? Si autem ſunt jura Epiſcopi, his utique per has Exemptiones derogatum fuit.

Verum

Verum eſt, quod quandoque ipſi Epiſcopi, uti ſupra in Concilio Carthaginenſi, Monaſteriis tales immunitates conceſſerint; at non conceſſiſſent, nec in tantum ſua jura abdicare auſi fuiſſent, niſi ex una parte in Sede Apoſtolica talia exempla præ oculis habuiſſent, ex altera *juſtitiam* & *utilitatem* harum Exemptionum agnoviſſent. *Quod ratio exigebat utiliter*, ait ſupra D. Gregorius M.: ex quibus ſaltem id comprobatur, quod undecunque promanaverint iſtæ Exemptiones, ſemper in Eccleſia tanquam *juſtæ* & *utiles* agnitæ fuerint.

Clamet nunc D. Bernardus, *Papam ſic Eccleſiam mutilare membris, confundere ordinem.* Dicat Richardus Cantuarienſis, *Papam per Exemptiones Monachis contumaciam & rebellionem præcipere.* Queratur Joannes Sarisberienſis, *Monachos effici Romanæ Eccleſiæ filios, & quo ſibi plura impune liceant, eos ſe à Juriſdictione omnium Eccleſiarum eximere.* Proferant ſimilia, & adhuc alia Durandus Mimatenſis, Ivo Carnotenſis, Petrus Cantor, aliique. Definiat denique noviſſimus Profeſſor

ſeſſor Benedictus Oberhauſer, *Exemptione maxime perditam eſſe rem Regularium.*

Hæc omnia ſolummodo de exceſſu & abuſu modernarum Exemptionum intelligi debent, quin nec aliter intelligi poſſunt. Rationem peremptoriam ſubminiſtrat ipſe Febronius *Tom.* 2. *Flores Sparſi* ſupra cit. loco. *An de Privilegiis Monachorum ante Sæculum X. & XI. ſimili ſtylo ſcripsêre viri ſancti, pii & docti*? Dico, non ſcripſerunt: attamen ante hæc Sæcula, ut ſupra vidimus, conceſſæ fuerunt Monachis tales Exemptiones & Privilegia, quin & Febronius quoque id fatetur, dum mox ſupra dixerat: *poſt hæc* (nempe poſt Sæculum VI.) *multi Epiſcopi, Concilia, Reges, Monachorum pietate tacti, vel ipſi eandem indulſerunt, vel ut Romæ Exemptionem impetrarent, Authores fuêre.* Si igitur ante Sæculum X. & XI. Exemptiones & Privilegia Monachorum fuerunt: Si ea Romæ & à Sede Apoſtolica *à multis* impetrata fuerunt: Si de iis non querebantur *viri ſancti, pii, docti:* Tunc illa legitima, juſta ac bona fuerunt; unde nec poſtmodum contra ea juſte quis conqueri poterit.

terit. Nihilominus amaræ querelæ ortæ ſunt: ergo hæ vel juſtæ non ſunt, vel ſolum exceſſum & abuſum attingere poſſunt. Ita Febronius ſe ipſum refellit.

Poſſem ad D. Bernardi & aliorum querimonias adhuc id ipſum reponere, quod Febronius Cap. III. §. 8. reſpondit ad teſtimonium hujus Sancti & aliorum de ſuprema Authoritate Rom. Pontificis, nempe tales *elocutiones ampullatas* eſſe. Inſuper tacet Febronius, Bernardum Rom. Pontifici *Poteſtatem* eximendi Monaſteria non negare eodem loco: *Sic factitando probatis vos habere plenitudinem Poteſtatis, ſed juſtitiæ forte non ita. Facitis hoc, quia poteſtis, ſed utrum & debeatis, quæſtio eſt.* Neque Monaſteriorum Exemptiones univerſim reprobat hic Sanctus pariter cit. loco: *Nonnulla tamen Monaſteria ſita in diverſis Epiſcopatibus, quæ ſpecialius pertinuerint ad Sedem Apoſtolicam pro voluntate Fundatorum. quis neſciat? Sed aliud eſt, quod largitur devotio, aliud, quod molitur ambitio impatiens ſubjectionis.* Vides, non poteſtatem eximendi, non ipſas Exemptiones Regularium, ſed

am-

ambitionem, id eſt, abuſum à Bernardo vellicari. Tandem quæro, cur Eugenius III. zeloſiſſimus Pontifex Bernardum non audivit, & contrarium tenuit? Cur nec Clemens V. nec Concilium generale Viennenſe rationes Durandi Mimatenſis ratas habuerunt, & pariter oppoſitum tenuêrunt? Jam ad iſta omnia obmuteſcere debent Febroniani; nam Iſidorus in cauſa non fuit, nec eſſe potuit.

Porro quibus Febronius contra Pallavicinum confligit, illis non immoror: attamen quando ille, quod Exemptiones non ex toto in Concilio Tridentino fuerint abolitæ, cauſam reijcit in Romanos, quia ſuſtinebant, Privilegia per Apoſtolicam Sedem conceſſa non debere, niſi per ipſummet Pontificem revocari, & obſtitiſſe etiam Principum Oratores: tunc Romani utique non male ratiocinabantur. Scilicet Rom. Pontifici competit Poteſtas, Exemptiones & Privilegia contra jus commune concedendi, uti monſtratum fuit, & Febronius ipſe mox ſupra fateri cogitur: ſed Privilegia conceſſa nullus revocare poteſt, niſi qui conceſſit, aut ejus Superior.

rior. Concilium Tridentinum vero, ut præciſum à Papa, nullibi ſe agnovit ſuperius Pontifice, quod ex Actis & Decretis ejusdem Concilii ſatis conſtat: ergo non niſi per Papam revocari debent.

Dum vero Principes perſuaſi fuerant, Epiſcopos in puncto controverſæ eorum inſtitutionis à Chriſto in id intendere, ut abſoluti Eccleſiarum Domini declararentur; num ſi Privilegia Regularium abolerentur, de hoc etiam Principes perſuaderi, vel Epiſcopi id intendere & conſequi poterant? qualis cohærentia? quæ conſecutio? Epiſcopus, qui nullum in ſua Diæceſi exemptum Monaſterium habet, num idcirco eſt major & abſolutus ſuæ Eccleſiæ Dominus? Illæ immunitates utique ſemper Exemptiones & Privilegia ſunt à jure communi: per horum abrogationem Epiſcopi non niſi ad ſua jura redeunt, neque majores Domini fiunt, quàm olim fuerunt. Alia ratione perſuaſit Cardinalis Lotharingus, ut Monaſteriis ſua Privilegia intacta relinquerentur, & præcipue Monaſterium Cluniacenſe cum ſuis limitibus à Decreto Seſſ. 25. Cap. 11. exciperetur.

Ad

Ad 1. 2. 3. *&* 4. Omnia ſatis præoccupata ſunt. Ad D. Bernardum, quem ſæpius citat Febronius, jam reſpondimus: Bernardus non negat in Rom. Pontifice poteſtatem concedendi Regularibus Exemptiones, neque has abſolute & univerſim improbat: igitur juxta ipſum Bernardum non omnes Exemptiones pro cauſa habent ſpiritum independentiæ, atque Bernardus de tot viris Religioſis ſanctis & doctis id credere non potuit, nec debuit. Oſtendimus pariter, Iſidori Decretales Exemptionum cauſam vel fundamentum nec eſſe, nec eſſe potuiſſe. Quod ſi Bernardus, ſi Franciſcus noluerunt, ut ſui Diſcipuli Exemptiones & Privilegia petant à Sede Apoſtolica, timentes, ne Monachi in ſuperbiam efferrentur, tunc utique abuſum metuebant, de quo ſors hinc inde exemplum præ oculis habebant. Sed num Privilegia in hunc finem conceduntur? num Exemptionum hi genuini fructus, & ubivis tales ſunt? Demonſtratione non indiget, quod ſenſibus palpari poteſt, nempe Regularem Diſciplinam, pietatem, devotionem &c. in plurimis exemptis Monaſteriis amplius florere, & ob-

 ſerva-

ſervari, quàm in non exemptis. Interim etiam ipſa Sacramenta, & quidquid pium, ſacrumque eſt, ſæpe in abuſum vertuntur, mala permittit Deus, tolerat Eccleſia, bona non tollit. Sic quoque Exemptiones & Privilegia bonum finem, & rectum uſum habent, atque Authoritate legitima conceduntur.

Ad 5. Equidem duriora ſunt, quæ in Tridentino pro ſavore Exemptionum allegata ex Sarpio affert Febronius: attamen ab his non abludunt, quæ Gregorius M. Lib. 4. Epiſt. 11. &c. &c. prohibens, ne alieni Clerici, qui non ſunt Monachi, in Monaſteriis ſint Abbates, vel Monaſteria regant, ait: *Bresbyteros, & Diaconos, cæterosque cujuslibet Ordinis Clericos, qui Eccleſiis militànt, Abbates per Monaſteria eſſe non permittas, ſed aut ommiſſa Clericatûs militia Monachiis provechantur Ordinibus, aut ſi in Abbatis loco permanere decreverint Clericatus nullatenus permittantur habere militiam.*

Quod ipſi Epiſcopi ſæpe ob vexationes & gravamina, quæ Monaſteriis inferebant,

an-

anſam dederint Exemptionibus & Privilegiis, abunde, facilèque probari poſſet, & patet etiam ex Cap. *nimis iniqua.* Cap. *frequens.* Cap. *nimis prava.* *De exceſſibus Prælatorum.* Et ſimilia apud Gregorium M. inveniuntur,

Pariter, quod primis Sæculis plurimi Epiſcopi Regulares fuerint, certum eſt, & ideo mirum videri non debet, quod tunc nullæ aut raræ fuerint Exemptiones, quia Monaſteria ab illis optime regebantur, eorum bonis non inhiabant, ſed augebant, quietem non turbabant, ſed dabant.

Viator à Coccaleo Tom. 2. Epiſt. 31, Adhuc aliam rationem pro Exemptione Regularium à Jurisdictione Epiſcoporum affert : *Si clauſtrales familiæ*, ait, *eſſent Epiſcopis ſubjectæ, à proprio Inſtituto immediate deciderent; carerent enim proprio Generali à ſolo Papa dependente, & pro proprio Generali ſingulæ familiæ in eadem Diœceſi exiſtentes haberent Epiſcopum : conſequenter tot Generales haberent, quot ſunt Epiſcopi. Porrò immediate deperderetur unitas obſervantiæ, unitas doctrinæ, unitas Regulæ, & Conſtitutionum : uno verbo uni-*

tas Corporis, ſinguli Epiſcopi, licet ignari, licet Diſciplinæ Regularis inexpertes, licet incompetentes ſententiam dicere auderent in rebus ignotis: quid corrigant, quid diſpenſent, quid exigant, quid promoveant, ignorarent, & ad illos abuſus regreſſus fieret, qui cauſa fuerunt, ut Pontifices ſibi Regularium Provincias addicerent.

Hunc virum haud falſa dixiſſe, jam alicubi exemplis patet; ſed hæc contra mentem totius Eccleſiæ ſunt, quæ ſemper voluit, in Conciliis quoque cavit, ordinavitque, ut in omnibus Religioſis Ordinibus eadem Regula, Diſciplina, idem ſpiritus conſervetur, obſerveturque: hoc declarat in Concilio Tridentino totum Caput 1. Seſſ. 25. de Regularibus &c.

In hoc igitur rerum Statu, omnibusque rite penſatis ſtat pro Epiſcopis ſua Poteſtas & Jurisdictio in omnes Eccleſias & Perſonas Eccleſiaſticas ſuæ Diæceſeos. Intereſt nihilominus Eccleſiæ conſervatio præprimis conſpicui ac plurimum meriti Status Regularis in ſuo ſpiritu, recto ordine & diſciplina, quia ut ait cit. Concilium Tridentinum, *ex Monaſteriis*

ſteriis pie inſtitutis, & recte adminiſtratis in Eccleſia Dei multum ſplendoris atque utilitatis oritur. Ad hoc vero, ut Monaſteria pie, & recte adminiſtrentur, reganturque, neceſſe eſt, ut in quovis Ordine Religioſo unus ſui Authoris Spiritus, eadem Regula, Diſciplina, Obſervantia apud omnes, quantumvis locorum intervallo diſſitas familias & membra ſemper vigeat; hinc oportet, ut quisquis Curam Regularium familias regendi ſuſcipiat, eodem ſpiritu ſit animatus, atque diſciplinæ Regularis non ignorus aut inexpertus, uti ſupra docuit S. Gregorius M. Non dico, Epiſcopos ad hoc inidoneos eſſe aut fuiſſe: quoad Poteſtatem certo idonei judices atque Rectores ſunt: quantum vero ad ſcientiam, experientiam & media in rebus Regularibus, neceſſe foret, ut omnes in iisdem principiis & modo conſpirarent, ut ubique ſervaretur unitas ordinis, ſpiritus, & diſciplinæ, ſecus facile contingeret, ut conſuſiones, Schismata orirentur, dum idem Ordo in ſingulis familiis non niſi habitu, & ad ſpeciem conveniret, in cæteris etiam ſubſtantialibus invicem longe diſcreparent. Qua-

re opportuniſſimum remedium Religioſos ordines in diſciplina conſervandi aliud non foret, quàm ut Epiſcopi eos per viros eodem ſpiritu ordinis animatos, atque in diſciplina edoctos, id eſt, per ipſos Regulares, nulla unquam in ſubſtantialibus mutatione facta, regerent, vel ordinum Superioribus ſe ipſos regendi facultas relinqueretur, reſervatis cujuslibet Monaſterii Epiſcopo, quæ facultatem Concionandi, Confeſſiones excipiendi, graviora delicta Canonica puniendi, atque Curam Animarum attinet.

Ex his patet, ridiculum eſſe, quod Febronius objicit: Si Epiſcopi non digne præficiantur. Monachis, quia regularem vitam non ſunt profeſſi, ita etiam Papam non digne præeſſe Regularibus, neque Cardinales Congregationis Ordinum Regularium. Pontifex utique non per ſe, ſed per Superiores Ordinum regit ordines Religioſos, prout mox de Epiſcopis circa modum regendi Regulares dixi. Congregatio vero Cardinalium Regularibus propoſita non tractat ea, quæ clauſtralem & internam diſciplinam cujusvis ordinis

nis attinent, ſed ſolum cauſas litigioſas cum Epiſcopis, Superioribus Ordinum, Sæcularibus &c.

Ad 6. *Politica* affert Febronius! quare non vult, ut totus mundus ſub tyrrannide unius tantummodo hominis gemat? Nunc ille diviſus eſt in tot Status, Regna, quæ tot magna ſunt corpora arcto vinculo colligata, unde continuo æmulationes Principum, & cruenta bella in perniciem generis humani oriuntur. Hæc Politia fors univerſalem Pacem & ſecuritatem in totum mundum induceret. At hæc ipſius Politia non minus Chriſtum, Apoſtolos, primos Chriſtianos, & naſcentem Eccleſiam æque criminis reos arguit: illi cum Diſcipulis & Neophytis converſis per civitates & oppida diſperſis, arcto Religionis vinculo colligatis, ſeparatum quaſi populum conficiebant, privatos & occultos conventus agebant, Myſte ria Religionis coram Ethnicis arcana ſervabant, pariter Eccleſiæ, quaſi tot diſpertitæ familiæ, arcanis litteris per ipſos Clericos ad invicem delatis & in occulto communica-

 bant.

bant. Eadem Politia tum obtendebatur, ut hæc nova ſocietas Publico crederetur nociva: de Chriſto dicebatur, *quia ſeducit Populum, commovet turbam.* A Judæis Apoſtoli flagellati è Synagogis & Civitatibus eijciebantur: pariter Imperatores Ethnici Chriſtianis Sectam ſuam profiteri, Conventus ſive publicos ſive occultos agere ſub pœnis prohibebant, mandata Imperatoria publice affixa in foris & civitatibus legebantur. Sed his mandatis non obtemperabant Apoſtoli & Chriſtiani: huic Politiæ contradicebant per ſuas Apologias Defenſores Eccleſiæ Athenagoras, Origenes, Tertullianus, Lælius Lactantius, oſtententes, Chriſtianos ſolo nominis præjudicio damnari, eorum doctrinam bonam & ſanctam, mores innocuos eſſe, eos falſo accuſari &c. Quid! eadem Politia nunc hodie contra Regularium inſtituta obtineat, quæ notorie à viris Sanctis præfecta tot viros Sanctos. Doctos Eccleſiæ & Reipublicæ plurimum utiles pepererunt: inſtituta, inquam, & genus vitæ, quæ nemini impervia & occulta, ſed omnibus manifeſta, à multo jam

tem-

tempore univerſim & publice laudata, approbata, & civitate donata ſunt?

At dices: inter Regulares familias quandoque æmulationes, diviſiones, tumultus oriuntur. Inanes næniæ! ſæpe inter familias ejusdem civitatis æmulationes, diviſiones, tumultus oriuntur, haud facile, vel nunquam penitus ſopiendæ; num ideo jura civitatis & leges civiles in culpa ſunt? Hominum, non legum vitio iſta contingunt. Idem de Regularium Inſtitutis dicendum venit. Dein tumultibus in tempore obviandum, & injuſte tumultuantibus reſiſtendum, non publice & cum Authoritate patrocinandum eſt: Si illud factum, vel ſaltem iſtud prætermiſſum fuiſſet, Lutherus ſuum furorem in tantum evomere non potuiſſet, atque in Gallia, ſi ſuas Machinas Politici non admoviſſent, diviſiones in Clero non tantum exarſiſſent. Denique quæ ab Advocato Talonio in Gallia & in centum gravaminibus in Germania afferuntur, ex ſupra dictis facile refelluntur; alibi etiam notavi, qualia ſint illa centum gravamina, & à quibus profecta?

ta?

ta? unde pro argumento ne quidem valere queunt.

Ad 7. Utinam Febronius non totus in calumnias profunderetur memento, nobis de Poteſtate Rom. Pontificis in concedendis Exemptionibus & Privilegiis, de integris Ordinibus Regularium, de eorum regimine, diſciplinâ, horumque conſervatione, non de ſingularibus membris, horumque vitiis ſermonem eſſe. Invidioſam Pfaffii obſervationem tanquam pretioſum *Politicæ rationis* cimelium profert, eidemque vix non publice aſſentitur: fingit, adhuc *juſtum* Principibus &c. *timorem* adeſſe. Si quis probationem quærit, librum producit, *Imago primi Sæculi S. J.*, inſcriptum, quod ibi dicatur, omnes ubique in toto mundo Jeſuitas, mente, moribus, propoſitio, tenore vitæ conſentire, univerſam Societatem unius hominis nutu moveri. Addit Arreſtum Parlamenti Pariſienſis de anno 1662. Nempe quod Societas Jeſu ſit corpus immenſum, quod nihil cogitet, agat ſine impulſione unius hominis, ſicque continuo & infallibi-

liter

liter tendat ad ſuum ſcopum, & cum ſit Monarchica, ille Generalis, in quo tota concentratur Societas, poſſit ſuum Imperium per eam exercere in omnium hominum Status & Dignitates: quoquot Societas ſibi membra ex diverſis Nationibus procurat, tot Principes deperdunt ſubjecta, quæ in manus unius peregrini Monarchæ juramentum maxime illimitatum deponunt.

At imprimis ſupponit, aut ſaltem pro fundando *juſto timore* ſupponere debet, ſummum Pontificem caput eſſe omnibus Principibus, ac Statibus inimicum, aut ad minime periculoſum, ſecus ſecretæ relationes & occultæ machinationes parum nocebunt: ſupponere debet, Rom. Pontifici, Eccleſiæ, Curiæ Romanæ, & toti Ordini alicui non deberi ea media, quæ ad conſervationem ſui ipſius ſunt neceſſaria, & alias etiam jure naturali & gentium debentur: ſupponere debet, Pontificis nihil intereſſe, quid in Eccleſia agatur, eidem non deberi relationes, nec Romæ ſciri debere, quid in toto mundo contra Eccleſiam, in Eccleſia, contra ſummum

mum Pontificem, Curiam, item contra Canones agatur; econtra nulli Statui celandum eſſe, quid Romæ agatur: ſupponere debes, totos Ordines & omnes Regulares in id unice inſtructos eſſe, atque pro lege habere, ut in Principum & Miniſtrorum arcana penetrent, ea expiſcentur, atque Romam perſcribant. Si ita eſt, utique *juſtus timor* Principum mentes occupabit. Et ecce! Regulares à duobus Sæculis, & ultra erunt homines periculoſiſſimi!

Verum hæc omnia adhucdum probatione non tantum indigent, ſed falſiſſima ſunt. Si aliqui Religioſi fors ſuo officio aut ſcientia abuſi arcana prodiderunt, quid hoc toti Ordini officit, vel hic luere debet, quod culpa unius eſt? Ipſi ſæpe Miniſtri, Conſiliarii, Militum Duces & Officiales proditione peccarunt, peccantque: an ideo omnes hæc macula conſpurcat, nulli amplius fidendum erit? Ut *timor* ſit *juſtus*, demonſtrare debes, totum Ordinem, & omnes Regulares reos, vel ſaltem ideo ſuſpectos eſſe, quod *in hoc* ſit omnium mens una, conſpiratio, atque inſtructio.

Pro-

Probat equidem unam mentem, conſenſum, dependentiam ab uno Generali, tanquam Monarcha, quod, ait, *in ſenſu accomodo de omnibus Religioſis Ordinibus accipi poteſt.* Et unde probat ? ex libro alicujus Jeſuitæ, *imago primi Sæculi S. J.* inſcripto. Sed hic author utique vult, hunc animorum conſenſum, & dependentiam à ſuo Generali collimare unice ad fines ſui Inſtituti & Miniſteria ſibi concredita proſequendi. Quid in hoc mali ? Febronius ſpiritum Chriſti non habet, quando charitatem, pacem, unitatem mentium & conſenſum in bono redarguit, neque honeſti viri officium explet, quando ſupra æmulationes, diſſidia, Schismata in Regularibus culpat, modo unanimitatem, Concordiam, conſenſum accuſat. Igitur teſtimonium, quod producit, non eſt conveniens. Addit Arreſtum Parlamenti Pariſienſis : ſed inde non ſequitur, neque probatur, quod ea animorum conſenſio & forma Regiminis in Societate conſtituta revera & actu in perniciem Principum ac Statuum tendat, & ideo eos ſollicitos tenere debeat arctiſſima hæc unio : utique alius

fuit

fuit finis hujus Inſtituti, & ſi plurium hominum Societas, unio, conſenſus, quemcunque dein ſui inſtituti finem habeant, ſufficiens ratio eſt, ad *juſtum timorem* Principibus incutiendum, tunc non ſolum omnes ordines Religioſi, ſed etiam ordines Militares, Societates mercantiles, imo quævis Societatcs etiam Politicæ ſunt diſſolvendæ, & ejiciendæ. Nunquid pannicus hic timor eſt, & inanis ſuſpicio, ſolum ad invidiam excogitata, quam tu *rationem Politicam* vocat? recte igitur Jeſuitæ objiciebant alios quoque ordines, de quibus Febronius dicit, id ipſum in ſenſu accommodo accipi poſſe: Parlamentum alios ordines non tangebat, ſed hoc ipſo oſtendit, ſuam rationem, quam proferebat, & univerſalis erat, nullo fundamento inniti.

Hac ratione politica ſæpius, in Gallia præcipue, contra Jeſuitas, horumque Inſtitutum decretatum fuit: veritatem hujus *rationis* ex Actis authenticis comprobatam, ſaltem poſt eorum abolitionem adhucdum exſpectat mundus. Imo illam non ſubſiſtere, teſtan-

teſtantur Epiſcopi Galliæ in ſuo Memoriali ad Regem dato anno 1762. *Avis des Eveques de France.* Ubi aiunt, accuſationes, quæ hodie in tot Libellis, quibus mundus inundatur, contra Jeſuitas proferuntur, aliud non eſſe, quam repetitiones eorum, quæ ante 150. & amplius annos conſcripta, & ſparſa fuerunt, ut odio exponantur. Huc igitur etiam pertinet Arreſtum Parlamenti Pariſienſis, & illa ratio Politica, quæ præ cæteris Jeſuitis ſemper opponebatur. Vide etiam *Inſtruct. Paſtor. Des Arch. & Eveq. de la Prov. de Tours.* Ex quo patet, Clerum Gallicanum hac ratione politica contra Inſtitutum Societatis nequaquam perſuaſum fuiſſe.

Dices: ſaltem timendum eſt, ubi agitur de gloria vel utilitate alicuius ordinis, vel contra intereſſe & commodum eiusdem. Reſpondeo: omnia Corpora, omnes Societates, etiam Civiles qualescunque, quæ nexu quodam copulantur, pro ſuo commodo & honore laborant, atque ad ſui conſervationem ſunt ſollicitæ. Sed etiam ad hoc jus habent: ſocietas in Republica cum conſenſu

Principis vel authoritate publica inſtituta aut recepta fuit, cedit in Bonum vel Eccleſiæ vel Reipublicæ, Inſtituti fines, articuli, conditiones ſunt approbatæ, atque ipſa ſocietas Civitate donata fuit, eſt in Poſſeſſione juris ſui, quandoque etiam Privilegiis dotatur. Jam ſi talis ſocietas in juribus detrimentum pati debeat, vel ei omnino everſionis periculum immineat, an ei uti non licet moderamine inculpatæ tutelæ, ſibi Patronos conciliare, media ad ſui conſervationem conquirere, aut adhibere? ſi de incremento & honore Societatis agatur, quis prohibet, vel an rationi conſentaneum non eſt, talia recipere, vel etiam data opportunitate mediis licitis quærere, utique abſque præiudicio tertii, vel ſi fors id non tam in bonum privatum Societatis, quam damnum publicum & commune cederet?

Haud male igitur Papa & Curia pro unione & nexu alicuius ordinis laborat, qui ad eius conſervationem neceſſarius eſt, & Febronius Clementi XIII. intentionem præiudicatam & minus honorificam tam libere, quam malevole affingit.

Por-

Porro ratio politica Febronii circa eas ſolum ſocietates ac Conventus Principem ac ſtatum ſollicitum tenere, metumque iuſtum incutere poteſt, quarum finis ignoratur, quæ arcana tractant, ubi inſtitutum, conditiones, articuli, juramenta caute occultantur. Si talibus tam anxie invigilaſſent Politici ab annis centum, hodie non tantum detrimenti pateretur fides atque Religio.

Ad 8. Pallavicinus Bellagum Epiſcopum Pariſienſem vindicare vult, *in Religioſos ordines, in ſedem Apoſtolicam ea promentem, quæ vix ab hugonotorum Miniſtris dicta fuiſſent.* Sed apologiam non admittit Febronius, atque mavult, honori huius Præſulis non conſuli, quam ut ſibi hoc teſtimonium eripiatur, quod ſuo guſtui tantopere congruit. Pallavicini pro Epiſcopo Pariſienſi argumenta hæc ſunt: ab eo nequaquam dici potuiſſe, *Lainii ſententiam de authoritate Pontificis ſupra Concilium præteritis ſæculis inauditam, à Cajetano ad Purpuram adipiſcendam excogitatam fuiſſe,* quia à Duobus antea ſæculis ea ſententia ante Caietanum tradita ac ſcripta fuit à celebri

Doctore Gallo Natali Hervæo, & poſtea ab inclyto hiſpano Joanne Cardinali à Turrecremata, & paulo poſt ab illuſtri Germano Gabriele de Biel, non connumeratis Alberto, Bonaventura, Durando, aliisque veteribus, & hæc ante Cajetanum, & quia poſt Caietanum eadem uſque ad id temporis, nempe Concilii tridentini Patronis dèſtituta non iacuit, cui Dominicus Sotus, Jacobatius & alii Canoniſtæ adhæſerunt: notam eſſe Sanctitatem Caietani ab ambitu alieniſſimi, Purpuram illi non ab eo Pontifice, pro quo eam ſententiam tenuit contra Synodum Piſanam, ſed longe poſt, & contra eius exſpectationem ab alio collatam eſſe.

Quod ad Ordines Religioſos ſpectat, Guillielmum ab amore, aliosque eius aſſeclas ob ea opinamenta, quæ Febronius Epiſcopo Pariſienſi affingit, ut hæreticos reiectos eſſe à S. Thoma. Hæc igitur Pallavicini argumenta probant, quod ille Epiſcopus Bellagus vel ea non pronuntiaverit, quæ Suavis proponit, & Febronius pronuntiaſſe præfracte ſuſtinet, vel ſi ea revera pronuntiaverit, falſa

eſſe,

eſſe, quæ dixerit, atque ab hæreſi omnimode excuſari non debere. Cœterum quod Lainii Oratio eidem Epiſopo non placuerit, quod propoſuerit eidem reſpondere, inde nondum conſequitur, id actu factum fuiſſe, minus adhuc iisdem Suavis verbis & argumentis.

Ad 9. Teſtimonium Eraſmi Roterodami eiusdem cum Pfaffio indolis atque valoris eſt, quod in hac cauſa à nullo tribunali & nullo jure admittitur. Potuiſſet adhuc Lutherum, & multos alios eiusdem furfuris homines, apertos Religioſorum Ordinum hoſtes provocare, ut maiorem numerum, ſed non Authoritatem ſaceret.

Calumnia eſt, quod noſtro ſenſu Epiſcopi in Regimine Eccleſiaſtico ſint tantum prætenſi Papæ vicarii, quod infra ex Amorto demonſtrabo. Falſum eſt, quod exemptio Regularium pro fundamento habeat indirectam Papæ poteſtatem in jura Principum. Quod autem Monarchia Papalis & Pontificis ſuperioritas ſupra Concilia NB. *in ſenſu à nobis ſæpius explicato* nonnullorum Regnorum &

inſignium Eccleſiarum Catholicarum publicis legibus, atque legitime damnatæ ſint, non ſolum ſerio pernegamus, ſed & contrarium hactenus, ac multoties in Notis noſtris demonſtravimus. Hinc peſſimum conſilium, imo perverſionem ſuadet, quod hæ duæ ſententiæ in nulla Provincia & Republica tolerari debeant.

Febronius hoc loco cauſam atque diſſidium inter Bonifacium P. VIII. & Philippum Pulchrum callide inflectit. Haud opus eſt de hac lite Eccleſiæ plurimum pernicioſa, utrique autem tam Papæ quam Philippo Regi minus honorifica longius diſſerere, ſi tamen omnia utrinque dicta, ſcriptave vera ſint, de quo dubitat Paulus Æmilius de geſtis Francorum Lib. 8. pag. 171. ſcribens: *extant Regiæ Majeſtatis, Pontificisque alternæ Epiſtolæ utrinque miſſæ, plenæ convitiis mutuis, ignominioſæque, ſi modo veræ, ab ipſisque compoſitæ, & non confictæ ab aliis, quod ſimilius vero ſit.* Attamen quod rei Punctum & Dominicanos tangit, utique res conſcientiæ erat, quæ quemvis ſingulariter attinebat, à Bulla

Bulla Romani Pontificis ſupremi in Eccleſia Paſtoris, ad petitionem & inſtantiam Regis appellare ad futurum Concilium. Quippe non modo hoc novum & inauditum haſtenus in Gallia factum fuit, ſiquidem ipſe Febronius Cap. 6. §. 10. num. 2. anteriorem talem appellationem in Gallia oſtendere non potuit: ſed etiam in re alicujus momenti, & quod propriam cujusque conſcientiam tangit, non licet contra dictamen propriæ conſcientiæ alienum exemplum ſequi, ſed quisque debet proprio dictamine uti. Si ergo Dominicani exemplum Academiæ Pariſienſis, ordinum Regni & Cleri mox ſecuti ſunt, idcirco culpandi non erunt, quando ipſis per conſcientiam licere viſum non fuit; dum vero aſſenſum ſui Magiſtri generalis obtenderunt, id palam ad honeſtam excuſationem referri debet, ne Regi publice adverſari, & ſe omnibus ordinibus Regni anteferre viderentur, & ideo temeritatis & inobedientiæ pænas, uti vocat Febronius, *immerito* luerunt. Ex adverſo Dominicani Pariſienſes appellationi ſubſcripſerunt ea ſolum de cauſa, *ut Regis indignationem non incurrerent, & ne inter tot*

& tantos ſingulares appareant. En metum gravem! en exceptionem! igitur neque hi juſtitiam appellationis hujus agnoverunt. Sed fors reliquus Clerus, Academia, ordinis Regni libere ſubſcripſerunt? at unde hoc probabis? deme Politicos, & adulatores aulæ, qui magnis Principibus in omnibus, quæ his libent, aſſentiuntur, applaudantque; certe & aliis æque ac Dominicanis regia indignatio & vindicta timenda fuit, quamquam hanc cauſam in ſubſcriptione, uti Dominicani, non expreſſerunt, & cum hi illud probe ſcire poterant, & ideo minus extortum illorum exemplum ſequi, & propriæ conſcientiæ dictamini ipſis controvenire licuit.

Porro poſt quinquennium accuſatore, & inſtante iterum Rege Papa Bonifacius VIII. falſis criminibus oneratus in Conciliabulo Pariſiis convocata abjicitur nova facta appellatione ad futurum Concilium vel meliorem Pontificem. Quis hic iterum neget, authoritatem, iram, vindictam plurimum valuiſſe in animos Epiſcoporum, Cleri & ſubditorum?

rum? ſciebant utique Epiſcopi, quid Sæculo VI. Avitus Viennenſis, & per eum reliqui Præſules Gallicani, in cauſa Symachi P., quid iidem ſub Carolo M. in cauſa Leonis III., quid Ivo Carnotenſis, quid Hincmarus Rhemenſis, quid Bernardus, quid denique Synodus æcumenica octava, quid Synodus Calcedonenſis, nempe quando de judicando Papa agebatur, egerint, pronuntiaverint, ſtatuerintque? Domeſtica hæc & extera exempla atque teſtimonia memoria tenebant, ſuis oculis legebant tum Epiſcopi Gallicani, & tamen urgente Rege in illo Concilio Pariſienſi judicabant, damnabant legitimum Pontificem Bonifacium VIII. Profecto nempe perſuadebit, hæc Epiſcoporum judicia atque ſuffragia fuiſſe ob omni animi affectione, metuque libera; hinc vides, in hoc exemplo ſicut & in priori magis prævaluiſſe vel adulationem, vel reverentiam, imo metum & iram Regis, ideoque qui fors adhuc reſiſtebant, per hoc malos non fuiſſe. Talia ergo exempla nihil genuinum, nihil legitimum probant, ſed Dominicanos Pariſienſis metu adactos ſubſcripſiſſe, occitanos vero Prædica-

tores vim & iram Regis obtentu ſui ſuperioris effugere, & ſubſcriptionem evitare voluiſſe, ſolummodo oſtendunt.

Ad 10. Hæc omnia, quæ affert Febronius, non approbo. Scio etiam, tales nævos in quibusdam Religioſorum domibus vigere, ſed non in omnibus. Sed iſta facile reformari, emendari, reſtringi poſſunt, non ideo Monaſteria evacuari, everti, homines ejici debent, ſecus & alibi fere ubivis homines ejiciendi, è ſuo ſtatu, vocatione, à bonis & juribus ſuis deturbandi erunt. Et qualis tunc facies mundi erit? ſi respublica, ſi Eccleſia nimio gravatur numero Monachorum, minui poteſt, quis obſtrepit? hoc tamen ſine invidia, ſine odio, ſine habendi aut ſeſe ditandi Cupidine, ſine læſione famæ, aut perturbatione Ordinis fieri poteſt.

Ad 11. Crimina, de quibus accuſabantur templarii, ſi etiam vera ſunt, non erant abuſus Privilegiorum, ſed longe alia à tota Religione abhorrentia: his neque exemptiones & Privilegia anſam dare potuerunt. Nam etſi Templarii ſub vigilantia Epiſcoporum,

rum ſtetiſſent, tamen iſta crimina enaſci, & perpetrari potuiſſent, quia erant occultiſſima. Et quare Epiſcopi tamdiu de his nullam notitiam hauſerunt, cum facile ſcire poſſint, quid in ſua Diæceſi, & locis etiam exemptis agatur? imo Concilium Viennenſe, in quo accuſati & condemnati ſunt templarii, etſi ibi de reformanda diſciplina ageretur, nullibi cauſam in Papam reiecit, vel in exemptiones. Tu iſta Pontifici & religioſis ad invidiam affingis. Fac interim, ut Equeſtres & Nobilium ordines, qui longe amplioribus & maximis Privilegiis atque exemptionibus perfruuntur, ſub Poteſtatem cuiusvis Epiſcopi redigantur, ſicuti de Templariis monueras, nullibi laudem feres, & tamen hæc Febronius ſententia & ſequela eſt. Ad querelas aliorum ſupra plus quam ſatis reſpondi.

Ad 12. Febronius aut totum ſuum Syſtema revocet, abiuretque, aut confiteatur, Ordines Mendicantes *arborem bonam*, & horum provocationem ad Concilium Generale *fructus optimos* eſſe. Utique ipſe docet, Concilium eſſe ſupra Pontificem: ipſe totus in eo

eſt,

eſt, ut in hoc ſenſu intelligatur, & recipiatur Concilium Conſtantienſe, imo & Baſileenſe: ipſe non ſolum docet, licitam eſſe appellationem à Rom. Pontifice ad Concilium Generale, ſed etiam ſuadet: igitur *temeritas* non fuit, & fruſtra regulares accuſat, quod ipſi tantopere ſuſtineant Monarchiam Papalem. Qua ratione hic Author contra Mendicantes ſententiam Italicam adoptat, quam ubivis tantopere accuſat? Attamen nec tanta temeritas fuit in appellatione Magiſtrorum Ordinum Mendicantium: appellabant ad Concilium non *futurum*, ſed *exiſtens*, nempe Tridentinum; neque ad Concilium *ſine Papa*, vel *contra Papam*, ſed ad Concilium unitum cum Papa. Febronius vult, licitum eſſe appellare ad Concilium *futurum*, quod eſt *ſine Papa*, vel etiam *contra Papam:* & in hoc vere maxima temeritas & error eſt.

Ad 13. Dixi ego, Epiſcopis per ſe competere Poteſtatem in omnes Eccleſias & Perſonas ſuæ Diæceſeos, & ideo cum Barthelio etiam aſſero, eam jurisdictonem delegatam non eſſe *attributoriam novæ Poteſtatis:* at etiam de-

demonſtravi, Rom. Pontifici competere jus reſtringendi hanc Poteſtatem, quod Barthelius non negat: oſtendi inſuper, adfuiſſe cauſas huius limitationis iuſtas & ſufficientes, & ideo dico, tuas ſequelas & interpretationes, quas ex Barthelii verbis deducis, falſas eſſe, nec attentionem meretur, quidquid in tuum favorem dicant Launoius & Gibert.

Ad 14. His attentatis, de quibus ſollicitus eſt Febronius per Concilium Tridentinum iamiam ſatis præcautum fuit, quod Epiſcopi tanquam Apoſtolicæ Sedis delegati poſſint procedere contra Regulares exemptos. Si vero hi ſua Privilegia ultra, quam par eſt, extendant, aut quid contra juſtas Epiſcoporum ordinationes moliantur, habent hi Romæ ſuos Agentes, ſicuti Mendicantes ibi habent ſuos Generales; hinc nulla timenda eſt circumventio aut obreptio, niſi fors in prima relatione, quod ex utraque parte contingere poteſt, & de quo ſimiliter etiam contra Epiſcopos quandoque conqueſti ſunt ſummi Pontifices. Radix ergo, quam tolli vult Febronius, tot mala non parturit, quin amplius

par-

parturire non poteſt, ſi utrinque ſerventur iuſti limites.

Ad 15. Si tam malæ, tam abominabiles ſunt exemptiones, vellem ego ſcire, quare poſt Sæculum jam ſextum liberum fuerit fundatori alicujus Monaſterii de hoc oblationem facere, cui voluerit Epiſcopo, Metropolitano aut Papæ, atque Prælati, qui acceptarunt talem Abbatiam, habiti ſint pro ordinariis, in quacunque dein Diæceſi illa conſiſteret, & quin reclamarint Epiſcopi? uti ipſemet Febronius num. 5. ex Benedictinis Maurianis *traitè diplomat. Tom. V. pag.* 107. probat. Novimus quoque, ſæpius ab Epiſcopis, Regibus, Principibus, aliiſque fundatoribus talia nova Monaſteria Rom. Pontifici in tutelam & Poteſtatem oblata, atque ſubjecta fuiſſe. cit. loc. Ita etiam Petrus Cluniacenſis de ſuo Monaſterio & aliis contra D. Bernardum teſtatur Lib. 1. Epiſt. 28. Hac viâ ut plurimum exemptiones ortæ ſunt: attamen non male, quin potius optime ſe agere crediderunt fundatores, nec ſua jura opponebant Epiſcopi. Igitur jam ante Iſido-

ri

ri Decretales circa exemptienes Epiſcopis, Regibus &c. inſedit opinio atque Doctrina alia, quam quæ hodie à Febronio, aliisque prædicatur.

Quod ſi Boſſuetus Epiſcopus Meldenſis in famoſa Defens. Declarat. Cleri Gallic. exemptionibus infenſus ſit, id exigebat operis ſui æconomia attamen ſua argumenta non conſtat; Papa enim non per ſe Collegiis, Monaſteriis, Monachis, Mulieribus, ſed per Generales, & inferiores Ordinum Superiores invigilat, quod utique facile & optimo ordine fit; ut ergo rationes Boſſueti vincant, oſtendere debuiſſet, florentiorem in Clero Sæculari & Regulari, cui Epiſcopus immediate invigilat, quam in Regulari exempto diſciplinam vigere, cui Papa per ſuperiores Ordinum proſpicit.

Per hactenus dicta jam præoccupata atque convulſa ſunt, quæ Febronius in poſterioribus ſuis tomis contra Regulares & eorum exemptiones ultra adducit, repetitque. Improbum laborem ſuſtinuit, quando Ordinationes, Mandata, Edicta, reſponſa circa

Regu-

Regulares, & præcipue extinctionem Jeſuitarum, quæ ex Aulis Viennenſi, Madritenſi, Pariſienſi, Veneta emanârunt, fuſiſſime exſcripſit. Potuiſſet fors hodie plura adhuc addere. Nos debitum cultum & reverentiam erga Poteſtates Civiles ſervamus, profitemurque: Principum arcana non rimamur, ſed Febronio, ejusque ſequacibus ad ſua argumenta reſpondemus, atque oſtendimus, multa non vera, mala non tot ac tanta fuiſſe, uti hi exaggerant, alia vero aliam intentionem & finem habuiſſe; à talibus ergo Scriptoribus, mirum non eſt, quod Sæculi Magnates falſis argumentis atque Conciliis, quantumvis optimi, facile circumveniri poſſint. Pariter quia de Regimine Eccleſiaſtico nobis ſermo eſt, utique Authoritates non à Laicis, non à factis Principum mutari, ſed ex fontibus Eccleſiaſticis peti debent, quamvis etiam illæ ex remotioribus Sæculis patrocinentur.

Ne quis tamen exiſtimet, hoc Sæculo in omnibus Aulis Politicis & Curiis Principum adeo profligatam eſſe cauſam Regularium,

rium, addo, quæ Ludovicus XV. Rex Galliæ 26. Martii anno 1768. in ſuo Edicto declaravit: *Nos nobis obligationem ſemper impoſuimus, ut illi inter noſtros ſubditos effectus Protectionis ſentiant, qui à vero profectionis deſiderio excitati ſeſe Deo votis Religionis ſolemnibus mancipant, & valedicto rebus Societatis Civilis exterioribus, eidem non minorem Servitutem præſtant, virtutum eorum exemplo, & eorum precum fervore, curisque Miniſterii, quibus Eccleſia eos ſociavit. Sed quo Profeſſio religioſa ſanctior eſt, atque utilior, eo magis affectio, qua nos illos proſequimur, qui eam amplectuntur, vigilantiam noſtram excitare debet ſuper ea omnia, quæ monaſticam diſciplinam enervare poſſunt, cujus conſervationi ea Ordinum Religioſorum eſt adſtricta. Lætamur itaque, in noſtro Regno, cernentes numerum Religioſorum haud exiguum, qui laborioſâ & regulari eorum vitâ ſpectaculum exhibent ædificans.*

Advocatus Parlamenti Pariſienſis le Vayer de Buſigni in libello de ætate Profeſſionis Religioſæ à Rege ſancita proteſtatur, *ſibi maximam triſtitiam allaturum, ſi crederetur,*

tur, ſe eum dictaſſe intentione illi exiſtimationi & venerationi contraria, quam pro Monaſtica Profeſſione habere debet, vel hunc libellum directe aut indirecte tendere ad imminutionem illius ſanctæ & glorioſæ militiæ, quæ vigilat, & diu noctuque in clauſtris pro gloria Dei, pro Principis & Populorum ſalute decertat. Perſuaſus eſt Rex, & quilibet alius in mundo; hanc ſanctam Profeſſionem eſſe Cæli januam inter cæteras ſecuriorem, facilioremque, & impietatem eſſe eam claudere. Hæc ultima verba ab Parlamenti Advocato Gallo profecta à Lectore ſibi notari volo. Teſtatus eſt Joſephus I. Rex Portugalliæ Epiſtolâ ad Joſephum Antonium de Souza Pereira Univerſitatis Conimbricenſis Vice-Rectorem die 14. Decemb. anno 1768. *Religiones ſupra Dei Altaria plurimos & magni nominis ſanctos elevaſſe: qua de re æquo jure omnem exiſtimationem promerentur.*

§. IX.

§. IX.

Quod Epiſcopi Cardinalibus ſerius fuerint poſtpoſiti, non debet, neque poteſt præjudicare illorum Ordini, ex divina Inſtitutione abſolutè primo.

Antiqui Patres, & Eccleſiaſticæ Hierarchiæ Scriptores, atque Concilium Tridentinum Epiſcopos, Presbytores, & Diaconos connumerant, nulla facta mentione Cardinalium, ideo ordinatione divina non ſunt inſtituti, neque Epiſcopis ſuperiores. Cauſam everſæ nunc hujus diſciplinæ refert Bellarminus Lib. 1, de Cleric., tom. 2. quia ad ſolos Cardinales devoluta eſt electio ſummi Pontificis, ita ut ipſi ſoli eligant, & ut plurimum eligantur, dein quia ſoli Cardinales cæperunt adeſſe ſummo Pontifici in Conſiliis, hinc non ſine cauſa pluris fieri cæpit dignitas Cardinalitia, quam antea. Primis Sæculis vel octingentis annis Pontifices in gravioribus negotiis cogebant Concilia Nationalia Epiſcoporum Italiæ. Creſcentibus poſtea negotiis Eccleſiæ Romanæ, & præcipue acceſſione Principatus temporalis

Pontifex multo ſæpius egebat Conſiliariorum ope, quam antea; ſic cœperunt ommitti Concilia, & tota res redigi ad Senatum Cardinalitium. Facta autem hac mutatione mirum eſſe non debet, ſi etiam facta ſit mutatio dignitatum. Ergo mutatus eſt ordo à Chriſto inſtitutus, & poſtpoſita *Epiſcopalis eminentiæ divina authoritas*, quia 1. mutatum eſt jus eligendi Pontificis. 2. Quia multiplicata ſunt negotia Eccleſiaſtica. 3. Quia acceſſione Domini temporalis aucta ſunt negotia Curiæ Romanæ. 4. Quia hæ rationes ſuaſerunt loco Epiſcoporum exteriorum ad Conſilium vocare Presbyteros & Diaconos Romanos. Verum *ad* 1. utrum ordo Hierarchicus ad formam genuini Regiminis Eccleſiaſtici à Chriſto adaptatus, & optimo ſucceſſu multi Sæculis ſervatus circa jus eligendi Pontificis ita alterandus fuerit, aliorum eſto judicium. *Ad* 2. Utique poſt falſas Decretales & aſſumptam formam Monarchicam crevit negotiorum moles, ſed utrum bene? *Ad* 3. Cura temporalium non debet mutare ſtatum Eccleſiaſticum, ſed ne quidem in hunc influere: hoc eveniſſe doluimus. *Ad* 4. Chri-

ſtus

ſtus ſummo Pontifici in regimine Eccleſiæ adjunxit Epiſcopos, non ſolum ut Conſiliarios, ſed ut comminiſtros & cooperatores. Hoc inſtitutum Romana Sedes hucusque ſaltem in eo ſervat, quod ex Stylo Curiæ Papa Epiſcopos *fratres* nominat, Cardinales *filios*.

1. Cardinales Presbyteri & Diaconi olim erant urbis Romæ Parochialibus Eccleſiis Præfecti. In Concilio romano anno 993. Claromontano anno 1095. poſt Epiſcopos ſubſcripſerunt. Nicolao I. ſedente eorum dignitas extolli cœpit. Sub Alexandro III. accepit incrementum. Sub Innocentio IV, Seſſionis honorem ſupra Epiſcopos obtinuerunt. Sub Bonifacio VIII. æquales Principibus declarati ſunt. Vult equidem Author, eos non à ſuo gradu deturbare, ſed oſtendere rei conditionem & naturam, ut quædam indignitates aut evitentur, aut emendentur.

Ad 2. Nicolaus de Clamangis tract. *de corrupto Eccleſiæ Statu* ait, Cardinalibus olim fuiſſe negotium, *ut efferendis mortuis; ſepulturæque mandandis inſervirent*: *nunc ſua*

Phylaſteria dilatare, Epiſcopos Epiſcopellos paſſim vocare, Patriarchas, Primates, Archiepiſcopos infra ſe poſitos deſpicere, ut ab his ſe prope adorari ſinant, quin etiam Reges ipſos æquiparare contendant: ſimul Monachos, Canonicos, Regulares, Sæculares eſſe ſub eodem habitu, Beneficia centena, ducentena, interdum quadringenta & amplius poſſidere, omnium pinguiſſima & optima. Teſtatur Febronius, ſe vidiſſe Romæ omnia per obitum Franciſci de Aquaviva Cardinalis vacantia Beneficia à Papa defuncti Nepoti, tunc Abbati, poſtea Cardinali Trojano de Aquaviva ſimul & ſemel conferri, & fuiſſe numero *centum & undecim.*

3. Bartholomæus de Martyribus videns in Congregatione coram Pontifice Cardinales ſedentes & tectos, Epiſcopos vero ætate, doctrina ac virtute venerandos per plures horas nudato Capite ſtantes, ſoluto conventu Papam interrogavit, quâ conſcientiâ id ferat, cum Cardinalitia dignitas *humani*, Epiſcopalis econtra *divini* Inſtituti, & Epiſcopi Romani Pontifices *fratres* ſint? reſpondit

Pon-

Pontifex, hunc uſum jam diu vigere. Regeſſit Bartholomæus, pellendum à Curia abuſum, qui *dominatum in Clero* ſaperet. Pontifex altera die Epiſcopis Sedes in Congregationibus aſſignavit, ajens, ſibi à Braccarenſi Archiepiſcopo veritatem dictam eſſe. Cardinalis Alexandrinus, poſtea Pius V. in Epiſcoporum corona dixit, *honores ſanctorum Bartholomæo poſt obitum negari non poſſe, qui vivus tantum feciſſet miraculum.*

4. Zallwein ait: quando incæpit creſcere authoritas Pontificis, crevit etiam Authoritas Cardinalium. Intereat enim Pontificis pro ſtabilienda ſua Authoritate, ut ſuis Cardinalibus novos honorum cumulos affunderet, & Authoritatem Metropolitarum ſuo modo deprimeret. Et quia Pontifices non raro ipſos Epiſcopos ſpectatiores in Cardinales aſſumerent, hi facile adduci potuerunt, ut incremento Authoritatis Cardinalitiæ ſuffragarentur.

Nota.

Pronum erat, ut Febronius, poſtquam Primatem Eccleſiæ, & ſummos Pontifices,

 ſæpe

ſæpe etiam ſanctiſſimos, toto hoc opere exagitavit, accuſavit, judicavit, condemnavit, ludibrio & odio expoſuit, depreſſitque, tandem etiam in Cardinales impingeret. Clamat, inſtitutum Chriſti everſum eſſe: ſed quis magis evertit, quam ipſe Febronius? Chriſtus Petrum fundamentum ædificandæ Eccleſiæ conſtituit, eique præ cæteris Apoſtolis tanquam Primati ibidem ſpecialem adhuc in univerſa terra ligandi atque ſolvendi Poteſtatem contulit. Math. 16.

Febronius econtra Petrum non fundamentum Eccleſiæ, ſed Eccleſiam fundamentum Petri eſſe voluit, Poteſtatem ligandi & ſolvendi eidem non in univerſa terra, ſicut Chriſtus voluit, concedit, ſed eam ad ſolam Epiſcopatus Romani Eccleſiam reſtringit.

Chriſtus Petrum omnium ſuarum ovium, & totius Gregis Paſtorem conſtituit Joan. 20. atque uti orat Eccleſia in Miſſa, Paſtorem Eccleſiæ eſſe voluit.

Febronius divino huic Paſtori virgam excutit, vocare, clamare, hortari, orare,

gene-

gemere concedit, virgâ regere, paſcere prohibet; imo inferioribus Paſtoribus, Ovibus, quin & toti Gregi ſubjicit, ut jam non ſit Paſtor, ſed ſicut una ex ovibus. Hæc Febroni! totam Inſtitutionem Chriſti Hierarchicam fundamentaliter evertunt.

Interim pernego, falſumque eſt, quod per Prælationem Cardinalium Inſtitutum Chriſti evertatur. Cardinalitia dignitas *juris humani* eſt, concedo: Epiſcopalis Poteſtas *à Chriſto*; etiam hoc non abnuo. Sed quæritur, in quonam conſiſtat illa Prælatio? Epiſcopi ſua Poteſtate certo potiores ſunt Cardinalibus, quis hoc negat? primum & ſpecialiorem locum in Eccleſia, in Choro, in Capitulo, in Proceſſionibus tenent juxta Can. *Epiſcopus in Eccleſia.* Diſt. 95. Decretum Tridentini Seſs. 25. Cap. 6. de Reform. & Benedict. XIV. Lib. 3. *de Synod. Diœces.* Cap. 10. n. 1. Habent ergo Epiſcopi præcellentiam Poteſtatis & Miniſterii, de qua ipſis nihil detrahitur. Econtra Cardinales potiorem locum tenent in Conſiſtorio Pontificis, in Congregationibus, in Conciliis &c., ubi nulli actus &

functiones Hierarchicæ intercedunt, idque non ex dignitate Poteſtatis, ſed propter officium. Honorificentia hæc mere extrinſeca eſt, & ab aliorum arbitrio dependens, ſicuti Conſiliarii Aulici Nobilibus & Equitibus Imperii, quamvis hi Status Imperii ſint, præferuntur. Non legimus, Chriſtum honorem hunc extrinſecum Apoſtolis & Epiſcopis præcepiſſe, ſed potius prohibuiſſe.

Bellarminus hujus præeminentiæ Cardinalium cauſas affert, quem Febronius refellit, ſed male. Nam primo: ſi male actum fuit, quod jus eligendi Pontificem à Clero & Populo ad Eccleſiæ Romanæ Presbyteros & Diaconos translatum ſit, peius adhuc actum fuit, quod jus eligendi Epiſcopos ne quidem ad præcellentiores Diæceſis Presbyteros, ſcilicet ad Abbates, imo nec ad omnes Presbyteros Eccleſiæ Cathedralis, ſed ad ſolos Canonicos, & inter hos etiam ad Subdiaconos, quandoque meros Clericos minores translatum ſit. Tu provocas ad aliorum judicium: de hoc igitur Collegia Cathedralia reſpondebunt. *Secundo* aucta ſunt

poſt

poſt Sæculum VIII. negotia non per falſas Decretales, neque per aſſumptam formam Status Monarchici, ſed quia partim adhuc accedebant in Occidente multæ converſiones Regnorum & Populorum ad fidem Catholicam, in Oriente hæreſes, tumultus in Eccleſia continuo graſſabantur, partim quia propter continua bella Concilia Provincialia intermittebantur, ſæpe ipſa hæc Concilia de prævaricatione merito accuſabantur, indigna ſtatuebant, Epiſcopos vel alios opprimebant, diſſidia & lites oriebantur, diſciplina ut plurimum corruebat; unde neceſſe fuit, ut Papa curam & authoritatem pro bono & pace Eccleſiæ amplius extendat, ſicque cum cura atque poſtulante neceſſitate etiam negotiorum & laborum moles excrevit. De eo jam quæritur, an Eccleſiæ magis proficuum, & Officio Primatis atque Capitis conſentaneum fuiſſet, collabentem diſciplinam non erigere, male acta in Conciliis non reſricare, emendare, injuſte oppreſſos non defendere, lites non terminare quam tot negotia ad Tribunal ſummi Eccleſiæ Paſtoris attrahere, diſcutere, corrigere, judicare, termina-

minare? hæc tibi ad tuum dubium ſupra §. 5. n. 5. reſpondentur. *Ad tertium.* Utique cura temporalium non debet mutare Statum Eccleſiaſticum: attamen etiam propter illam Pontifex ſæpius, quam antea egebat Conſiliariorum ope, & Epiſcopi ſemper, aut toties adeſſe non poterant, neque id ad officium Epiſcoporum proprie pertinebat, igitur de aliis ſibi providere debuit, qui continuo adſiſterent. At propter maiorem Conſiliariorum numerum Status Eccleſiaſticus in ſubſtantia mutatus non fuit. *Ad quartum.* Dicit, Cardinales ſolum *Conſiliarios* Papæ eſſe, non *Coadjutores*, hoc Epiſcoporum officium eſſe, & quidem Jure divino: hoc etiam dixiſſe Nationem Gallicam in Concilio Conſtantienſi; allegat ſuum Tomum III. & IV., indeque cit. Tom. IV. Diſſert. 9. n. 3. infert: *qui Cardinales dicunt in curanda univerſali Eccleſia ſummi Pontificis Coadjutores, & in judicando Chriſtiano Orbe conjudices, non loquuntur ex Spiritu Eccleſiæ.*

Sed quid faciat D. Bernardo, qui & ipſe Gallus longe ante Concilium Conſtantienſe Lib. 4. de Conſid. Cap. 4. ad Eugenium P.

de

de Cardinalibus ita ſcribit? *veniamus ad Collaterales, & Coadjutores tuos. -- -- An non eligendi de toto orbe, orbem judicaturi?* An fors Bernardus iterum Iſidorianus eſt? an Bernardus non habuit Spiritum Eccleſiæ, vel ex eo locutus non fuit, qui ſupra juxta Febronium contra Regularium exemptiones optimo Eccleſiæ ſpiritu flagrabat, & quidem in eodem Libro de Conſideratione, quem tanti habet, ſæpiusque allegat Febronius.

Citat Nationem Gallicam, & quidem in Concilio Conſtantienſi: ſed prius huic Concilio maculas abſterge. Nunquid Galli fuerunt, & in hoc Concilio fuerunt, qui volebant, omnes Doctores, Magiſtros, Parochos in Concilio votum deciſivum habere, & coniudices eſſe, uti Diſſert. de Conc. Conſtant. ad Caput VI. oſtendimus? & Cardinales de Statu totius Eccleſiæ omnibus aliis melius inſtructi, rerum experientiâ magis præpollentes coniudices non ſint, nec eſſe poſſint! at privatus ruriculæ plebis curator talis ſit? Ubinam legitur, aut invenitur talis Concilii Generalis forma & ordo, qualis in Conſtan-

tien-

tienſi, ubi in partes itum, Nationes ſe divi-
debant, ſuffragium ferebant, qui nullo jure habebant, Decreta tantum ad vocem quatuor aut quinque hominum, & quidem Nomine Nationum concludebantur? iam

Ad 1. Quænam ſunt iſtæ indignitates evitandæ aut tollendæ? Epiſcopi Poteſtate, & Miniſterio potiores, excellentiores ſunt: ſed nullibi in SS. Scripturis legimus, quod alios præcedere, omnibus præponi, & extrinſeco honore præferri debeant, ſed econtra quod humilitatem ſectari, ad exemplum Chriſti *miniſtrare*, non *miniſtrari* debeant, quod nulla inter eos debeat eſſe contentio, *quis eorum videretur eſſe maior*, ſed etiam ille, qui *præceſſor* eſt, *fiat ſicut miniſtrator*. Hoc de honore extrinſeco Apoſtolorum inſtitutum eſſe legimus. Non igitur Chriſti inſtitutum evertitur, ſi præcedant Cardinales.

Ad 2. Nicolaum de Clemangis dico irriſorem & cavillatorem eſſe, quod toti Collegio Cardinalium, & omnibus æque etiam piis ac Doctis viris, qui hactenus fuerunt, tantas calumnias impingat. Teſtimonia non deſunt publica & maximæ authoritatis, quod

multi

multi ſimilibus præventionibus imbuti Romæ ex profeſſo in vitam & mores Cardinalium inquiſiverint, etiam ad familiaria colloquia uſque admiſſi; poſtea admirabundi humilitatem, pietatem, doctrinam, parſimoniam eorum ſatis deprædicare non poterant. Si fors hinc inde unus, alterve cervicem erexit, & Phylacteria ſua nimium dilatavit, num id absque iniuria & detractione omnibus imputare poteſt?

Falſiſſimus quoque in eo eſt Clemanges, quod Cardinales quadringenta, quingenta & amplius Beneficia poſſideant, & quidem omnium pinguiſſima. Sed & Febronius non minus de falſitate convincitur, qui hoc Clemangis mendacium confirmaturus de proprio viſu teſtatur, quod per obitum Cardinalis Franciſci Aquavivæ *centum & undecim* Beneficia vacaverint, eaque ſimul & ſemel eius Nepoti collata ſint. Rei veritatem experturi P. Sangallus & Viator à Coccaleo Romæ in Dataria fidelem extractum ex Regiſtris deſumpſerunt: erant autem Beneficia Cardinalis Aquavivæ tantummodo *Sexdecim*, quæ ut plu-

plurimum ſimplicia erant, & quorum octo vix 50. ſcutata Romana conficiebant, ita ut hæc ſimul ſumpta ne quidem pro ſuſtentatione annua unius Clerici ſufficerent; univerſim vero omnium redditus ſummam ſcutorum 8377. conficiebant. Bene hi authores addunt, unicam ſæpe Præpoſituram, non dico, minimum Epiſcopatum in Germania amplius importare. Febronio autem facile fuit 95. Beneficia mendaciter addere.

Ad 3. Bartholomæus de Martyribus bene ſuaſit Pontifici, ut Epiſcopi, qui fratres ſunt Rom. Pontificis, ſedeant in Congregatione; hoc dignum & iuſtum erat, quamvis alius uſus vigeret: at non perſuaſit, ut in iisdem Congregationibus præponantur Cardinalibus, quia non ſemper ſunt præſentes, & hoc ipſo in publicis totius Eccleſiæ negotiis ac ſtatu minus experti, dum ſingulares tantum Diæceſes regunt ignari, quid alibi in tota Eccleſia agatur; unde Conſilia Cardinalium quibus hoc negotii incumbit, atque ſuis Conſiliis Pontifici viciniores adeſſe debent, & promptiora & aptiora ſunt.

Por-

Porro quod emendari voluit Bartholomæus de Martyribus, ſedulo notavit Febronius, quod laudavit, reticet, ſcilicet quod Româ ad Concilium Tridentinum redux teſte Pallavicino Lib. 23. Cap. 7. miris modis commendaverit Pontificem, eiusque ſummum ſtudium reparandæ diſciplinæ, præſertim quod ſpectabat ad Cardinales.

Ad 4. An ignorant forte Zallwein atque Febronius, quod in Eccleſia Conſtantinopolitana ſeptem Diaconi Cruciferi, quin etiam Syncelli, id eſt, ſimplices Clerici aut Monachi familiares & commenſales Patriarchæ in Synodis loco ſuperiore, & præ Epiſcopis conſederint, uti obſervat Chriſtianus Lupus in Schol. & Not. ad Canon. Conciliorum Tom. 2. pag. 1474. & tom. 3. pag. 441? Cur Legati Pontificis in Conciliis, etiam ſolo Presbyteratu vel Diaconatu inſigniti præ Epiſcopis priorem locum occupant, & ante hoc ſubſcribunt, quod in antiquiſſimis Conciliis vid:mus? ſi hic abuſus, ſi contra inſtitutum Chriſti eſt, tunc abuſus iam à primis ſæculis in utraque Eccleſia Orientali & occientali vi-

guiſſet, & Chriſti inſtitutum everſum fuiſſet. Sed non ita ſentiebant, aut rem interpretati ſunt veteres Epiſcopi atque Patres.

Tandem oculos ad ipſas Eccleſias Epiſcopales & Collegia Canonicorum convertant hi viri, dicantque, quare Canonici, Diaconi, Subdiaconi &c. præ Sacerdotibus, qui Canonici non ſunt, in Choro, in Synodo, in Proceſſionibus, & ubique priorem & eminentiorem locum occupent, his ad inferiora ſubſellia remiſſis, niſi quia Canonici Collaterales Epiſcopi dicuntur, & cum eo unum Corpus efficiunt? verum ſic in omnibus Eccleſiis Cathedralibus, Collegiatis, & ab ipſis Epiſcopis divinitus inſtituta hierarchia, atque Inſtitutio Chriſti non ſervatur, quin potius evertitur.

§. X.

Qua via Epiſcopi in ſua jura redire queant, oſtendit Cancellarius Gerſon.

Gerſon *Tract. de Stat. Eccles. Tit. de Stat. Prælat. Conſiderat.* 9. *Tom.* 2. ſuggerit, quod ſi Status Epiſcopalis in ſuis Juribus eſſentialibus absque utilitate maiori Eccleſiæ communiter reſtringeretur per exemptiones, refer-

reſervationes, exactiones vel reſtrictiones ſtipendiorum, oneroſa Privilegia, tunc querelam poſſet deferre ad Papam, ad Concilium Generale, ad Principes Orthodoxos. His iuvat pro Epiſcopis addere, quod ad Senatum dixit Romanus Orator: *vos oro, obteſtorque Judices, ut in ſentetiis ferendis, quidquid ſentietis, id audeatis.*

1. Joannes XXII. *Extravag. de verb. ſignif. Cap.* 3. ait: *nunquid non grave Eccleſiarum Prælatis & Rectoribus poteſt exiſtere, quod ipſos oporteat ſe opponere ſanctæ Romanæ Eccleſiæ, quæ ipſorum Caput noſcitur, & Magiſtra, ac cum ea agendo vel defendendo litigare aſſidue, vel recedere juri ſuo?* Hoc poſterius non poſſunt Epiſcopi ſine prævaricatione, ergo prius, *aſſidue litigare*, utcunque grave amplectendum eſt.

2. Deus poſſet remedium ferre, ſi Romani perſuaſum, & identidem præ oculis haberent, quod legitur in Decreto Gratiani diſt. 99. Can. 5. *Epiſcopis ſubtrahitur, quod Romano Pontifici plus, quam ratio exigit, præbetur.* Attamen extraordinaria deberet eſſe hæc

gratia, quia ipſe Pius V. tales mutationes inter miracula numeravit Paragrapho præcedente.

3. Præter illa tria media, quæ ſupra Gerſon ſuadet, an non poſſunt Epiſcopi per ſeipſos ſuorum Sedium, ſuique ordinis jura, canonicis inpixa ſtatutis, contra quoscunque tueri & vindicare? ſic viſum fuit Epiſcopis in quadam Synodo Anglicana Anno 787. congregatis apud Harduin. tom. 3. Concil. Col. 2075. ubi Canone VIII. ſtatuunt: *ut Privilegia antiqua à ſancta Romanæ Eccleſiæ Sede delata Eccleſiis omnibus conſerventur: ſi qua autem propter aſſenſum pravorum hominum contra Canonica inſtituta conſcripta ſunt, avellantur.*

Nota.

Gerſon Toti Eccleſiæ Jura & Leges dare non debet, nec poterit, & ſi tanquam privatus Doctor media ſuggerit, non ideo amplecti debemus: attamen ſi rem expendamus, adhuc Febronio longe modeſtior eſt; vult, ea media ſolum arripienda eſſe tum, quando à Papa Gravamina imponantur ſine cau-

cauſa, *abſque utilitate maiori Eccleſiæ.* Febronius & cauſam & utilitatem ſemper abfuiſſe, & abeſſe ſupponit, nulla ulteriori indagine facta, & ideo uſurpationes, fraudes, oppreſſiones vocat, vult reſervationes, reſtrictiones, ſubſidia, exemptiones ſemper iniuſtas fuiſſe, & adhuc eſſe, quod aperte falſum eſſe, dilucide oſtenſum fuit.

Gerſon recurſum ſuadet ad Papam, & ad Concilium Generale: huic neque ipſi ſummi Pontifices refragantur, ſed gravamen debet eſſe certum, iniuſtum, & Concilium debet eſſe legitimum, unitum Papæ, non acephalum, non ſeditioſum, non tale, quale Baſileenſe fuit.

Gerſon ſuadet etiam recurſum ad Principes Ortodoxos, ſed non ut hi ſint Judices, quod utique per Canones ſemper prohibitum fuit, neque ut ea media arripiant, quæ in eorum Poteſtate reponit Febronius, ſed patrocinando, & ideo Gerſon priora duo media vocat *convenientiſſima*, Patrocinium autem Principum *juvamen opportunum.*

Sententiæ Romani Oratoris illud D. Pauli Prædicatoris Gentium aptius oppono; nam ab hoc & aliis Eccleſiæ Doctoribus, non ab Oratore Romano Cicerone Epiſcopi Eccleſiæ Catholicæ legem atque Doctrinam ediſcere debent: *Audet aliquis veſtrum, habens negotium adverſus alterum, judicari apud iniquos, & non apud Sanctos? -- -- -- ſed frater cum fratre judicio contendit, & hoc apud infideles?* 1. Corinth. Cap. 6. Addo & aliud, quod Febronio & ſuis aſſeclis intuitu totius ſui operis & principiorum, quæ male uſurpant, adhuc magis opportune, quin & aptiſſime adplicatur: *finis autem præcepti eſt Charitas de corde puro, & conſcientia bona, & fide non ficta. A quibus quidam aberrantes converſi ſunt in vaniloquium, volentes eſſe legis Doctores, non intelligentes, neque quæ loquuntur, neque de quibus affirmant.*

Ad 1. Ubinam Joannes XXII. Epiſcopis offert, aut quaſi pro Regula præſcribit, quod debeant *vel aſſidue litigare* cum Romana Eccleſia, *vel juri ſuo cedere?* an non potius, ne utrumque fiat, præcavet in cit. extra-

travagante ? quia ex male intellecta verborum ſignificatione ſæpe dubia & contentiones oriuntur. Dein ubi in Evangelio legitur, Chriſtum ſuos diſcipulos ad contentionem, litigia prætenſiones, & non potius ad humilitatem, pácem, ſubjectionem inſtruxiſſe, hortatumque fuiſſe, ita ut percutienti unam maxillam etiam alteram, & rapienti pallium tunicam quoque præberent? an non Paulus Timotheo diſerte præſcripſit: *oportet Epiſcopum non litigioſum eſſe* ? hæc doctrina Evangelica cum illa, quam ſuadet Febronius *aſſidue litigare*, non convenit. Sed ais: *non poſſunt cedere juri ſuo ſine prævaricatione.* Reſpondeo, non poſſunt cedere juri ſuo, id eſt, ſuo officio deeſſe, aut jus ſuum cedere alicui, qui illud non habet, nec habere poteſt: at poſſunt cedere univerſali Paſtori & Primati, qui illud aliunde, nempe ex officio univerſalis Primatus, jam habet, præcipue ſi ſint jura mere Eccleſiaſtica, ſucceſſive per Canones introducta, imo cedere debent, ſi hoc ratio, major utilitas & bonum Eccleſiæ poſtulet; hac viâ diſpenſationum & beneficiorum reſervationes, etiam non invitiis Epiſco-

ſcopis, introductas fuiſſe, ſuis locis demonſtravimus.

Ad 2. Vera eſt Decreti ſententia, ſed notari debent ea verba: *plus quam ratio exigit.* Ergo ſi ratio exigit, & quantum ratio exigit, Rom. Pontifici præberi poteſt, & debet, & inde Epiſcopis, vel nihil ſubtrahitur, vel de ſubtractione juſte conqueri non poſſunt. Aſt Febronius novit omnes rationes, omnia ponderat, quævis arcana pervadit, nullibi rationem invenit: igitur juxta ipſum, *quidquid Rom. Pontifici præbetur*, & unquam *præbitum fuit*, *Epiſcopis ſubtractum eſt.* Nos in hoc Febronio eo ipſo aſſentiri non poſſumus, quia id ſufficienti ratione nondum demonſtravit. Cæterum ad indecoras Febronii artes pertinet, quando id, quod Cardinales Alexandrinus, poſtea Pius V. Papa, per jocum dixit, jocum in ſerium atque veritatem vertendo revera *miraculum* nominet, atque *extraordinariam*, *efficacemque Dei gratiam* ad hoc opus eſſe contendat. Si ita eſt, magna *miracula* patrarunt jam multi Pontifices, qui Epiſcopis ſua jura ſervari vo-

lue-

luerunt, idipſum conteſtati ſunt, & actu ſervarunt.

Ad 3. Valet quartum votum aut poſtulatum, ſed non niſi cum debita ſubordinatione & dependentia ad Primatum Pontificis: hac omiſſa Febronius Monarchiam Papalem quidem deprimit, ſed tot iterum erigit, quot in mundo Diæceſes & Epiſcopi ſunt. Decretum vero Concilii Anglicani id ipſum, quod Febronius hic probare nititur, optime refellit; quippe Synodus vult *conſervari Privilegia ab Apoſtolica Sede conceſſa Eccleſiis*: igitur illa Sedes habet poteſtatem *Privilegia* concedendi; hæc genuina & legitima eſſe agnoſcit Concilium Anglicanum; Febronius econtra nulla & illegitima eſſe vult: per illa Privilegia Epiſcopis nihil detrahitur; ſed datur; Febronius putat in omnibus detrahi Epiſcopis, & Pontifici addi. Denique hic non de defenſione Privilegiorum & jurium contra Pontifices, ſed contra *pravos homines* agit Synodus, atque ea Privilegia, quæ non *à ſancta Romanæ Eccleſiæ Sede* ſunt *delata*, ea *contra Canonica inſtituta* conſcripta eſſe intelli-

 git,

git, & præter illa, nulla alia Canonica agnoſcit, ideoque vult avelli: hæc ex verbis Canonis aperta ſunt.

Pro Concluſione hujus Capitis contra Febronium & ejus aſſeclas duo adhuc opponere, ſcilicet teſtimonium Amorti, quo contra Apoſtatam Marcum Antonium de Dominis probatur, Epiſcopos in ordinem *vicariorum Papæ* nunquam fuiſſe redactos, dein quasdam Propoſitiones Wicleffi, & Huſſi in Concilio Conſtantienſi, item Lutheri à Leone P. X. & Concilio Tridentino damnatas.

D. Amort in *Vindiciis Jur. Eccles. tom.* 3. Diſſert. 3. Propoſit. 7. contra Antonium de Dominis &c. &c. ſic pronuntiat: *calumnioſe ſcribunt, qui docent, ob multiplices eiusmodi reſervationes Pontificias Epiſcopos in Ordinem* Vicariorum Papæ *redactos, atque ordinem hierarchicum ſubverſum eſſe.*

Marcus Antonius de Dominis in libro *de Republica Chriſtiana*, in qua ſuam ab Ec-

cleſia Catholica Apoſtaſiam purgare nitebatur, ita ſcripſit: *quid ſunt jam Epiſcopi ſub Romano potentatu? in temporalibus quidem, ubi opima ſunt Sacerdotia, & dignitate eminent Sæculari, Magnates ſunt, conſpicui ſunt, Principes ſunt, ſed Epiſcopi, niſi æquivoce nequaquam ſunt. Reliquorum vero Epiſcoporum Epiſcopalis dignitas & poteſtas tota periit. Regimen enim omnium Eccleſiarum totum eſt Romam redactum. Ipſi vero Epiſcopi ſunt Domini Papæ vix Vicarii & Adminiſtri, viles, contemptibiles, oppreſſi; conculcati, ſubjecti miſerabiliter non ſoli Papæ, ſed Cardinalibus, totque Congregationibus contra illos Romæ inſtitutis, Legatis à Latere, Nuntiis Apoſtolicis, Inquiſitatoribus, Viſitatoribus, ac demum Regularium innummeris ordinibus, eorumque fratribus, qui jam ſuis Apoſtolicis Privilegiis non æquantur modo Epiſcopis, ſed eos etiam ſuperant, impediuntque in regendo, ac eorum abſorbent poteſtatem.* Hactenus ille Apoſtata: ſed eadem vox eſt Febronii & ſuorum ſequacium, ut unum ex

alio

alio loqui vix negaveris. Sed omnes ſimul ita refellit Amortus.

Hæc omnia calumnioſe ſcripta eſſe, facile agnoſcet, qui perpenderit, quanta Epiſcopi Italiæ, Galliæ, Hiſpaniæ, Germaniæ & Hungariæ præſtiterint ſub ipſis ferme huius turbati ingenii oculis, authoritate propria, nullo interveniente Imperio Papæ edidit S. Carolus Borromæus non vicaria, ſed ordinaria Poteſtate ſanctiſſimas leges in ſex Conciliis Mediolanenſibus anno 1565. 1569. 1573. 1576. 1579. *&* 1582. *ſimiles Leges editæ fuerunt in Concilio Toletano* 1565. *Mechlinenſi* 1570. *Rotomagenſi* 1581. *Rhemenſi* 1583. *Burdigalenſi* 1583. *Turonenſi* 1583. *Bituricenſi* 1584. *aquenſi* 1585. *Cameracenſi* 1586. *Toloſano* 1590. *avenionenſi* 1594. *aquileienſi* 1596. *Diamperienſi* 1599. *Mechlinenſi* 1607. *Pariſienſi & aquenſi* 1612. *quod ipſum contigit in Synodis Diœceſanis fere omnium Epiſcopatuum. Quis autem illorum Epiſcoporum ſomniavit, ſe in Concilio vel Synodo ferre legem poſtate vicaria Papæ?* 2. *ab Epiſcopo ap-*

pel-

pellatur ad Metropolitanum, non vero ad Metropolitanum appellatur à vicario Papæ. 3. *à vicario Epiſcopi non appellatur ad Epiſcopum: econtra ab Epiſcopis adpellatur ad Papam; non ergo Epiſcopi ſunt vicarii Papæ.* 4. *Epiſcopis à S. Pio V., ubi à ducentis annis alia conſuetudo viguit, per Bullam, quo primum, non fuit impoſita obligatio recipendi nova Miſſalia Romana, & Paulus V. in Bulla,* Apoſtolicæ, *ad recipiendum novum Rituale ſolum hortatur. Ergo non ſunt meri Vicarii Papæ.* 5. *In materia correctionis, viſitationis, habilitatis & criminalibus nequidem datur appellatio ad Papam, prout conſtat ex Tridentino. Ergo Epiſcopi non ſunt meri vicarii Papæ.* 6. *Etiam Regulares exempti dependent ab Epiſcopis quoad approbationem, quoad leges Diæceſanas Generales, quoad diſciplinam Eccleſiaſticam, Clericalem, & quoad centum alios caſus ſpecificatos à Chokier.* 7. *Epiſcopi non ſerviliter ac cæco modo recipiunt leges Pontificias, ſed eas examinant, an ſint relate ad particulares circumſtantias locorum, temporum & Perſonarum æquitati naturali, prudentiæ legis-*

giſlativæ, regulis ſacrorum Canonum præſtabilitis, Concordatis, Privilegiis, juribus Principum, moribus ac conſuetudinibus Nationis attemperatæ, & num ſint iuxta rationem melioris ad ſalutem animarum, gloriamque Dei congruentiores? & in dubio, an ita ſint comparatæ, conſultant cum Epiſcopis Provinciæ, an recte habeant conditiones Eccleſiaſticæ legis ex natura ſua fundatæ in ratione melioris & prudenti aſſenſu Epiſcoporum, tanquam Conſynodalium Papæ, rationabiliter præſumpto. Hoc vero examen non convenit meris Vicariis Papæ. Abſit ergo omnis calumnia atque invidia: ſtant Epiſcopis ſua Jura & Poteſtas vere divina: ſed & ſtare debet illorum ſubordinatio & dependentia cum Primatu Rom. Pontificis æque divino, & Eccleſia nunquam non erit quaſi *acies bene ordinata.*

Pro-

Propoſitiones Joannis Wicleffi
damnatæ in Concilio Conſtanſienſi.

Propoſit. 9. Poſt Urbanum V. non eſt aliquis recipiendus in Papam, ſed vivenvendum more græcorum ſub legibus propriis.

10. Contra S. Scripturam eſt, quod viri Eccleſiaſtici habeant poſſeſſiones.

12. Prælatus excommunicans Clericum, qui appellavit ad Regem, vel ad Concilium Regni eo ipſo eſt Traditor Regis ac Regni.

16. Domini temporales poſſunt ad arbitrium ſuum auferre bona temporalia ab Eccleſia, poſſeſſionatis habitualiter delinquentibus, id eſt, ex habitu, non ſolum actu delinquentibus.

22. Sancti inſtituentes Religiones privatas ſic inſtituendo peccaverunt.

Pro-

Propoſit. 24. Fratres tenentur per laborem manuum victum acquirere, & non per mendicitatem.

30. Excommunicatio Papæ vel cujuscunque Prælati non eſt timenda, quia eſt cenſura Antichriſti.

31. Peccant fundantes clauſtra, & ingredientes ſunt Diabolici.

32. Ditare Clerum eſt contra Regulam Chriſti.

33. Sylveſter Papa & Conſtantinus Imperator errârunt Eccleſiam dotando.

34. Omnes de ordine Mendicantium ſunt hæretici, & dantes eis elemoſinas ſunt excommunicati.

36. Papa cum omnibus Clericis ſuis poſſeſſionem habentibus ſunt hæretici, eo quod poſſeſſiones habent, & conſentientes eis, omnes videlicet Domini Sæculares & cœteri Laici.

Propoſit. 37. Eccleſia Romana eſt Synagoga Sathanæ, nec Papa eſt proximus & immediatus Vicarius Chriſti & Apoſtolorum.

38. Decretales Epiſtolæ ſunt Apocryphæ, & ſeducunt à fide Chriſti, & Clerici ſunt ſtulti, qui ſtudent eas.

39. Imperator & Domini Sæculares ſunt ſeducti à Diabolo, ut Eccleſiam dotarent bonis temporalibus.

41. Non eſt de neceſſitate ſalutis credere, Romanam Eccleſiam eſſe ſupremam inter alias Eccleſias.

42. Fatuum eſt credere Indulgentiæ Papæ & Epiſcoporum.

44. Auguſtinus, Benedictus & Bernardus damnati ſunt, niſi pænituerint, de hoc, quod habuerunt poſſeſſiones, & inſtituerunt, & intraverunt Religiones: & ſic à Papa usque ad ultimum Religioſum omnes ſunt hæretici.

Propoſit. 45. Omnes Religiones indifferenter introductæ ſunt à Diabolo.

Propoſitiones Joannis Huſs
in eodem Concilio damnatæ.

Propoſit. 7. Petrus non eſt, nec fuit Caput Eccleſiæ Catholicæ.

9. Papalis dignitas à Cæſare inolevit, & Papæ perfectio & inſtitutio à Cæſaris potentia inolevit.

10. Nullus ſine revelatione aſſereret rationabiliter de ſe, vel alio, quod eſſet Caput Eccleſiæ particularis, nec Romanus Pontifex eſt Caput Romanæ Eccleſiæ particularis.

12. Nemo gerit vicem Chriſti, vel Petri, niſi ſequatur eum in moribus, cum nulla alia ſequela ſit pertinentior, nec aliam recipiat à Deo procuratoriam poteſtatem, quia ad illud officium Vicariatus requiritur & morum conformitas, & inſtituentis authoritas.

Propoſit. 15. Obedientia Eccleſiaſtica eſt obedientia ſecundum ad inventionem Sacerdotum Eccleſiæ, præter expreſſam Authoritatem Scripturæ.

19. Per Cenſuras Eccleſiaſticas excommunicationis, ſuſpenſionis & interdicti ad ſui exaltationem Clerus Populum Laicalem ſibi ſuppeditat, avaritiam multiplicat, malitiam protegit, & viam præparat Antichriſto. Signum autem evidens eſt, quod ab Anti-Chriſto tales procedant cenſuræ, quas vocant in ſuis Proceſſibus fulminationes, quibus Clerus principaliſſime procedit contra illos, qui denudant nequitiam Anti-Chriſti, qui Clerum pro ſe maxime uſurpabit.

22. Papa vel Prælatus malus & præſcitus eſt æquivoce paſtor, & verè fur & Latro.

23. Papa non debet dici ſanctiſſimus, etiam ſecundum officium, quia alias Rex deberet etiam dici ſanctiſſimus ſecundum officium, & tortores & præcones dicerentur ſancti, imo etiam Diabolus de-

beret dici ſanctus, cum ſit officiarius Dei.

Propoſit. 26. Non eo ipſo, quo Electores, vel major pars eorum conſenſerit viva voce ſecundum ritus hominum in Perſonam aliquam, eo ipſo illa Perſona eſt legitime electa,, vel eo ipſo eſt verus & manifeſtus ſucceſſor, vel Vicarius Petri Apoſtoli, vel alterius Apoſtoli in officio Eccleſiaſtico; unde ſive Electores bene, ſive male elegerint, operibus electi debemus credere.

27. Non eſt Scintilla apparentiæ, quod oporteat eſſe unum Caput in Spiritualibus Regens Eccleſiam, quod ſemper cum Eccleſiæ militante converſetur, & conſervetur.

28. Chriſtus ſine talibus monſtroſis Capitibus per ſuos veraces Diſcipulos ſparſos per orbem terrarum melius ſuam Eccleſiam regeret.

Pro-

Propoſitiones Martini Lutheri.

Propoſit. 24. Docendi ſunt Chriſtiani plus diligere excommunicationem, quam timere.

25. R. Pontifex P. Succeſſor non eſt Chriſti Vicarius ſuper omnes totius mundi Eccleſias ab ipſo Chriſto in B. Petro inſtitutus.

26. Verbum Chriſti ad Petrum, *quodcunque ſolveris &c.* extenditur duntaxat ad ligata ab ipſo Petro.

27. Certum, in manu Papæ aut Eccleſiæ prorſus non eſſe, ſtatuere articulos fidei, imo nec leges morum.

28. Si Papa cum magna parte Eccleſiæ ſic vel ſic ſentiret, nec etiam erraret, adhuc non eſt peccatum, aut hæreſis contrarium ſentire, præſertim in re non neceſſaria ad ſalutem, donec fuerit per Concilium Generale, alterum reprobatum, alterum approbatum.

29. Via nobis facta eſt enervandi authoritatem Conciliorum, & libere contradicen-

cendi eorum geſtis, & judicandi eorum Decreta, & confidenter confitendi, quidquid verum videtur, ſive probatum fuerit ſive reprobatum à quocunque Concilio.

Propoſit. 41. Prælati Eccleſiaſtici & Principes Sæculares non male facerent, ſi omnes Saccos mendicitatis delerent.

Facile foret Febronii ſententias cum quibusdam his articulis damnatis conferre, atque invicem conſenſum demonſtrare. Plane in hoc ſpeculo ſeſe contueantur Febronius, Febroniani, moderni Pſeudo-Canoniſtæ & Theologi, Politici, & quando, vel ubicunque invenerint, ſe eadem ſentire, ſi nolint ſe corrigere, deſinant amplius fidelibus ſcandalum præbere, alios ſeducere, Larvam deponant, ſciant ſe extra Eccleſiam jam exiſtere, & ſincere confiteantur, jam ſe verè Catholicos non eſſe.

Index

Ad Tomum IV.

A.

Amort Originem Reſervationum Papalium oſtendit. p. 94. Epiſcopos non eſſe meros vicarios Papæ probat. p. 458.

Annatarum juſtitia. p. 183. 249. à Simoniæ labe immunes ſunt. p. 190. in re novæ non ſunt. p. 196. quomodo expendantur. p. 227. à Concilio Baſileenſi non abſolute ſunt abolitæ. p. 218. 263. per P. W. plurimum imminutæ. p. 229. modus ſolvendi æquus eſt. p. 243. poſt Concordata ex juſtitia debentur. p. 239. querelæ contra taxam ut plurimum exceſſivæ aut indignæ

ſunt. p. 234. 242. &c. 246. in ſubſidium Belli turcici non ſunt promiſſæ. p. 226. 270. 273. Senſus Clauſulæ de futuro Concilio. 257. 276. &c. per annatas ditior non eſt factus R. Pontifex. p. 229. 285.

B.

Barthelius Febronio adverſatur. p. 133. 238. Annatas defendit. p. 225.

Bartholomæus de Martyribus laudat Curiam Rom. p. 449.

Bellarminus à Febronio male refellitur. p. 442.

D. Bernardus exemptionem Regularium univerſim non improbat. p. 400. 403.

Bona Eccleſiaſtica non ſubſunt poteſtati Sæculari. p. 197. &c. 251.

C.

Canon 28. Concilii Chalcedon. reprobatus & falſus eſt. p. 30.

Collatio Beneficiorum regulariter ad Epiſcopum pertinet. p. 89.

Conciliorum Generalium congregandorum difficultas. p. 147.

Con-

Concilium Baſileenſe Annatas non abſolute prohibuit. p. 218. 263. limites ſuæ poteſtatis exceſſit. p. 236.

Concilium Conſtant. Annatas non damnavit. p. 260.

Conringius Concordatorum & pacis publicæ hoſtis. p. 150.

Concordata qualiter ligant. p. 101. inter Concordata Francofurtana & Aſchaffenburgenſia à Febronio male diſtinguitur. p. 130. ob Decretum *frequens* non obſervatum valore non deſtituuntur. p. 144. 281. rationabilia & iuſta ſunt. p. 164. per P. W. propter Sæculariſationes infracta ſunt. p. 229. ſenſus clauſulæ de futuro Concilio. p. 277. à Romanis non infringuntur. p. 281.

D.

Decretum *frequens* Concil. Conſtant. in Concordatis comprehenſum horum valorem non imminuit. p. 144. 281. quo ſenſu conditum. p. 281. modo à Politicis fruſtraneum redditur. p. 281.

E.

Eccleſia Romana ſua Privilegia habet à Chriſto. p. 31.

Electio Apoſtolorum & Epiſcoporum diſpar. p. 13.

Electio Miniſtrorum Eccleſiæ. p. 82. &c. ad Beneficia. p. 83.

Epiſcopi habent ſuam poteſtatem immediate à Deo. p. 11. ſed cum ſubordinatione & dependentia p. 13. &c. &c. p. 55. &c. jus conferendi Beneficia privative pro Epiſcopis ex S. Scriptura non probatur. p. 83. &c. iis tamen regularit. competit. p. 89. eodem titulo, quo Papa, levant Annatas. p. 205. non ſunt meri Vicarii Papæ. p. 458.

Exemptiones Regularium. p. 388. &c. Iſidoro longe anteriores ſunt. p. 393.

F.

Febronii contradictiones. p. 12. 299. 300. 311. 325. 346. 399. 414. 427. Eius falſitates. 248. 254. 269. 277. 303. 329. 355. 447. citat reprobatum Canonem Concilii

chal-

chalced. p. 30. Epiſcopos Italos iniuria afficit. p. 42. Fagnanum male refellit. p. 53. Gregorium M. modo laudat, alibi vituperat. p. 60. eius Epiſtolas & geſta falſo interpretatur. p. 118. ſuis propriis argumentis refellitur. p. 63. Barthelium ſibi adverſantem habet. p. 132. Concordata falſo interpretatur. 133. &c. eorum non defenſor, ſedhoſtis. p. 134. 276. circa illa cum Acatholicis conſpirat. 149. Pontifices Simoniæ & iniuſtitiæ accuſat. p. 181. ſequitur Authores Proteſtantes atque ſuſpectos. p. 183. Barthelium detruncavit. p. 239. inſulſe iocatur. p. 230. Tridentinum inepte interpretatur. p. 301. idem iniuriâ afficit. p. 303. catholice non loquitur. p. 344. Regulares calumniis onerat. p. 412. &c. Clementi XIII. malevolam intentionem affingit. p. 418. Inſtitutum Chriſti evertit. p. 440. Bellarminum male refellit. p. 442.

Franciſcus Duarenus teſtis inidoneus. p. 87.

G.

Gallica Natio in ſubſtantia annatas non improbavit. p. 212.

Georgius Vicelius calumniæ reus. p. 221.

Gerſon ſibi contradicens. p. 216. 217. Febronio modeſtior. p. 452.

Gibertus Epiſcopos Italiæ iniuria afficit. p. 43. 44.

H.

Hyeroſolimitanus Epiſcopus ante Sæc. V. Jure Patriarchali, imo nequidem metropolitico gaudebat. p. 21.

I.

Juliani Card. reſponſio inſufficiens. p. 223. Annatas in ſe non reprobat. p. 267.

M.

Mendicantium Privilegia unde ortum habeant. p. 346. 357.

Molinæus Carol. teſtis contra Papam inidoneus. p. 87.

Monachi curæ animarum capaces. p. 332. &c.

N.

Nicolaus de Clemanges falſus. p. 446.

Origo

O.

Origo reſervationum Papalium. p. 94.

P.

Pallium præter Rom. Pontificem nemo elargiri poteſt. p. 236.

Patriarchæ veri qui ſint? p. 21. eorum inſtitutio. p. 22.

S. Petrus eſt vertex & Origo Apoſtolatus & Epiſcopatus. p. 25.

Petrus Aurelius Sancyranus. p. 343.

Philoſophia noſtri ævi inimica eſt Religioni. p. 42.

Pontifici R. jus quoddam eminens in omnia bona Eccleſiæ & Beneficia competit. p. 90. in Concilio Lateranenſi vocatur Ordinarius Ordinariorum. p. 123. per Annatas non fuit factus ditior. p. 227. 229. 285. propria Authoritate certa crimina ſibi reſervat, & abſolvit. p. 300.

R.

Regularium exemptiones. p. 388. &c. &c.

Reſervationis criminum jus inhæret Officio Primatus. p. 293. huius uſus in veteri Eccleſia rarior, & quare? p. 295. reſervationum cauſa & finis. p. 295. 304. 308.

Romani in cauſa non ſunt, cur Decretum *frequens* non obſervetur. p. 281.

Rouſſel Michael Febronio non favet. p. 128.

T.

Titulus Papæ Romani. p. 68.

Erra-

Errata ad Tomum IV.

Errata.	*Lege.*
Pag. 33. l. 8. tunc profecta.	tunc provecta.
— 76. l. 3. præcedebatur.	procedebatur.
— 78. l. 7. ſi Pontifices.	hi Pontifices.
— 80. l. ult. & Princi-pium.	& Principum.
— 94. l. 14. Amort tom. 3 Clement.	Amort. tom. 3. Element.
— 180. l. 1. obrupti.	obruti.
— — l. 16. annus valor.	annuus valor.
— 221. l. 1. feratur.	ferat.
— 222. l. 14. non ſine ſub diis.	non ſine ſubſidiis.
— 231. l. 16. ſe eas.	ſe ea.
— 241. l. 13. quod anntæ.	quod annatæ.
— 245. l. 15. hæc repeto.	hoc, repeto.
— 289. l. 2. NotaThomaſ-ſinus.	notat Thomaſſinus.
— 296. l. 22. ſequentiæ.	ſequentia.
— 316. l. 8. Parochialis.	Parochiales.
— 317. l. 5. Prælatorem.	Prælatorum.

Pag. 318.

Errata corrigenda.

Errata.	*Lege.*
Pag. 318. l. ult. eam in praxi.	eam ſententiam in praxi.
— 330. l. 12. Pontificis.	Pontifici.
— 346. l. 11. Privilegium.	Privilegium novum.
— 353. l. 11. quæritur, quod.	quæritur, quot.
— 355. l. 1. certum.	certam.
— 363. l. 17. ſalutorem.	ſalutarem.
— 367. l. 5. intelligitur.	intelliguntur.
— 368. l. 14. Pontificem, uti.	Pontificem revocari, uti
— 371. l. 4. diſpergentæ.	diſpergendæ.
— — l. 6. non poterat.	non poterant.
— — l. 18. diſcedere.	diſcederet.
— 372. l. 4. rebelliorum.	rebellionem.
— — l. 7. Jeſuitas.	contra Jeſuitas.
— 376. l. 15. Gallicæ.	Gallice.
— 378. l. 22. eodem obiici.	eadem obiici.
— 386. l. ult. Pontificium.	Pontificum.
— 392. l. 7. poterat.	poterant.
— 404. l. 19. Monachiis provehantur.	Monaſticis provehantur.
— 408. l. 12. attinet.	attinent.
— 410. l. 15. oſtententes.	oſtendentes.
— — l. 20. præfecta.	profecta.

Pag. 410.

Errata corrigenda.

Errata.	*Lege.*
Pag. 410. l. 21. Sanctos. Doctos.	ſanctos, doctos.
— 412. l. 18. propoſitio.	propoſito.
— 416. l. 11. quam tu.	quam Febronius.
— 419. & 20. l. 10. & 21. Bellagum.	Bellayum.
— 423. l. 14. mox ſecuti ſunt.	mox ſecuti non ſunt.
— 424. l. 5. Ordinis Regni.	ordines Regni.
— 425. l. 15. nempe perſuadebit.	nemo perſuadebit.
— — l. 24. Pariſienſis.	Pariſienſes.
— 427. l. 16. Febronius.	Febronii.
— 431. l. 9. conſtat.	conſtant.
— 432. l. 14. conciliis.	conſiliis.
— — l. 18. mutari.	mutuari.
— 433. l. 5. profectionis.	perfectionis.
— 444. l. 23. faciat.	faciet.

Digitized by Google

Monitum ad Lectorem.

Multa in præſens opus, cum Author à Præli loco nimium diſtaret, menda & errata typographi incuriâ irrepſère: graviora quidem, & quæ ſenſum reddunt vel alienum, vel difficilem, in fine ad ſingulos tomos notantur. Leviora, quæ ſenſum dubium nrn reddunt, qualia interdum occurrunt in interpunctionum notis, & maiuſculis vel minuſculis initialibus, aut aberrantibus mediis litteris, prudentiæ Benigni lectoris corrigenda relinquimus.

Digitized by Google